ג׳ תשרי תשל״ח, 15.9.77 | שנה 42 | המחיר: 9.00 ל״י (כולל מ.ע.מ.) | מספר 2089

העולם הזה

יהושע בן־ציון

ממשלת בגין פותחת במסע לחיפוי על השחיתות

חנינה פוליטית

בלי משוא פנים

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תא־דואר 136 • מען מברקי: „עולמפרס" • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רח' בן־אביגדור • הפצה: „גד" בע"מ • גלופות: „צינקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • העורך: אלי תבור • עורך תבנית: יוסי שגן • עורכת כיתוב: נורית יהודאי • ראש המינהלה: אברהם סיטין • מח' המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

קורא יקר

מזה תקופה ממושכת שאנו מטפ־חים צניעות — ולדעתי צניעות מופרזת — לגבי ידיעות ופרשיות המתפרסמות לרא־שונה מעל דפי העולם הזה. ייתכן וענווה זו נובעת מהביקורת, שהוטחה כלפינו בעבר, על ריבוי הטפיחות־העצמיות על השכם בהקשר עם סקופים של העולם הזה.

הימנעות מהדגשה זו גורמת לעיתים לכך שידיעות אכסקלוסיביות, שאינן מודגשות בשערים, בכתבות־ענק או בכותרות שמנות, נבלעות בשפע החומר שמכיל כל גיליון של העולם הזה. כך, למשל, יכול סיפור שיגרתי במדור במדינה להכיל סקופ בינלאומי מבלי שהקורא יהיה מודע לכך.

דוגמה לאפשרות מעין זו ניתנה בשבוע שעבר כאשר גילה ראש־הממשלה מנחם בגין, במסיבת־עיתונאים שערך מול המיקרופון הפתוח של גלי־צה"ל, כי קיבל הזמנה רישמית מראש ממשלת בריטניה, ג'ימס קאלהאן, לערוך ביקור רשמי בבריטניה במחצית השנייה של חודש אוקטובר השנה. הידיעה על אפשרות ביקור כזה

גילוי מדהים בעיתון גרמני:
חוגי „הימין הלאומי" בישראל מקבלים כסף מידי קצין
ס"ס בכיר ונאצי ותיק, הטוען שהוא משמש להם
כיועץ לענייני מימשל צבאי ומדיניות הכיבוש
איש הס"ס
הפך ציוני
האנס־מרטין שלייאר
הבוס של הבוסים

כותרת הכתבה על שלייאר ב„העולם הזה" (1947)
למי מותר לחטוף?

ועל הרקע לעריכתו פורסמה בדיוק שבוע קודם לכן בסיפור הביקור הרומני, בתת־המדור ראש־הממשלה במדור במדינה של העולם הזה (2087).

הידיעה, שקטע ממנה מתפרסם שוב בעמוד זה, טענה כי הזמנתו של בגין על־ידי נשיא רומניה ניקולאי צ'אושסקו לביקור ממלכתי במדינתו, היתה תוצאה של לחצים שהופעלו עליו בידי ראשי־הממשלות הסוציאליסטיות של מערב אירופה.

אלה ביקשו לקרב אליהם את בגין, לתהות על קנקנו ולנסות באמצעות שיכנוע ידידותי לרכך את עמדותיו המדיניות הנוקשות. הם הטילו על ראש ממשלת בריטניה לשגר אל בגין את ההזמנה הראשונה. אולם חשש מפני תגובות ערביות הביא לכך שהם יבקשו דווקא מצ'אושסקו להיות המזמין הרשמי הראשון של בגין, שכן הערבים לא יעזו למחות כנגד הזמנה כזו מצד מדינה קומוניסטית.

„עתה," קבע אז העולם הזה, „אחרי שרומניה אירחה את בגין בביקור רשמי ראשון באירופה, נסללה הדרך להזמנתו גם על־ידי מדינות מערב אירופה." כעבור שבוע נתן בגין עצמו אישור לתחזית זו.

על פי אותם מקורות צפויה לבגין בקרוב הזמנה נוספת לביקור ממלכתי במדינה אירופית, הפעם מצד הקאנצלר ברונו קרייסקי, מנהיגה של אוסטריה.

■ ■ ■

פרשת חטיפתו של נשיא התעשיינים הגרמני, האנס מרטין שלייאר, בידי אירגון טירור שמאלני בקלן, זכתה לכיסוי נרחב באמצעי־התיקשורת בישראל. העובדה שחוטפיו של שלייאר הודרכו והיו קשורים עם ארגון־טירור פלסטיני, העניקה לפרשה ממד התעניינות ישראלי, קבעה לא במעט את נימת האהדה כלפי החטוף.

אמצעי־התיקשורת בארץ לא התעלמו כמובן מהעובדה ששלייאר היה בזמנו קצין ס"ס בכיר וחבר בכיר במיפלגה הנאצית, אולם נקודה זו צויינה בשוויון־נפש, כפרט ביוגראפי סתמי.

ישראלים רבים התוודעו אל אישיותו של שלייאר, נשיא התאחדות ארגוני המעבידים הגרמני, שהוא אירגון־גג של כל ענפי התעשייה והמיסחר בגרמניה־המערבית, רק כתוצאה מחטיפתו, אולם לקוראי העולם הזה צריך היה האיש להיות מוכר. הוא עמד במרכזה של כתבה שהתפרסמה אודותיו לפני שלוש שנים (העולם הזה 1947).

בכתבה שנשאה את הכותרת איש הס"ס הפך ציוני, פורט בהרחבה עברו של שלייאר. כתב אז העולם הזה: „בניגוד לגרמנים אחרים בני גילו, אין שלייאר עושה כל ניסיון להסתיר את עברו הנאצי. נראה שהוא מתגאה בו. על־כל־פנים, הוא מוכן לפרטו בהרחבה באוזני הציבור.

„....ב־1931, שנתיים לפני עלות היטלר לשילטון, הצטרף לנוער ההיטלראי. משם הגיע אוטומטית לחברות במיפלגה ולאירגון הס"ס. הוא לא טעה בחשבון. המיפלגה הנאצית הטילה עליו לרכז את אירגון הסטודנטים של המיפלגה באוניברסיטת היידלברג רבת היוקרה. כשפלשו הנאצים לאוסטריה קיבל את אותו התפקיד שם. כשפלשו הנאצים לפראג, קיבל את אותו התפקיד בעיר הכבושה. הוא הלך תמיד אחרי הכובשים."

מדוע זוכה אדם כזה באהדה באמצעי התיקשורת הישראלים?

התשובה על כך מצויה באותה כתבה, שציטטה את השבועון המערב־גרמני שטרן:

חטוף שלייאר
„יועץ לענייני המימשל־הצבאי"

„בארונות־הספרים שבדירת שלייאר בולטים אלבומים ישראליים. אין זה מקרה. הנאצי הקנאי מאתמול הפך מעריץ נלהב של הציונות. לא במקרה יש לשלייאר בישראל קשרים מצויינים, בעיקר עם חוגי הימין הלאומי. למען דוברי הימין הישראלי הוא מארגן פעולות־סיוע חומריות והיא מעניק להם עצות, החל בענייני אסטרטגיה וכלה במדיניות־כיבוש."

שאל העולם הזה כבר אז: „מה קרה לישראל, ואיך היא נראית בעולם, אם אדם כזה, נאצי מנעוריו, איש־הימין הקיצוני גם כיום, משבית־פועלים מיקצועי, קונסול־כבוד של בראזיל הפאשיסטית־למחצה — יכול להיות מעריץ מושבע של הציונות, החלוציות, הלאומיות היהודית והישגיה הצבאיים?"

שאלה זו מקבלת מישנה תוקף דווקא בתקופה האחרונה, לאור התעוררות הנאציזם בגרמניה, לה הוקדשו שלוש תוכניות בטלוויזיה הישראלית בניסיון למקד את השאלה במרכז של ויכוח ציבורי. מדוע יש לבוא אל הגרמנים בטענות על שהם שוכחים את הנאצים ופשעיהם ומעוררים מחדש את פולחן היטלר, כאשר הישראלים עצמם מוכנים לסלוח ולשכוח לנאצי לשעבר כמו שלייאר?

ייתכן שאמצעי־התיקשורת הישראליים נקטו עמדה אוהדת כלפי שלייאר לא רק בשל היותו קורבן של חטיפה טירוריסטית, אלא בגלל העובדה שחוטפיו קשורים עם אירגון טירור פלסטיני. בניסיון לטהר את השרץ טענה העיתונות הישראלית כי חוטפיו קשורים עם אש"ף. העובדות הן שהאירגון שחטף את שלייאר קשור עם הפלג של ודיע חדד, שלא רק שאינו קשור באש"ף, אלא שהוא אירגון פורש מהחזית העממית של ג'ורג' חבש, מהווה אופוזיציה לאופוזיציה באש"ף.

אך כשם שפורנוגרפיה היא עניין של גיאוגרפיה, כך כנראה משתנה גם הסימפאטיה. עם כל ההסתייגויות והגינויים ממעשה טירור מטורף מסוג זה, קשה להשתחרר מהמחשבה שאהדת אמצעי־התיקשורת בישראל לא היתה נתונה אוטומטית לשלייאר, אילו, למשל, נחטף על ידי ביאטה קלארספלד על רקע עברו הנאצי.

...בין פרשנים מדיניים, שניסו להסביר ...ת סוד הביקור הרומני של בגין, הילכה ...שבוע גירסה שונה לחלוטין, שביקשה ...לחשוף את מה שהסתתר מאחרי־הקלעים ...ל הביקור.

...על פי גירסה זו הוכו מדינות אירופה ...— בעיקר בעלות הממשלות הסוציאליס־...יות שבהן — בתדהמה עם עליית הליכוד ...שילטון בישראל. בדיונים שנערכו בין ...אשי המיפלגות הסוציאליסטיות האירופ־...יות גובשה ההכרה שעליהן לפעול בכל ...רך למניעת מילחמה נוספת במיזרח־התי־...ן העלולה לגרום לחרם נפט חדש שיסכן ...ת כלכלת מדינותיהן. במקום התגובה ...ראשונית של הקשחת העמדה כלפי ממ־...לת־ישראל בראשותו של בגין, כבשה ...עצמה מקום דווקא הדיעה שיש לשחרר ...ת ישראל מהתחושה של בידוד מדיני ...בינלאומי, להעניק הכרה בינלאומית לבגין ...תקווה שזו תרכך את עמדותיו.

...ביוזמתו של וילי ברנדט ניסו מנהיגי ...מיפלגות הסוציאליסטיות לשכנע את ...אש ממשלת בריטניה להזמין ראשון את ...בגין לביקור רשמי. הזמנה מעין זו, דווקא ...צד מדינה שבגין עמד בראש תנועת־...מחתרת שנלחמה בה, היתה עשויה, לדעת ...זמי הרעיון, להשפיע בצורה בולטת על ...בגין.

...מעבר לרצון לשנות את עמדותיו המדי־...ות, ביקשו ראשי הממשלות הסוציאליס־...יות לקשור קשרים אישיים עם בגין, להכ־...ירו ולנסות לשלב את שיקולי ממשלותיהם ...מדיניותו. אולם שוב, החשש מפני תגו־...ית הערבים לביקור כזה הוא שמנע את ...גשמתו.

...המדינות הסוציאליסטיות היו זקוקות ל־...כשר רשמי כדי לארח את בגין. לשם כך ...שלחו שליחים והופעלו מתווכים כדי ...לשכנע את צ'אושסקו לארח ראשון את ...בגין, שכן הערבים לא יעזו לטעון כנגד ...רומניה שהיא משרתת את מטרותיו של ...בגין „התוקפן".

...על פי אותה הערכה, נענה צ'אושסקו ...לבקשה שהופנתה אליו מצד מדינות מערב ...אירופה דווקא. עתה, אחרי שרומניה איר־...חה את בגין בביקור רשמי ראשון באירו־...פה, נסללה הדרך להזמנתו גם על ידי ...מדינות מערב אירופה.

הידיעה על ההזמנה לבגין
סקופ חבורי

SONY
שנה טובה
בית ישפאר

תשקיף

אריק שרון

עשוי להתפטר

איומו של אריק שרון, שיתפטר אם יכפו עליו את מסקנות ועדת־אשר, אינו איום סרק.

ייתכן מאד כי הממשלה לא תוכל להימנע מלקבל את כללי הוועדה בעניין רכושם ועיסוקיהם של שרים. ואילו אריק אינו מוכן — או יכול — לוותר על החווה שלו. במיקרה זה לא תהיה לו ברירה אלא להתפטר.

יש הרואים בהצהרותיו האחרונות של שרון, המכיכות את הממשלה, איתות שבא לרמוז על הצרות שעלול אריק לגרום לממשלת בגין אם יפרוש מן הממשלה. במיקרה זה הוא עשוי לפרוש גם מהליכוד, ולהוות בכנסת אופוזיציה לאומנית־נחלנית קיצונית לממשלת בגין.

בירעם תוחזר

- איקרית לא!

בוועדת השרים המיוחדת שהוקמה על מנת להחליט אם להתיר את חזרת עקורי הכפרים בירעם ואיקרית לכפריהם, מתגבשת הדיעה לקבל פשרה שתספק הן את תומכי החזרה והן את מתנגדיה, החוששים פן היא תהווה תקדים לעקורי כפרים ערבים אחרים בארץ.

המשרה המוצעת היא להתיר את חזרתם של עקורי בירעם לכפריהם, אך לעומת זאת לדחות את שובם של פליטי איקרית. בצורה זו, מקווים אנשי הוועדה, לא תהיה ההחלטה בבחינת תקדים שעקורים אחרים יוכלו להסתמך עליו.

הבישוף קאפוצ׳י

יוחלף בתפקידו

נראה כי ראשי כנסייתו של הבישוף־האסיר הילאריון קאפוצ׳י השלימו עם החזקתו הממושכת במאסר, עקב עויינותה לשילטון של ממשלת בגין. מלבנון הגיעה ידיעה כי הם מתכוונים לעשות דבר שהם סירבו לעשותו עד כה: למנות מחליף לקאפוצ׳י.

נראה כי אין ממש גם בשמועות שהופצו לא־מכבר בשמו של שר־הדתות החדש, אהרון אבו־חצירה, כאילו הוא מתכוון להשתמש באפשרות כדי להתקבל אצל האפיפיור ולהשיג אצלו הישגים פוליטיים.

„ברן" עומד

לפרסם ספר

הוויכוח הציבורי על מחדלי מילחמת יום־הכיפורים, ובמייוחד על המאורעות בימים הראשונים למילחמה בחזית הדרום, יתעורר מחדש עם הופעתו של ספר שכתב בנושא זה האלוף אברהם („ברן") אדן, הנספח הצבאי בשגרירות ישראל בוושינגטון.

ברן ניצל את שהותו בוושינגטון לכתיבת הספר בעזרתו של כתב מעריב בוושינגטון באותה תקופה, שמואל שגב.

בספר כלולות טענות חמורות נגד כמה מחבריו של ברן למילחמה: האלופים אריק שרון, שמואל („גורודיש") גונן וישראל טל. הופעת הספר עשויה לגרום להתלקחות מחודשת של הפולמוס הציבורי ולהשמעת טענות אישיות חמורות נוספות שלא פורסמו עד כה.

כתב־מדיני בשרות

משרד־החוץ

בחוגי אגודת־העיתונאים קמו כאלה המערערים על זכותו של הכתב המדיני של הארץ, מתי גולן, להמשיך ולכתוב בעיתונו בנושאים מדיניים ובכיסוי משרד החוץ, אחרי שפורסם ברבים כי שר־החוץ, משה דיין, מתכוון למנותו כקונסול ישראל בדנוור, קולורדו. בכך מגיעה לשיאה מסכת קשרים הדוקה בין דיין לבין גולן, המתמשכת עוד מתקופת כהונתו של דיין כשר־הביטחון.

לצורך מינויו של מתי גולן הוקמה הקונסוליה בדנוור, שלא היתה קיימת קודם־לכן ויש המפקפקים בצורך הקמתה בשל מיעוט היהודים באיזור.

באגודת־העתונאים טוענים כי יש פגם אתי בכך שאדם העומד לקבל מינוי ממישרד־החוץ ימשיך לפרסם ידיעות הקשורות במישרד־החוץ. ייתכן שהפרשה תובא לוועדת האתיקה של אגודת־העיתונאים.

טענות על פוליטיזציה

בלישכת עורכי־הדין

עורך־הדין אמנון גולדנברג, סגן נשיא לישכת עורכי־הדין, שהוא המועמד לכהונת שר־המישפטים בממשלת הליכוד, אם לא תצטרף ד״ש לממשלה, איים בהתפטרות מתפקידו נוכח מה שאירע בלישכת עורכי־הדין בעת הדיון בתלונות נגד ח״כ אהוד אולמרט.

בניגוד למה שפורסם בעיתונות לא דחתה הלישכה את הדיון בתלונות שהגישו האלוף (מיל.) רחבעם („גאנדי") זאבי ומזכיר הפנתרים־השחורים, מני כהן, נגד אולמרט על התנהגות בלתי־הולמת וניסיון להדיח לעדות־שקר. הלישכה השעתה את הדיון בתלונות עד אחרי שוועדת־הכנסת תסיים את דיוניה בנושאים אלה. סירובה של הלישכה לדון „בשלב זה" בתלונות נראה לכמה מחבריה כנובע מטעמים פוליטיים ולא־ענייניים. על רקע זה איים גולדנברג להסיק מסקנות ולהתפטר מתפקידו בלישכה. גולדנברג כינס בערב החג את ועדת־האתיקה של הלישכה, ויוצע שזו תקבל החלטה של התפטרות קולקטיבית במחאה על החלטת הלישכה.

בינתיים פנה פרקליטו של גאנדי, עורך־הדין רם כספי גם לפרקליט המדינה, כדי שיגיש תלונה רישמית נגד אולמרט ללישכת עורכי־הדין. גם הסניף הירושלמי של הלישכה עומד להתכנס כדי לדון בהתנהגותו של ח״כ אולמרט שהוא חבר הסניף.

בן־עמי ירוץ

לראשות נתניה

עובד בן־עמי, מי שהיה בעבר במשך שנים רבות ראש עיריית נתניה, יתמודד בבחירות המוניציפאליות הקרובות מתוך מטרה לשוב לכבוש את ראשות־העיר וזאת למרות שמלאו לו 72 שנה.

בחוגי הליכוד בנתניה אין נטייה להציב את בן־עמי בראש הרשימה, ביחוד לאור העובדה שהוא נכשל בבחירות הקודמות. אם לא יוצב בן־עמי בראש רשימת הליכוד, הוא יקים רשימה עצמאית משלו.

מישרת מרצה

לאורי זוהר

הבדרן ובמאי־הקולנוע אורי זוהר, שהפך יהודי דתי ושומר־מיצוות, עשוי לשמש בשנה האקדמאית הקרובה כ־מרצה מן המניין בפקולטה למדעי היהדות באוניברסיטת בר־אילן. למרות שזוהר אינו בעל תואר אקדמאי תוענק לו מישרת מרצה מתוך מגמה שהדיונים והשיחות שייערכו בהנחייתו ימשכו קהל ויביאו בעקיפין ל„חזרה בתשובה" של חלק מהתלמידים.

לא מן הנמנע שזוהר יקבל מישרת מרצה גם באוניברסיטת תל־אביב, כ־חוג ללימודי היהדות. המו״מ בנושא זה טרם הסתיים. בעיקבות זאת עומד זוהר לפרוש גם מתוכנית הטלוויזיה „זה הסוד שלי", במקומו ינחה את התוכנית בעתיד החקיין טוביה צפיר.

הוליווד מפיקה סרט

על אורי גלר

„מכופף המזלגות" הישראלי, שקצר תהילה ופירסום עולמיים, עומד להיות מונצח בסרט הוליוודי. בהוליווד הסתיימו ההכנות להפקת סרט על חייו וכישוריו „העל־טיבעיים" המייוחדים של גלר.

אורי גלר עצמו הפסיק את הופעות־הראווה שלו והוא מנהל אורח חיים של איש־עסקים השולט על מיליוני דולארים. עד כה התפרסמו ברחבי העולם כ־150 ספרים העוסקים באישיותו, „קסמיו" ותולדות־חייו של גלר.

הממונה־על־הסרט -

נציג חברה אמריקאית

זאב בירגר, מי שכיהן במשך שנים רבות כממונה על הסרט הישראלי במישרד־המיסחר־והתעשייה ובתוקף

נשרפה האלה

של תל דן

עץ האלה של תל דן, ליד קיבוץ דן בגליל העליון, עלה באש ונשרף כליל בשבוע שעבר. העץ היה אחת מנקודות הציון הידועות בארץ, ודורות שלמים גדלו בצילו. הוא היה אחד מעצי האלה העתיקים ביותר בארץ ומעריכים את גילו במאות רבות של שנים.

נראה כי העץ נדלק כתוצאה מזריקת בדל סיגריה. מאמצי מכבי האש מהאיזור לכבות את הדליקה שפשטה בגזע העץ עלו בתוהו, והאלה נשרפה כליל.

תפקידו זה עמד בקשרים עם חברות הסרטה זרות וסוכנויות קולנועיות שביקשו להנות מההטבות הניתנות לחברות זרות המפיקות סרטים בארץ, מונה כעובד בכיר בחברה אמריקאית.

בירגר מונה כנציג מיוחד של סוכנות הקולנוע והספרים, איי־סי־אם, שהיא מהגדולות בעולם בתחומה. תפקידו הוא להקים את סניף החברה בפאריס והוא ישמש כנציגה גם בישראל, יצטרך כנראה לעמוד בקשר עם המוסד שבראשו עמד.

מר־חיים ימונה מנכ״ל

מישרד התעשייה

עם פרישתו הקרובה של מנכ״ל מישרד־המיסחר־והתעשייה משה מנדלבאום, ימונה המישנה למנכ״ל עמוס מר־חיים במקומו.

מר־חיים אחראי היום לנושא המימון של המישרד וכן למרכז ההשקעות. הוא בוגר האוניברסיטה העיברית בכלכלה, וצמח בתוך המישרד במהירות.

פלאטו ישקיע

בהיפרמארקט

חבר־הכנסת שמואל־פלאטו שרון עומד להשקיע סכום של כ־30 מיליון ל״י בהיפרמארקט חיפאי שהוקם לא מכבר בצומת הצ׳ק פוסט.

המדובר הוא במרכז קניות קמעונאי חדש שמחיריו נמוכים בכ־20% ממחירי המצרכים הנמכרים בעיר. מקימי מרכז הקניות הצליחו לשכנע את פלאטו בכדאיות העיסקה והוא עומד להצטרף אליהם כשותף.

לגברים בלבד*

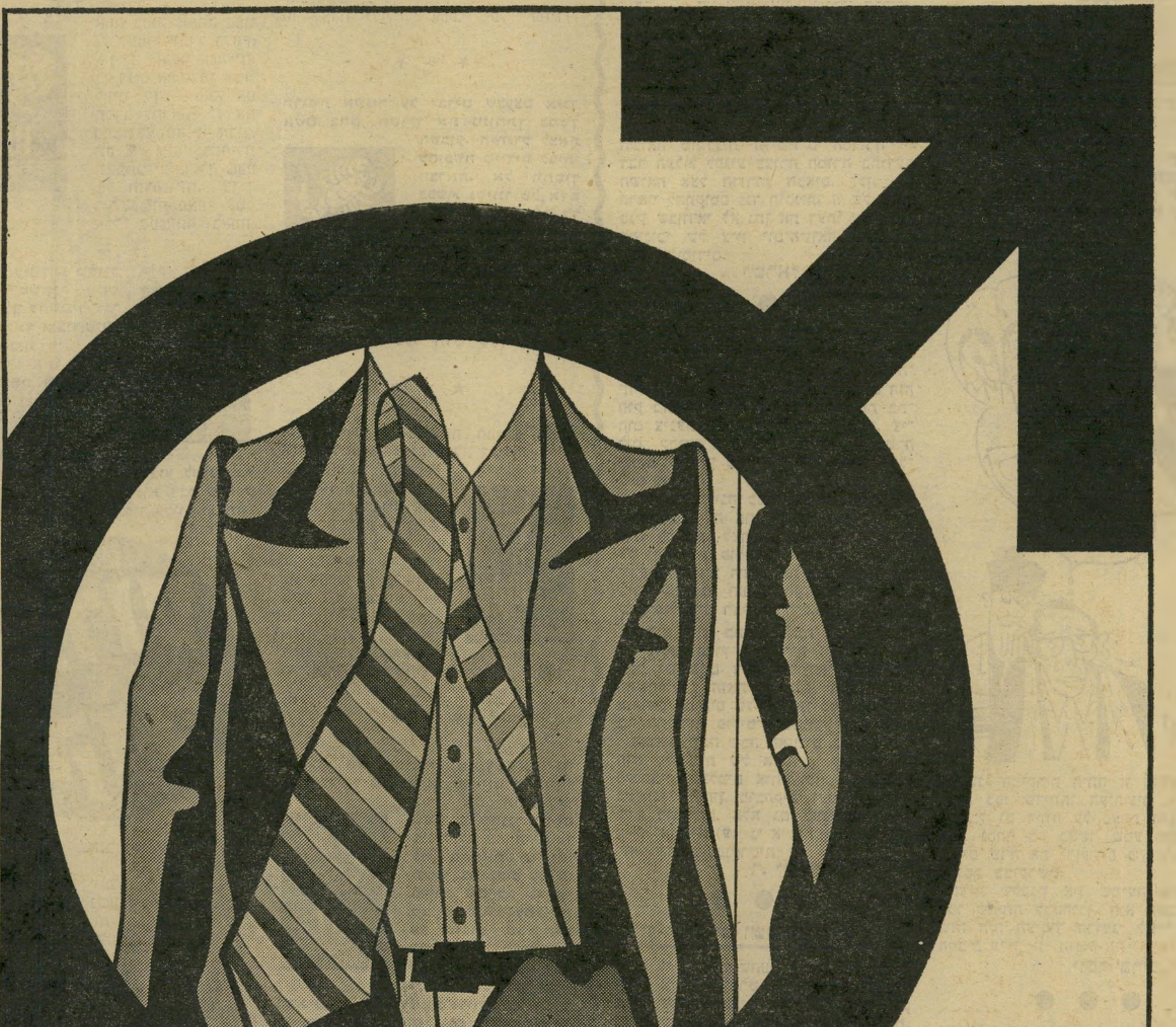

הכוונה אליך. למענך פתחנו ברחוב אלנבי 31 בת"א בית אופנה גדול לגבר, ובו מבחר עשיר ומגוון ביותר של לבוש גברי, צעיר ואופנתי, מתוצרת חוץ ומתוצרת מקומית מעולה.

באיוניר 31 תמצא חליפות ומכנסיים, ז'קטים ובלייזרים, סריגים וחליפות קורדרוי, מעילי גשם, ממחטות וחגורות, חולצות ועניבות, גרביים ופיז'מות, לבנים וחלוקי בית ומחלקה מיוחדת לג'ינס, לצעירים ולצעירות. כל מה שדרוש לך — **וקצת יותר, כדי שלא תצא בידיים ריקות...**

באיוניר 31 תמצא לא רק מבחר עשיר, כי אם גם איכות וטיב. יתר על כן: אנו ערבים לכל מוצר שתקנה אצלנו, ומעניקים לך אחריות מלאה. המוניטין של איוניר קיים כבר 50 שנה, וזה מחייב! נוסף למבחר, איכות ואחריות — תמצא באיוניר 31 עוד משהו: טעם טוב. זה הסמל המסחרי של רשת בתי האופנה של איוניר מזה יובל שנים, וזה גם הסמל המסחרי שלנו. על איוניר 31 תוכל לסמוך בעיניים עצמות.

החל מהיום יש לך כתובת לכל מטרה: חליפה לחתונה, שי לידיד או לבן־משפחה, מוצרי טיפוח מעולים לגבר או מכנסי ג'ינס, חגורה אופנתית או חולצה חדשה שתעשה לך מצב רוח טוב בערב. רשום לפניך את הכתובת: איוניר 31 — אלנבי 31.

איוניר 31

בית האופנה לגבר

תל אביב, רח' אלנבי 31

* בהזדמנות זו.אנו רוצים לבקש את סליחתך, גבירתי, על שסגרנו את מחלקת הנשים החביבה עליך ונעשינו לבית אופנה לגבר בלבד. בעצם — לא סגרנו את המחלקה, פשוט העברנו אותה לאיוניר דיזנגוף, וגם שם את אורחת רצויה בכל עת. ואם יצא לך פעם להכנס אלינו סתם כך, מתוך הרגל — אל תזדרזי לצאת: אין ספק שנמצא לך משהו נחמד עבור הבעל, הבן או החבר...

פרסומאים / רפאל סיראן

הורוסקופ

אתם מחפשים אתגר שיתן לכם את ההזדמנות להוכיח את עליונותכם. התלהבותכם תשרה השבוע אווירה של התלהבות על אלה הסובבים אותכם. כדאי לחזכיר שהשנה היא שנה טובה לבני מזל טלה החושבים לחינשא. לכן, מוטב אולי להזדרז לפני שהשנה תגיע אל סיומה.

* * *

אתה בטוח שאתה מסוגל לעמוד לבדך בלחץ: אין זו אלא אשלייה. בן דגים או סרטן עשוי לעזור לך — אבל אם תסרב להראות לו את המצב לאמיתו, זה אבוד. יום א׳ ו־ב׳ בתחילת השבוע, יביאו לך שפע של הזדמנויות. צריך רק לעשות מאמץ קטן, אבל לעשותו באמת.

* * *

מבט עיניך מסגיר אותך. משקפי שמש יעזרו לך להסתיר דברים שאינך רוצה שיתגלו. הבית בו הינך מתגורר אינו נראה לך, ואתה מהרהר בהחלפת דירה. אל תדחת — עשה זאת השבוע. הבית הזה מעכיר את רוחך בצורה חמורה. סיכוייך רבים השבוע לעלות בסולם החברתי. נסה למצוא דבר שיהיה בו מההסתכנות, אם תגבור עליו, הצלחת.

חוב ישן וגדול, אשר זמן רב העיק עליך, ייעלם השבוע אותו נושה, שבעבר ידע להיות תוקפני, יוותר לך עליו במפתיע. דבר זה ייתן לך מישנה מרץ, ויסייע לך להגשים את שאיפתך העיקרית בעתיד הקרוב ביותר. יחד עם זאת, גם חיי האהבה שלך, עם בת־זוגך הקבועה, יפרחו ויגיעו לשיאים חדשים. משימות שיוטלו עליך השבוע, יעיקו עליך במקצת.

* * *

כפות המאזניים מתחילות לנטות לכיוונכם. המאבק אותו התחלתם לפני שבועות מיספר — ואשר נראה, כי יזיק לכם, הוכיח את עצמו. דווקא אתם מתחילים לקצור את הפירות. ולא כמו שנראה בהתחלה. אל תהססו להשתמש במרפקים, כדי לפלס דרך הנראית לכם.

* * *

בחירה בלתי מוצלחת — תיגמר ברע. היזהר! היא רוצה ללכוד אותך, לכן היא מתנהגת כל־כך יפה. אבל אין זה פרצופה האמיתי. זאת לא היא. הפרצוף האמיתי יתגלה לך בזמן הקרוב לכן, עוד הפעם: היזהר! אם אתה אמן — החלף מהר את המיקצוע! אחרת עוד תגווע ברעב. היה שקול ונדיב־לב, אל תרבה לצאת ביחידות, פרשה נשכחת עלולה להטריד אותך, טייל בחיק הטבע ובקר הרבה בבתי קולנוע.

אינך טורח לחשוב מספיק על עתידך, ואינך מנתח באופן נכון את האינפורמציה שהגיעה לידך. אך תהסס מלהתייעץ עם בן זוגך בענייני עבודה. שמור על ההישגים הגדולים אליהם הגעת לאחרונה, ואל תפטפט. בת מאזניים — זכרי שאי־אפשר לרמות את כולם כל הזמן. הזהרי בדברייך ושקלי היטב את מעשייך, פן תיכנסי לצרה גדולה. חשבי על עתידך.

* * *

חרגשת אשמה על דברים שבעצם אינך אשם בהם, תטריד את מנוחתך במשך השבוע. השתדל לצאת לחופשה מיידית לבית־הבראה. אל תחסוך בכסף. נסיונו של אדם קרוב אליך לעזור לך עשוי להעשות בצורה אנונימית — והדבר יפתיעך מאוד. נסיונותיך להיחלץ מחמשבים הפוקדים אותך עלולים להסתיים בכי רע. שקול כל צעד חדש שלך פעמיים.

* * *

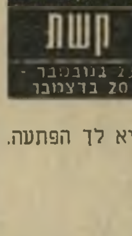

הזעזוע שעברת בתחילת החודש מוסיף לתת את אותותיו. אולם לא די לחשוב על מה שהמצב עושה לך — אתה חייב גם לעשות משהו כדי לשנות אותו מצב. זכרי שאת יכולה ליפול בפח, בייחוד עם בן מזל שור או אריה. אל תהססי לנתק את הקשר לפני שיהיה מאוחר מדי. בגד בצבע אדום ירומם את מצב רוחך הגרוע. אל תסרבי לצאת עם מכרים, זה יביא לך הפתעה.

* * *

מצטער, אבל הזהרתי אותך: אין זה שבוע לערוך מסעות או שינויים מרחיקי־לכת. אם תוכלי לשמור על מיסגרת־חיים דומה לזו בה היית עד כה, בתנאים חדשים, תקלי במיקצת על הבעיות. אם לא — מוטב שתסמכי לחלוטין על שיפוטו של איש בעל־שיקול. העיקר — לא להגזים בשום דבר ולא לריב. יום שבת הבא מגיש לך הזדמנות נדירה. אל תכתבי מכתבים חשובים ביום רביעי הקרוב.

* * *

למרות העובדה שאסור לך לסמוך על אלה המציעים לך הצעות מפתות, השבוע יתחיל תהליך שיקום כלכלי, לאלה מכם שהיו שקועים בצרות כספיות רציניות. בייחוד טוב סוף השבוע ובמיוחד יום ג׳. יום ו׳ אינו מתאים לרומנטיקה: יש בו יותר מדי השפעות עוינות. אך תהמר על מוצאי־שבת ויום ראשון. לבשי צהוב.

* * *

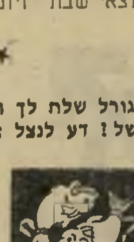

הגורל שלח לך השבוע בחורה זרה, כפרי בשל! דע לנצל זאת עד תום. בת דגים: גם לך צפוייה הפתעה הקשורה באנשים שלא היכרת. ויכוחים סוערים בינך לבין מעבידך ירתיחו אותך באמצע השבוע. הבליגי. הבקשה ששלחת נמצאת בדיון. סיכויית החיוביים — טובים. לחץ מיותר לתשובה מהירה עלול רק להזיק לך.

מכתבים

יום השואה — הערך החינוכי

תמהני שראש־הממשלה מנחם בגין, שהציע את הרעיון לאחד את יום־השואה עם תישעה באב, וכל אלה שתמכו בתוכניתו זו, לא נתנו את דעתם לנקודה אחת.

יום השואה בתאריכו הנוכחי חל במהלכה של שנת הלימודים. עובדה זו מאפשרת לחנך את הדור הצעיר בבתי־הספר ולספר לו מה היתה השואה ומה משמעותה לגבי עמנו. זה נעשה בשיעורים, בעצרות בבתי־הספר, במסכות ובדיונים. התישעה־באב, לעומת זאת, חל בתקופת החופש הגדול, כשרוב מעייניהם של התלמידים הוא בבילוי חופשתם.

אם יאוחד יום השואה עם תישעה באב, תהיה התוצאה הישירה מכך הוצאת נושא השואה מתוכנית הלימודים הסדירה — דבר העלול לפגוע בצורה חמורה בתודעת השואה אצל הדורות הבאים. לכן, מן הראוי להתקומם נגד תוכניתו זו של מנחם בגין שבוודאי לא נתן את דעתו על הערך החינוכי של ציון יום־השואה תוך כדי שנת הלימודים.

ישראל אילניק, חיפה

● ● ●

על חטא שחטאה המדינה

מדינת ישראל היא כימעט המדינה היחידה בעולם שבה אין עד עצם היום הזה חוק מתוקן נגד ההשתוללות הקיימת בתחום צינעת הפרט דרך האזנת סתר, צילום, קריאת מיכתבים על־ידי המישטרה וגורמי ביטחון מסויימים, וכן הפעלת בלשים פרטיים.

ידוע שבמדינה כמו שלנו המיפלגה השלטת מפעילה את שירותי השי״ב, לעיתים קרובות, לצרכיה הפוליטיים, ויעידו על כך אישים פוליטיים רבים. כפי שכולנו יודעים, הפעיל השי״ב את שירותיו ה״טובים״ גם נגד העולם הזה וגם נגד אישים פוליטיים רבים אחרים.

המצב כיום בתחום הגנת הפרט והאזרח הקטן פרוץ לכל רוח ולית דין — אבל יש היום דיין, שבוודאי יפתח את ההשתוללות הזאת לעיתים קרובות נגד אזרחים תמימים שלא ביצעו כל חטא, מלבד התנגדות פוליטית טהורה.

האם במדינה שבה מאזינים בסתר לשיחות טלפוניות של אזרחים, קוראים את מיכתביו ומצלמים אותו וכו׳, לאו־דווקא בענייני ביטחון מובהקים ועניינים פליליים מובהקים, אלא גם בעניינים פוליטיים ואישיים (ענייני אישות!) אפשר לקרוא ״מדינה דמוקרטית״?

ד. ישראלי, ירושלים

● ● ●

אהוד אולמרט ושפת־האבוס

יש לי הרגשה שהעולם הזה אינו סולח לח״כ אהוד אולמרט את העובדה שבחור צעיר שכמותו מעיז לקחת על עצמו חלק מן המשימות שהעולם הזה אוהב לעשות.

במקום להבין את מניעין של ח״כ בודד במאבק מול עולם של פשע מאורגן, אתם מנסים לקומם את הציבור נגד ח״כ אולמרט. מדוע מאבק תוך הסתכנות אישית חייב להיתפס כרדיפת פירסומת? כיצד יכול בכלל אדם להשפיע ולפעול ולהיות מעורב במאבק ציבורי — מבלי להתפרסם? אולי פירסומת היא אמצעי בידי מי שרוצה להשפיע על דעת הקהל? מדוע צריך להציג את העגלה לפני הסוס? באותה מידה ניתן לומר שגם מאבקיהם של אורי אבנרי ויגאל לביב נועדו לעשיית פירסומת. איזו מטרה זה משרת, מילבד קטנוניות וקינאה?

חקק

בכלל, הניסיון להציג את ח״כ אולמרט כמאיים בטבח, הוא בוודאי תלישה של אמירות מן ההקשר. אולמרט הרי לא אמר את שאמר בפגישה עם מני כהן, בשום פורום ציבורי רציני. ברור שדבריו נאמרו בהקשר מסויים, בשיחה עם איש שהיה מוכר לו כמקורב לעולם התחתון, ובלשון של ״דבר עם חמור בשפת־האבוס״. אילמלא התפרסם סליל ההקלטה יכול להיות שאותה שפה היתה מרתיעה את אנשי הפשע המאורגן מלפגוע בח״כ אולמרט. גם פיקוח־נפש אינו ערך בעיניכם?

ככלות הכל מנסה כאן אדם הלוחם למען הציבור להגן על חייו מפני אוייבי הציבור, שנערכו למילחמה נגדו. האם צריך לעזור למני כהן לשסות את הציבור באהוד אולמרט? כך הייתם מצפים שינהגו באורי אבנרי אילו ניסה להרתיע (במילים, לא באבק־שריפה!) פושעים מפגיעה בגופו?

הרצל חקק, ירושלים

● ● ●

הצלחה מוסיקאלית ברומניה

מחוגים מהימנים בליכוד נודע כי שני פקידי ליכוד רמי־דרג ליוו את מנחם בגין במסעו האחרון לרומניה. אחד הפקידים נשא עימו בארומטר ענק כדי למדוד את מידת החמימות של קבלת הפנים הרומנית, השני נשא עימו שעון ענק שבו מדד את הזמן שבגין בילה עם צ׳אושסקו נשיא רומניה.

בשני המיקרים היתה זו הצלחה מסחררת, כפי שדיווחו העיתונים — בצדק. התקבל גם דיווח על סערת הרגשות שבגין נסחף בה כאשר שמע מקהלה של ילדים שרה את ירושלים של זהב בבית־הכנסת בבוקרשט.

היות שלבגין אין שמיעה מוסיקאלית כמו שהיתה לבטהובן, הוא חשב כנראה שזה היה העיבוד הרומני לשיר הגרמני החביב עליו אני מנשק את ידייך, גברתי.״

יוסף שריק, תל־אביב

● ● ●

ההצגה הגדולה של אש״ף

ובכן, על־פי ההסכם החשאי הבלתי־רישמי, הבלתי־כתוב והבלתי־מוקלט (סודי — לא לפירסום) מילא אש״ף את חלקו בחוזה — וההצגה הגדולה ״אין עם מי לדבר״ נמשכה.

לאחר ימי חרדה אחדים, לאור שמועות זדוניות, חזר והצהיר עראפאת כי לא זו בלבד שלא יכיר ב־242, הוא לא יכיר לעולם בישראל והוא גם מגנה את מאמצי התיווך של הדוד מגדל־הבוטנים מאמריקה.

במישרד־החוץ נשמו לרווחה. מדיניות החוץ ממשיכה להכות גלים: ״אין עם מי לדבר, אין עם פלסטיני, אין ויכוח עם ארצות־הברית, אין עימות עם הקונגרס, אין חילוקי־דיעות, אין... אין... כלום!״

יהודה קונפורטס, תל־אביב

● ● ●

המילחמה הנכונה

לפני הבחירות טענו נגדכם גורמים פוליטיים ואחרים שאתם בעצם עוזרים לעליית הליכוד לשילטון, בכך שבמקום להילחם בליכוד, לחמתם נגד ד״ש.

ככל שהימים חולפים מתברר יותר ויותר שהגורמים הללו טעו בתכלית הטעות. כיום יודע כל ילד במדינה שרק ד״ש היא שהעלתה את הליכוד לשילטון, והיא שנגסה את מירב הקולות הניידים של המערך ז״ל. שוב מתברר שיש לכם עין חדה וחר־

מכתבים

שים מחודדים, פוליטיים ואחרים, ושלחמ־תם במקום הנכון.

שלום חלמיש, ירושלים

● ● ●

ארמזים ליריים דקיקים

מצאתי את תמונתי ומיספר מילים סבי־בה ב„נמר של נייר" (העולם הזה 2086). דן עומר הביא דברים שכתבתי בצורה כזו שייצאו מהקשרם ויועמדו כמכוונים נגד עצמי (אולי!).

ראשית, מדוע לא לציין שדברים שכתב־תי נתפרסמו במעריב במאמר ושמו „מחיר השירה," המדבר על דרכם של משוררים מתחילים ולא „בינוניים" או אחרים?

בן־שאול

שנית, הארמזים הדקיקים באשר ל־שירה (שלי ושל אחרים) שאינה פיס־גה, לא מעסיקים אותי. הרשה לי ל־ציין, ידידי דן עו־מר, שלבד מספר־שירי הראשון ש־הופיע בהוצאת ל־קראת (טרום עכ־שיו) עלה לי... 300 לירות, מעולם לא שילמתי בעבור סיפרי שירי, וב־וודאי לא אשלם. אם דבר זה מעיד על כך שאינני „מתחיל" — ניחא.

משה בן־שאול, תל־אביב

● **דן עומר מעיר:** ידידי בן־שאול קולט ארמזים שאינם ארמזים. כוונת הצי־טוט היתה לנגח בתי־הוצאה הגובים סכו־מי עתק ממשוררים צעירים על־מנת לפר־סם את ספרי שירתם. 300 לירות בשנת 1953 שוות בכוח־הקנייה שלהם לפחות 10,000 לירות כיום, סכום שבעזרתו ניתן להוציא לאור ספר שירה ממוצע.

באשר לטיעון שאין בכוונת בן שאול לשלם „בעבור סיפרי שירי," הרי מלבד העובדה שסיפרו האחרון ראה אור בהו־צאת עקד, שהתמחתה בגביית תשלומים ממשוררים, הספר מומן בידי הציבור וכתוב בתוכו „בסיוע קרן תל־אביב לסיפ־רות ולאמנות."

● ● ●

ההיפך מ„אנטי דתי"

אני מבקש להתייחס לאמור במדור „אנ־שים" (העולם הזה 2087) אודותי. מעו־לם לא אמרתי ש־אני „אנטי דתי," פשוט משום שאינ־ני מתנגד לדת או לאנשים דתיים. ל־היפך, אני מנסה ליצור פשרה בין הציבור הדתי לצי־בור החופשי ביש־ראל. אני התנגדתי ומתנגד לשלילת זכות הנישואין ו־לפגיעות אחרות ב־זכויות האזרח הנעשות, כביכול, בשם הדת.

רובינשטיין

ח"כ אמנון רובינשטיין, תל־אביב

● ● ●

ארה"ב של כדור־הארץ

זכורני כי בשנות השישים הקדיש עי־תונכם מקום רב ונקט קו ברור בעניין המאבק האנטי־אימפריאליסטי של ארצות אמריקה הלאטינית. משום כך מפליא אותי שאינכם מזכירים את ההסכם שנחתם באח־רונה בין ארצות־הברית ופנאמה בעניין העברת תעלת פנאמה. הסכם זה מהווה נקודת־ציון חשובה בתולדות היחסים בין צפון אמריקה לדרומה.

למאבק בין תומכי ההסכם לשולליו יש השלכה ישירה על ישראל, כיוון שהוא מפחית את יכולת המימשל האמריקאי להפעיל לחץ עליה. אבל אפילו ללא מניע זה, אנו חיים בעולם אחד וכל המת־רחש בצידו האחר צריך וחייב לעניין את היושבים בצידו השני.

מן הראוי היה שעיתונכם יטול עליו להוציא את יושבי מדינת־ישראל מד' ה־אמות של ענייניהם הפרטיים ויחנך אותם לקראת הפיכתם לאזרחי ארצות־הברית של כדור־הארץ — מדינה שהקמתה, לדעתי, היא לא רק אידיאל נעלה, כי אם כורח היסטורי שיתגשם תוך כמה עשרות שנים.

הרברט פרנקפורטר, יפו

● ● ●

פתרון התעלומה

אני מציעה שרחל המרחלת תהיה קצת יותר יסודית. תחת הכותרת „חוה לוי למי?" (העולם הזה 2085) כותבת רחל שאיש אינו יודע את שמו הפרטי של הרדוף.

ובכן, הרדוף זה שם פרטי ושם מיש־פחתו הוא וולף, והוא היה שכן שלי עוד לפני שהתגרש מאשתו הראשונה, כך ש־שמו המלא הוא הרדוף וולף.

קוראת ושכנה, תל־אביב

● ● ●

הסליחה — לא מהטפילים

מבין אני הזדעקותו של האנדרוגינוס (ספק אמן, ספק אד־ריכל, בעיקר „או־מר הן" ואפס) נחום כהן (קין) על מילו־תי לזכר יצחק דנ־ציגר, כי הוא אחד מן הטפילים שהפ־רידו בינינו.

תומרקין

לבד מן הטפילים, אני מבקש את סלי־חת כל אלה שנפגעו ממילותי, שהיו כל האמת ורק מן ה־לב. אני רוצה גם לציין שדנציגר לא היה מורי ולא אני הייתי מורו, ולעומת זאת, היה רודי להמן המורה של שנינו.

יגאל תומרקין, תל־אביב

● ● ●

יפי־נפש ויפי־גוף

אני מפנה מיכתבי זה למיס תבל, ריגה מור, בתמיהה וברחמנות.

חיי האישיות הם לא קלים. כי מרגע שנהפך אדם לאישיות הוא גם נכנס בר־צונו או שלא ברצו־נו לחיי הציבור. תלוי גם באיזו אישיות מדובר ועד כמה היא חזקה כדי לא ליפול לגמרי ל־זרועות הרבים. לכן, בקוראי את ה„וי־דוי" שלך (העולם הזה 2087) היה לי נורא מוזר להרגיש את מצבך. הלא את, ורק את, לקחת את גורלך בידייך, במודע או שלא במודע.

ברנשטיין

מרגע שדחפת את עצמך לתחרות מיס־תבל ידעת שאם יפול בגורלך הרגע „המאושר" הזה — הרי את אישיות העו־לם. ואין רחמים בגורל זה. כל אחד רוצה להיות בקירבתך וגם את מייצגת לא רק את המדינה, אלא בראש־ובראשונה את עצמך ואישיותך. נחוץ כוח רב כדי להיות ברזן ולדעת איך לכוון את החיים כאשר העושר והאושר מסנוורים את שיקול הדעת.

לכן מצחיקים אותי ההתוודות שלך מעל דפי העיתונות ודמעות התנין שלך על „אובדן חייך הפרטיים". אני מבין לרו־חך. קשה להיות כיום „מלכת העולם" יותר מאשר אי־פעם. באם יגיע הרגע בו תתי־נערי מכל הברק הזה ותצטרכי לארגן את חייך ברצינות, הפירסום לא יוסיף לך כלום חוץ מפירסומת זולה וטרף לכל מיני רכלנים ורכלניות.

איני מכיר אותך וגם לא חשוב שאת־ווכח עימך על חייך האינטימיים. מה ש־איכפת לי היא התגלות הזאת בפני כת־בנים. היזהרי, נערה נחמדה! כבר אמרו חז"ל: „חכמים היזהרו בדיבריכם!" ואפ־שר להוסיף לכך: יפי־נפש ויפי־גוף, הי־זהרו גם אתם שבעתיים!

משה ברנשטיין, צייר, תל־אביב

שנה טובה

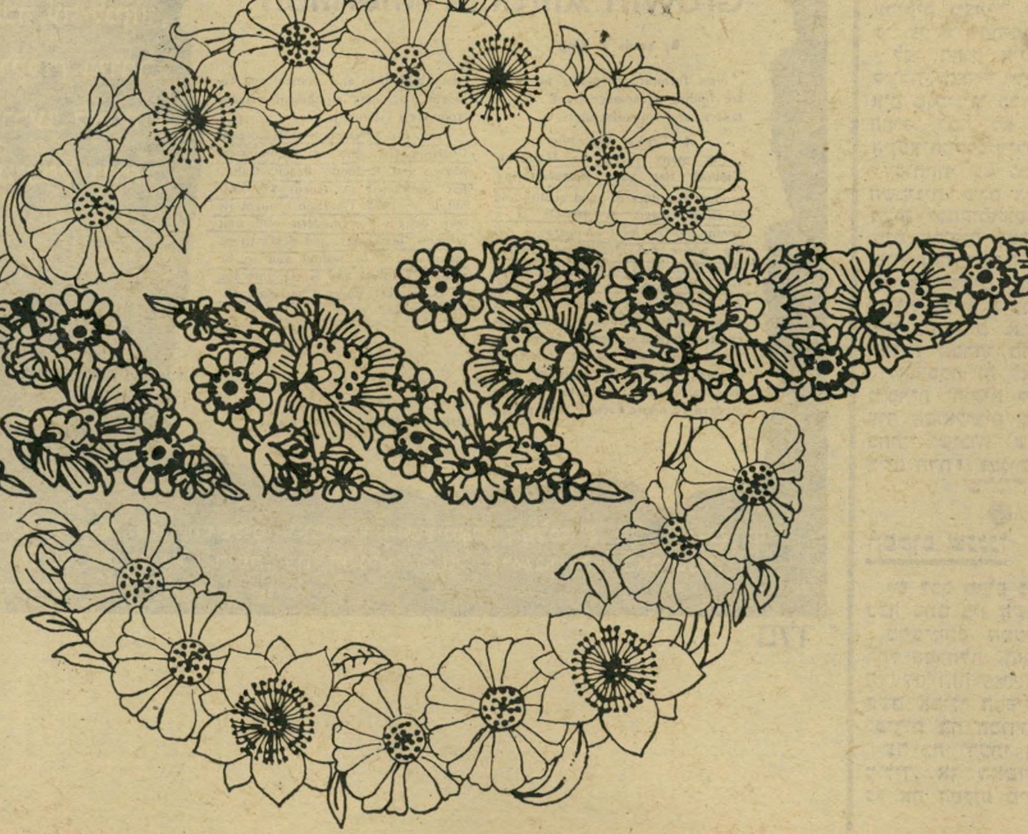

דחף

מכתבים

ליהודים בלבד

במוצאי־שבת ב־20 באוגוסט, קיבלתי שעוד מנהג אגד בנושא: „כיצד לטפל באוכלוסיה הערבית שבשטחים המשוחררים," או „איך לבצע השוואת שירותים הלכה למעשה."

באותו ערב עמדתי עם עוד שני חברים בכביש בית־לחם—ירושלים ליד צומת בית־ג׳אלה. ניסינו לעצור טרמפ שיקח אותנו לירושלים, אך שום מכונית (ללא הבדל צבע לוחית הזיהוי) לא עצרה לנו. אחרי רבע שעה של המתנה, התקרב אלינו בחור ערבי, תושב חברון ואיתו שתי

נשים ערביות מבוגרות, אחת עם סל קניות בידה, וגם הם חיכו למכונית.

התפתחה בינינו שיחה על נושאים שונים. הבחור הערבי סיפר לנו שיבוא אוטובוס אגד מקריית־ארבע, אבל הוא לא בטוח שיעצור לידנו, היות שאין לו תחנה בצומת זו. ואכן, בשעה שמונה בערב הגיע אוטובוס אגד בקו 430 מקריית־ארבע.

האוטובוס עצר לנו, חברי עלו עליו ואני חיכיתי קצת כדי לאפשר לבחור ולנשים הערביות לעלות לאוטובוס. הנהג זירז אותי לעלות, עליתי, ואז הוא טרק את הדלת בפרצופו של הערבי ונסע.

הבחור הערבי, שלפני רגע שוחח איתנו שיחת רעים, נפל קורבן לאפליה ולשינאה של נהג אגד, כלפיו וכלפי בני עמו, או שמא זו המדיניות הרישמית של אגד?
אני מחכה להבהרות.

גבריאל הורנציק, ירושלים

● ● ●

מי כאן עריק?

הקנוניה הקואליציונית משאירה מחוץ לשירות חובה בצה"ל רבבות צעירים — גברים ונשים — בחורי ישיבות ובנות דתיות. בעצם, כל הצעירים האלה הם עריקים מצה"ל שקיבלו הכשר בלתי־חוקי על־ידי ההידברות הקואליציונית.

לפי החוק חייבים כל צעיר וצעירה לשרת בצה"ל שירות חובה. והנה ממציאים מנהיגינו כל מיני תכסיסי עקיפה של החוק. למה לא שומעים את קולו של היועץ־המישפטי־לממשלה?

שוחחתי עם כמה וכמה צעירים בכיתה השמינית, שהם ציונים טובים ורחוקים מ־מצפן ומהקומוניסטים, והם אמרו: מחפשים עריקים מצה"ל? למי יש זכות לעשות זאת כאשר רבבות עריקים קואליציוניים יושבים (או לא יושבים) בישיבות, ובנות דתיות יושבות בבית? אז מה פיתאום מחפשים אנשי המישטרה הצבאית חבר׳ה שברחו מהבסיס?

לא. ככה זה לא יילך. אין לאיש זכות מוסרית וחוקית לעצור עריק מצה"ל, כל עוד הקואליציה משאירה בבית רבבות בחורי ישיבות (שיש להם זמן לבריונות בשם הדת!) ובנות דתיות.

שלמה זלמן וייץ, תל־אביב

● ● ●

הסקופ שנגנז

יש לכם סקופ כזה ואתם מחביאים אותו ככה סתם בין השורות?

ברשימתם המעמיקה והרצינית במדור רחל המרחלת „האהבה צועדת על הקיבה" (העולם הזה 2086) אתם כותבים כי אחת בשם אמילי הספיקה להוליד לעו"ד אילן לפידות בת חמודה.

עד כה ידעתי רק על מיקרים שהגבר מוליד, אך האשה יולדת. ובכן, פרסמו נא את הסקופ מייד ברבים.

גיורא פיק, ירושלים

הזורע
ללקוחות המפונקים שבעולם

Israeli Furniture Industry Growth Attracts Attention

By Louis S. Bing

New furniture programs in Israel are finding acceptance by U. S. retailers and manufacturers.

A Typical Operation

For many years, the Hazoreah Kibbutz has been manufacturing modern furniture of good quality and pleasing design. A kibbutz is a community of joint co-operative living, where individuals and families share their lives and pool their energies to produce a shared income. As in any business, reinvestment of excess income allows for the purchase of capital equipment to increase future output and income. It is from original agricultural earnings that the Hazoreah Kibbutz has built a modern furniture factory with skilled labor, both men and women, and efficient machinery equipment, largely from West Germany.

From this production at Hazoreah, Charlton Co., Inc., of Leominster, Mass., and Redondo Beach, Calif., has contracted to accept $250,000 output in 1970. Charlton brought its own designs for modern wall unit cabinets, bookcases, and desks to be manufactured in walnut and to be shipped finished and K. D. into the U. S. market under Charlton's distribution and name.

FURNITURE DESIGN & MANUFACTURING

בארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות,
היכן שברירת הקניה רחבה עד למאד,
היכן שהקונה מפונק וקפדן ביותר,
היצוא של רהיטי "הזורע" לארה"ב
מוכפל ויותר.

תל־אביב: רח׳ בוגרשוב 47, טל. 03-280141. ירושלים: גאנז - רח׳ שלומציון המלכה 6, טל. 02-224507. גאנז מובי ה - רח׳ הרצוג 61, טל. 02-69098. חיפה: רח׳ הרצליה 1, טל. 04-526616. באר־שבע: רח׳ בית־אשל 45, טל. 057-78631.

פלד

זה היה העולם הזה שהיה

„העולם הזה" 776
תאריך: 11.9.52

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק, הקדיש במיסגרת הסידרה „נוער מחפש מחר", כתבת-שער מצו־למת למיקצוע האחות, תחת הכותרת „רבקה גרשוני, אחות רח־מניה". בכתבה תואר מיכלול בעיות מיקצוע האחות, האידיאל והמציאות שבו, ובעיית המחסור באחיות שלא השתנתה כלל במהלך 25 שנים. במדור „חקירה מיוחדת" תחת הכותרת „השי־לומים: תחתית לחבית" פירט פרשנו הכלכלי של השבועון את תוכניתו של הפרופסור היהודי־אמריקאי שלמה טרון, שמט־רתה היתה להוציא את השליטה בכספי השילומים מגרמניה מידיהם של השרים המיפלגתיים, על־מנת שכסף השילומים יושקע במטרות כלכליות כדאיות שייצרו תשתית כלכלית רחבה. תוכנית זו נדחתה על־ידי הגורמים הממשלתיים שביזבזו בשנים שלאחר־מכן את כספי השילומים, בחלקם במיפעלים ראוותניים.

השבוע לפני 25 שנים, הביא „העולם הזה" כתבה־מצולמת תחת הכותרת „מיסטר ברגר משוטט בעולם", שגיבורה הוא עו־רך־הדין איזידור ברגר מדטרויט, שהחליט לשוטט בעולם עם מצלמתו, והגיע ארצה. תחת הכותרת „פרשת הלחם הקלוקל", הקדים „העולם הזה" ב־20 שנה ויותר את „כלבוטק" ואת שאר מדורי־הצרכנות בכלי־התיקשורת השונים. בכתבה זו הביאה המע־רכת מידע מקיף על אדרות הזיהום הרב בלחם הישראלי, ופירטה את אוזלת־ידה של הממשלה בפיקוח על נקיונו של הלחם. בסיד־רה „דמויות במרחב" הביא פרשן „העולם הזה" לענייני המר־חב, צבי שש, את דמותו של עלי מאהר, מראשי המדינאים במצריים, תחת הכותרת „מקיאוולי שלא הצליח" ותיאר את נפילתו של אחד הפוליטיקאים הערמומים של מצריים ברשת שטווה לעצמו.

בשער הגיליון: האחות רבקה גרשוני (19), ילידת ראשון־לציון.

האם „העולם הזה" שבועון כנעני? ✱ שילומים, 256 חודש

אחרי עליית היטלר ✱ האם הספידה המישטרה את השר?

קורא יקר,

עיתונים מסויימים התקיפו במשך שלו־שה חודשים אלה את העולם הזה בצורה שלא היתה עד כה נהוגה אפילו בארץ שאינה מצטיינת ביותר בהגינות עיתונ־אית. אילו יכול שקר לקטול, היו עצמו־תינו פזורות כיום לאורך שבילי הארץ, אולם טיבעו של שקר שהוא חוזר אל בעליו. יבושם להם.

הנה, כדוגמה, כתבה שהופיעה ביום 8.8.52 בעיתון האידישאי הניו־יורקי ה־נפוץ מאד, מארגון זשורנאל:

„הכנענים מגבירים את ההסתה המתוע־בת נגד המיפלגות הדתיות והרבנים — תל־אביב (דואר־אוויר) — קבוצת ההפ־קר של הכנענים התגברה עתה בהרבה עם הצטרפותו של העיתון המצוייר הג־דול והנפוץ מאד, העולם הזה, הנמכר ב־ערך ב־20 אלף טפסים, והמוצא לאור על־ידי אורי אבנרי, אחד ממנהיגי הכנענים. העיתון מדפיס התקפות מתועבות נגד כל הנוגע לדת היהודית, נגד הרבנים ונגד המיפלגות הדתיות בישראל. הכל כתוב בסיגנון מלוכלך, לא יפה יותר מאשר השטירמר הנאצי, ועם רקע פורנוגראפי.

„הנוער נקרא (בעיתון זה) ללחום נגד הדת ונגד הרבנים.

„באחד המאמרים (בשבועון) נאמר: ,מינהגים פגאניים חסרי־תוכן לא ישבו את לבנו, אפילו אם שמרו על יהדות ה־גולה משך אלפיים שנה. ישראל אינה גלות חדשה, ואנו רוצים לעקור את הדת מן השורש.'"

קוראי העולם הזה — העיתון הכנעני בעל הרקע הפורנוגראפי המסית נגד דת ישראל — מוזמנים בזה לחפש את הצי־טטה הזאת בגיליונות העיתון. כל המוצא את המישפט האחרון — „אנו רוצים לעקור את הדת מן השורש" — יזכה בפרס יקר־ערך. וכל אשר לא ימצא אותו, מוזמן להרהר קצת מה טיבו של הנכס התרבותי הזקוק לשקרים מטופשים כאלה כדי לקיים את עצמו.

אדם דתי באמת ידחה את השקר כ־אמצעי להסתה. אני גאה שיש אנשים דתיים רבים כאלה בין קוראי עיתון זה. רק השבוע היתה לי הזדמנות מעניינת לבלות ערב נעים בחברתם. מועדון בוג־רי בתי־הספר הדתיים בתל־אביב (בבית־הספר ביל"ו) הזמין אותי להעיד במישפט ציבורי שנערך על העולם הזה, במגמה להחליט אם להחזיק את העיתון במועדון או לאו.

הוויכוח היה ממצה ונוקב למדי. עש־רות רשימות ותמונות הובאו כהוכחות בעד ונגד. בסיכום התייעצו המושבעים, חזרו כעבור 20 דקות למסור את החלטתם פה־אחד: הם זיכו את העולם הזה מכל אשמה, והחליטו שאין הוא יכול לפגוע בצעיר דתי. המועדון יחזיק בו גם להבא.

אורי אבנרי

העם

לקחת - לשם מה?

256 חודש אחרי שאדולף היטלר עלה לשילטון והכריז מילחמה על העם היהו־די, ו־88 חודש אחרי שהתאבד בצורה כה מיסתורית הושלם חוזה השילומים, שהוא למעשה חוזה־שלום בין העם היהודי שחלק ממנו מצא לו בינתיים הגדרה פו־ליטית כמדינה ריבונית, ובין חלק מן העם הגרמני.

בוויכוח הסוער על עצם המשא־והמתן בין שתי המדינות ניסו המחייבים לט־עון כי השבת הגזל אין פירושה שלום. אולם היה זה נימוק של התחמקות. שום רשות בינלאומית, שום שופט ושום שו־טר לא הכריחו את הגרמנים לשלם. הם עשו זאת מרצונם החופשי, כדי לחפל את הכתם המשחיר אותם בעיני העולם. תש־לום השילומים במשך עשר שנים, ואולי גם במשך 14 שנים, יחייב מגע הדוק וממושך. מגע כזה לא ייתכן בין מדינות אוייבות*.

הגרמנים הצליחו איפוא להשיג שלום באמצעות שילומים (דבר העלול לעורר מחשבה ביחס להשגת שלום עם הערבים). אולם בסופו של דבר אין ספק שדויד בן־גוריון יצא מנצח מכל המערכה. סיסמאות חרות מצד אחד ומפ"ם מצד שני עניינו את הקהל פחות ופחות, שעה שעלה לנגד עיניו נתח הבשר הגדול שאפשר יהיה לקנותו בכסף הגרמני. והוויכוח האמיתי שוב אינו לקחת או לא לקחת, אלא — לשם מה לקחת.

כי קיימת סכנה חמורה מאד שכספי ה־שילומים, שהם הסיכוי האחרון של ישר־אל להבריא את מישקה מן היסוד, יבוז־בזו לריק כדי לשמור על רווחה שוטפת.

* הגדרה זו אומתה, כאשר ב־1961 נפ־גש ראש־ממשלת ישראל דויד בן־גוריון במלון ואלדורף אסטוריה בניו־יורק עם הקאנצלר הגרמני קונראד אדנאור, וב־1965 הגיש שגריר גרמניה הראשון ביש־ראל רולף פאולוס את כתב־האמנתו ל־נשיא מדינת־ישראל.

מערכת „העולם הזה" מבק־שת לאתר דמויות שעמדו במר־כז כתבות שהתפרסמו בגיליו־נות „העולם הזה" לפני 25 שנה ולגלות היכן הן היום ומה עבר עליהן מאז התפרסמו. בגיליון 776 התפרסמה כתבה במיסגרת הסידרה „נוער מחפש את ה־מחר", על האחות רבקה גר־שוני.

רבקה גרשוני היתה אז בת 19, תושבת ראשון־לציון, תל־מידת בית־ספר לאחיות. כל היודע היכן ניתן לאתר את רב־קה גרשוני כיום, או היודע פר־טים על מה שאירע לה במרוצת 25 השנים האחרונות, מתבקש להודיע על כך בכתב לפי כתו־בת המערכת.

מישפט

להספיד או למנוע?

הצופים, רובם צעירים לבושי מכנסים קצרים, ישבו בשלוש שורות רחבות, הזי־עו כאוות־נפשם. השופט ושתי סוללות ה־פרקליטים, כולם לבושים חליפות, גלימות ועונבי עניבות, סבלו בוודאי יותר. אולם יותר מכולם הזיעו העדים, שעמדו בזה אחר זה במרכז האולם. ליד תרשים צב־עוני גדול של מקום הפשע, היו נתונים להפצצה כבדה של חקירה־צולבת.

בשלב הראשון דמה מישפטם של עמוס קינן ושאלתיאל בן־יאיר, הנאשמים ב־הטלת פצצה בפתח דירת שר־התחבורה המנוח, למערך צבאי בטרם קרב. הכוחות של צד אחד — הקטגוריה — היו ערו־כים בקווים גלויים לעין. הם חשפו את עמדותיהם שעה שנאלצו לבזבז את מיטב התחמושת עוד בחקירה המוקדמת. ואילו כוחות הסניגוריה נעו באופן חופשי בש־טח, איימו על כל העמדות גם יחד מבלי לגלות היכן יערכו את התקפתם המכרעת.

כשנפתח השבוע המישפט בבית־המש־פט המחוזי בתל־אביב, התבהרו אט־באט שתי החזיתות. שני הסניגורים — יעקב הגלר, ג'ינג'י גבה קומה שייצג את שאל־תיאל בן־יאיר המשופם, וישראל כספי, צבר נמוך־קומה בעל מיבטא אוכספורדי מודגש שייצג את עמוס קינן — ירו יריות ראשונות לעבר עדי הקטגוריה. אולם רק כשעלה לדוכן העדים הראשון מבין שני קציני־המישטרה שאסרו את הנאשמים, התנדף עשן ההסוואה וכיוון ההתקפה של כוחות הסנגוריה נתגלה לעין. היה זה כיוון שהוביל היישר אל מרכז חזית התביעה, כשמטרתו להבקיעה לשניים ולהכות את כוחותיה שוק על ירך.

לישון בנוחיות. בניין התביעה מיוסד על שרשרת של הוכחות נסיבתיות, חזקה מאוד כשהיא שלמה אולם חסרת כל ערך כשחוליה אחת מנותקת. השרש־רת: אין כניסה לבית (של השר פנקס) מלבד הכניסה מרחוב רמח"ל, שני ה־שוטרים שמרו על כניסה זו ללא הרף, איש לא נכנס בזמן המכריע מלבד שני הנאשמים, ושניות מעטות אחרי שיצאו ונאסרו אירעה ההתפוצצות.

ההגנה שמה לב לעובדה מוזרה אחת בשרשרת זו, ועליה ביססה את ההתקפה. שני השוטרים קיבלו הוראה לשמור על השר מפני מעשי אלימות. יתר־על־כן, כפי שנתברר עתה, קיבלו הוראה מפורשת לא לעמוד יחדיו אלא שאחד ישמור על הבית והשני על הכניסה לרחוב, בפינת שדרות רוטשילד. ואילו השוטרים הפרו פקודה זו, עמדו יחדיו מול הבית, על מירפסת מוסתרת מאחרי העצים. לדיב־ריהם לא הפריעו לאנשים החשודים להי־כנס לבית, נתנו להם לעלות, לבצע את זממם, לרדת ולהתרחק מרחק־מה — ורק אז אסרום.

שאל יעקב הגלר: האם תפקידכם היה להספיד את השר אחרי שנרצח, או למ־נוע את ההתנקשות בחייו? למה לא אסרתם את האנשים לפני שנכנסו לבית? למה לא שמרתם בכלל ליד כניסת הבית?

ההסבר שסופק על־ידי הסניגוריה עלול למוטט את בניין התביעה, אם ייראה ב־עיני השופט זאב צלטנר כבא בחשבון: השוטרים הפרו פקודה ובחרו במירפסת מפני ששם אפשר היה לישון בנוחיות מבלי שיראו. שניהם התעוררו רק אחרי ההתפוצצות, ואסרו את שני האנשים ה־ראשונים שראו.

בפקודת המשטרה. לא היתה זו החוליה היחידה שההגנה צרה עליה. היא איימה גם על רוב שאר החוליות. השוט־רים הודו ששמרו רק על הכניסה הרא־שית של הבית, ואמרו שלא האמינו שיש כניסה אחרת. ההגנה ניסתה להוכיח שיש לבית כניסה נוספת שעליה לא שמר איש — פרט שאם יוכח, די בו לשבור את השרשרת כולה.

לפרט זה הוסיפה ההגנה כמה פרטים אחרים, מתוך דברי עדי התביעה עצמם: קבוצה חשודה של צעירים עמדה בקרבת מקום, לא נעצרה ולא נחקרה על־ידי ה־שוטרים. מונית נראתה על־ידי השוטרים, שפקדו עליה להסתלק מבלי לבדקה.

טענת ההגנה: שעה שהשוטרים עסקו בשני הנאשמים, בלהיטותם לעצור מישהו כדי לחפות על תרדמתם, נכנסו צעירים אחרים דרך הכניסה השנייה, הטילו את הפצצה, הסתלקו במונית — בעזרת שני השוטרים שפקדו עליהם להסתלק.

אנשים

● שופט־השלום הראשי בתל־אביב, **אליעזר מלחי** נתן השבוע דוגמה כיצד להתייחס לשירותו הציבורי של העיתונאי. אחרי ששיבח בהחלטה את **פאול גולד־מן**, הצלם הראשי של העולם הזה, על עבודתו המצויינת בשעת הדליקה ביפו, שלח לו מיכתב אישי: „עם גמר חקירתי בשריפה שפרצה אור ליום 4.7.52 במחסני הסוכנות והשק"ם ביפו, הנני שמח להו־דות לך על שנעזרתי בתפקידי זה בזריזותך העיתונאית אשר כתוצאה ממנה עמדו לרשותי תמונות מן השריפה הנ"ל ב־סטדיות הראשונות שלה, עוד בטרם הגיעו מכבי־האש למקום."

נשיונל מוכרת יותר טלויזיות ניידות מכל המתחרות יחד.

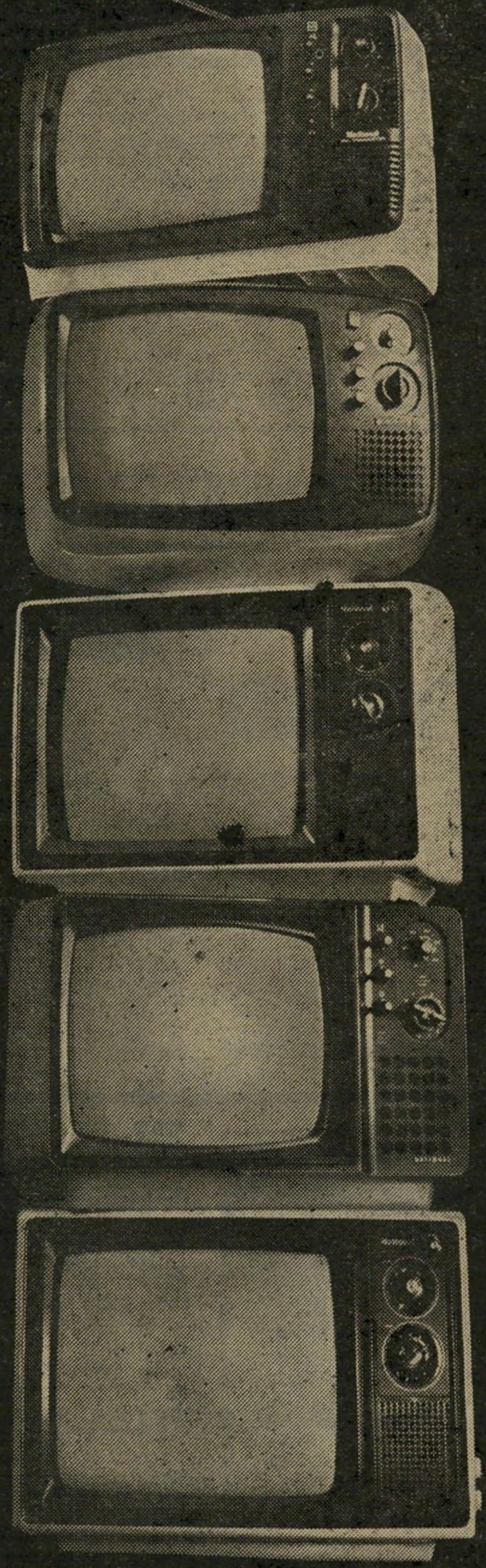

מסקנה: נשיונל הקניה הטובה ביותר.

מן המסקנה שבכותרת אתה יכול להסיק מסקנה נוספת: כדאי גם לך לרכוש טלויזיה ניידת של נשיונל.

הניידות של נשיונל מיוצרות על פי טכנולוגיה מתקדמת ביותר, בקו ייצור חדיש ובבקורת איכות קפדנית.

עובדה זו מבטיחה לך לא רק תמונה חדה וברורה ביותר, אלא גם שכלולים רבים אותם לא תמצא בטלויזיות אחרות: מסך מיוחד לוויסות האור (Tinted Glass), מתקן מיוחד לסינון הפרעות חשמל ועוד.

אם גם אתה רוצה להיות בתמונה — בוא לראות את מבחר הדגמים ושלל הצבעים של הניידות של נשיונל באולמי התצוגה ברח' אבן גבירול 18 ת"א ובחנויות המובחרות.

אחרי הכל כשמדובר בטלויזיה — התמונה קובעת.

National

צעד קדימה אל המחר.

National Panasonic and Technics are the brandnames of Matsushita Electric.

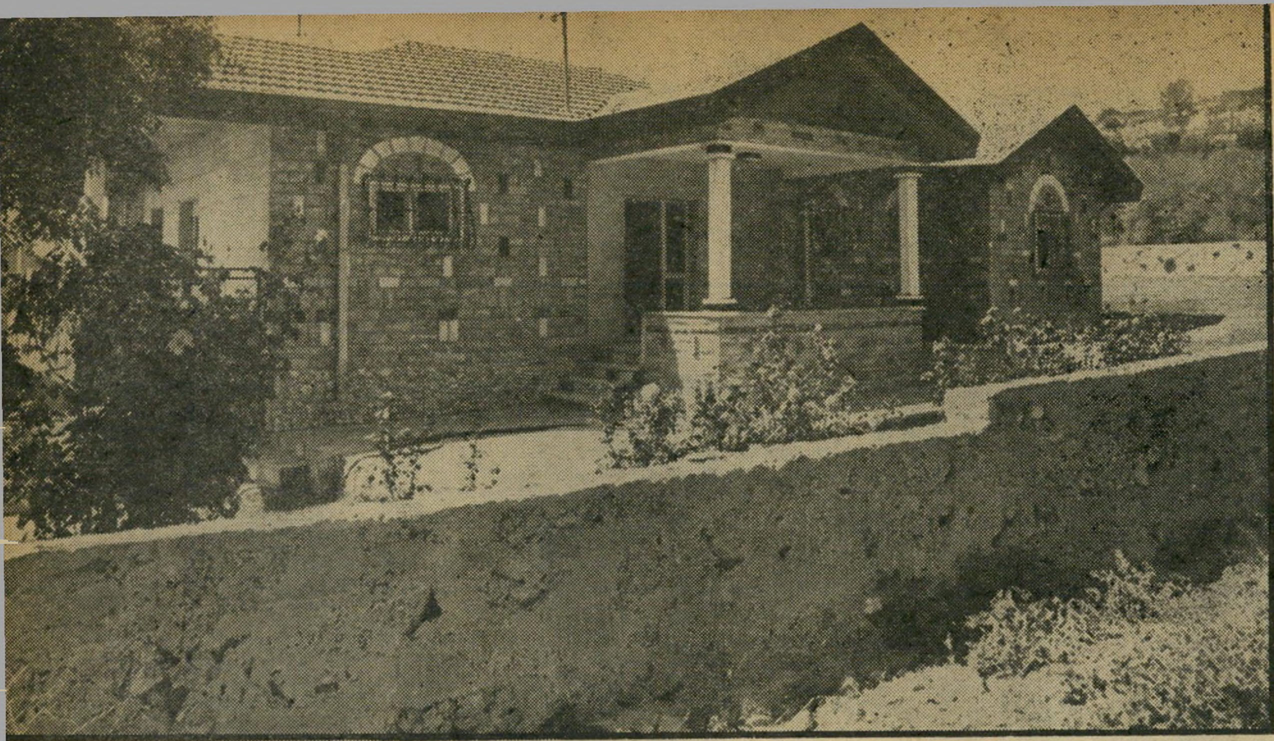

וילה וילה

במושב שואבה, במבואות ירושלים, מוכרים שטחים לווילות ללא מיכרז ב־40 אלף ל״י לדונם

רב־פקד מושקטו הווילה של רב פקד ליאון מושקטו ממישמר הגבול, אשר השכנים אומרים כי שטח הדשא לבדו בה הוא שני דונם. מושקטו הוא תושב ותיק בשואבה, ובנה את ביתו במקום בשנות ה־60 עם קבוצה של אנשי מישטרה, עת שואבה היתה מקום מועד לחבלנים. כיום מוקף ביתו גדר גבוהה ובחצרו כלבים.

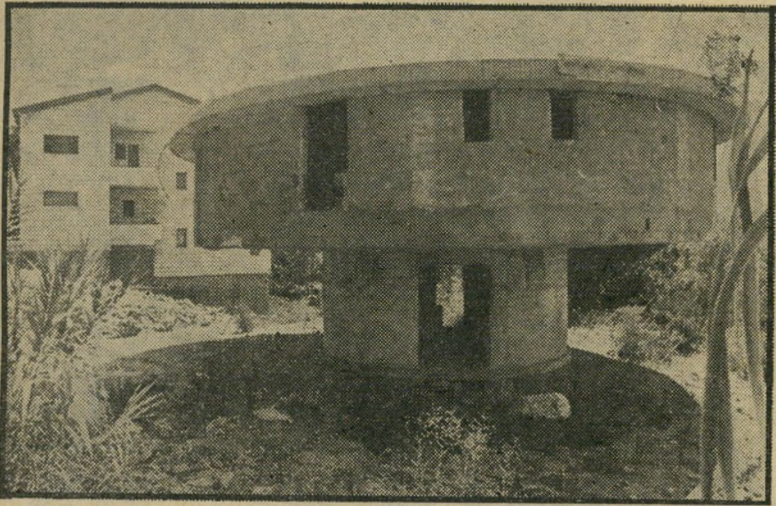

גיל קולן הווילה העגולה של גיל קולן, שאשתו היא הגננת של כפר הווילות. המיבנה עומד לא גמור ואנשי המקום אינם יודעים מתי תסתיים הבנייה. פיתוח איזור הווילות של שואבה נעשה על־ידי המועצה האיזורית.

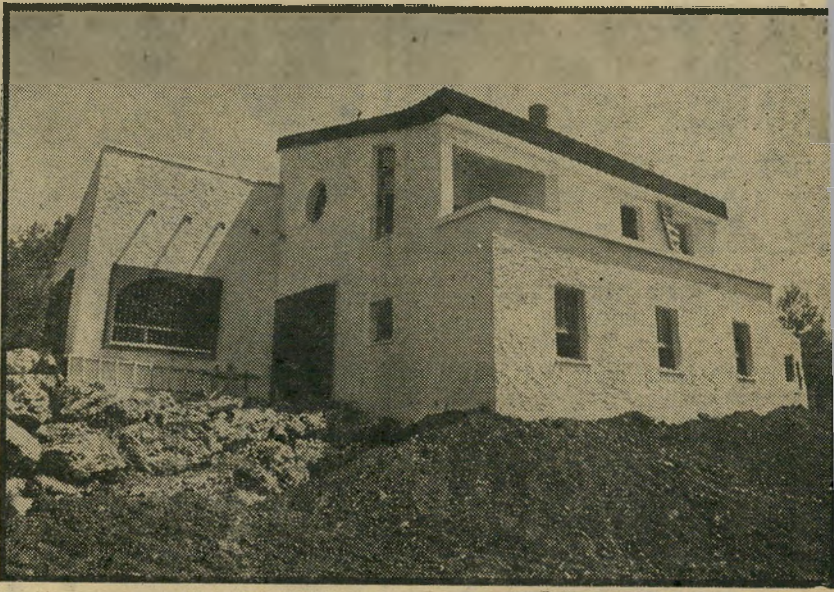

ניצב־מישנה גונן הווילה של יורם גונן, עורך־דין וקצין־תביעות ראשי של המישטרה. יודעי דבר מעריכים כי בניית הווילה עלתה 600 אלף לירות. יורם גונן עצמו גר כיום בדירה בשכונת גילת.

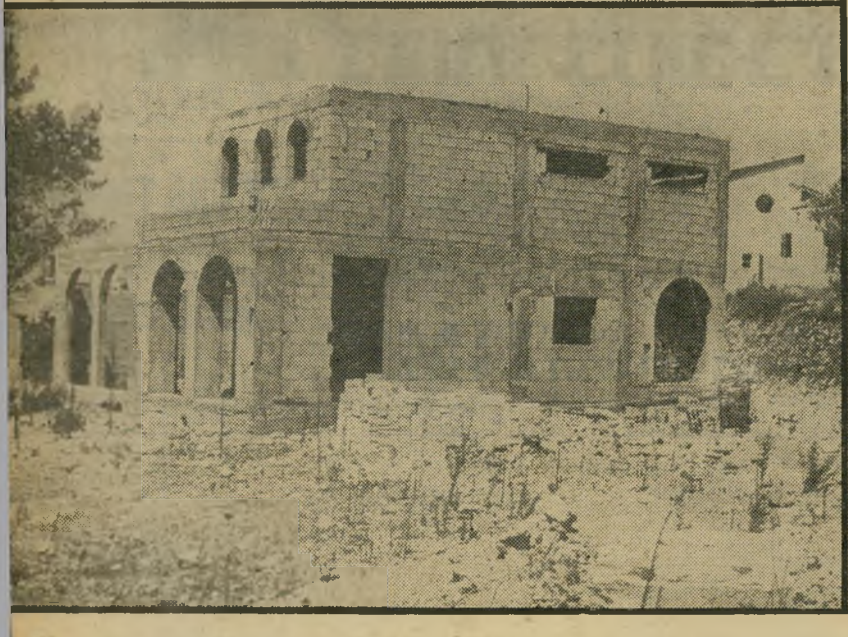

רב־פקד גל הווילה של רב־פקד שלמה גל, ממיפלג הנוער במישטרה, עומדת לא־גמורה. גל מנהל עתה משא־ומתן על מכירת הווילה ואומרים כי הוא דורש סכום של 260 אלף לירות תמורת השטח והמיגרש. הוועד התנגד למכירה ודרש את החזרת המיגרש, כדי למנוע עשיית רווח ממכירת הזכות.

במבואות ירושלים, ליד מושב שורש הידוע, שוכן יצור־כלאיים הקרוי מושב למישקי־עזר בשם שואבה. בתי שואבה מוסתרים מעיני הנוסעים בכביש הראשי לירושלים, והם נטועים במורד גיבעה שעל פיסגתה תחנת המישטרה שעליה הונצח שמו של ברוך ג׳מילי. במקום זה סידרו לעצמן כמה עשרות מישפחות וילות מפוארות הממומנות בשיעור ניכר על חשבון הציבור. בין המישפחות הנהנות מכספי הציבור גם מיספר ניכר של קציני־מישטרה בדרגות גבוהות.

שואבה היא יחידה הדומה לכפר־שמריהו. תושבי המקום עוסקים בעבודות חוץ והם לכאורה בעלי מישקי־עזר. קשה למצוא משק כלשהו במקום. עד לפני שנתיים היו במקום 39 מישפחות, שגרו שם מאז שנות ה־60. כיוון שסמוך למקום היתה תחנת־מישטרה, בנו להם בתים גם כמה אנשי מישטרה, שמרביתם עזבו מזמן את המישטרה, כמו ששון חנוכה, יוסף גל־בוע, ליאון בלילי, אליהו גילה, מיכאל שוסברגר, חנון בריבי ומרקו מושקטו.

לפני שנתיים הגו כמה מוחות את הרעיון של הגדלת המקום. היה זה כאשר החל ביקוש גובר לבתים במושב שורש הסמוך ובנווה־אילן, והתברר כי הפטנט של רכישת קרקע חקלאית ממינהל־מקרקעי־ישראל להקמת וילות הוא למעשה פטנט לבניית וילות בחצי־חינם.

שואבה שייכת לאיחוד החקלאי, השייך למיפלגה הליברלית העצמאית. ועד המקום פירסם מודעה המציעה לאזרחי ישראל בניית בית במקום. מה שקרה לאחר־מכן נשמע מוזר ביותר. הקרקע שהיתה צריכה להימסר למשתכנים החדשים שייכת למינהל. הוראות הקבע של מינהל מקרקעי ישראל אוסרות על מכירת קרקע שלא במיכרז ובלי הערכה של מעריך. כאן נהגו אחרת. המינהל היקצה 21 מגרשים חדשים, סוכם עם ועד המקום כי ימכור אותם במחיר של 40 אלף לירות לדונם ותשלום של 10 לירות לכל מטר נוסף. איש אינו יודע כיצד נקבע סכום מגוחך זה ומדוע.

ועד המושב קיבל יותר מ־140 פניות למודעה, ריאיין את כולם ומסר רשימה מומלצת לקבלת מיגרשים. רשימה זו עברה לוועדה מיוחדת שהיתה צריכה לאשר את אלה שייהנו מהזכות לרכישת המיגרש. הוועדה היתה מורכבת מנציג הסוכנות היהודית ד״ר סנדרו קרול, מנציג האיחוד החקלאי אילן זיגמן ומנציג מינהל־מקרקעי־ישראל.

הרשימה נפסלה

אחרי שהוועד בחר במומלצים אירע מאורע יוצא־דופן. נראה כי הרשימה שנבחרה לא מצאה חן בעיני מישהו, והיא נפסל כולה. תושבי המקום בחרו ועד חדש, שריאיין מחדש את כל הפונים. נקבעה רשימה מומלצת חדשה. המומלצים היו צריכים להיות בעלי קריטריונים משונים ביותר. לגבי בני המקום נקבע כי הם צריכים להיות עד גיל 40, נשואים, ושהוריהם לא יהיו חייבים לכפר אף פרוטה. לגבי אלה שאינם בני המקום היו קריטריונים לא־ברורים ולא־קבועים.

כעשרה מבני המקום רצו לבנות בית בשואבה, אולם ועדת הקבלה הסוכנותית אישרה רק שישה מהם. **בשלב ראשון אישרה הוועדה, נוסף על שישה הבנים, עוד שמונה זרים, סך־הכל 14 קונים מאושרים של שטחים יקרים בחצי־חינם.** כעבור זמן קצר אישרה הוועדה הסוכנותית עוד שיבעה מאושרים, ולא הוסיפה אף בן מקומי. הדבר גרם התמרמרות עצומה בין המישפחות התושבות שלהן בנים שרצו להתיישב במקום.

אלה הקונים שנבחרו על ידי הוועדה

(המשך בעמוד 12)

ויזה ז'ילה

(המשך מעמוד 11)

סוכנותית רובם אנשים בעלי דירות ומבוססים, בעלי קשרים וקישורים, ביני־הם זוהר נאור, היועץ המישפטי של ה־סוכנות היהודית; אמנון חנוכה ממישרד החוץ; רפאל הלוי, מנהל־חשבונות ידוע; רפאל לוי מעיריית ירושלים; שלמה גל, רב־פקד במישטרת ישראל ויורם גונן, ניצב־מישנה וקצין־התביעות הראשי של המישטרה וממלא מקומו של ראובן מינ־קובסקי, ראש מדור רמאריות במטה ה־ארצי בירושלים.

מימון ציבורי

כ ל מי שקנה מיגרש ב־40 אלף לירות בנה את ביתו בעצמו. הכבישים נסללו על חשבון המועצה האזורית מטה־יהודה. בניית כביש על צלע ההר כרוכה בהוצ־

ניצב־מישנה גונן
קצין־תביעות

אה עצומה, והיא נעשית בכספי הציבור. גם הביוב ממומן על־ידי המועצה האזו־רית מכספי הציבור. מימון ציבורי זה ניתן, כאמור, עבור שכונת וילות מפוא־רות של אנשים מבוססים שלרובם יש כבר בית מסודר ונאה בירושלים.

אנשי ועד המקום, בראשות איתן הכ־רם, אינם רואים כל פסול בכך. הם טו־ענים כי ברצונם לשפר את ההרכב החב־רתי של המקום, וכי הם לא התערבו ב־בחירת רוכשי הקרקע. הכרם אישר גם כי שלמה גל מוכר עתה את ביתו, העומד בבניה. שמועות טוענות כי הוא דורש 260 אלף לירות תמורת העברת המקום. הכרם מאשר כי הוועד רצה שהשטח יוחזר לוועד, שימכרנו לאחר כדי למנוע עשיית רווח ממכירת הזכות. התברר כי החוזה עם המינהל נוסח כך שאם החלו כבר לב־נות על המיגרש, יש לרוכש זכות למוכ־רו כרצונו.

שמועות במקום מספרות כי בקרוב יוקצו עוד 10 מיגרשים בשואבה. הכרם אומר כי הפעם רוצה המינהל להוציא מיכ־רז פומבי ולמכור לכל המרבה במחיר. הוועד מתנגד לכך, כי ברצונו לקבוע ב־עצמו מי יבוא לגור במקום. בגלל הת־נגדות הוועד הקפיא המינהל את מכירת המיגרשים הנוספים.

מי שעובר בין הווילות של שואבה אינו יכול שלא להתפעל מיופיין ומהדרן. וי־לות שכמו הועתקו מסביון ומכפר־שמריהו אל צלעות הרי ירושלים, הצופות אל נוף מרהיב. וילות שחלקן ניבנה על־ידי אנ־שים אמידים שקנו ממינהל־מקרקעי־ישר־אל בזיל הזול, על חשבון הציבור. והפי־תוח ממומן מכיסו של עם ישראל.

הנדון:

הרייך הדרומי

על אקרן הטלוויזיה הופיעו דמויות, שהעלו זיכרונות מחרידים.

קבוצת ילדים בלונדיים, במדים שהזכירו את הנוער ההיטלראי, תקעו בחצוצרות והיכו בתופים. הם צעקו „הייל!" לכבוד „ארץ־הצפון".

קצין אס־אס עיוור נשא בבית־הקברות נאום־הספד נלהב לחללי המישמר השחור של היטלר.

האם חי הנאציזם בגרמניה?

פרופסורים מלומדים ממיטב האוניברסיטות של ישראל קיימו על כך דיון מלומד. אולי יש. אולי אין. צריכים לראות את גרמניה מבעד לערפל הכיבשנים. צריכים לעמוד על המישמר, שמא יקום הפאשיזם מחדש במולדתו של ריכארד ואגנר. ויכוח מלומד.

ואתה רוצה לצעוק.

■ ■ ■

אתה רוצה לצעוק מפני ששעה קלה לפני אותו ויכוח הודיעה אותה תחנת־טלוויזיה כי שר־החוץ של אפריקה הדרומית סיים ביקור ידידותי בישראל.

ואותו שר־חוץ נתקבל על־ידי ראש ממשלת ישראל, מר מנחם בגין, וגם על־ידי עמיתו, מר משה דיין.

ואף אחד מאותם פרופסורים מלומדים לא מצא לנכון להסתייג בצורה כלשהי מאותו ביקור ידידותי.

את אחד מהם גם לא העלה, כנראה, בדעתו המלומדת שיש קשר בין שני הנושאים — יחסנו לעבר הגרמני ויחסנו להווה האפריקאי.

אולי נבע הדבר מן הגישה המיקצועית של הפרופסורים המלומדים. הם היסטוריונים. הם עוסקים בעבר. ההווה אינו מעניין אותם. הוא יעניין אותם רק כאשר יהפוך עבר.

ואולי יש כאן איזשהו קצר נפשי, שצריך היה לעניין פרופסורים מלומדים אחרים, שעיסוקם בפסיכולוגיה.

■ ■ ■

עשן־הכיבשנים של אושוויץ, העומד עדיין לנגד עינינו, עלול לערפל את ראייתנו. כי בעוד מבטנו רתוק אל הארובות של אתמול, עלולים אנחנו להתעלם מן הארובות של היום. בעוד אנו נועצים את מבטנו באושוויץ ובברגן־בלזן, בדכאו ובבוכנוואלד, אנחנו עלולים להסיח את דעתנו ממקומות רחוקים יותר, בעלי שמות בלתי־מוכרים.

אבל לפני 35 שנים גם לא הכיר איש מאיתנו את השמות אושוויץ, טרבלינקה, מיידאנק.

הפאשיזם אינו מת, הפאשיזם חי.

הפאשיזם רוצח. הפאשיזם מענה. הפאשיזם מדכא. **היום.**

בעצם הרגע הזה, שבו אני כותב דברים אלה.

בעצם הרגע הזה מופעלים מכשירי־עינויים במרתפי־חקירה, בוקעות זעקות מפי אנשים מוכים, חרדות נשים לגורל בעליהן שנעלמו.

יש מרתפי־עינויים. יש מחנות־ריכוז. יש פלוגות־סער.

לא בגרמניה. ואין הם קרויים בשמות כמו גסטאפו, קא־צט, אס־אס.

אבה, ריבונו של עולם, מה זה משנה?

■ ■ ■

לא, אין לי שום עניין באותן תופעות קיקיוניות שהעלה רון בן־ישי בחכתו הטלוויזיונית.

אין לי עניין בכמה מאות נערים — כמה מאות ממיליוני צעירים גרמניים, המשחקים במישחקי ההיטלר־יוגנד.

אין לי עניין בשבר־כלי, עיוור וזקן, המדקלם בבית־הקברות נאום־הספד לחבריו, אשר התולעים אכלו אותם.

אני לי עניין בקבוצת־שוליים פאשיסטית מגוחכת, שכדוגמתה וגרועות ממנה יש גם בישראל.

אין לי עניין כהם, מפני שאין שום חשש שבעתיד הנראה־לעין יהיה בכוח כל התופעות האלה להקים מחנות־ריכוז חדשים.

כדאי לשים עליהן עין, מדי פעם. בהחלט כדאי. כדאי לזכור את העבר, שאותו הן מבקשות להזכיר. בהחלט. זוהי חובה. לא נשכח.

אך זהו תפקיד שולי, תפקיד הבטל בשישים, לעומת חובתנו האנושית, הלאומית, היהודית, להרים את קולנו נגד קיומם של מחנות־ריכוז הפועלים עכשיו, ביבשת השכנה.

על כך הייתי רוצה לראות סרט חושפני ואמיץ בטלוויזיה. על כך הייתי רוצה לשמוע ויכוח של פרופסורים מלומדים.

■ ■ ■

והנה — אין קול ואין קשב. דממה דקה.

מדוע?

האם אנחנו מתקוממים נגד השואה רק מפני שניספו בה מיליוני יהודים?

האם אנחנו מקללים את זיכרו של היטלר, עד סוף כל הדורות, רק מפני שהיה אנטי־שמי?

האם היינו מתייחסים אל מר אדולף היטלר באדישות אדיבה, אילו היפנה את תורת־הגזע שלו נגד אסקימוסים, או כושים, או אינדיאנים?

האם היינו מתעלמים מזוועות מיידאניק, ומרצח תינוקות בגטאות, ומהרעבת מיליונים, אילו קרו הדברים בארץ שאין בה יהודים — או, גרוע יותר, במישטר המפנק יהודים?

אין אלה שאלות ריטוריות. אלה הן שאלות־יסוד של מצפון והגינות. הן נוגעות לשורש המוסר הלאומי שלנו, כיהודים וכישראלים.

אלה הן שאלות שכל אדם חייב להציג אותן לעצמו,

דרום־אפריקה: טבח בסוואטו

ולהשיב עליהן בגילוי־לב, אם אדם הנהו, ולא צמח מהלך וזולל ומצחק.

■ ■ ■

באותו ויכוח טלוויזיוני נאמרו דברים מלומדים על נושא נוקב: האם מותר היה לקיים יחסים מדיניים ואישיים עם גרמניה והגרמנים, אחרי הזוועות?

ואמר מי שאמר: מותר היה, כי הדבר חיזק את מדינת־ישראל ועזר לה לעמוד על נפשה. ואמרו אחרים: אסור היה.

אך אלה גם אלה התכוונו לגרמניה האחרת, גרמניה שקמה אחרי חורבן הרייך השלישי ואחרי התאבדותם ותלייתם של מנהיגיו.

לא היה איש מבין המשתתפים בוויכוח שהעלה בדעתו שמותר היה לקיים יחסים עם ראשי הרייך השלישי עצמו — גם אילו היה הדבר מחזק את המדינה, ועוזר לה לעמוד על נפשה.

יש גבול של הגינות, גבול של מוסר, שאין אתה עובר אותו גם למען אינטרס מדיני.

את הגבול הזה אנחנו עוברים ביחסינו עם הרייך הדרום־אפריקאי.

■ ■ ■

לפי כל הגדרה שהיא, מדעית ואמפירית, הרפובליקה של דרום־אפריקה היא מדינה פאשיסטית.

התורה הרישמית שלה היא תורת־הגזע. החוקים שלה מועתקים, כימעט מילולית, מחוקי־נירנברג הזכורים־לדראון, למען שמירת טוהר הדם ונגד חילול הגזע.

ראשי המישטר הקיים במדינה זו היו חסידיו הנלהבים והגלויים של אדולף היטלר — בעצם ימי אושוויץ, כאשר העשן עוד היתמר מעל לארובות. אחדים מהם נכלאו, בגלל החשש שהם פועלים הלכה למעשה למען נצחון הנאצים במילחמה.

במדינה זו קיימים כל נוהגי־הטרור של המישטר הנאצי. אנשים נעצרים ומוחזקים במאסר בלי דין ובלי דיין. עצירים מתים בסיטונות בבתי־סוהר ובחדרי־חקירות. בתי־המישפט של המישטר הפושעני עצמו נאלצו, באחרונה, להודות בעובדה זו. אנשים מדוכאים בשל גיזעם וצבע־עורם. מיליונים נידונים לניוון אנושי ותרבותי.

על פי חוקי מדינת־ישראל, מה שמתרחש בדרום־אפריקה הוא פשע של השמדת־עם, ועל אחת כמה וכמה פשע נגד האנושות.

וזהו בן־בריתנו.

■ ■ ■

לפי הדיווחים העקשניים של עיתוני־העולם, ביניהם העיתונים הידידותיים ביותר לישראל בכל הנושאים האחרים, ישראל היא כיום בעלת־הברית העיקרית של דרום־אפריקה.

לפי דיווחים אלה, ישראל מספקת לה נשק בממדים נרחבים מאד.

(לפי מיסמך אובייקטיבי חשוב ביותר, שפורסם בימים אלה בבריטניה, ישראל נכנסה ביכלל לשורה הראשונה של מוכרי־הנשק בעולם. אבות הציונות היו, מן הסתם, מזדעזעים אילו שמעו זאת. הם היו יהודים טובים. הם התייחסו אל סוחרי־הנשק בדורם כאל „סוחרי מוות", כאל אנשים המרוויחים כסף מרצח ומכאבים, מאומללותם של אלמנות ויתומים. מה היו חושבים אילו שמעו שישראל אינה רק אחת מסוחרות־הנשק הגדולות בעולם, אלא גם ספקית־הנשק העיקרית של מדינה אשר שמה מעורר — בצדק — חלחלה בליבם של מאות מיליונים מסביב לכדור־הארץ?).

יש עיתונים מכובדים בעולם המתעקשים לדווח באופן רצוף על שיתוף־פעולה ישראלי—דרום־אפריקאי בשטח הנשק הגרעיני.

זאת אומרת: ישראל עוזרת למישטר טרוריסטי זה לקבל לידיו את נשק־הסחיטה הסופי, נשק שיאפשר לה לצפצף על כל העולם התרבותי ולהחזיק את מישפחת־העמים בגרגרתה.

■ ■ ■

מעבר לכל שיקולי המוסר, הזועקים לשמיים, מדיניות זו היא איוולת נוראה?

יותר מכל דבר אחר שעשתה מדינתנו אי־פעם, מתאימה לה קריאתו המפורסמת של בולייר דה־לה־מורת, למראה מעשה־רצח של נפוליון: „זה גרוע מפשע — זה מישגה!"

בשנה שעברה נזעקו ארצה סנאטורים אמריקאיים יהודיים, ידידיה הנאמנים ביותר של ישראל, כדי להגיד ליצחק רבין: הינתק מדרום־אפריקה! אתה כורת את ענף דעת־הקהל, שעליו יושבת ישראל!

מזה דור מנסה התעמולה הערבית העויינת לתאר את ישראל כמדינה גזענית, פאשיסטית, מנשלת ומדכאה, בעלת־בריתם של כל מנוולי העולם. איזה דיבוק אחז בנו, שאנו פועלים כדי לספק כלי־נשק לתעמולה זו?

אנו מביכים את ידידינו. אנו מקוממים נגדנו את בעלי־בריתנו הטיבעיים. אנו מאפשרים לאויבינו להכריז: „ראו, הלך הזרזיר הישראלי אצל העורב!

כל זה לשם מה?

בוודאי מפיקה המדינה תועלת ממשית, כלכלית וביטחונית, מקשרים אלה עם הרייך הדרומי. זוהי תועלת לטווח קצר. תועלת שאנחנו נשלם עבורה מחיר נורא בטווח הארוך.

הביטחון הלאומי מורכב מגורמים רבים. גם מביטחוננו בצידקתנו. גם מיחס הכבוד של העולם אלינו. גם מאהדתם של בעלי הרצון הטוב, שלא יניחו לממשלותיהם לסכן את קיומנו.

וגם — כן, גם מזכר הארובות של אושוויץ.

איזו שטות, איזו איוולת, להקריב את כל אלה על מיזבח של ציניות גלוייה ומטופשת!

■ ■ ■

שר־החוץ הדרום־אפריקאי ערך ביקור ידידותי בישראל. הוא ביקר אצל מר מנחם בגין.

מנחם בגין, שניסה בשעתו להמריד את המדינה נגד הסכם־השילומים, כדי למנוע כפרה על פישעי הנאצים. מנחם בגין, המסרב לדרוך על אדמת גרמניה, או אף לדבר עם גרמנים. מנחם בגין, אשר מורו ורבו זאב ז'בוטינסקי סירב להיפגש עם בניטו מוסוליני.

אדוני ראש־הממשלה, אם לחצת את ידיו של האיש הזה, שליח הטומאה — לא בשמי לחצת אותה.

מאת אורי אבנרי

מדוע מתנכלים השרים לעמיתם יצחק מודעי -
ולמה ירה ח"כ זורע לתוך מחסן ריק

■ במיזנון הכנסת סיפרו השבוע כי מתנכלים לשר האנרגיה והתשתית, **יצחק מודעי**, במתכוון. עובדה: ידידו, שר־החקלאות **אריאל** („אריק") **שרון** מסרב לתרום לו קרקע ומים לתשתית, חברו שר התיירות, המיסחר והתעשייה **יגאל הורביץ** מסרב להעביר לו את המכון הגיאופיסי והבר אחר שלו מהמיפלגה הליברלית, שר־האוצר **שימחה ארליך**, מסרב להעביר לו את נושא שיווק הדלק. בלית־ברירה מטפל השר מודעי באוויר. אולם גם שר־הפנים, **יוסף בורג**, מתנכל לו. והוא דיעו כי הבעיות האקולוגיות שייכות לתחום מישרדו־שלו.

■ בעת מושב הכנסת המייוחד שכונס בשבוע שעבר פגש ראש הממשלה, **מנחם בגין**, בחברות הכנסת **שושנה ארבלי־אלמוזלינו** ו**חייקה גרוסמן** במיסדרון קומת הסיעות. בגין פרש את ידיו וירד על ארבלי־אלמוזלינו בחיבוקים ובנשיקות, מבלי שיקדיש תשומת־לב קלה שבקלות לחייקה גרוסמן, שנותרה מהצד וקבלה בטון נעלב: „ומה איתי?"

■ שר־הבריאות **אליעזר שוסטק** היה בסיור בפתח־תיקווה, ושם הורעפו על ראשו שבחים אין־ספור. השר הנבוך השיב למברכיו: „יש סיפור ידוע על גנב, שהיה מבקש מאלוהים שיעזור לו להצליח בגניבות. שאלו אותו: 'איך לא תבוש לבקש מאלוהים שיעזור לך לעבור על הדיברה לא תגנוב?' השיב הגנב: 'אם כבר נגזר מהשמיים שתהיה גניבה, אז למה שלא אבקש מהאלוהים שתצליח? אותו דבר אתם אומרים עלי': אם כבר נגזר עלינו ששוסטק יהיה שר־הבריאות, אז למה שלא יצליח?"

■ ראש עיריית ירושלים, **טדי קולק**, השמיץ בפמבי את שר־הבריאות הקודם, **ויקטור שם־טוב**. קולק טען כי כל קשר בין האידיאולוגיה של השוואת שירותים ויחס טוב לערבים שפיזר שם־טוב לכל עבר לבין מעשיו, הוא מיקרי בהחלט. אמר קולק:

ירון לונדון מנחה תוכנית הטלוויזיה עלי כותרת, היה אחד הצופים שהשתתפו בהקלטת תוכנית הטלוויזיה שירי נעמי שמר שתשודר בקרוב. ירון, שישב בקהל בחברת אשתו שעברה באחרונה ניתוח קוסמטי, התלהב כל־כך מהביצועים עד שתחב אצבעותיו לפיו, שרק בהתלהבות רבה.

„שם־טוב לא עשה שום דבר למען הערבים. כל מה שעשה היה לצורך נאומים פוליטיים. הוא רק דיבר. אך כשהגיע העניין לידי מעשה, הוכיח את צביעותו."

■ באותה הזדמנות, שבה נכח גם שר־הבריאות הנוכחי, דיבר קולק על הקמת מירפאות בבית־החולים אל מוקאסד שבשיח־ג'ראח. הוא סיפר כי גייס מיליון וחצי דולאר לפרוייקט והבטיח לגייס מיליון נוסף, אך דרש שמישרד־הבריאות יעמוד מאחוריו במידה שלא יצליח לגייס את הכסף. סמנכ"ל מישרד־הבריאות, הד"ר **תדי טולצ'ינסקי**, הפסיק את ראש העיר ואמר: „יש צורך בתיכנון כולל של מערך שירותי הבריאות בירושלים, ולא בתיכנון של פרוייקטים בודדים." תדי התחמם וצעק לעבר הדוקטור, באנגלית: „לך לעזאזל ואל תתערב במה שאינך מבין בו." מה שתדי לא ידע הוא כי טולצ'ינסקי, שהוא עולה חדש, שימש בקנדה מולדתו כתת־שר לענייני בריאות.

■ מקיבוץ מעגן־מיכאל, קיבוצו של ח"כ **מאיר** („זרד") **זורע**, הגיע הסיפור הבא:

באחד הימים היה זרד אחראי על השמירה בקיבוץ. לפתע הזעיק את כל השומרים, כשהוא צועק: „חבר'ה, ערבים במחסן!" הוא פרץ את המחסן וירה ארבע יריות. אך כשהדליק מישהו את האור לא נמצאו במחסן לא ערבים ולא בטיח, אלא רק רדיו טרנזיסטור ישן שמישהו שכח לסגור, ושהיה מכוון אל אחת התחנות הערביות. התנצל זרד: „הייתי בסיור ליד המחסן ושמעתי לחשושים בערבית בוקעים מתוכו."

■ ח"כ **שולמית אלוני** טוענת שהגיעו ימי המשיח, והיא מסבירה: „כתוב בתנ"ך 'וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ... ונער קטן נוהג בם.' והנה, בימינו גר זאב הרב **שלמה גורן** עם כבש הרב **עובדיה יוסף**, ונער קטן שר־הדתות **אהרון אבו־חצירא** נוהג בם."

■ את התנגדותו להקמת ועדה שתטפל בנושא גידול סלק הסוכר, הסביר השבוע שר־התיירות, המיסחר והתעשייה יגאל הורביץ לעיתונאי **צבי טימור**: „אני מכיר חקלאים באופן אישי. כל מה שהם רוצים זה להרוויח את העונה. אל תשכח, אנחנו שניגו מאותו הכפר."

■ דובר מישרד החינוך והתרבות, **ישראל כהן**, שלח למערכת היומון דבר מיכתב שבו ביקש להגיב על נושא מסויים שפורסם בעיתון. כאשר פורסם המיכתב הופתע הדובר, ששימש בעבר ככתב דבר בירושלים, למצוא ליד שמו את התואר ר' (רבי). כהן קיבל את התואר בבדיחות־הדעת, הסביר לידידיו כי לצערו עדיין לא התמנה כרב בעיקבות חילופי השרים במישרדו, אך יחד עם זאת הוא מקווה כי כאשר יכתוב בפעם הבאה לדבר לא ייכתב ליד שמו בטעות זצ"ל (זכר צדיק לברכה).

■ הבדרן **חיים בנאי** העיד על עצמו: „אינני חבר בשום תנועה פוליטית. אני חבר בד"ש."

■ ואילו בדרן אחר, **אורי זוהר**, העביר את השקפתו הדתית החדשה גם לבניו. **אבשלום זוהר** הופיע השנה ללימודיו בכיתה ג' כשהוא לובש ארבע־כנפות מתחת לחולצה קיצית פתוחה, והציציות שלו מגיעות כימעט עד לריצפה. לעומת זאת אינו חובש כיפה. לשאלת מורתו החדשה הסביר הילד כי, לפי ההלכה, ארבע־כנפות חשובות יותר מכיסוי־ראש. ואילו בנו הבכור של זוהר, **אפרים** („פישל") בן ה־11, הועבר מבית־ספר ממלכתי לבית־ספר דתי.

■ שוטרת שליוותה רכב־גרר ביום הרביעי בשבוע שעבר, הבחינה במכונית פרטית החונה במקום אסור לחנייה מול מלון דן, ברחוב הירקון בתל־אביב. השוטרת נעצרה והורתה לנהג הגרר לגרור את המכונית ממקומה. נהגי מוניות שעמדו בקירבת מקום צעקו לעבר השוטרת: „אל תגררי! זוהי מכונית של שר־המישטרה!" אבל השוטרת סברה כי מותחים אותה, התעלמה מקריאותיהם. רק כאשר הגיעה עם המכונית הנגררת אל החניון, קיבלה השוטרת ידיעה באלחוט: „את יודעת איזו מכונית גררת? את המכונית של הבוס!" היתה זו מכוניתו

זאב פרקש הקאריקטוריסט של „הארץ", הוזמן לכסות את מחשופה של הבחורה המקשטת את תיפאורת תוכנית הטלוויזיה זה הסוד שלי, על־פי בקשתו של מנחה התוכנית אורי זוהר שטען כי זה לא מוסרי שהוא יופיע עם כיפה וציציות על רקע של בחורה גלויית־חזה. אורי גם סירב להנחות את תחרות מלכת־המים, בטענה כי אין זה מוסרי.

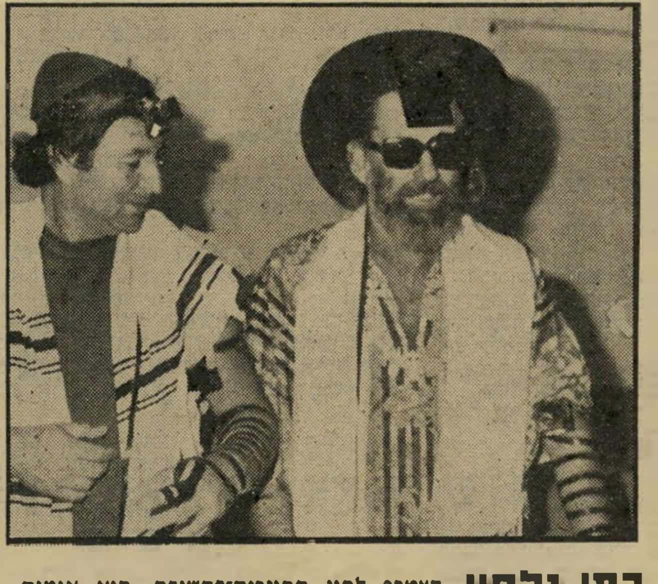

רפי נלסון הצטרף לחוג החוזרים־בתשובה. הוא אומנם לא הפך דתי מאמין, אך לעומת זאת הסכים להניח תפילין בטכס בר־המיצווה של בנו של הווטרינר האילתי הנודע ינקול (משמאל). נלסון וינקול התוודו באותה הזדמנות כי לא הניחו תפילין מאז הבר־מיצווה שלהם. אמר רפי: „נו, אם אורי זוהר עושה את זה, סימן שזה באופנה. ואני הרי תמיד ממלא אחר צו־האופנה."

לאנשים הנכונים!
777
הברנדי הלאומי שהוא בינלאומי.

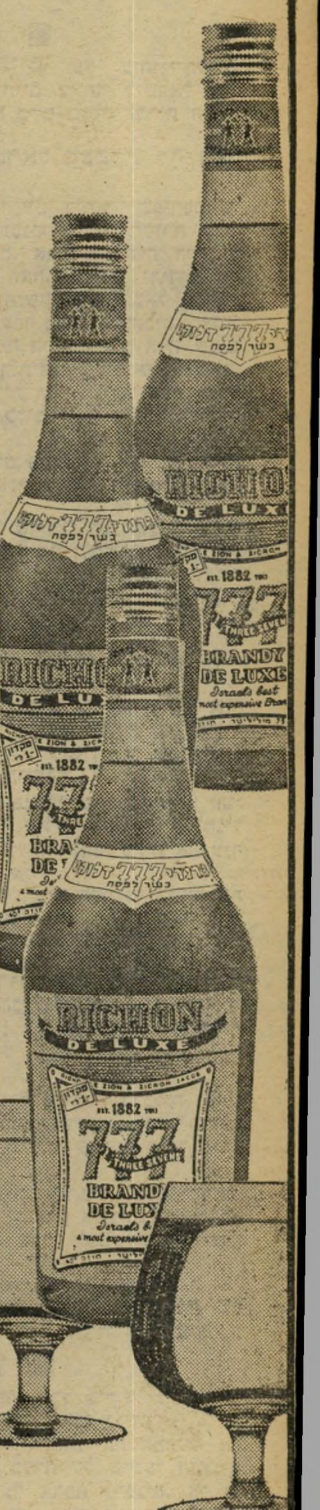

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

אנשים

של שר־הפנים והמישטרה **יו־ סף בורג**, שהותנתה מול מלון דן עם מיספר אזרחי ולא מיספר של מכונית־שרד, הניתן להחלפה. השוטרת מיהרה ל־ גרור את המכונית חזרה למלון דן, החזירה אותה לשר כש־ הפנקס שלה מעוקם כתוצאה מגרירה בלתי־נאותה.

■ ליד בית־העיתונאים ב־ תל־אביב שמור מקום־חנייה מיוחד למכוניותיהם של עי־ תונאי־חוץ. ושלטים מיוחדים מציינים כי החנייה במקום מותרת רק למכוניות הנושאות תוי „עיתונות־חוץ". אולם כת־ בי־החוץ כמעט שאינם יכולים לחנות שם. המקום תפוס תמיד במכוניות אחרות. לפני שבוע נפגש נציג תא כתבי־החוץ בישראל, **תיאודור** („תדי") **לוויטה** עם נציג המישטרה, ביקש ממנו לפעול על מנת שמקום החנייה יהיה שמור רק לעיתונאי־החוץ באמצעות רישום דו״חות חנייה למכוניות אחרות. איש המישטרה הבטיח לפעול בהקדם. ואומנם, כבר למחרת היום נרשם דו״ח ל־ מכונית שחנתה במקום השמור. היתה זו מכוניתו של תדי לוויטה, שנשאה את התווית „עיתונות־חוץ".

ברכה הם חודו, שר־החוץ **משה דיין**, וח״כ **אבא אבן**.

■ **יצחק רועה**, עורך ומגיש תוכנית הטלוויזיה ה־ מחודשת קלעים, צמד לעזוב את התוכנית כבר בתחילתה ולנסוע לניו־יורק, כדי לקבל את הדוקטוראט שלו בנושא תיקשורת המונים. מייד לאחר־ מכן ישוב רועה ארצה ואל התוכנית.

■ מי שהיה דובר סיעת ר״צ בכנסת, איש יחסי־הציבור **בן־ציון שירה**, טוען כי מצבה של ד״ש זהה למצבו של הגיבור השקספירי האמלט: „להיות או לא להיות!"

■ סגן שר־האוצר, **יחז־ קאל פלומין**, הסתובב ב־ שבוע שעבר והפיץ שמרעה כאילו עומדת לפרוץ שביתה כללית באגד. כשנשאל מדוע הוא עושה זאת, השיב: „אני רוצה שיגידו שאני נלחם בים, באוויר וביבשה."

■ הכתב הפרלמנטרי של הטלוויזיה, **אלימלך רם**, מנ־ צל את פגרת הכנסת ועושה שירות מילואים בגלי צה״ל, שם הוא מגיש מיבזקי חדשות

הנרי קיסינג'ר שר־החוץ האמריקאי לשעבר, ידוע כחובב־כדורגל מושבע. גם בעת שכיהן כשר־החוץ מצא תמיד פנאי לצפות במישחקי־כדורגל חשובים. היו אף שטענו כי הוא מכוון את מסעותיו בעולם, כך שתמיד יוכל לצפות במישחק־כדורגל מעניין. עתה פנוי קיסינג'ר להקדיש זמן רב יותר לתחביבו, מה גם שהכדורגל האמריקאי התקדם בצורה מהפכנית. בתום מישחק של קבוצת הכוכבים האמריקאית קוסמוס, הטריח קיסינג'ר את עצמו לבקר אצל המגן הבינלאומי, שחקן נבחרת גרמניה לשעבר פראנץ בקנבאואר. „יש לנו משהו משותף, שנינו גרמנים."

איסר הראל הממונה לשעבר על שירותי־הביטחון (משמאל) השתתף במסיבת־הסיום שערך הממונה על הסרט הישראלי, בועז אפלבוים (מימין), לרגל סיום סמינר תסריטאים שנערך על־ידי מישרדו. הסתבר כי איסר אינו מתכונן להפוך תסריטאי אלא שמדריך הסמינר, התסריטאי ההוליוודי סטיב (ספינת הארורים) שייגן (במרכז) עוסק עתה בכתיבת תסריט לסיפרו של הראל.

ארנון מילצ'ן המיליונר הישראלי הצעיר, המשקיע באחרונה מיליוני דולארים בסרטים אמריקאים, פגש במסיבה שהתקיימה בגלריה 13 וחצי ביפו העתיקה, לרגל סיום קורס תסריטאים, בבמאי־הקולנוע יקי יושע שסיים זה־עתה את צילומי סירטו סוסעץ. את השקעתו הראשונה בעולם הסרטים עשה ארנון מילצ'ן בסירטו העלילתי הראשון של יקי יושע, שנקרא בשם שלום.

■ הפירסומאי **דויד תמיר** נסע לטיול בשטוקהולם בירת שוודיה. כאשר נעצר באחד הרמזורים ראה מכונית שליד מושב הנהג שלה מונח גיליון העולם הזה. שאל תמיר את הנהג: „נו, מה נשמע בארץ?" השיב הנהג: „באיזו ארץ, שלי או שלך? אני ממצרים," נתן גז ומיהר להסתלק מהמקום.

■ הסאטיריקאי **יהונתן גפן** החליט למחול לעצמו על כל עוונותיו לפני בוא הימים הנוראים. הוא שיגר בירכות שנה־טובות לכל אישי הציבור שעליהם ירד במשך השנה האחרונה בעטו השנון. האי־ שים, החל בראש־הממשלה מנ־ חם בגין וכלה בח״כ **שמואל פלאטו־שרון**, קיבלו מיהו־ נתן איגרת ברכה מצויירת באותיות של זהב עם שני לוחות הברית ושני מלאכים המחזיקים בהם משני הצדדים. שניים שיהונתן כן ירד עליהם אך לא יקבלו ממנו איגרת־

תמי בן עמי מלכת־המים של שנת 1975 הפכה, מאז היבחרה כמלכה, לדוגמנית מצליחה. תמי, שהיתה ידידתו הצמודה של שחקן הכדורסל אולסי פרי, לא התאב־ לה במיוחד אחרי שנסע חזרה לארצו. היא נחשבת כאחת המבלות הסוערות של תל־אביב, אורחת קבועה בדיסקוטקים ורקדנית מעולה.

בשעות הקטנות של הלילה. באחד הימים פגש בו **מני פאר**, המנחה בתחנה הצבאית את התוכנית גבר ואשה. ה־ שעה היתה ארבע לפנות־בוקר ורם אמר לפאר: „אני מקנא בך שאתה הולך הביתה." השיב לו פאר: „מה צריך לעשות כדי להוציא אותך מכאן!" השיב רם: „30 חתימות." כידוע דרושות 30 חתימות של חברי־כנסת על־מנת לכנסה ל־ מושב מיוחד.

■ העיתונאי **צבי רימון** הוא האחראי על „הטלפון האדום" של גלי־צה״ל. באחד הימים קיבל רימון טלפון מ־ עובד תחזוקה של אל־על, שהודיע כי הידיעות כאילו העובדים מתכוונים לשבות בי־ ראש־השנה אינן נכונות, כיוון שלמעשה כבר כעת שובתים. רימון, כדרכו, החליט לבדוק את הידיעה, טילפן לוועד עוב־ די התחזוקה, שם הכחישו אותה נמרצות. אולם כעבור

שלוש שעות הודיעו עובדי התחזוקה כי הם שובתים, וכך פיספס רימון ידיעה בילעדית.

■ באותו יום התקשרה אל צבי רימון הלולנית **דבורה שרון** מקיבוץ הסוללים, וסיפ־ רה כי בלולה בקע אפרוח בעל ארבע רגליים, פלומה צהובה ונקודות שחורות. הסי־ פור נשמע כבדיחה, אולם כשצילצל רימון למזכירות ה־ משק נודע לו כי אכן בקע מביצה יצור מוזר שהפך מייד אטרקציה לכל ילדי הסביבה.

■ במדור אנשים לפני שבועיים סופר כי מנכ״ל כל־ בו שלום **שי מאיר** קנה ל־ אשתו, הנמצאת בחודשי הרי־ יונה האחרונים, כמתנה ציור של עירום נשי של הצייר **יגאל נמיר**. אומנם נכו־ ן שמאיר קנה את הציור אולם כך טען ואף הוכיח, אשת־ ו אינה מצפה לביקורה של ה־ חסידה.

2

קובי ניב

סוף־סוף

סוף־סוף העז מישהו להגיד את האמת.

סוף־סוף אמר ח"כ אולמרט את מה שהיה צריך לומר כבר מזמן.

סוף־סוף נודע לעם שחברי הכ־נסת של רק"ח הינם סוכני אש"ף והקומוניזם.

סוף־סוף חייב העם לדעת את כל האמת על הגייס החמישי הנורא והאיום המכרסם בגופנו כסרטן.

סוף־סוף הובהר עם מי יש לנו עסק.

סוף־סוף תודה.

ראש הממשלה קרץ פעמיים

ראש־הממשלה מנחם בגין קרץ אמש פעמיים, בעת שנפגש עם חברי מזכירות גוש־אמונים לדיון בתביעתם להתנחלות מיידית ב־יהודה ושומרון.

כתבנו מוסר כי הפגישה התנהלה בדרך־כלל באווירה טובה ותוך הס־כמה הדדית. אולם, משהעלו אנשי גוש־אמונים את תביעתם מן הממשלה לממש הלכה למעשה את הכרזתה כי לכל יהודי זכות להתגורר בכל חלקי ארץ ישראל, קרץ ראש־הממשלה פע־מיים ברציפות.

שתי הקריצות התקבלו על־ידי חב־רי הגוש בתדהמה גלויה, ואף כי ה־שיחה לא הופסקה, התנהל המשך ה־פגישה באווירה קשה של האשמות חריפות כלפי מר בגין על אי־קיום הבטחותיו ואי־נאמנות לרעיונותיו.

מר בגין עצמו, כשנשאל עם צאתו מן הישיבה לפשר הקריצות, השיב כי „זכותי לקרוץ כראות־עיני, בזמן וב־מקום הנראים לי."

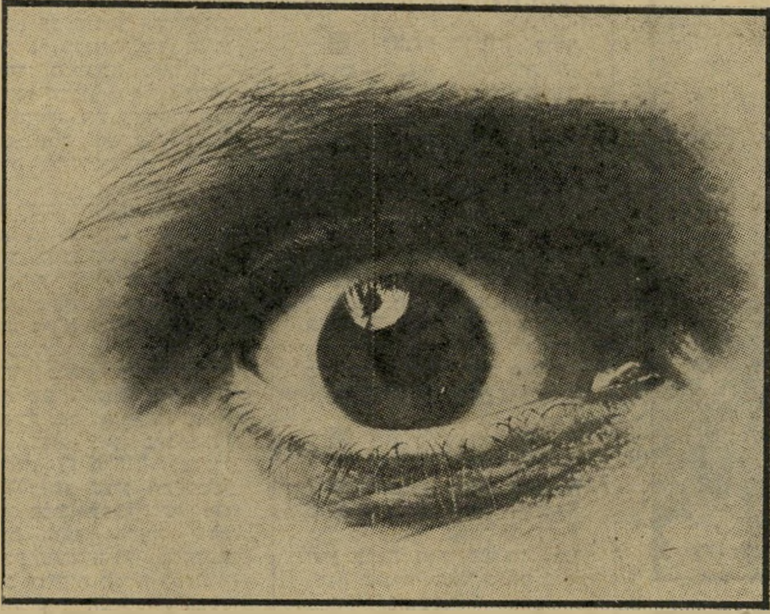

עינו של ראש־הממשלה מר מנחם בגין פקוחה למתרחש בין שתי הקריצות (צילום: לישכת העיתונות הממשלתית)

דובר גוש־אמונים מסר מאוחר יותר בתגובה, כי תנועתו „תמשיך במדיניות יישוב הארץ, למרות קריצות הממ־שלה לעבר המימשל האמריקאי, וכבר בימים הקרובים יעלו התנחלויות ה־גוש להתיישב במקומותיהן, בין אם תאשר זאת הממשלה ובין אם לאו."

בתגובה לתגובה החריפה של גוש־אמונים, הכחיש בלילה מזכיר הממשלה מכל וכל כאילו התכוון ראש־הממ־שלה בקריצותיו למסור מסר כלשהו לנשיא ארה"ב או לשר־החוץ שלה.

כתבנו בארה"ב מסר לפנות בוקר כי קריצותיו של מר בגין נקלטו היי־טב בוושינגטון, אך בהתייעצות בין הנשיא לסטייט־דיפרטמנט הוחלט ש־לא להגיב עליהן לפי־שעה.

ראש לישכת ראש־הממשלה פירסם הבוקר הודעה רישמית האומרת, כי „למרות הנאמר בעיתונות לא כוונו קריצותיו של מר בגין לעבר המימשל האמריקאי. ראש־הממשלה, בקריצותיו, ביקש להדגיש בפני העולם כולו, ב־נוכחות הנוער הנפלא של גוש־אמו־נים, כי עם ישראל קורץ מחומר שאין לכופף קומתו בשום פנים ואופן."

עם סגירת הגליון נמסר כי אלפי חברי גוש־אמונים ברחבי הארץ יצאו במחולות נלהבים, תוך שירה אדירה של מיזמור תהילים „שונאי חינם יק־רצו עין."

תשבץ מצא את ההבדלים

הסמח"ט ציווה לנעול נעליים והרב"ט הגיב ב„ראשייה"

נידון ל־30 חודשי מאסר ✶ רב"ט אחר למאסר על איום בנשק על מפקדו, שסירב להמליץ עליו לשירות קבע

מאת מרדכי אלקן

נגיחת ראש ומהלומת אגרוף הנחית רב־טוראי במילואים הרצל ביניאן ל־סגן מפקד חטיבה בדרגת סגן־אלוף, שציווה עליו ל־הצטייד בנעליים צבאיות, ולא לשוטט נעול סנדלים בבסיס הצבאי. כשהרב"ט סירב למלא אחר ההוראה, הורה הסמח"ט לעוצרו. כ־של כך היכה הרב"ט את הסמח"ט.

בית דין צבאי מחוזי בפי־קוד מרכז, בנשיאות סגן־אלוף אליהו מצא, גזר את־מול על הרב"ט 30 חודשי מאסר, מחצית התקופה בפועל והשאר על־תנאי. כן הורד הרב"ט לדרגת טוראי.

בית הדין הקל בעונשו של הנאשם, בהתחשב בעברו ה־נקי.

18 חודשי מאסר, מחצית התקופה בפועל והשאר על־תנאי, גזר אתמול איתו בית־דין צבאי על רב"ט נח אבנר, שהורשע באיום בנשק על מפקדו, קצין בדרגת סגן. כן הורד הנאשם לדרגת טוראי.

סיבת האיום: הקצין סירב להמליץ לקבל את הרב"ט ל־שירות קבע לקראת תום שי־רותו בסדיר.

הרב"ט איים על הקצין ב־מקלע אם. 16. לאחר שה־קצין, בעזרת חיילים, גבר על הרב"ט והוציא מידיו את הנשק, רץ הרב"ט למטבח ה־בסיס הצבאי, סחב משם סכין ואיים על הקצין. רס"ר הו־ציא את הסכין מידי הרב"ט המתפרע.

בית הדין הקל גם בעונשו של נאשם זה, בהתחשב ב־נסיבות אישיות מיוחדות.

על הנאשם דגן סגן מאיר ביקל. את התביעה הצבאית ייצג סרן דני ביאר.

תת־אלוף - למאסר על־תנאי ושלילה

גרם למות 3 אנשים בתאונה

— מאת כתבנו הצבאי —

קצין צה"ל בדרגת תת־אלוף הועמד לדין בפני בית־משפט צבאי באשמת גרימה למותם של שלושה אנשים בתאונת דרכים ונידון לשנת מאסר על־תנאי. כן נשלל ממנו רשיון הנהיגה לשלוש שנים, מהן שנתיים על־תנאי.

הקצין, איש גייסות ה־שריון, היה מעורב בתאונה קטלנית בדרום הארץ, ב־6 בנובמבר 1976. הוא גרם למותם של שני מבוגרים וילד. הקצין הועמד לדין בפני שלושה שופטים בדר־גת תת־אלוף, ובראשם תת־אלוף (מיל.) אליהו נעם, שופט בית־המשפט המחוזי בירושלים.

אותו קצין, הועמד לדין לפני שנתיים באשמת הו־צאת רכוש מרשות הצבא. הוא הוענש אז בנזיפה. ל־כתבנו נודע, כי הקצין עו־מד לפרוש בקרוב מן השי־רות הצבאי, שבמהלכו קי־בל עיטור על חלקו בקרב.

כל גיזרי העיתונים הם מאותו יום — 6.9.77 — ובגודלם המקורי.

15 חודשי־מאסר לחייל־מילואים שתקף סא"ל ואיים על משפחתו

— מאת איתן מור, כתב „ידיעות אחרונות" —

חייל מילואים שתקף באכזריות קצין בדרגת סגן־אלוף ואיים לפגוע בו ובמשפחתו, נידון אתמול בבית־הדין הצבאי שבמחוז המרכז ל־15 חודשי מאסר בפועל ול־15 חודשי מאסר־על־תנאי.

הנאשם, שהורשע על־פי הודאתו, התנפל על סגן מפקד חטיבת המילואים שלו, נגח בראשו ותקף או־תו במהלומות אגרוף, ב־נוכחות חיילים. לאחר מ־כן, הוא הטיח מלות גנאי כלפי הקצין ואיים לפגוע בו שוב.

התובע, סגן משה פרוי־מוביץ סיפר, כי הקצין ה־עיר לנאשם מספר פעמים על הופעתו המרושלת ו־דרש ממנו לשפרה. כאשר הנאשם סירב למלא אחר פקודותיו, ביקש הקצין ל־עצור אותו ולהגיש נגדו תלונה. החלטה זו לא נר־אתה לחייל המילואים, ו־עוד בטרם הספיק הקצין להבין מה מתרחש, הוא הותקף על־ידי הנאשם.

התובע קרא לשופטים לגזור על הנאשם מאסר ממושך בהתחשב בחומרת העבירה. הוא ציין, כי אי־לימות כלפי מפקד בדרגת סגן־אלוף מחייבת את מי־צוי הדין.

הנאשם עצמו הכריז, כי הוא מצטער על המיקרה.

מימין — „מעריב". משמאל למעלה ולמטה — „ידיעות אחרונות".

3
קובי ניב

ישראל תגיש תוכנית מפורטת לנוסח מלא של חוזה שלום

ישראל תהיה צד א׳ וכל מדינה ערבית שתחתום — צד ב׳

לכתבנו המדיני נודע כי לקראת שיחות־הקירבה, שייערכו בקרוב בוושינגטון, גיבשה הממשלה תוכנית מפורטת לנוסח מלא של חוזה שלום בין ישראל לבין כל אחת מארצות ערב.

שר־החוץ משה דיין יגיש את הצעת ניסוח החוזה לשרי־החוץ הערבים במסגרת שיחות־הקירבה, בתיווכו של מזכיר המדינה של ארה״ב.

עוד נודע לכתבנו המדיני כי הצעת ישראל אומרת שבחוזה החתום תהיה ישראל צד א׳ („ישראל — להלן צד א׳ ״), ואילו כל מדינה ערבית שתחתום על החוזה תהיה צד ב׳ (למשל: מצריים — להלן צד ב׳ ״), ודבר זה ייקבע כבר במילות הפתיחה של חוזה השלום. כמו־כן מציעה ישראל כי החוזה ייחתם במילים „ובאנו על החתום״, שמתחתן יחתמו נציגי המדינות בדרג ובעט שייקבע במשא־ומתן ישיר בין הצדדים.

נראה כי יוזמת חוזה־השלום החדשה של הממשלה תתקבל בברכה על־ידי נשיא ארה״ב ג׳ימי קארטר ותיצור לחץ על ארצות ערב, המתוונות לכאורה, להתייחס להצעה ממשית וקונקרטית של חוזה־שלום ולא להסתתר מאחרי סיסמות תעמולתיות ריקות מתוכן.

לדעת משפטנים בירושלים מנוסח החוזה בשפה בהירה ובכתב נאה.

חוק המכשפה

אני מבין מעט מאד בחוק ובמישפט, אבל לאור התגברות הפשע והמתירנות יש לנקוט לאלתר צעדים נועזים וחריפים לביעור נגעים אלו ועקירתם משורש חברתנו.

בתי-המישפט שלנו שופטים את העבריינים לאט מדי, פחות מדי ובפרוצדורות מסובכות מדי.

יש לעשות הכל על מנת להקל על תהליכי השיפוט ולזרזם כדי שיוכלו השופטים לכלוא את הפושעים מהר, חזק ובאופן אלגנטי.

אם נהסס, בשל סיבות „הומאניטאריות״ כביכול, ירימו הפשע והמתירנות את ראשם, יפערו לועם ויבלעו את כולנו אל תוכם כלא-היינו.

גם החוק החדש, לפיו תהיה הודאת חשוד בפני קצין-מישטרה קבילה בבית-המישפט, למרות שיש בו כדי לזרז במידת-מה את הליכי השפיטה, הרי שאינו מספיק כלל ועיקר.

יש לעבד ולשכלל את הרעיון הטמון ביסוד החוק החדש, ולהביא את מנגנון השיפוט למצב בו יוכל לנהל מילחמת-בזק מוחצת בפשע ובמתירנות.

אפשר, למשל, להביא לבית-המישפט את קצין-המישטרה ועוזריו החוקרים בפרשה הנידונה, ובית-המישפט יכריע אם הם חזקים דיים על-מנת לגבות עדות מהנאשם. אם יחליט בית-המישפט כי אכן חזקים הם — הרי יורשע הנאשם מייד. אם יחליט בית-המישפט כי אינם חזקים מספיק — תוסיף הממשלה כספים לחיזוק המישטרה.

יתר על כן, ניתן לשכלל גם שיטה זו — בית-המישפט יקשור אבנים כבדות על צוואר הנאשם, ואחר ישליכו אל הנהר. אם טבע הנאשם — סימן שאכן אשם הוא. ואם לא טבע — סימן שהינו מכשפה, ויש להוציאו מייד להורג.

כי האשם בפשע ובמתירנות דינו מיתה, ואילו האשם בכישוף ילדינו דינו מוות.

שיטה יעילה ומהירה זו תביא לחיזוקם וביצורם של החוק, הסדר והצדק במדינת ישראל.

וכך נבער את הרע מקירבנו.

שאלה של מיספר

ירושלים (ישראל)

מגעים ארוכים ביותר מתנהלים בין מיפלגות הממשלה לבין מיפלגת האופוזיציה דא״ש.

מאז הוקמה הממשלה, לפני כשנתיים, נפגשים מדי שבוע ראש־הממשלה מנחם בגין (משמאל) וראש דא״ש, פרופסור ג׳ואל ירין (מימין) ומשוחחים על האפשרות שדא״ש תצטרף לקואליציה הממשלתית.

המחלוקת בין הממשלה לבין דא״ש היא על מיספר איזורי הבחירה שיהיו בבחירות הבאות, בעוד שנתיים. דא״ש תובעת 16 איזורים, ואילו הממשלה מציעה 11 איזורים.

ח״כ פלאטו־שרון ירכוש את מדינת ישראל

חבר הכנסת שמואל פלאטו־שרון הגיש למישרד האוצר הצעה לקנות את המדינה תמורת סכום כולל של 120 מיליון דולאר.

בנימוק להצעתו מציין ח״כ פלאטו־שרון כי על מדינת ישראל, כמדינה יהודית החייבת לשמש אור לגויים, מוטלת החובה המוסרית להיות המדינה הראשונה בעולם שלא תהיה מדינה מולאמת, אלא מדינה שתתנהל מתוך יוזמה חופשית ועל־ידי הון פרטי.

„כיהודי וכישראלי,״ כותב מר פלאטו־שרון במיכתבו, „אני מציע את שירותי למטרה נעלה זו.״

כאמור, מציע מר פלאטו־שרון סכום של 120 מיליון דולאר, מזה 60 מיליון דולאר במזומנים והשאר בתשלומים נוחים.

לכתבנו נודע כי בשלב זה קיימות שלוש הצעות לקניית המדינה — הצעה של ערב־הסעודית, הצעה של קבוצת משקיעים בלגית־יפאנית והצעתו של ח״כ פלאטו־שרון, שהיא ככל הנראה ההצעה הגבוהה ביותר.

תכשיט פלאטין לחג. אין מתנה אחרת!

המבט האוהב שעל פניה
יאמר הכל.
זוהי המתנה שהיא ציפתה לה.
תכשיט פלאטין.
אם אתה אוהב אותה באמת.
בחר למענה תליון. עגילים.
טבעת או צמיד מאוסף
הדגמים החדשים של פלאטין.
תכשיטי זהב מעורגל
(GOLD FILLED)
וכסף סטרלינג: עם שיבוץ
יהלומים סולריים ואבני חן
אמיתיות.

נשים נועדו לתכשיטי
פלאטין... והחג הוא הזמן
המתאים ביותר.

המכון הישראלי למחקרים שימושיים — מדוגן אזרחי
הקניה הטובה ביותר 1978
מכם לכלכלה ולחברה

פלאטין
רח. בן-יהודה 64 ת״א טל. 228111,2,3

להשיג ב״פלאטין״, בן יהודה 64, ת״א, טל: 228111(03), ב״כל-בו שלום״ ו״דרגסטור שלום״, וברשתות בתי הכל-בו של השק״ם ו״המשביר לצרכן״.

תל אביב: ״פלאטין״. בן יהודה 64, ״דפניס״, דיזנגוף 162, ״פאר״, אבן גבירול 94, ״יסמין״, אבן גבירול 22, ״הולצר״, אלנבי 99, ״קרן ליי״, מקוה ישראל 10, ״פינת החן״, שנקין 17, ״כרמלה״, יהודה המכבי 62, ״יופי-ליי״, בן יהודה 219, ״ציפי״, אפטר 9, תכנית ל׳, ״נאוה״, קרליבך 18 ״מלכה״, נוה שאנן 1, **יפו:** ״שין״, שד׳ ירושלים 56, **רמת-גן:** ״אקסוטיק״, חרו״אה 3, ״טופז״, ביאליק 77, ״מלכה״, שד׳ ירושלים 37, ״נח״, שד׳ ירושלים 42, ״שירי״, ז׳בוטינסקי 85, ״בשמת״, ז׳בוטינסקי 125. **גבעתיים:** ״נילי״, סירקין 7, ״דרלינג״, הרצוג 25, תל גנים, **בני ברק:** ״יפית״, ר׳ עקיבא 91 **הרצליה:** ״אניה״, סוקולוב 57, ״זהבה״, סוקולוב 29. **כפר שמריהו:** ״נקודת חן״, הזורע 3 **רמת השרון:** ״אסתי״, סוקולוב 65, **חולון:** ״מור״, אילת 36, נאות רחל, ״יהודית״, סוקולוב 106, ״דיסקו – יופי״, סוקולוב 47 **בת-ים:** ״מירי אורן״, רוטשילד 18, ״מגי״, פסאג׳ מגדל נחום, ״דוריד״, רוטשילד 40, ״אביבה״, מרכז מסחרי רמת יוסף, ״ציפי״, בלפור 86, ״איילי״, רבינוביץ 1. **פתח תקוה:** ״משכיתי חן״, חובבי ציון 15 **רעננה:** ״פייפר אין״, אחוזה 109, **כפר סבא:** ״טופזי״, ויצמן 84 **ראשון-לציון:** ״מסקוט״, תחנת-אגד **יהוד:** ״שי״, מרכז יהוד **סביון:** ״רימון״, מרכז מסחרי רימון. **רמת-אילן:** ״טל-מור״, מרכז מסחרי. **קיראון:** ״סילביה״, מרכז מסחרי **נס ציונה:** ״עדיה״, וייצמן 18 **רחובות:** ״שולמית״, תחנת אגד, ״עסרה״, הרצל 187 **גדרה:** ״אסתי״, הרצל 7. **לוד:** ״בת חן״, מרכז מסחרי חדש **רמלה:** ״טובה״, הרצל 74 ״וולקו״, הרצל 88. **נתניה:** ״מורן״, מפגש אמיתי, סונול, ״עירית״, שער העמק 10, ״עלמה״, הרצל 21, ״עלית״, שער הגיא 12. **תל מונד:** ״יונה״, מרכז מסחרי **אבן יהודה:** ״נוי לי״ **פרדס חנה:** ״אינס״, רח׳ הבנים **חדרה:** ״לילך״ הנשיא 66, **חיפה:** ״יהודית״ תחנת אגד החדשה, ״נעורים״, החלוץ 46, הרצל 28, ״ברצי״, חרצל 42, ״בריג׳יט״, מוריה 110, ״קלרה״, הרצל 87 **טירת הכרמל:** ״אביבה״, מרכז מסחרי **קרית מוצקין:** ״ורד״, קרן קיימת 55, **קרית ביאליק:** ״טיפאניס״, מרכז מסחרי סביניה **קרית-ים:** ״משה״, ככר ניצן **עכו:** ״לילך״, תחנת אגד. **קרית אתא:** ״דבורה״, מרכז מסחרי **חצור הגלילית:** ״סוזי״, מרכז רסקו, **כרמיאל:** ״חן״, מרכז מסחרי **נהריה:** סניטס, שד׳ הגעתון 34, ״אסתי״, ככר העיריה **עפולה:** ״רקפת״, ירושלים 11 **נצרת:** בית מרקחת ״נצרת״ **מגדל העמק:** ״פרידה״ מרכז מסחרי **טבריה:** ״יפית״, הירדן, ״חן ליליאן״, שיכון ד׳ רסקו, **צפת:** ״בית-חן״, ירושלים 59 **בית-שאן:** ״הילדה״, מרכז מסחרי **ירושלים:** ״ורד״, יפו 30, ״שיק״, מרכז מסחרי קרית היובל, ״שי״ הגידם 1 ככר מנורה, ״סופר לוק״, יפו 82, ״פנטזיה״ הילל 23, ״פנינה״, הגבעה הצרפתית, ״שחלב״ רמות אשכול. **אשדוד:** ״קוטי״, רוגוזין, מרכז מסחרי א׳. **נתיבות:** פוטו בתיה, שבטי ישראל 2, **שדרות:** ״רחלי״, מרכז מסחרי ב׳. **קרית מלאכי:** ״לימור״, מרכז מסחרי 10. **באר-שבע:** ״כרמון״, קרן קיימת 197, ״שרה״, תחנת אגד, ״יפעת״, מרכז רסקו **דימונה:** ״רוסל״, מרכז שיא 44 **ערד:** ״סביון״, מרכז מסחרי **אילת:** ״שני״, מרכז תיירות חדש, ״לילך״, שיכון צאלים. **זכרון יעקב:** ״יופית״, המייסדים 54.

אתה והלירה

העשירים מתעשרים

הבורסה הישראלית שבויה בידי הבנקים הגדולים ויקיריהם, העושים בה כחפצם. תרגילים המזכירים את ימי הבורסה האמריקאית לפני המשבר של 1929 נעשים בארץ ללא כל התנגדות.

כך, למשל, עלו שערי מניות „פרוט־

יו"ר זנבר
הטבה לבעלי עניין

ארום" ללא כל סיבה מוצדקת. הקהל התמים התפתה וקנה מניות, בהאמינו לכתבים שטענו כי כדאי לרכוש את המניה של החברה, שיושב־ראש מועצת־המנהלים שלה הוא נגיד „בנק ישראל" לשעבר **משה זנבר**. כאשר הגיעה המניה לשיא מכרו „משקיעי ישראל" — שהחזיקו בחלק ניכר מן המניות — את מניותיהם בריווח נאה, ועתה שוב יפלו השערים.

מניות „המיזרחי" ניראו — בצדק — כלהיט, בגלל מחירן הנמוך והריווחיות הגבוהה שלהן. בשבועיים האחרונים היו ירידות שערים חזקות. מדוע? הבנק עצמו הוריד את השערים והפיץ בסניפיו חוזר לשכנע את בעלי־המניות שלא לקנות את הזכויות שהבנק חילק. על־ידי הורדת השערים ביקש הבנק להשאיר בידיו מכסימום מניות של עצמו. זאת, כיוון שאין בידי הבנק מניות בכמות מספקת אם ירצה הציבור לרכוש אותן. אין כל סיבה ששערי „המיזרחי" לא יעמדו כמו שערי „איגוד", ורק לחץ מלאכותי של הבנק מונע עליית שער המניה למחירה הריאלי.

גם בשערי „החברה לקירור" יש עליות חדות, שהסיבה העיקרית להן היא רצון

הבורסה

קבוצת בעלי עניין בחברה למכור את הזכויות שקיבלו באחרונה. השוטים התמימים יקנו במחיר הגבוה, ויפסידו, מה גם שנראה כי עיקר ריווחי הממתיק יילכו גם ל„חברה לספנות", שהיא בעלת „החברה לקירור".

מניות „ירדן" ירדו אף הן, והגורם הוא רצון של בעל עניין להוריד את שער המניה לקראת ביצוע עיסקת־ענק של „ירדן" עם חברה אחרת, שבה יוצעו מניות „ירדן" כנגד מניות החברה האחרת. אם שערי „ירדן" יירדו, ירוויח מוכר החברה האחרת יותר.

מניות „טפחות" עלו בגלל השמועות על מכירת הבנק, ותוך כדי העלייה מכרו בעלי עניין בבנק שהם גם מנהליו, את מניותיהם במחירי שיא.

בקצרה: השערים עושים בבורסה כרצונם, ללא כל פיקוח, ומעבירים את כספי המשקיע התמים לכיסיהם.

האוצר מסבסד את „הבנק למלאכה"

שני בנקים מתחרים עתה על רכישת „הבנק למלאכה". האחד הוא „בנק המיזרחי המאוחד" והאחר „הבנק הבינלאומי הראשון". נראה כי האוצר יעדיף שאחד משניהם יקנה את „הבנק למלאכה" ולא ימכרו אותו לאחד משלושת הבנקים הגדולים.

בדיקה של עיסקי „בנק למלאכה" מגלה, כי הוא רחוק מהיות בנק כדאי לרכישה. האוצר הפקיד בו לפני שנים 40 מיליון לירות לצמיתות, ללא הצמדה, בריבית של 5% לשנה. ריווחי הבנק על הפקדה זו בלבד לשנה הם 10 מיליון לירות. כל הרווח של הבנק בשנת 1976 היה 12 מיליון לירות. מכאן שבלי הפיקדון של האוצר ספק אם היו לבנק ריווחים בכלל.

לבנק 18 סניפים, שבהם 6000 לקוחות. האוצר מעוניין למכור אותו בגלל הסיכסוך בין האוצר, שמינה מנכ"ל לבנק, לבין התאחדות־בעלי־המלאכה הרוצה כי הבנק יממן את חבריה בלי בדיקה כלכלית.

השר הממונה על הבנק, שר המיסחר והתעשייה **יגאל הורוביץ**, מינה ועדה בראשות יועצו **ישראל סחרוב**, שתחליט למי למכור את הבנק ובאיזה סכום. שאר חברי הוועדה הם **מאיר חת** והחשב הכללי **גיורא גזית**.

דאמפינג של סירטי צילום

חברת „צינקר" פיתחה שיטה לייבוא סרטי צילום במחירים הזולים מאלה של היבואנים הרישמיים. החברה שייכת ל**מלכה שניידר**, שבעלה הוא בעל סוכנות לסירטי צילום במינכן. החברה במינכן שולחת לחברה בישראל סרטים בחצי מחיר, משלמת פחות מכס ומיסים, מוכרת אותם בזול יותר. החברה מוכרת את כל סוגי הסרטים: „אגפא", „קודאק" „ויילפורד".

נתיב הייסורים של קונת דירה

בתי־המישפט המחוזי בחיפה והעליון בירושלים עסוקים בשנים האחרונות בפרשת רכישת דירות מוזרה. המדובר בעורכת־דין מפאריס בשם **שושנה לוקי מיארה**, ששילמה בשנת 1972 לחברה הקבלנית החיפאית „פוטשניק־רולוב־גידעוני" כ־95 אלף לירות מתוך מחיר של 108 אלף לירות, והיתה צריכה לקבל תוך שנתיים דירה בחיפה. היא חזרה לפאריס וציפתה למיכתב המבשר כי עליה לבוא לקבל את המפתח. משזה בושש באה ארצה, ונתקלה בדרישות נוספות של הקבלן.

החלה התדיינות משפטית ממושכת, שהסתיימה רק בימים אלה ובה חוייב הקבלן למסור לידיה את הדירה תמורת השלמת המחיר המקורי. הקבלן, למרות פסק־הדין, נקט שוב תכסיסי השהיה והקונה נאלצה לפנות כמה פעמים לבתי המישפט כדי לאכוף על הקבלן את ביצוע פסק־הדין. בימים אלה הוגש עירעור לבית־המשפט העליון. הדירה טרם נמסרה, התובעת חוזרת שוב לפאריס בידיים ריקות, תוך החלטה לנתק כל קשר עם ישראל.

כמה מרוויחים בעלי בתי־הקולנוע?

בעלי בתי־הקולנוע בישראל זועקים מרה על הקטנת הכנסותיהם בגלל הטלוויזיה, מנמקים בכך אי־הכנסת שיפורים באולמות הקולנוע הדומים לרוב למיזבלות נעדרות מיזוג־אוויר.

פירסום בכתב־העת „וראייטי" מן ה־24 באוגוסט מגלה, כי בשנים 1971—1976 גדלו הכנסות מפיצי הסרטים האמריקאים בישראל ב־40%, אחרי המרה לדולאר. לפני ההמרה היה הגידול בשיעור 222%. לשם השוואה: הגידול בתקופה זו של ההכנסות בדולרים היה באיטליה 31%, מערב־גרמניה 99%, הולנד 158%, אוסטריה 28%, בריטניה 12%.

„הזעם" יצולם בישראל

הסרט „הזעם", בבימויו של בריאן דה־פאלמה ובהפקת „פוקס — המאה העשרים" יצולם בישראל באמצעות חברת „ישראפילם". „ישראפילם", המבצעת עבודות עבור חברות סרטים וטלוויזיה רבות, ובעיקר עבור „הפקות אינטרקונטיננטל", שייכת ל**אלכס מסיס** ו**מישה קרקובסקי**. „אינטרקונטיננטל" מפיקה עתה סידרה של סרטים עבור סי־בי־אס — „פוקס" ורישתות טלוויזיה הולנדיות וגרמניות.

איך מתגברים על סעיף 101

אחת הסיבות לקיפאון שחל בהנפקות של אמיסיות חדשות בבורסה הוא סעיף 101 ברפורמה. סעיף זה נוסח בעיקבות הנפקת „עלית", שהנפיקה מניות לבעלי־המניות הקיימים במחיר גבוה, וכיוון שהמניות פטורות ממס יכלו בעלי „עלית" למכור את המניות ולהוציא ריווח נקי מן המיפעל.

סעיף 101 קבע, כי כאשר חברה קיימת נרשמת בבורסה ישלמו בעלי המניות הקיימים בעת הרישום מס־הכנסה על ההפרש בין המחיר שבו נרשמת המניה לבין המחיר ההיסטורי שלה. הסעיף גרם קיפאון ברישום חברות חדשות בבורסה.

באחרונה פותחה טכניקה להתגברות על סעיף זה. חברות נרשמות בבורסה במחיר נמוך ממחירן האמיתי, כך שהמס המשולם על ההפרש קטן. אחר־כך מעלים את שער המניה בבורסה, ואז מוכרים את המניות. על ההפרש שבין המחיר הנמכר לבין מחיר הרישום אין מס, וכך מוציאים את הרווחים מן החברה בלא תשלום מיסים.

מדוע המוסדות קונים מניות

אחת הסיבות המביאות מוסדות שונים כמו קיבוצים להשקיע במניות במקום באיגרות חוב היא סעיף ייחוס ההוצאות ברפורמה במיסים. לפני הרפורמה יכול היה עסק לייחס את הוצאות המימון שלו על הלוואות כנגד רווחיו מהשקעה באיגרות־חוב. על־מנת לאלץ מוסדות להשתמש קודם־כל במקורות שלהם במקום להשקיעם באיגרות־חוב וללוות מן הממשלה, בוטלה אפשרות זו.

אולם לא בוטלה האפשרות לייחס הוצאות מימון אלו נגד רווחים מהשקעות במניות. התוצאה היא שמוסדות רבים יותר ויותר עוברים מהשקעה באיגרות־חוב להשקעה במניות, וממשיכים ללוות מן הממשלה.

הוקמה ועדה להעלאת מחירי אבקת־החלב

שר־המיסחר־והתעשייה **יגאל הורביץ** הקים ועדה לבדיקת היחס שבין מחירי החלב לאבקת־החלב. הוועדה הוקמה בעיקבות הביקורת הציבורית שנמתחה על כך שכאשר בוטלו הסובסידיות על מוצרי החלב והועלו מחירי החלב ומוצריו ב־20% לערך, נשאר מחיר אבקת־החלב ללא שינוי.

עתה כדאי ליצרנים להשתמש למוצרי חלב באבקה, במקום בחלב. בעבר היו מעלים תמיד את מחירי אבקת־החלב בעיקבות העלאת מחיר החלב, כדי למנוע עיוות במשק החלב.

כמה שוות מניות „טפחות"?

שר־האוצר מינה ועדה שתבדוק את שווי מניות „טפחות" אשר בבעלות הממשלה, כצעד ראשון לקראת מכירתן. חברי הוועדה הם הד"ר **מאיר חת**, עורך־הדין **יעקב תמיר** ורואה־החשבון **שלום רונאל**. מניות „טפחות" שבידי הממשלה מקנות לה דיעה מכרעת בניהול הבנק. שאר המניות מוחזק בעיקר בידי „כלל" ו„משקיעי ישראל". שתי החברות האלה טוענות כי בידן הבטחה ממי שהיה שר־האוצר, **פינחס ספיר**, כי

עו"ד תמיר
ועדת בדיקה

תינתן להן זכות ראשונה לקניית מניות הממשלה.

„טפחות" הוא הבנק המרכזי המבצע את מדיניות הממשלה בתחום השיכון, והוא מחלק מדי שנה כ־40% ריווחים. שלושת הבנקים הגדולים לא הודיעו על כוונה לרכוש את „טפחות", בין השאר מכיוון שחברת „כלל" שייכת בחלקה הגדול לשלושת הבנקים הגדולים.

„משקיעי ישראל" שייכת לאלפי משקיעים יהודים אמריקאים, והיא נשלטת על־ידי קבוצת **סם רוטברג** המחזיקה ב־7% מן המניות.

פרסום פניר משה נחר. ורדברט.

יותר ויותר מכונית, פחות ופחות הוצאות

מי שמבין קונה "רנו"

„יותר מכונית" — זאת אומרת שאתה מקבל **יותר מן המכונית.**
„פחות הוצאות" זאת אומרת: חסכון משמעותי ומירבי בדלק.
„רנו" עשתה זאת!
„רנו 14" היא המכונית שבה הושקעו כל הידע והפיתוח המתקדם ביותר.
היא נותנת לך:
יותר נוחות. **יותר** יציבות
יותר אמינות **יותר** בטיחות
היא מאפשרת לך: אחזקה **בפחות** הוצאות על דלק ושרות,

ב„רנו 14" המנוע רוחבי, ההינע קדמי, ארבעת הגלגלים עצמאיים, מערכת הבלמים כפולה, רדיוס ההיגוי מושלם. תא המטען מאפשר 4 מצבים: שני שמושים משפחתיים עם או בלי מדף אחורי, שני מצבי סטיישן עם מושב אחורי מקופל או לא מקופל.
ל„רנו 14" קו ייצור של 2,5 מיליון מכוניות.
„רנו" — מקום ראשון במכירות בשוק האירופאי המשותף.
לרשותכם כל דגמי „רנו" **1978**

בני משה קרסו בע"מ

תל אביב: רח' ריב"ל 22-26, טל. 33241.
ירושלים: חס 4, טל. 226491. חיפה: „רכב חיפה", יפו 32. טל. 510296. נתניה: סברדלוב, הרצל 54, טל. 23852. באר־שבע: עמיגל בע"מ, החלוץ 124, טל. 74533. ראשון־לציון: ברניצקי, הרצל 52, טל. 941008. נצרת: מוסך אדנאן, אזור התעשיה נצרת, טל. 56861. אשקלון: מוסך פאר, מרכז מסחרי אפרידר, טל. 22743. רמת־גן: רנו ר"ג — קיבל, ז'בוטינסקי 111, טל. 798474. קרית־גת: מוסך גל־צור, אזור התעשיה, טל. 91395. קרית־שמונה: מוסך הגליל העליון, טל. 40713.

פרוזה - עיתונספרות

הופיע
גליון מיוחד
המחדל הספרותי של תש"ח

עדות של: **עמוס קינן** בשיחות שקיים עם **דן עומר**
מבחר סיפורת ושירה „כנענית"
מבין המשתתפים:
נתן אלתרמן, יונתן רטוש, עמוס קינן, איתן נותב, יעקב אשמן.
מבחר מאמרים מאת:
אורי אבנרי, בנימין תמוז ומרדכי שליו.
סיפרות מתהווה: דן עומר, רינו צרור.
להשיג בדוכני העיתונים ובחנויות הספרים.
ניתן להזמין בצירוף — 10 ל"י, ת.ד. 6072, ת"א.

כמה פעמים
נסית להפטר מהם -
ולא הצלחת ??

אנחנו נחסל את הז'וקים!

נסי פעם אחת את הדרך המודרנית והבטוחה להשמדת הז'וקים
לאחר חיטוי שלנו (שעורך כ־½ שעה) את מקבלת תעודת אחריות לשנה. לא יהיו יותר ז'וקים בביתך!
ר"ג, מודיעין 18, טל. 790114־5־6 ● אילת: טל. 059־3012
היתר משרד הבריאות: 21. רשיון עסק 481/75.

איתן עמיחי הדברת מזיקים

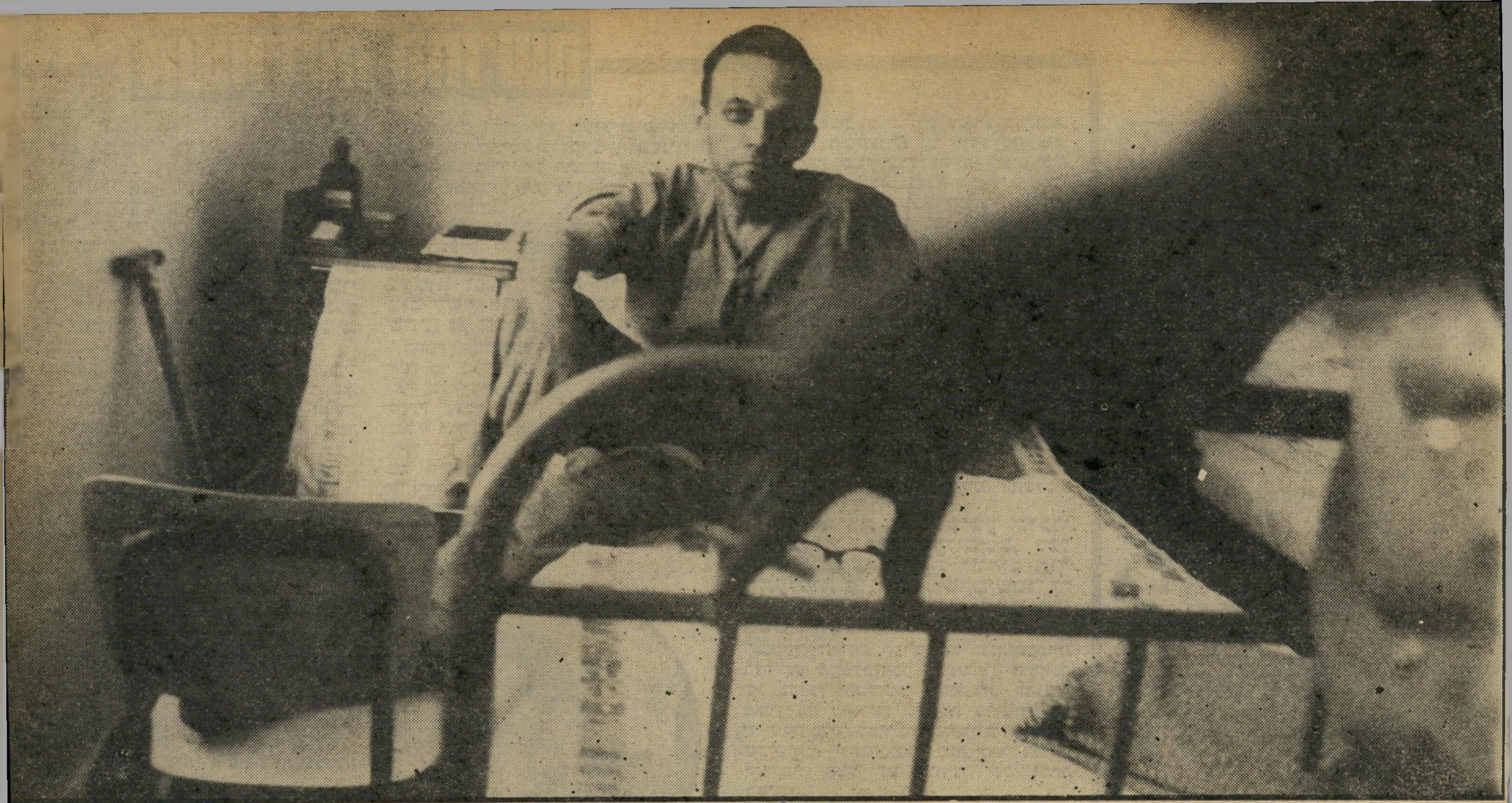

השחיתות החדשה

השאלה האחת, הקובעת, לגבי פרשת יהושע בן־ציון היא זו:

האם היה האסיר זוכה לחנינה זו, באותן נסיבות עצמן, אילו היה שמו סעדיה אבוטבול, ואילו נדון למאסר בעוון גניבת אלף לירות מדוכן של חנות? או אילו היה שמו חיים חיימוביץ, ואילו נדון בעוון מעילה של עשרת אלפים לירות בבנק שבו עבד?

הסיכויים לכך הם אחד ל־50 מיליון. כסכום הגניבה שבגללה נדון בן־ציון.

זוהי הפרשה כולה על רגל אחת.

■ ■ ■

אני רוצה להקדים ולציין, כי איני מתנגד לשיחרור אדם חולה מבית־הסוהר.

אמרתי זאת לא פעם בכנסת: במדינת־ישראל קיים עונש־המוות בפועל רק לגבי סוג אחד של בני־אדם — אנשים הסובלים ממחלה מסוכנת, והנשלחים לכלא.

בתי־הסוהר של מדינת־ישראל הם שרידים מימי־הביניים. הן מבחינת הצפיפות, הן מבחינת המישטר, הן מבחינת המיבנים. בית־החולים לחולי־נפש בכלא רמלה

מאת

אורי אבנרי

גרוע מן הצינוק הנורא ביותר. בית־החולים אינו אלא בדיחה עגומה.

איני יודע כמה אנשים חולים נרצחו במדינת־ישראל על־ידי שליחתם לבית־הסוהר. כמה אנשים מתו, מפני שלא יכלו לקבל תוך דקות את הטיפול הדחוף שהיו זקוקים לו, מפני שלא יכלו לעורר את תשומת־ליבו של סוהר, או מפני שלסוהר לא היה איכפת, או מפני שלא היתה תחבורה לבית־החולים. אני יודע שמיספרם אינו מועט.

הרופאים שקבעו כי ניתן להעניק לאסיר את כל הטיפול הדרוש בבית־הסוהר — מן הראוי היה לשלוח אותם עצמם לבית־הסוהר לכמה שבועות, למען יידעו על מה הם מדברים בקלות־דעת כה רבה.

לכן, עד אשר יקום במדינת־ישראל שר בעל שיעור־קומה אנושי, שיבצע את הרפורמה הכללית במערכת בתי־הסוהר, ושיכניס את המדינה מבחינה זו למאה ה־20 ולחוג המדינות ההומאניות, איני מוכן להילחם להחזקת אדם חולה בבית־הסוהר, גם אם הוא הגדול בפושעים.

אחרי שאמרתי זאת, אני רוצה לקבוע בלי שום הסתייגות כי פרשת החנינה ליהושע בן־ציון היא שערורייה המעלה צחנה, מתחילתה ועד סופה.

אם נכון מה שאמרתי כאן — ואין שמץ של ספק שזה נכון — הרי השאלה מתעוררת לגבי כל האנשים החולים, המצויים בבית־הסוהר.

גם לגבי אבוטבול. גם לגבי חיימוביץ.

גם מי שאינו נמנה עם החוג הנוצץ של עשירי המדינה. גם מי שאינו שייך לתנועה האולטרה־לאומנית־דתית, הנהנית עתה מחסדי השילטון. גם מי שאין לו שותפים מקרב הצמרת הבכירה של מיפלגה קואליציונית.

אם הנימוק לחנינה הוא רפואי, הרי הוא חל על כל האסירים הלוקים במחלה מסוכנת — אנשי צוואראון לבן וכחול, יהודים וערבים, פליליים ופוליטיים, כלכליים וביטחוניים, עניים ועשירים, אשכנזים וספרדים, גברים ונשים.

יושבים בבתי־הסוהר בארץ עשרות אסירים, שמצבם הבריאותי אינו טוב יותר מזה של בן־ציון. מה יהיה עליהם?

צוחקים הצוחקים אחרונים: בן־ציון ומירון בעת המשפט

השחיתות החדשה

(המשך מעמוד 21)

אם התעורר החוש ההומאני הצרוף בליבו של מנחם בגין — ולא איכפת לי אם הדבר בא בִּיגלל מיקרהו של בן־ציון דווקא, והתעניינותו האישית־הפוליטית במיקרה מסויים זה — כי אז היתה חובה עליו לטפל בכל האנשים החולים האלה, למצוא מישטר חדש לשמירה על חייהם בתנאים של מאסר, או לשיחרורם בתנאים המתאימים לכולם.

הוצאת איש אחד מבין 5000 האסירים של מדינת־ישראל, ואסיר זה דווקא, לשם טיפול מיוחד — זהו אי־צדק הזועק לשמיים. אין זה מעשה הומאני. זהו מעשה אנטי־הומאני כלפי כל האחרים.

■ ■ ■

זאת ועוד.

אם הנימוק היחידי הוא רפואי והומאני, מדוע היה צורך ב ח נ י נ ה דווקא?

חנינה היא אקט ממלכתי בדרג עליון. מעורב בו נשיא־המדינה. יש בו יחס אישי מובהק לגבי מקבל־החנינה. יש בו אלמנט של מחילה, של ריהביליטציה מוסרית.

אם היה ספק כלשהו בכך, הרי בא בן־ציון עצמו וקבע הלכה. התנהגותו עזת־המצח השבוע, למן הרגע הראשון של יציאתו מן הכלא, היתה כשל אדם שראשי המדינה הכירו בצידקתו; איש תמים וצדיק, המתכוון עתה להוכיח גם פורמלית שנעשה לו עוול נורא.

אם רצו לשחרר אדם אשם, פושע שהורשע כדין, מן החומרה של ישיבה בכלא, ביגלל נימוק בריאותי־הומאני, כי אז היו הרבה אפשרויות א ח ר ו ת.

בן־ציון כנשפט
נגד עונש־מוות

ניתן היה להעניק לו חופשה ממושכת מבית־הסוהר.

ניתן היה להמיר את המאסר בבית־הסוהר במאסר־חוץ, נוסח יהושע פרץ. בן־ציון יכול היה להישלח הביתה, ולהידרש להופיע מדי בוקר במישטרה כדי לעבוד שם, עד תום תקופת מאסרו. הוא יכול היה לשבת, למשל, ולעבוד עבודת־פקידות במחלקתו של ניצב־מישנה בנימין זיגל.

יש למיקרים אלה אפשרויות שונות. אך כל אלה נפסלו, כדי להעניק לבן־ציון את הדבר האחד שאסור היה להעניק לו בשום מחיר: ח נ י נ ה.

■ ■ ■

אין שמץ של ספק בכך שהיה במיקרה זה שימוש חריג ביותר באחד הנוהלים הפסולים ביותר של המישטר הישן במדינה:

ה פ ר ו ט ק צ י ה.

מעידות על כך כל ההוכחות הנסיבתיות:

הוועדה הסטאטוטורית, שיכלה לשחרר אותו מן הכלא מטעמי בריאות, מ ב ל י להעניק לו חנינה, סירבה לעשות כן.

הוועדה הרפואית מטעם מישרד־הבריאות, שנתבקשה לחוות את דעתה, סירבה להמליץ על שיחרורו.

שני הרופאים שעליהם הסתמך מר בגין, הפרופסורים רהמילביץ ועזרה זוהר, אינם נקיים מכל חשש של משוא־פנים. האחד הוא רופאו הפרטי של בן־ציון. השני הוא הרופא הציבורי של התנועה למען ארץ־ישראל השלמה, שבן־ציון הוא אחד מראשיה וממַמניה.

בית־המישפט העליון דחה את עתירותיו של בן־ציון לשיחרור מטעמים רפואיים.

מר בגין פעל בחיפזון, שבועות מעטים לפני העברת תיק־המישפטים לשר אחר, מישפטן מיקצועי, שהיה מן הסתם מחליט אחרת.

היועץ המישפטי לממשלה, שעימו התייעץ מר בגין לפני שהחליט כפי שהחליט (אף שלא היה חייב לעשות זאת, כי אין ליועץ מעמד בעניין זה) יעץ לו בפירוש ש ל א להעניק את החנינה.

בן־ציון היה מיליונר, והסתובב בחוגם של מיליונרים. אלה פעלו בלי־הרף לשיחרורו.

האנשים הקרובים לו ביותר, גם מבחינה עיסקית, הם עסקנים בכירים מאד במיפלגה הדתית־הלאומית.

בן־ציון כשופט
בעד עונש־מוות

מבחינה אידיאולוגית שייך בן־ציון לתנועה למען ארץ־ישראל השלמה, שהיא אחת המרכיבים של השילטון החדש. אחד מראשי התנועה, עובד בן־עמי, הזדהה כמי שפעל לשיחרורו.

אין לדעת אילו סכומים, מעשרות מיליוני הלירות שנעלמו, נתרמו לגופים הפוליטיים השייכים עתה לשילטון החדש.

כל הנסיבות האלה מצטרפות ביחד לתמונה ברורה.

■ ■ ■

אי־אפשר להתעלם גם מפרט אחד בביוגרפיה של יהושע בן־ציון, הנוגע למידת־הרחמים.

כאשר שימש בן־ציון כשופט צבאי (במילואים), עשה מעשה שעורר בשעתו הד רב. בשפטו פידאי ערבי התעלם מעמדת התובע הצבאי, שביקש עונש־מאסר בילבד, ודן את האיש למיתה.

המעשה נעשה כדי להביך את הממשלה ואת הרמטכ"ל דאז, שהתנגדו להפעלת עונש־מיתה מטעמים תועלתיים, ואולי גם מוסריים. בן־ציון ביקש, בלי ספק, להפעיל לחץ ציבורי על הממשלה, כדי שתשנה את מדיניותה ותוציא פידאיון להורג.

אפשר היה לטעון: איש כזה אינו יכול לתבוע כי ינהגו בו עצמו במידת־הרחמים. מי שאין לו רחמים על הזולת, כיצד זה יבוא ויבקש שירחמו עליו?

אין אני מוכן לקבל שיקול זה. אני מתנגד לעונש־המוות בכל מיקרה, גם במיקרהו של מי שדוגל בעונש־המוות. גם מי שמוכן לרצוח את הזולת, אסור לנו לרצוח אותו. לא הייתי מתעקש להחזיקו בבית־הסוהר, בתנאים שדינם כדין מוות.

כ ת נ א י שיהיה דין אחד לכל. בתנאי שמנחם בגין היה עושה לפחות ג'סטה — והרי הוא אמן הג'סטות! — ומשחרר בבת אחת את עשרים־שלושים האסירים, הנמצאים במצב־בריאות דומה או גרוע ממנו.

■ ■ ■

אני מוכן להניח, לרגע, כי מנחם בגין לא תפס בשעת־מעשה את מלוא המשמעות של מתן החנינה, מבחינה מוסרית, פוליטית, חברתית וכלכלית.

אם כן, הדבר מטיל אור על הסכנות הכרוכות במישטר הנוכחי במדינה.

זהו מישטר שבו אדם אחד מקבל את כל ההחלטות החשובות. אדם שהוא בעת ובעונה אחת מנהיג לאומי, מנהיג מיפלגתי, ראש־ממשלה, קובע בילעדי בענייני חוץ וביטחון, וכעת גם שר המישפטים, הרווחה, התחבורה, התיקשורת ומי יודע מה עוד.

כמה זמן פנוי יכול להיות לאדם כזה לחשוב היטב על נושא „שולי", כמו שיחרור אדם אחד מבית־הסוהר? בוודאי יש לאדם כזה פיתוי רב לפעול על פי האימפולס הראשון שלו, מבלי להעמיק חקור. הוא נאלץ לאלתר, והביטחון העצמי שלו מתעלם מתמרורי־האזהרה.

אם כן הדבר, הרי מתקבלות עתה במדינה החלטות כבדות־מישקל — ואולי גם גורליות — בלי שיקול מספיק, בלי ירידה לעומק הדברים, בלי שקילה אחראית וממצה של כל ההיבטים וההשלכות האפשריות.

■ ■ ■

ברור לחלוטין מה תהיינה ההשלכות של פרשת בן־ציון.

זהו איתות לכל פושע כלכלי פוטנציאלי, לכל מעלים־מס, לכל אדם המבקש לעשות רווחים תוך התעלמות מן החוק, שהמישטר החדש הוא „ליברלי" גם (ואולי רק) בשטח זה.

במשך תקופה קצרה של שנה־שנתיים הצליחה ממשלת־רבין, בעזרתו התקיפה של היועץ המישפטי לממשלה, להעביר בארץ את התודעה שקיימת מדיניות של יד־חזקה כלפי עבריינים כלכליים הנתפסים בקלקלתם. ייתכן מאד שזה היה ההישג העיקרי, ואולי גם היחידי, של אותה ממשלה.

והנה באה הממשלה החדשה ושמה את ההישג הזה לאל.

המעשה הזה מדבר בקול רם, שיישמע למרחוק. לא חשוב מה היתה כוונתם הסובייקטיבית של בעלי־המעשה, ובראשם ראש־הממשלה — הרושם הבלתי־נמנע הוא שכעת שולטים במדינה חוגים המצויים אצל ההון הגדול, העשירים והמתעשרים, וכי על כן יהיה יחס סלחני יותר לעבריינֵי־הון, השייכים לחוגים אלה.

ארץ־ישראל ה ש ל מ ה וארץ־ישראל ה מ ש ת ל מ ת הולכות כאן יד ביד.

■ ■ ■

מבחינה זו מצטרפת פרשת בן־ציון לפרשה גדולה יותר, שהתפרסמה באותם הימים עצמם: כוונת הממשלה להכריז על חנינה כללית למעלימי־מס.

גם בעניין זה עלי להקדים הקדמה אישית.

הייתי האדם הראשון במדינה שהציע חנינה כללית כזאת למעלימי־המס של המישטר הקודם.

בפרוס מערכת־הבחירות האחרונה, כמועמדה של תנועת העולם הזה, עיבדתי — בעזרת יועצים ועמיתים — תוכנית לרפורמה כוללת בכל שיטחי־החיים במדינה. תוכנית זו, שנקראה „77' — תוכנית לישראל אחרת" — כללה פרק מקיף על המילחמה בשחיתות, נושא שעליו שמנו דגש חזק מאד. בסעיף 105 הרציתה חנינה חד־פעמים לעבירות הכלכליות, שהיו נפוצות במישטר הקודם. בהרצאות בעל־פה ובראיונות בכלי־התיקשורת אף הצעתי להסתפק במס גלובאלי נמוך, כדי להביא לחשיפה מוחלטת של ההון השחור במדינה.

אולם הצעה זו היתה רק מרכיב א ח ד בתוכנית כללית. הצד השני של המטבע היה שלמחרת ביצוע החנינה תופעל יד־ברזל נגד עבריינֵי־מס חדשים, וגם נגד העבריינים הישנים שלא גילו את הונם השחור. הצעתי שורה ארוכה של אמצעים מעשיים, שישכנעו כל אדם בישראל שעברו ימי ההעלמה: החל בפירסום ספר־הנישומים וכלה בחקיקה חדשה ובהקמת מטה למילחמה בשחיתות.

מתן חנינה ב ל י הפעלת אמצעים דראסטיים כאלה, תשיג את המטרה ה ה פ ו כ ה מזו שהתכוונתי אליה.

יהיה זה מתן אור ירוק לכל מעלימי־המס הקיימים הפוטנציאליים במדינה, שהנה הגיע עידן חדש: שהליכוד של שימחה ארליך יגשים את מדיניותו של פינחס ספיר בריבוע, כשם שהליכוד של מנחם בגין מגשים את מדיניותה של גולדה מאיר בשלושה ממדים.

■ ■ ■

שתי החנינות — החנינה הפרטית ליהושע בן־ציון והחנינה הכללית למעלימי־המס — מצטרפות לתחזית אחת.

השחיתות של המישטר הקודם יִיסרה אותנו בשוטים. השחיתות של המישטר החדש עלולה לייסר אותנו בעקרבים.

במדינה

העם

אז מה יהיה?

מה תשלח תשל"ח?

אזרחי ישראל בילו את ראש־השנה בבית־הכנסת, בחורשות, על שפת־הים.

בערבים החלה נושבת רוח סתווית קרירה. טיפות־הגשם הראשונות הרטיבו, כימעט בחשאי, את הארץ. בצהריים עדיין להטה שמש הקיץ, והבטיחה את הצלחת הפיקניקים ברחבי המדינה.

ראש־השנה תשל"ח מצא את המדינה במצב־רוח טוב. על אף כל הצרות, החליטו רבים שבסך הכל נעים לחיות בארץ. רק לרגע קט עברה בלב הנופשים, כצל חולף, המחשבה שכך הרגישו רבים גם בראש־השנה תשל"ד — עשרה ימים לפני יום־הכיפורים הנורא.

לא חסרו בדיחות מאקאבריות. „אני מאחל לך שנה," בירך דידי מנוסי את מכריו.

אך הבדיחות השחורות הן חלק מן הליזות הישראלית. הישראלים היו מוכנים לחכות כדי להיווכח מה תשלח תשל"ח, לטובה או לרעה. הם קיוו לטוב, והיו מוכנים לקבל, בפאטאליזם שהפך חלק מן האופי הלאומי, את הרע.

שמש ברמלה דום!

מה היה קורה אילו

העניק יצחק רבין

חנינה ליהושע בן־ציון?

אחת השאלות הפיקנטיות שריחפו בחלל של ישראל, בימים האחרונים של תשל"ז, היתה: מה היה קורה אילו העניק ראש־הממשלה יצחק רבין חנינה לפושע הכלכלי יהושע בן־ציון, לפני חצי שנה?

אין צורך בדמיון פרוע כדי לצייר את התוצאות:

העיתונות הישראלית כולה היתה מתמסרת לאורגיה של השמצה. כותרת היתה רודפת כותרת בעיתוני־הערב. „ממשלה זו איבדה את הזכות המוסרית למשול!" היה מעריב מתריע במאמר ראשי. „זוהי פשיטת־הרגל המוסרית הסופית של ה,סוציאליסטים', שהפכו משרתי השחיתות והפשע!" היה מהדה אחריו ידיעות אחרונות.

הליכוד היה מכנס מייד ישיבה מייוחדת של הכנסת. מפאת חשיבות העניין היה מנחם בגין עצמו פותח את הוויכוח. בקול רוטט מהתרגשות, כשהוא עוצר מדי פעם כדי להשתלט על סערת ריגשותיו, היה בגין מטיח בפני הממשלה כתב־אישום מזעזע. הוא היה מסיים בקריאה דרמתית: „התפטרו! הסתלקו! כל עוד המדינה לא נהרסה כליל!"

צבא שלם של אנשי יחסי־ציבור של ד"ש היה פושט על אולפני הרדיו והטלוויזיה, ועל מערכות העיתונים. מדי שעה היתה מתפרסמת הודעה חדשה של ייגאל ידין, על הצורך הדחוף לשים קץ לשיטה כולה, רגע לפני השעה ה־12. „הסכנה היפותטית של מילחמה חדשה היא כאין וכאפס לעומת ההתמוטטות המוסרית הפנימית," היה מכריז הפרופסור.

ברחוב היו נערכות הפגנות סוערות של נשות ויצ"ו־וינדזור העליזות („הקץ לברדק! דיין לשילטון!") ושל המוני שכונת־התיקווה („ב־גין ל־שיל־טון!") רק על־ידי גיוס כללי של אנשיה היתה המישטרה מצליחה למנוע הסתערות על ביתו של ראש־הממשלה ברמת־אביב.

השבוע היו הפרשנים הפוליטיים מפרסמים את הספרים הראשונים על המפולת של המערך. הם היו מגיעים למסקנה כי מכל הפרשות שחפרו את הקבר לשילטון המערך, היתה זאת, בלי ספק, הפרשה הקטלנית ביותר.

„לא יהיה זה מוגזם לומר," היה נאמר בסיכום אחד הספרים, „כי יהושע בן־ציון הביא לכיבוש הארץ בידי הליכוד, כשם שיהושע בן־נון הביא לכיבוש כנען בידי ישראל."

כל זה ל א קרה השבוע. השמש לא עמדה דום בגיבעון. הירח המשיך להסתובב. כי חשוב לא רק מ ה עושים, אלא גם מ י עושה.

אנו אנו הבלמ"ח

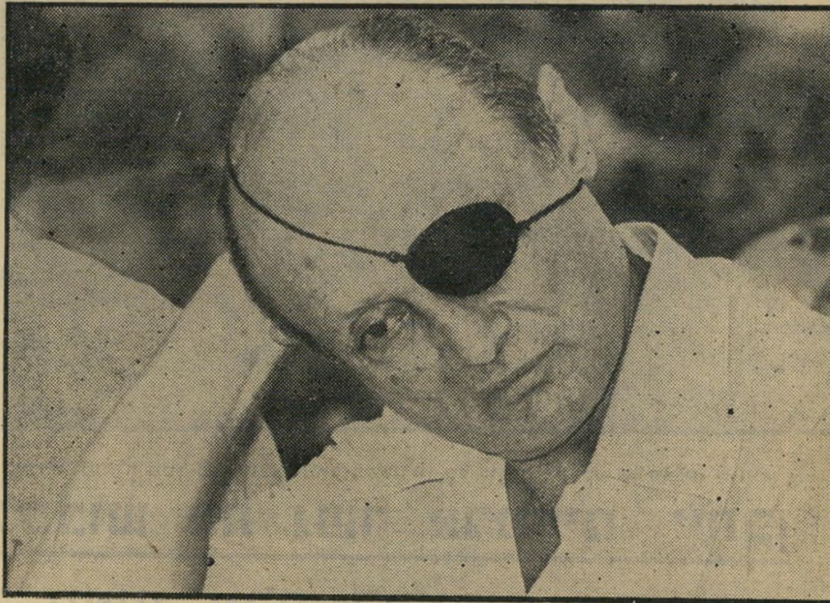

הספורט החדש על רקע תמונות של אירועים ספורטאיים מכינוסי המכביה, יושבים חברי הנשיאות של „במה לבירורים מדיניים חברתיים" (בלמ"ח, בראשי־תיבות), מקשיבים לנאומו של שר־החוץ משה דיין. מימין לשמאל: ח"כ לעם זלמן שובל, ח"כ ד"ש ישראל גרנית וח"כ לשעבר בן־פורת.

„לא תהיה מיל־חמה! לא צפוייה מיל־חמה! אין עי־מות! אין ברירה!!" צעקה קבוצת לבושי השחורים שעמדה בשער כפר המכביה ביום השבת האחרון. אחד מלובשי השחורים החזיק בידו מכשיר טלפון, חייג בו ללא הרף וצרח: „אין עם מי לד־בר!" הוא דפק באגרופו על המכשיר, חזר וזעק: „אין קו! אין עם מי לד־בר!"

אחד אחד חמקו פנימה דרך לובשי השחורים המוזמנים ל„במה לבירורים מדיניים חברתיים" שזכתה מיד לכינוי בלמ"ח, המורכב מראשי התיבות שלה — שהוא גם היגוי שמו של הפלמ"ח בפי דוברי ערבית המתקשים להגות את האות פה. כל אחד מהנכנסים זכה למשמר כבוד: זוג צעירים לובשי שחורים, האחד בתחפושת של מלאך המוות ובת לוויתו בדמות אלמנה כשעמם שלט גדול: „המילחמה הבאה." הם פנו בליגלוג לכל משתתף שנכנס בשער, בירכו אותו: „טוב שבאתם... יופי... יופי!"

סטודנטים ואנשי שס"י (שמאל סוציאליסטי ישראלי) חילקו לבאים עלונים בהם הזכירו למשתתפי הכנס, שנועד לכנס תחת קורת־גג אחת את תומכי „דרכו המדינית והרעיונית של משה דיין", עלונים בהם הזכירו להם את מאורעות העבר: „ערב יום־כיפור 1977 — דיין מתגעגע ליום־כיפור 1973... כנס התמיכה הזה בדיין הוא כנס של אלה שלא למדו דבר..."

היו גם כרזות שנשאו מפגינים, בהם מיספר הורים שכולים, שהזכירו את אימרותיו המפורסמות של האיש שחזר להיות גיבור לאומי: „כבר התרגלנו שכל עשר שנים נלחמים שישה ימים" (10.9.73) או „לא צפויה מילחמה בעשר השנים הבאות." (יולי 1973).

נוכחותם של המפגינים הביכה את באי הכנס. חלקם ערכו התגנבות יחידים אל הכפר, מתאמצים להתחמק ממטר ההערות המעליבות. היחיד שלא הופתע מקבלת־הפנים הנזעמת היה שר־החוץ משה דיין עצמו. מאז מילחמת יום הכיפורים הוא התרגל כבר לכך שכל הופעה שלו מעל במה ציבורית מלווה בגילויי־זעם ואיבה אישית של הורים שכולים. מכוניתו דהרה פנימה דרך השער. הוא זינק החוצה בסנדלים ללא גרביים מוקף גורילות, התקבל בחמימות על ידי שר המיסחר־והתעשיה בממשלת הליכוד, יגאל הורביץ.

כך החל מה שהוצג על ידי מארגניו ככנס אידיאולוגי תמים. ארבע מאות המשתתפים, רובם חסידיו של משה דיין מימים ימימה, עוד מתקופת כנס הסינרמה המפורסם, חלקם אנשי ארץ־ישראל־השלימה ויתרם מתוסכלי מיפלגות שהורחקו מעמדות־מפתח וג'ובים בשילטון החדש, לא עסקו בבירורים רעיוניים. רובם ככולם הרעיפו שבחים למשה דיין, לממשלת הליכוד, חזרו על המליצות והסיסמאות המוכרות של מיפלגות הימין.

■ ■ ■

למרות ההכחשות הנזעמות של משתתפי הבלמ"ח כאילו לא נועד הכנס להתארגנות פוליטית חדשה, אי אפשר היה להסוות את מניעיהם ומטרתם. ההרכב האנושי שלהם ודיעותיהם פיזרו מיד את ערפל ההסוואה.

מאחרי ההתארגנות הרעיונית כביכול ניצבו אותן מטרות שגרמו לפני שבוע להתארגנות גם בד"ש במטרה לאלץ את מנהיגות המיפלגה להצטרף לממשלת בגין תוך כניעה ללא תנאי וויתור על כל עקרונות התנועה.

שני חששות מעיבים עתה על ממשלת הליכוד. האחד מהם הוא חשש לגורל הקואליציה והשני הוא חשש לבריאותו של העומד בראשה.

הרוב הזעום של הקואליציה תלוי על בלימה. פרישה אפשרית וצפויה של אגודת ישראל מתמיכה בקואליציה, על רקע אי יכולתו של בגין למלא את התחייבותו בקשר לחקיקת חוק להכרה בגיור על פי ההלכה, עלולה לסכן את ממשלת הליכוד.

כדי להמנע מהפתעות ומאיבוד הרוב בכנסת, זקוקה הקואליציה באופן דחוף לתיגבור של לפחות ארבעה־חמישה תומכים בכנסת. רק אלה יבטיחו יציבות לממשלה ואפשרות פעולה חופשית. ארבעה הקולות המבוקשים נמצאים באחד משני המחנות: ד"ש ותומכי משה דיין במיפלגת העבודה.

אילו ניתן היה לצרף את ד"ש לקואליציה מבלי לקבל את תנאיה, היה הליכוד עושה זאת בשמחה. בשבוע שעבר, בתום מגעים שנמשכו זמן רב מאחרי־הקלעים, נדמה היה למנחם בגין כי הדבר אפשרי. למעשה הוטעה בגין על ידי מידע לא נכון שנמסר לו על ידי מקיימי מגעים אלה, בעיקר שר התשתית והאנרגיה יצחק מודעי. על פי מידע זה נטען כאילו התרככה ד"ש ומוכנה לוותר על כמה מתנאיה להצטרפות לממשלה. בבירורים בין בגין לידין, הסתבר שהיה זה מיקסם שווא.

בתוך ד"ש קמה אומנם קבוצה שהעריכה מחדש את ישיבת המיפלגה באופוזיציה, היתה מוכנה לפעול למען הצטרפות לממשלה ללא תנאי. המוזר היא שקבוצה זו היתה מורכבת בעיקרה מיוצאי מיפלגת העבודה בתוך ד"ש: מאיר עמית, מאיר זורע, ישראל גרנית ואחרים. דווקא המחנה הימני בד"ש, התנגד להצטרפות בכל מחיר לממשלה. כך שאירע שאוייבים מאתמול, כמו עמית וזורע, שהטיחו רק לפני שבועות מיספר דברים בוטים זה כלפי זה, היו מוכנים לשתף פעולה למען אותה מטרה.

■ ■ ■

רק איומו של מנהיג ד"ש, הפרופסור ידין, להסיק מסקנות ישיות, חיסל ביאיבם את מהלכיה של התארגנות זו. אולם הוא לא חיסל את ההתארגנות עצמה. אנשי הקבוצה, החותרת להצטרפות לא רק לממשלת הליכוד, אלא לליכוד עצמו, חוששים מלהופיע כגורמים לפילוג בתנועה. אולם קשה להעריך כיצד ינהגו כשתזדמן להם שעת־כושר מתאימה.

הם יודעים כי קבוצה קטנה מד"ש שתפרוש מהתנועה ותצטרף לקואליציה עשויה ליהנות מפיצוי ללא כל יחס לגודלה אם תעשה זאת. קבוצה זו עומדת בפני הפיתויים שמפעילים עליה ביחוד אנשי הליברלים שבליכוד, השואפים לחזק את מחנם. אולם אין כל ערובה שבסיטואציה מסויימת לא יעדיפו אנשי הקבוצה לפרוש מד"ש, להקים גוף עצמאי חדש או להצטרף לליכוד ולהבטיח לו את הקולות החסרים לו בכנסת.

בעוד הליברלים מנסים לצוד קולות בד"ש, היפנו אנשי חטיבת לעם בליכוד את עיקר מאמציהם לעבר תומכי דיין במיפלגות העבודה.

הצטרפות פלג של ד"ש לחטיבה הליברלית עלולה להמעיט את כוחם והשפעתם של אנשי לעם בליכוד. לעומת זאת, אם יצליחו לשכנע כמה מאנשי מיפלגת העבודה להצטרף אליהם, יגבר כוחם וכוח הלחץ והמיקוח הפנימי שלהם.

לנגד עיני אנשי לעם, בראשות יגאל הורביץ וזלמן שובל, מראשי רפ"י לשעבר, עמדה גם מטרה נוספת, מלבד תוספת ידיים למצביעי הקואליציה. הם צרפים בחרדה לקראת היום בו ייבצר ממנחם בגין להמשיך בתפקידו ויחל הקרב על הירושה. להם ברור כי במקרה כזה יקשה על משה דיין לטעון לכתר המנהיגות וראשות־הממשלה ללא בסיס עורפי מוצק.

על מנת להבטיח לדיין עורף כזה חותרים אנשי לעם לפילוג במיפלגת העבודה ולפרישת כמה מתומכיהם הגלויים והמוסווים בה. אם אי אפשר לשכנע את מתוסכלי העבודה להצטרף לליכוד, הם מבקשים לשכנעם להתלכד לפחות סביב הדגל של משה דיין, המנסה ליצור לעצמו תדמית מתונה יותר מזו של מנהיגי הליכוד.

לא לחינם ביקש משה דיין את רשות־הדיבור שוב גם בתום כנס הבלמ"ח, אחרי שכל נאמניו כבר נשאו את דבריהם. הוא הצהיר מפורשות שכל הדברים שנאמרו על די אנשי ארץ־ישראל השלימה שנטלו חלק בכנס, אינם מקובלים עליו. „אני מתנגד לאלה האומרים שלא לנהל עם הערבים משא ומתן כי אין מי לדבר. עברו הזמנים של נאצר. כיום יש נכונות ערבית ללכת למשא ומתן. אין לזלזל בהתקדמות זו."

היה זה רמז ברור לתומכיו במיפלגת העבודה כי אל להם לחשוש מהדיעות הקיצוניות של אנשי הליכוד וכי יש מקום לדיעות מתונות יותר בממשלת הליכוד, שהוא משמש להן לפה.

עתה נערך למעשה מירוץ בין שותפי תנועת החרות בליכוד. מי מהם יצליח להחיש ראשונה את התיגבורת לקואליציה של בגין. לכל אחד מהשותפים ברור כי לא האיכות או הכמות היא הקובעת, אלא המהירות, זה שיביא ראשון את התומכים החדשים הוא שעשוי להגדיל את חלקו בעוגת השילטון ולחזק את מעמדו בקרב על הירושה שיותיר אחריו מנחם בגין.

כל אנשי דיין בעוד משה דיין מאזין לחדשות במקלט הטרנזיסטור שבידו מאזינים נאמניו לנאומים בכנס תומכי דיין. מימין שר־המיסחר יגאל הורביץ, משמאל סגנו, יצחק פרץ ועובד בן־עמי, ראש עירית־נתניה לשעבר.

בעוד הארטילריה מניחה מסך כבד, יוצא הטור המשוריין של כוחות־הקרקע על הכביש היחידי

אילו הצליחו הכוחות המוטסים לכבוש את גשר ארנהיים, ייתכן כי היו ניצלים חייהם של שמונה מאות אלף היהודים בהונגריה

גשר אחד יותר מדי?

הפרשן הצבאי של „העולם הזה" מנתח את סרט־המילחמה הגדול, העומד להיות מוצג בארץ

הסרט גשר אחד רחוק מדי — המבוסס על הספר בשם זה של קורנליוס (היום הארוך ביותר) ראיין — מספר את סיפורו של אחד המיבצעים המרכזיים במילחמת־העולם השנייה, הוא מיבצע „גן־השוק" (כפי שמופיע בסיפרות הצבאית שלנו, למרות שכינויו המדוייק הוא דווקא „שוק־גן"). מפני שנוצר בידי במאי בריטי (השחקן הבריטי ריצ׳ארד אטינבורו) — האמריקאים הם אמנים בקילקול סירטי־מילחמה — נאמן סרט זה למקור ולאירוע המציאותי שאותו הוא מבקש לתאר, הרבה יותר מסרטים דומים אחרים. דומה כי רק האילוצים ההכרחיים, שנכפו עליו מפני שנועד להיות סרט מיסחרי, עמדו בינו ובין הסיכוי, שייעשה אח לסרט המטרה בורמה (סרט אמריקאי, אשר הוכן כסרט־הדרכה של טקטיקות זעירות ללחימת־ג׳ונגל, אך בצורה כה מוצלחת, עד שהפך גם אחד מסירטי־המילחמה העליליתיים הקלאסיים, ומבקרים חרוצים שולים ממנו „בשורות" כרימון).

מיבצע „גן־השוק" היווה את שלב־הסיום של המיתקפה האנגלו־אמריקאית הגדולה, אשר ראשיתה בהבקעה מראש־הגשר שהקימו בנורמנדיה, ובמהלכה נכבשו רוב צרפת ובלגיה. הצלחות אלה הכשירו את הקרקע להמשך רצוף של ההתקדמות אל תוך גרמניה, שבה היה טמון

החלומות על „איגוף אנכי רחוק" נובעים לעיתים קרובות מתפיסה ילדותית של המילחמה

סיכוי של ממש להביא את המילחמה לידי סיום עוד בתוך 1944 — כלומר, בתוך חצי־שנה מן הנחיתה בחוף צרפת — כתוצאה מצליחת „חומת המערב" (או „קו זיגפריד") ונהר הריין, שהיו שני המיכשולים היבשתיים הראשיים המגינים על גרמניה ממערב; ואחר כך, לכל הפחות לכידת ליבה התעשייתי של גרמניה, חבל הרור — ואולי אף ניצול ההתפוררות הגרמנית הבלתי־נמנעת אז, לזינוק עד ברלין.

ויכוח משולש

בדבר הדרך הנכונה למימוש הסיכוי־בכוח התנהל ויכוח משולש, בין דווייט אייזנהואר, המפקד העליון של בעלות־הברית, אשר האיסטרטגיה שקבע אופיינה על־

מאת
בנימין עמידרור

ידי התקדמות בכל רוחב החזית; ברנארד מונטגומרי, אשר פיקד על „קבוצת הארמיות" הבריטית, תחת אייזנהואר, שלחץ בעוצמה ובעקשנות לטובת ריכוז־המאמץ בגיזרה הצפונית, לשם ביצוע מיבקע רב־עוצמה, מבלגיה דרך מיזרח־הולנד לכיוון הרור וברלין; ובין ג׳ורג׳ פטון, שהיה רק מפקד ארמיה, אבל יוצג על־ידי עומר בראדלי, מפקד קבוצת־הארמיות האמריקאית (שווה־דרג למונטגומרי). פטון תבע גם הוא להבקיע לברלין, רק בגיזרתו שלו — כלומר, בימין החזית — וכהמשך תנופת „הבזק" שהביאתהו מנורמנדיה עד גבול גרמניה, תוך עקירת חזית־המערב הגרמנית מצירית.

אף אחד מקציני צה"ל לא יפסיד דבר, אם ילמד באופן יסודי פרשה זו, שרבים מאד לקחיה בסוגיות החיוניות — במיוחד לצה"ל, עקב מיגרעותיו ומיגבלותיו המוכחות והאופייניות — של פיקוד גבוה.

לימוד זה מעניין ומרתק במיוחד, מפני ריבוי החומר, כולל „מן הצד השני של הגבעה"; ועוד יותר, משום שהוויכוח לא הוכרע, ועד היום ממשיך ומתחולל, והדעות עדיין חלוקות. כך, לפני הלומד אין „פיתרון בית־הספר", ועליו לגבש בעצמו את מסקנותיו ולהחליט בעצמו איזו דרך היא הנכונה, מי צדק ולמה.

חשיבות אחרת ונפרדת של „גן־השוק" נובעת מהיותו המיבצע הגדול ביותר, עד כה, בהשתתפות כוחות מוטסים — וגם הקשה והשאפתני שבכולם: בפעם הראשונה והאחרונה הוטל על כוחות מוטסים גדולים, הפועלים במיסגרות עוצבתיות (אוגדות) ובלחימה אוגדתית, המאמץ העיקרי בתוך מיבצע, שהצלחתו נחשבה על־ידי הדרג הגבוה, היוזם, כקרש־הקפיצה למכת־החסד האיסטרטגית, שתכריע באופן ישיר ומיידי (או כמעט מיידי) את המילחמה הגדולה ביותר בהיסטוריה. בניגוד למיבצעים מוטסים גדולים אחרים — כגון כבוש כרתים על־ידי הגרמנים, על טהרת כוחות מוטסים; הצניחה הגדולה, בגיזרה הבריטית, עם צליחת הריין, מאוחר יותר במילחמה; או „החדירה העמוקה" של צ׳ארלס אורד וינגייט בצפון־בורמה — היה „גן־השוק" יזום על־ידי הדרג הצבאי הבכיר; במקום שיהיה, כמו במיקרים אחרים, כפוי עליו על־ידי משוגעים־לדבר שלחצו מלמטה והצליחו, לרוב לאחר השגת תימוכין מן הדרג האזרחי, שמגמתם הראשית היתה להוכיח רעיונות, או למצוא ולוא באופן מלאכותי, פרנסות לכוחות ייעודיים. הפעלת הכוחות המוטסים ב„גן־השוק" נבעה מתיך הכרח אובייקטיבי, בלא שייתכן להם שם ואז, כל תחליף סביר.

יוזם המיבצע המוטס (שנקרא „גן"; „שוק" היה המאמץ הקרקעי של התחברות למוטסים וניצול הצלחתם) היה מונטגומרי, שיצא לו,

צה"ל לא נדרש מעולם ללחום מול ערבים ביחסי־הכוחות שבהם לחמו הגרמנים בבעלות־הברית

בצדק, שם של מצביא מאד מסודר וקונבנציונלי. אל הכוחות המוטסים ואל המיבצע המוטס התייחס מונטגומרי כאל חלק מובן־מאליו של כוחות־היבשה ושל הלחימה. הוא לא ניסה כלל לערוך ניסוי חדשני ולהיראות כמפקד מקורי, אלא השתמש בהם, משום ששום סוג־כוחות

אחר לא היה מסוגל לבצע את המשימה הנדרשת.

על הכרחיות „גן", בניגוד למיבצעים אחרים, לא היו הדעות חלוקות. היו, כאמור, שעירערו על עצם

אף אחד מקציני צה"ל לא יפסיד דבר אם ילמד את רקע הקרב

תפיסת מונטגומרי; אבל הכל הבינו וקיבלו, שאם רוצים לממש תפיסה זו, המאמץ העיקרי בהגשמתה יהיה מוטס.

האיגוף האנכי

נסיבותיו המיוחדות של „גן־השוק" הופכות אותו למיבצע המוטס הקלאסי ולמיקרה־המיבחן המעשי החיובי ביותר לבחינת הסוגיות של „האיגוף האנכי העמוק" ושל הכוחות המופעלים בו.

עצם העובדה שאין בנמצא מיקרה־מיבחן כה חיובי נוסף, בתוספת הלקחים שהצטברו משאר הנסיונות הרלבנטיים, הופכים את האיגוף־האנכי־העמוק לסוג־תימרון, אשר אי־אפשר ואסור להגשימו בשדה־הקרב „הרגיל" בנסיבות רגילות, אלא אך ורק בנסיבות יוצאות־דופן — ומימילא נדירות ביותר.

חסידיו נוטים מאד להדגיש את הפוטנציאל החיובי הטמון בו, שרובו עד כה בגדר הערכה או תיקווה בילבד, תוך התעלמות ממיגבלותיו הקשות כשלעצמן, ומהשלכותיו החמורות־בכוח על מהלך המיבצעים הכללי — כפי שהודגמו והוכחו היטב גם במציאות.

נעיר כי צה"ל הוא הצבא היחידי בעולם, שבו הכוחות המוטסים, המיועדים מעצם טיבם ובהגדרה לאיגוף־אנכי־עמוק — מהיותם „צנחנים" — מהווים חלק עיקרי מעוצמת החי"ר המשמעותי (המכונה אצלנו „מובחר"); ורק בצה"ל, הצנחנים הם כאלה רק בשמם בילבד — כפי שאמנם ראוי ונכון.

פרדוכס זה איננו משעשע, מפני שהוא עשוי בנקל להתפתח לסכנה משמעותית, אשר מקורה בנטייה הקבועה של כל גוף צבאי ייחודי לחפש צידוקים לייחודו — אף כאשר אלה מבוססים על תפיסות ילדותיות בדבר אופי המילחמה, סירוב להכיר בעובדות האמיתיות של שדה־הקרב וחלומות באספמיה.

לאחר שהבקיע מונטגומרי מנורמנדיה אל בלגיה — תפיסת פלנדריה שבבלגיה היתה מטרה היסטורית של בריטניה בכל מילחמה ביבשת אירופה — ביקש, כאמור, לרכז את המאמץ האיסטרטגי העיקרי של בנות־הברית בגיזרתו, ולהמשיך את תנופת התקדמותן בצורת מיבקע מרוכז ורב־עוצמה לכיוון הרור וברלין, כאשר המגמה היא לסיים את המילחמה עוד ב־1944. אייזנהואר, שהיה גנרל יותר רציני משמצטייר לפי מבקריו — ובראשם מונטגומרי — אבל שבוודאי היה גנרל־פוליטיקאי יותר מגנרל „צבאי" (וזה מתאים, כי עמד בראש קואליציה, ובכירות ארצות־הברית, למרות שהיתה ודאית כבר אז, עדיין לא היתה כה חד־משמעית והבלתי־מעורערת, כעתה), הכריע בעד מין פשרה, שהעניקה למונטגומרי עדיפות ארעית על פני פטון. לפילדמרשל הבריטי ניתנו הרשות וההזדמנות — אם כי, לטענתו, לא כל האמצעים והגיבויים הנחוצים — לבצע לפחות את הצעד הראשון ב„תיכנון הגדול".

שני צירי־ההבקעה האפשריים אל לב גרמניה מצפון־מיזרח בלגיה (שם נמצא אז מונטגומרי) היו: האחד, בכיוון צפון־מיזרח והשני היישר צפונה. כאשר היעדים הם חבל הרור וברלין, הציר השני ארוך יותר וגם כרוך בחציות מיכשולי־מים רבים וצפופים יותר. אך מונטגומרי החליט להעדיפו, מכמה טעמים: התקדמות היישר צפונה, ואחר פניה מיזרחה, ללב גרמניה, מבטיחה עיקוף „חומת המערב", שנבנתה כמה שנים קודם, ממערב לריין, כדי להגן על גרמניה מכיוון צרפת (כמעין „קו מאז'ינו" גרמני).

נימוק חשוב אחר היה האווירי. מלכתחילה היה ברור כי כל מיבקע מהיר, בכל כיוון, בחלק זה של אירופה המחורץ נהרות מותנה בהשתלטות מוקדמת על גשרי הנהרות (הגדולים שם הם הריין ויובליו והמאס). הדבר יכול להיעשות רק באמצעות הפעלה מאסיבית של כוחות מוטסים (כפי שעשו הגרמנים כאשר הבקיעו שם, בתחילת המילחמה, בכיוון ההפוך. אבל הם יכלו להסתפק בקומץ גייסות מוטסים, ביגלל אי־מוכנותם של הצבאות שמולם).

מיבצע מוטס כזה יכול היה להיערך רק ביום, הן מפני שהגייסות המוטסים נדרשו לפעול במיסגרות גדולות וכבדות יחסית, ואי־אפשר היה להרשות את אי־הדיוק והפיזור, הגדולים מאד ביחס, של נחיתות לילה; והן משום שהלופטוופה טואטא משמי מערב־אירופה ביום, אך לא נמצאה עדיין תשובה הולמת למטוסי־היירוט הליליים המתקדמים שלו, וצפו שהם יערכו טבח במטוסי־התובלה הפגיעים.

אבל הנחתת־יום לא באה כלל בחשבון בקירבת הרור, שהיה בעל הגנת הנ"מ האדירה ביותר (בנסיבות ההן, אדירה לעין־שיעור יותר מזו שבה ניתקלנו אנו ביום־הכיפורים).

עוצמת הנ"מ במיזרח הולנד היתה חלשה בהרבה. בנוסף לכך היתה התקדמות בכיוון צפון מאפשרת להבטיח את נמל אנטוורפן החיוני, אשר ניכבש זה מקרוב

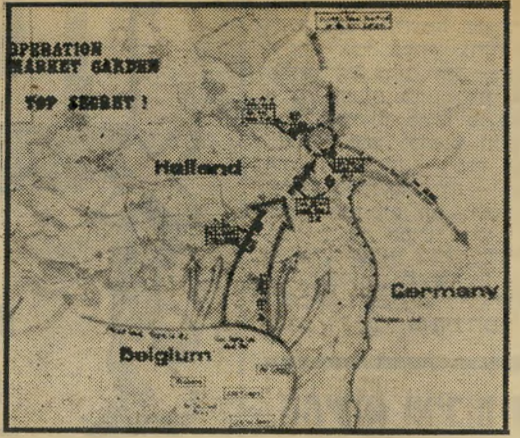

התוכנית המקורית של המיבצע

ועדיין היה חשוף, לפחות לכאורה, להתקפת־נגד גרמנית מכיוון מזרח הולנד; — וכן — ואולי אפילו קודם־כל — החלה אז הפצצת לונדון בראקיטות וי־2, אשר שוגרו מתחומי הולנד.

בבחרו ציר זה הגביל מונטגומרי את המיבקע לאורכה של דרך אחת ויחידה — זו המובילה דרך איינדהובן ונימיכן (עיר הצעדה המפורסמת) אל ארנהיים, שבה נמצא הגשר הגדול שמעל לריין התחתון: סך הכל, תישעה מעברי־מים עיקריים ועוד מיספר מעברים מישניים (אך גם הם הכרחיים) לאורך 70 ק"מ — והכל כדאי אך ורק בתנאי שהגשר האחרון, בארנהיים, יפול שלם ויוחזק.

זהו „הציר המרכזי", או „חוט השדרה", של הולנד,

יש רתיעה פסיכולוגית מפני הערכת ההישגים של הצבא הגרמני, שאיפשרו את רציחות היטלר

החוצה רוב אורכו עד ארנהיים, בארץ שקרקעה טובענית ואיננו מסוגל לשאת תנועה כבדה. לכן, לא די היה שהכוחות המוטסים יתפסו את המעברים כולם, אלא היה עליהם גם להשתלט על קטעים מן הדרך עצמה — „לפרוש מרבד של גייסות מוטסים, עליו יעברו כוחות־הקרקע", כהגדרת המשימה על־ידי לויטננט־גנרל בראונינג, מפקד הגיס־המוטס, המפקד הישיר על מיבצע „גן" (וגם בעלה של הסופרת דפנה דה־מוריאר).

הבריטים היו עייפים

כוחות „גן" הורכבו מרוב עוצבותיה של „הארמיה המוטסת הראשונה של בנות־הברית". הקטע בין

איינדהובן לנימיכן הוקצה לדיביזיה המוטסת האמריקאית ה־101 („הנשרים הצורחים", על פי תג־השרוול) בפיקוד מאכסוול טיילור (לעתיד, „הגנרל של ג'ק קנדי" ו„יו"ר ראשי־המטות המשולבים" — כלומר הקצין הבכיר בכוחות

אילו הוטלה ההבקעה על יחידת־טנקים של צה"ל, היתה משיגה את המטרה

המזויינים של ארצות־הברית). מצפון לה, הוטל על הדיביזיה האמריקאית המוטסת ה־82, בפיקוד ג'יימס גאבין, הצעיר (במושגים אמריקאיים וכלליים; בצה"ל היה נחשב זקן, בדרך לפנסיה) והמבריק, לתפוס את הגשרים החיוניים בגראווה (על נהר המאס, שבבלגיה ובצרפת הוא נקרא מז) ובנימיכן (על נהר ואל). שתי דיביזיות מוטסות אלה — שהן עד היום שתי אוגדות־הצנחנים הפעילות (היחידות) של צבא ארצות־הברית — נועדו להבטיח את הפרוזדור לארנהיים, שם נועדה לנחות — בהצנחה ובאמצעות דאונים, כמו רעותיה — הדיביזיה המוטסת הבריטית ה־1, (אחות לדיביזיה המוטסת ה־6, אשר שירתה אחר־כך בפלשתינה־א"י ואנשיה הם „הכלניות"). מפקדה אורקהארט היה לוחם ותיק אך לא צנחן. לתגבורו הוקצתה חטיבת צנחנים פולניים.

בעוד הצנחנים וגייסות־הדאונים (הדאונים נשאו גם ג'יפים, מרגמות ותותחים קלים) נוחתים בבת־אחת — שני־שליש בגל הראשון, שליש לאחר מכן — על כל היעדים, החל הגיס ה־30 הבריטי (עוצבה ותיקה, שלחמה במידבר המערבי, הבקיעה באל־עלמיין והשתתפה במערכה באירופה מראשיתה) לנוע לאורך כביש הבטון, צפונה. לרשות הורוקס, מפקד הגיס, עמדו אמנם שלוש אוגדות, וכן כל כוח נוסף שרק יידרש, אבל על הציר לא ניתן היה להניע אלא אוגדה אחת — „דיביזיית הגארדס (מישמר המלך) המשוריינת" — אשר מצידה לא יכלה לקדם אלא כוח דו־גדודי; שהוא עצמו לא יכול היה להתפרס, אלא רק ברוחב כביש הבטון בלבד — בחזית של טנק (שרמן) אחד, או שלושה. תמונות ההתקדמות הנראות בסרט, שבן נראים הטנקים זוחלים בטור עורפי על הדרך האחת, בלא יכולת תימרון ופריסה, הן מציאותיות — ולא ייפלא כי במקומות מסויימים יכלו גם כוחות גרמניים זעירים לעצור ביעילות את ההתקדמות.

עם זאת, ברי כי השיריון הבריטי — למרות שהכוח המוביל הורכב מן „הגארדס האיריים" ולחימתם היתה, כדרכם, אמיצה ועיקשת מאד — חסר היה את התנופה והתעוזה, שאיפיינו את לחימת גייסות־הפאנצר הגרמניים, את הטנקים האמריקאיים של פטון, את מסורת־העבר של הטנקיסטים הבריטיים הללו עצמם בגילגולם הקודם כחיל־פרשים. ואפילו את לחימתם בשלבים הקודמים של המילחמה, בלוב ובמצרים, נגד רומל.

לא היה זה עניין של מהות כמו של דרגה, אך בין כתריסר ה„אילו", שלפחות במבט־לאחור ברור כי כל אחד ואחד מהם יכול היה להעניק ל„גן־השוק" אותה דחיפה נמרצת קטנה, שרק היא נדרשה כדי שייהפך מאי־הצלחה להצלחה מלאה, יימצא גם, „אילו היה השיריון הבריטי נמרץ ונועז ומהיר יותר."

מקור הרע היה בעייפות־המילחמה של האומה הבריטית. העומס אשר נטלה על עצמה במילחמה השניה היה מעבר ליכולתה ולמשאביה. מאז הנחיתה באירופה, התד

(המשך בעמוד 26)

צנחנים בריטים בקצה הצפוני של גשר ארנהיים

גשר אחד יותר מדי?

(המשך מעמוד 25)
אפיין ניהול הלחימה הבריטי — בכל הדרגים, אבל במידה גדלה והולכת, ככל שהדרג היה נמוך יותר — בחששנות ובזהירות יחסית, מתוך רצון להימנע מסיכונים ומאבידות מיותרים. מאליו יובן, כי בחשבון סופי וכימעט תמיד, היה מחיר החששנות גבוה — מכל הבחינות, כולל שיעור וכמות האבידות — ממחיר התעוזה. אמנם הבריטים הם שיצרו וגם איפיינו והדגימו את המושג, „קרב של חיילים".

אך, שלא כבמילחמת־קרים — או כבמילחמות צה"ל — יש יסוד מספיק לקביעת לידל־הארט כי בשלב זה של המילחמה, בזירה האירופית, היתה איכות הדרג הבריטי הבכיר, בתחומו, גבוהה מזו של הדרגים הנמוכים, בתחומם.

התיכנון ואיכות עבודת־המטה רשמו את הפרק המזהיר ביותר של „גן־השוק"

במיקרה שלפנינו, אכן נראה כי הלחימה הבריטית נשענה על האומץ, העיקשות, קור־הרוח והמישמעת האופייניים לגזע זה, בתוספת המומחיות הטכנית והנסיון המעשי שנצבר, יותר מאשר על תנופה, תעוזה ורמה מיקצועית גבוהה בדרגי־הביצוע הטאקטיים.

מותר להניח, כי אילו הוטלה אותה הבקעה על אחת מדיביזיות השיריון של פטון — או אילו תקפה שם עוצבת טנקים ישראלית רגילה — היה „גן־השוק" משיג את מטרתו.

אך הרחבנו מעט בנקודה זו כדי להאיר היבט, שבדרך־כלל איננו זוכה לתשומת־הלב ולייחוס־המישקל הנכונים, ועל הקורא לחזור לפרופורציות הנכונות; בסך־הכל, פעל השיריון הבריטי באורח תקין, והטענה כלפיו מסתכמת בכך, שלא התעלה, בשעה שהדבר התאים ונדרש; אך ה„אילו" האחרים אשר ניתן לאתרם במיבצע זה, השפעתם הקונקרטית היתה רבה וחשובה יותר.

סיפור קינג־קונג

ב־17 בספטמבר 1944 — שלושה ומשהו חודשים אחרי הנחיתה בנורמנדיה המריאו כ־1000 מפציצים לתקוף את כל מרכזי הנ"מ הידועים, הממוקמים לאורך נתיב טיסת ארמדת־האוויר. כ־1200 מטוסי־קרב הבטיחו שמיים נקיים, וגם תקפו מטרות־נקודה של הקרקע. 1500 מטוסי־תובלה, כשליש מהם (500) גוררים דאונים, נשאו את גל המוטסים הראשון. סך־הכל הונחתו, בכל הגלים 35,000 איש, ב־5,000 גיחות של מטוסי־תובלה (בסבבים) ו־2,500 גיחות (חד־פעמיות) של דאונים.

היה זה צי־האוויר הגדול ביותר שרוכז למשימה אחת, בזמן מן הזמנים.

גם מנקודת־הראות הכמותית גרידא, היה המיבצע מלאכת־מחשבת. חברו בה תפיסה מיבצעית אורתודוכסית־בתכלית, אך נכונה — כלומר, נועזת־ביותר באופיה ויוצרת־הפתעה — שחברה לעבודת־מטה באיכות „גרמנית" ולכן יכלה לצאת לפועל, בתנאים של לחץ־זמן (שבעה ימים בילבד, בין מתן הפקודה לארמיה המוטסת ובין יום־ה„ע") ולמרות גודל־הכוחות, וריבויים ומורכבותן יוצאי־הדופן של הבעיות ושל התיאומים. כל זאת, על רקע העובדה, שמעולם לא בוצע ולא נוסה מיבצע כגון זה. אבל מזלם של המוטסים עמד להם בכך, שבכל מהלך ההתקדמות באירופה היו מיפקדותיהם יוזמות — ולעיתים מתבקשות — לתכנן מיבצעים דומים, שכולם בוטלו (לרוב מפני שהתקדמות כוחות־הקרקע היתה מהירה מדי). כך נצבר אצלם נסיון תיכנוני רב, וגם עמדו לרשותם רעיונות, תיכנונים ושגיאות־מתוקנות קודמים. מבחינת הפרובלמטיקה המיקצועית, רשמו התיכנון ואיכות עבודת־המטה את הפרק המזהיר ביותר של „גן־השוק", בצד בעלות־הברית.

הישג עצום אחר של המיבצע היה ההפתעה המוחלטת שבה תפס את הגרמנים. היתה זו, בראש ובראשונה, הצלחה של „ביטחון שדה".

מיד אחרי המילחמה נקשר קרב ארנהיים באגדה — שמצאה לה ביטוי גם בפירסומים שונים שלפיה הוסגר סוד המיבצע וכן מקום אזורי־הנחיתה של הבריטים לגרמנים, על־ידי בוגד מחברי המחתרת ההולנדית בשם לינדמאנס, שהיה ידוע — בגלל מימדי גופו ואולי גם עיסקי־הנשים (המגושמים?) שלו — בכינוי „קינג־קונג". סופו של לינדמאנס, אשר נתפס והודה בבגידתו, שלאחר המילחמה, בכלאו, שיכנעו מישהי להתאבד יחד. מצאום במיטה מלאים בכדורי־שינה, אשר סיפקה הגברת (הוא מת, היא ניצלה).

סיפור קינג־קונג בא אולי לספק הסבר למהלך, שהוליד את ה„אילו" הגדול והמכריע של „גן־השוק"; והוא, הגעתם לאיזור ארנהיים, באופן מפתיע, של שתי דיביזיות־פאנצר — מדוללות וחבולות מאד, אך בכל זאת עם טנקים ומסוגלות ללחום. האמת הפרוזאית היתה, שכוחות אלו הובאו לארנהיים כשטח עורפי נוח, כדי להתארגן ולהצטייד מחדש, תוך כדי שישמשו גם כעתודה בעומק, למיקרה (שממנו חשש הפיקוד הגרמני) של נחיתה ימית נוספת בחופי הולנד.

כתוצאה ממהלך לא־צפוי זה, שבוצע ימים ספורים לפני „גן־השוק" — והוכחן רק חלקית, ועל כן לא היה די בגילויים לערער את „הקונספציה" של פיקוד בעלות־הברית, בדבר מיעוטם והולשתם של הגרמנים בארנהיים — נתקלו הצנחנים הבריטיים, כהפתעה גמורה להם, בכוח גרמני, שהיה רק לא רק גדול יותר משחשבו, אלא גם משוריין, שעה שהם דלו מאד בכושר הנ"ט שלהם.

מילחמת האס־אס

התמצאותם המפתיעה של כוחות גרמניים באיזור ארנהיים הפכה לגורם שהכריע את הכף, משום שגם בשלב מאוחר זה של המילחמה עדיין לחמו הגרמנים ביכולת ובתעוזה רבה, ועדיין היו יריב קשה־לפיצוח ומסוכן, על אף שהמפלה הוודאית נשקפה לא־ריחוק ולמרות נחיתותם הכמותית הדמיונית.

(צה"ל לא נדרש מעולם ללחום מול הערבים ביחסי־כוחות, שהיו אף דומים להללו, כם התייצבו הגרמנים נגד בעלות־הברית והרוסים, ב־5־1944, ולרוב בהצלחה טאקטית־מקומית רבה; אלא למזלנו, כבר לא היה בידם לתרגמה גם להצלחה איסטרטגית. זה, כאיזכור לטובת הצניעות והפרופורציות).

מייד לכשהצטיירו ממדיה הראשוניים של הפעולה המוטסת, ולמרות שלא היו נכונים כלל, לא חומרית ולא נפשית ותיכנונית, להתקפה כזו, לא איבדו המפקדים הגרמניים את עשתונותיהם, את תוקפנותם המסורתית ואת כושרי האילתור והניהול המזהירים שלהם. אנו — וגם הסרט — עוסקים בעיקר במה שעשו בעלות־הברית. אבל, לפי כל קנה־מידה מיקצועי, הגיבורים האמיתיים של „גן־השוק" והראויים (אובייקטיבית) לרוב השבחים בהקשרו, הם דווקא הגרמנים.

ידיעות המודיעין באו במאוחר, ולכן לא יכלו לשנות את הקונספציה

אמיתה זו איננה זוכה לחשיפה ולהדגשה הראויות לה, בהיסטוריות הצבאיות השונות עקב שתי סיבות.

האחת, שכושר־ביצוע מיקצועי עילאי — הרבה מעל לסטנדרדים המוכרים לנו ושאנו כה רגילים, ברוב בורות ושטחיות, להתפאר בם — היה הדבר הרגיל, המצופה כמובן מאליו, בצבא הגרמני ובלחי־מתו.

(המשך בעמוד 36)

ספורט טוטו

טוטו

א 1 2 א 1 2 א 1 2

השבוע

משחקי הליגות האנגליות

מינימום הפרס הראשון

200.000 ל"י

מינימום כלל הפרסים

400.000 ל"י

יום ה' — המועד האחרון למסירת הטפסים

עשה לך מנהג קבוע — מלא טוטו בכל שבוע!

המועצה להסדר ההימורים בספורט

נהניתם ב„סרט אילם"

תצחקו שבעתיים בסרט

אופפים לוהטים

ג'ין ווילדר קליבן ליטל מדלין קאן

„בן־יהודה", תל־אביב — שבוע 2

מוצ"ש 7.15, 9.30 חול 4.30, 7.15, 9.30

פרסום גולן

מורלה

הטפטים המעוצבים כיצירת אומנות

רובקס

שנה טובה עם

במדינה

מיפלגות

פעולת בכורה

ההפגנה הראשונה מול ביתו של בגין היתה גם התחלה חדשה

הצעירים נושאי־הכרזות, שהופיעו בשבת אחרי־הצהריים לפני ביתו של מנחם בגין בירושלים, כדי למחות נגד שיחרורו של יהושע בן־ציון (ראה עמוד 21), קבעו התחלה כפולה. הם לא קיימו רק את ההפגנה הראשונה במקום זה מאז עלות בגין לשילטון. הם ערכו גם את הפעולה הפוליטית הראשונה של מחנה שלי מאז הבחירות.

העיתוי לא היה מיקרי. כי בימים האחרונים הושלם מיבנה המוסדות של שלי ונוצרה התשתית לפעילות שיטתית.

כאשר קם מחנה שלי לראשונה, בחודש מארס, היה לו יעד מוגדר ומיידי: הופעה משותפת של כוחות־השלום בבחירות ל־כנסת ולהסתדרות. בתום בחירות אלה, אחרי המהפכה של ה־17 במאי, היה צורך לגבש בין המרכיבים הסכמה על הפעולה לעתיד.

תנועה פלורליסטית. הבירורים ש־נערכו בין הגופים השונים בתוכם העידו שיש הסכמה רבה על בעיות־היסוד של הפעולה המשותפת. בין השאר:

- הכל הסכימו כי מחנה שלי, המהווה עתה פדרציה של תנועות ואישים, יהפוך לתנועה פוליטית מאוחדת תוך תקופה של סשנה. לצורך זה תעובד קודם כל חוקה, ייערך מיפקד של חברים־מצטרפים וייבחרו מוסדות תנועתיים.
- התנועה שתקום תהיה פלורליסטית ויהיה בה מקום, בין השאר, לליברלים, לסוציאליסטים ולבעלי גישות אידיאולו־גיות אחרות. היא תהיה מלוכדת סביב תוכנית־פעולה מעשית להשגת יעדי ה־שלום, הצדק החברתי ושינוי פני המדינה.
- עד להקמת התנועה המאוחדת, שעליה ללכד את כל כוחות השלום והשינוי שיסכימו לתוכנית־הפעולה, יופעל מחנה שלי על־ידי הנהלה של 10 איש, המועצה של כ־70 איש, שתקבע את הקו העקרוני.

10 יושבי־ראש. ההנהלה הורכבה על פי העיקרון של קאבינט, כאשר כל אחד מן העשרה נושא בתיק מסויים, ומכהן כיושב־ראש של ועדה האחראית לאותו נושא. ההרכב:

- לובה אליאב, יו״ר ההנהלה, בתוקף תפקידו כיו״ר המחנה כולו.
- אורי אבנרי, יו״ר הוועדה לפעולות מדיניות, האחראית לכל הפעולה המדינית של המחנה מחוץ לכנסת ולהסתדרות.
- ד״ר יעקוב ארנון, יו״ר הוועדה הכספית, האחראית למשק־הכספים של המחנה. ברור סבר מלכתחילה כי המיגבלה הכספית מהווה מיכשול עיקרי לפעולות המחנה.
- חיים ברעם, יו״ר הוועדה לנוער ולסטודנטים, שעליה הוטל, בין השאר, להקים תנועת־נוער חדשה.
- אמנון זיכרוני, יו״ר הוועדה המיש־פטית, שתגבש, בין השאר, את חוקת התנועה המאוחדת שתקום.
- רן כהן, יו״ר הוועדה האירגונית. בכל רחבי הארץ יקומו סניפים של שלי, כשבראש כל סניף תכהן ועדה שתהיה מורכבת מנציגי הסניפים המקומיים של הגופים־המרכיבים, על בסיס של שיוויון.
- סעדיה מרציאנו, יו״ר הוועדה ל־ענייני השכונות.
- מאיר פעיל, יו״ר הוועדה הפרלמנ־טרית, שתהיה אחראית לפעולת הסיעה בכנסת.
- ואליד צאדק, יו״ר הוועדה למיגזר הערבי.
- יאיר צבן, יו״ר הוועדה ההסתדרו־תית, שתהיה אחראית לפעולות הסיעה בהסתדרות.

כל המכשירים. בימים הקרובים יע־סוק המחנה, בין השאר, באיוש הוועדות השונות ובהרכבת המועצה הארצית. המע־רכה הציבורית נגד מתן החנינה לבן־ציון, הביכללה המישמרת לפני ביתו של ראש־הממשלה, היתה הפעולה הראשונה של ההנהלה, שבה כבר הופעלו כל המכשירים — החל בסיעה בכנסת וכלה במחלקה האירגונית.

ברגע האחרון חילץ האב את בנו החי מהקפאה בחדר המתים

ילד במקרר

אלון שאשא (מימין) עם אמו ואחיו
הצלה ממוות בטוח

המחזה נראה כאילו נלקח מאחד מסירטי־האימים של אלפרד היצ׳קוק. סניטר בחלוק לבן דוחף, לאורך המיסדרו־נות האפלוליים של בית־החולים רמב״ם בחיפה, עגלה שעליה מונח גופו של ילד בן שלוש וחצי שפניו מכוסים בדם ונשי־מתו מורגשת אך בקושי. הסניטר נכנס עם העגלה למעלית כשאחריו פוסעים הוריו של הילד בשתיקה.

המיצעד המוזר נמשך עוד דקות אחדות עד שהבינו ההורים, עזרא ורחל שאשא, לאן מוביל הסניטר את בנם אלון. בפתח חדר־הקירור שבו מאחסנים את גופות הנפטרים בבית־החולים, פנה הסניטר אל ההורים ודרש מהם לעזוב את המקום, כדי שלא להפריע לו להכניס את גופתו של הילד לאחד ממדפי חדר הקירור.

הפרעות נפשיות מוכרות

״מה אתה עושה?״ נזעקה האם, רחל. ״הבן שלי חי! עזוב אותו!״

הסניטר המשופקף בעל התגובות העצבניות לא שעה לדיברי האם המבוהלת. כאן נכנס לפעולה האב, עזרא שאשא, והחל נאבק עם העובד, אשר המשיך לטעון: ״הילד הזה חייב להיכנס לתא־קירור!״ וניסה לסלק את ההורים אל מחוץ לחדר־המתים.

רק אחרי מאבק עז הצליח עזרא שאשא לחלץ את בנו הפצוע מחדר־הקירור ומידיו של הסניטר. ההורים המזועזעים לקחו את בנם, שזמן קצר קודם־לכן נפל ממרומי מיגלשה בגן־השעשועים, ונמלטו כל עוד נפשם בם מן הסניטר המוזר.

השערוריה שהתרחשה בבית־החולים רמב״ם ב־8 ביולי הוסתרה היטב על־ידי הנהלת המוסד, ולא הגיעה לידיעת הציבור אלא כאשר הגישו ההורים, באמצעות עורך־הדין יהודה דברה, תביעת נזיקין נגד בית־החולים באשמת רשלנות בטיפול בבנם אלון, שרק בדרך־נס ניצל ממוות בקפיאה בחדר־הקירור של בית־החולים.

באחד מסעיפי כתב התביעה טוענים ההורים כי קיים ספק לגבי מידת בריאותו הנפשית והרפואית של הסניטר. את האשמה בהעסקתו של אדם כזה במקום עבודה רגיש כמו חדר־מיון ושל בית־חולים תולים ההורים ברשלנות מצד הנהלת המוסד.

חוברת מישרד־הבריאות, חבורה גנני, הודיעה כי כל עובד בבית־חולים בארץ עובר בדיקות רפואיות יסודיות לפני כניסתו לתפקיד, וכי אין ספק שרופא היה מבחין בבעייה נפשית — אילו היתה כזו — אצל הסניטר האמור, כאשר נבדק.

הסניטר המוזר הוא נחום קביטנר, כבן 30, שעבד בשנים האחרונות ב־בית־החולים רמב״ם כפועל־בית הכפוף לאחות הראשית, והועסק כאלונקאי שתפ־קידו להעביר חולים ממחלקה למחלקה או גוויות לחדר־הקירור.

לדיברי עובדי בית־החולים, המכירים היטב את הצעיר המשופקף, סובל נחום קביטנר מבעיות נפשיות קשות עוד מיל־דותו. אמו נפטרה בצעירותו, ואביו השליכו מהבית והתנכר לו. נחום למד בבית־הספר אום לילדים קשי־חינוך בחיפה, ובבית־החולים היה ידוע שנמצא בטיפול פסי־כיאטרי ונהג להשתמש בקביעות בכדורי־הרגעה רבים, בעיקר בוואליום.

מייד אחרי המיקרה נבדק נחום על־ידי הפסיכיאטר של בית־החולים רמב״ם, וזה קבע כי האיש אינו חי במציאות וסובל מהזיות. הסניטר אושפז בבית־החולים לחולי־נפש מיזרע למשך חודש וחצי, ושוחרר משם באבחנה שהוא אכן סובל מבעיות נפשיות, אך אינו מסוכן לציבור.

למרות המידע על מצבו הנפשי, שהיה ידוע גם לכל עובדי חדר־המיון, המשיכה הנהלת בית־החולים רמב״ם להעסיק את נחום קביטנר. הוא אומנם הועבר מתפקידו הקודם בחדר־המיון, אך כיום הוא עובד בבית־המרקחת של בית־החולים, שם מכי־נים תרופות שונות לשימוש החולים.

כאשר התבקש נחום קביטנר להגיב על הפרשה, סירב להתייחס למיקרה המסויים והשיב בעצבנות: ״אני לא מדבר על זה שום דבר.״ הוא פנה בבהילות אל סגן מנהל בית־החולים, ליאון אפשטיין, אשר גם הוא סירב להתייחס לפרשה עצמה וכן סירב לגלות מהם הנהלים הנהוגים בבית־החולים רמב״ם לגבי הכנסת גופות הנפטרים לחדר־הקירור.

בעיות נפשיות
סניטר קביטנר

אי־הבנה גורלית

הנוהל להכנסת גופות לחדר־הקירור זהיר ביותר. ברגע שרופא קובע את דבר פטירתו של חולה מוצאת תעודת־פטירה בשישה עותקים. עותק אחד מוצמד לגופו של הנפטר, עותק שני נשאר במח־לקה שבה שהה הנפטר, ושאר העותקים מחולקים בין מישרדי המינהלה השונים של בית־החולים.

אחרי שאושר המוות הקליני מועברת הידיעה לחדר־המיון, ואם המיקרה מתרחש עד השעה שלוש אחר הצהריים מטפלים בהעברת הגוויה אנשי חדר־המתים. אם הפטירה מתרחשת מאוחר יותר מוביל את הגוויה אלונקאי, כדוגמת נחום קביטנר.

כאשר מגיעה הגוויה לחדר־המתים חיי־בים להיות נוכחים שם שני אנשים: האחד הוא עובד חדר־המיון, והשני האלונקאי עצמו. הסיבה לכך כפולה: כדי לשאת את הגוויה הכבדה, וכדי לוודא שלא נפלה טעות כלשהי. במיקרהו של אלון שאשא הפעוט, היה במקום רק האלונקאי.

מה שקרה לאלון מתארת אחת האחיות, מעובדות חדר־המיון: ״הילד הגיע לחדר־המיון וקיבל אבחנה שעליו לעבור לאישפוז במחלקה הכירורגית לילדים. האח האחראי במיון הורה לנחום לקחת את הילד למח־לקה המתאימה. דקות אחדות קודם־לכן אמר אותו אחראי לנחום שעליו לקחת גוויה מאחת המחלקות אל חדר־הקירור. נחום כנראה התבלבל, ולקח את הילד לשם. הוא גם לא הקפיד שיהיה עוד מישהו בחדר־הקירור — כפי שמקובל — כי כנראה חשב שיוכל להתגבר בעצמו על מישקלו של הילד הקטן.״

האם, רחל שאשא, עדיין המומה, אינה מניחה לבנה הקטן לצאת מטווח ראייתה. ״אנחנו הצלנו את הילד שלנו בנס,״ היא מספרת, ״אין לנו טענות על הטיפול שהוא קיבל אחרי המיקרה במחלקה. אבל את מה שהיה בחדר־המתים לא אשכח עד יום מותי. מי יודע, אולי מיקרה כזה התרחש כבר בעבר?״

בית־המישפט הוא שיחליט אם אומנם התרשלה הנהלת בית־החולים רמב״ם ב־טיפול באלון שאשא. אולם בעיקבות המיש־פט והמיקרה החמור תופנה תשומת־לב מחודשת לשאלה הנושנה של בדיקת ברי־אותם הנפשית של עובדי ציבור בתפקידים ובמקומות עבודה רגישים, אשר בהם עלולה טעות לעלות בחיים.

כוכבנית

כשכינה ראש־הממשלה לשעבר, יצחק רבין, את אלה שעזבו את ישראל הקטנטונת ונסעו לנסות מזלם בניכר בשם „נפולת של...” וכו׳, הוא לבטח ראה לנגד עיניו את דמותה של שנית כתר.

עד שהיא פותחת את הפה היא נראית בסדר גמור, אפילו מעניינת ויש אומרים גם יפה. אבל כשהיא מוציאה את המילה הראשונה מפיה מתלווה לדבריה מיבטא אמריקאי כבד. אילו היתה שנית אמרי־קאית מלידה, ניחא. אך כיוון שהיא תימ־ניה גיזעית שנולדה על שק תפוחי אדמה בבית סבתה בנתניה לפני 25 שנים, וגדלה ברמת־החייל שליד תל־אביב, בשמע ה־מיבטא הנרכש מגוחך, ואפילו מרגיז.

תשע שנים בחוץ עם כמה גיחות ה־ביתה, וכבר קשה לה להתבטא בעיברית, וכבר היא מוכרחה „טו אקספרס הרסלף אין אינגליש,” מכיוון ש„יו נו” היא בשום פנים ואופן לא מצליחה למצוא את ה־מילים המתאימות בעיברית.

כי שנית כתר, שהיא כוכבנית מתחילה במיקצועה, היא גם אשת העולם הגדול. ואיך אפשר לדרוש מבחורה שבילתה את תשע השנים האחרונות בין פאריס, לונ־דון וניו־יורק, שתזכור שפה קשה כמו עיברית שאף אחד בעולם לא משתמש בה?

ולכן, לראיון עם הכוכבנית־לעתיד ה־מתקיים באולם המבוא של מלון שרתון החדש בתל־אביב יש לבוא מצויידים הי־טב בשליטה בשפה האנגלית, כיוון שאת הדברים החשובים באמת היא אומרת רק בשפה זו, שבה היא אוכלת, ישנה, מבלה ואפילו חושבת.

היא הגיעה לישראל מניו־יורק, שם הש־אירה — לדבריה — את כוכב־הקולנוע רוברט דה־נירו שבור־לב ומאוכזב. כי דה־נירו הוא הרומן האחרון, והלוהט ביו־תר, של העלמה. היא לא משתגעת מיי־יודע־מה לספר על יחסיה איתו כיוון שהוא נשוי כחוק ולפני כשמונה חודשים נולד בנו הבכור. אבל ככה זה אצל השחקניות, „יו נו”, כשהן מרגישות את ה„קליק” המפורסם שום אשה חוקית לא תעמוד בדרכן.

את דה־נירו פגשה שנית, ושוב לדבריה, אצל הסוכן שלה הסלטיין, שהוא שותף בסוכנות השחקנים הסלטיין אנד ביינר, שלקוחה המפורסם ביותר הוא רוברט רדפורד. היא מספרת שדה־נירו בא לקחת שם תסריט, היא קפצה לראות מה הענ־יינים, הם ראו אחד את השני והלכו לאכול פיצה. ומאז מרקד לו קופידון באופן חופשי בין ליבותיהם.

מובן שדה־נירו, שהוא אחד השחקנים הלוהטים ביותר בארצות־הברית כיום, לא יכול להרשות לעצמו להיראות עם נערה במצבים אינטימיים ב„אין פלייסס”. אז שנית מספרת שהם מבלים בדרך כלל ב„דאון טאון”, יעני העיר התחתית, בבא־רים אפלים ששם האנשים שיכורים מכדי שאפילו דה־נירו הגדול יזיז להם משהו.

הקטנה גם נאלצה ללכת לבכורת סירטו החדש של אהובה, ניו־יורק, ניו־יורק בחב־רת מלווה סתמי, בעוד הכוכב שנתן לה מבעוד יום את הכרטיסים, בא לפרמיירה

בגיל 14

שנית כתר כשעדיין נקראה שושנה, ולמדה בבית־הספר החקלאי מיקווה־ישראל. לדבריה היתה עצמאית וחורגת מסביבתה.

ונש

עם שון קונרי: ש

מה

שנית

בגיל 25 שנית כתר עם ה־שחקן אריאל פור־מן, שאיתו היא משחקת בהצגה החדשה כולם הם כולם שמביים הבמאי יואל זילברג.

החגיגית עם החוקית שלו.

בינתיים הוא שולח לה — לפי עדותה המוסמכת — מיכתבי־אהבה לוהטים, ודו־רש ממנה לחזור לניו־יורק. ואילו היא, מצידה, החליטה כנראה לשבור את ליבו באופן סופי ומוחלט, ותפסה טרמפ על הצגה חדשה שמעלה תיאטרון יובל ושמה כולם הם כולם שמביים יואל זילברג. בה־צגה, שהיא קומדיה של טעויות שהיתה שלאגר היסטרי בלונדון וזכתה בעיבוד ישראלי בידיו האמונות בכגון דא של זילברג מגלמת שנית דמותה של עוזרת־בית. אז אם ההצגה תהפוך שלאגר גם כאן היא תישאר בארץ עד להודעה חדשה. ואם לא — היא פשוט תארוז את המיזוודות ותשוב הביתה, כי ניו־יורק הרי מחכה לה.

מאמצת מבית רוטשילד

עד שהגיעה שנית כתר לניו־יורק ולזרועותיו הנשואות של רוברט דה־נירו, היא הספיקה כבר בהרבה מקומות אחרים.

סיפורה האמיתי מתחיל בגיל 16, אז החליטה הצעירה העצמאית כי היא כבר די גדולה לצאת ולכבוש את העולם. יש־ראל הלבאנטינית נעשתה קטנה עליה, ומכיוון שעבדה בחופשות וחסכה כסף, החליטה לנסוע להולנד.

הוריה, שנפרדו כשהיתה בת 13, אישרו את נסיעתה. איך הסכימו אביה — שהוא, לדבריה, יהודי אדוק וירא־שמיים העוסק כל חייו בלימוד תורה — ואמה, שהיא אשה מסורתית ושומרת־מיצוות, לשלוח את הבת בת ה־16 לבדה על מעבר לים? מסבירה שנית: „הייתי עצמאית, ואמא שלי תמיד סמכה עלי.״

בהולנד התגוררה בבית חברה הולנדית שהכירה בישראל. שם, בבית החברה, הכירה — לטענתה — את הבארונית עמליה רוטשילד, שהחליטה משום מה לאמץ אותה.

אבל שנית לא היתה בטוחה שהיא רוצה להתאמץ לרוטשילדים, והחליטה לחזור הביתה. אלא שכאן הכל היה, כזכור, קטן עליה ומחניק, והיא שבה לונדונה — היישר לביתה המפואר של הבארונית ש־ברובע קנסינגטון.

איזה עניין מצאה הבארונית הצעירה בישראלית בת ה־17? מתרעמת שנית: „מה פתאום? היא לא לסבית! היה לה חבר בשם הארולד שהיה עורך הלונדון טיימס. היא פשוט רצתה לעזור לי, אני לא יודעת למה, ורשמה אותי לקולג׳ בהולבורן. גרנו בבית הגדול יחד עם שלושה חתולים ומשרת, ומה שהפחיד אותי אצלה זה שהיא כל הזמן דיברה על שדים ורוחות והיתה מספרת לי סיפורים מסמרי־שיער.״

אחרי שנתיים נשבר לשנית מחסדיה הנדיבים של הבארונית והיא עזבה את הבית, עברה — לדבריה — להתגורר עם שני ישראלים שהכירה בלונדון בדירה משותפת, ונרשמה ללימודי מישחק ב־ר־א־ד־א, האקדמיה המלכותית לאמנות המישחק. כדי להתפרנס מצאה עבודה כ־

(המשך בעמוד 34)

נית כתר בסרט

היא ריחפה בחייה כמו נוצה... השבוע

קץ הבת

„לא יוכל לך המוות"

אמר אלתרמן לבתו בשירו „סיום". בתמונה: תרצה אתר עם השחקן מישה אשרוב בתמונה מתוך „העלמה יוליה" שאותו תרגמה ושבו גילמה את התפקיד הראשי. ההצגה עלתה על קרשי תיאטרון **הבימה** והיתה שירת הברבור של תרצה כשחקנית.

„פנייך אומרים צלמוות..."

כתב המשורר נתן אלתרמן בשירו „סיום" המופיע בקובץ „שמחת עניים". בתמונה: תרצה אתר ליד אמה, השחקנית רחל מרכוס, בהלווייתו של נתן אלתרמן. תרצה היתה קשורה לאביה בעבותות של אהבה בלתי־רגילה, והעריצה אותו.

„אמרי לי כי שקר מוות"

ביקש אלתרמן מבתו, הניצבת ליד קברו ומביטה כלא־מאמינה. תרצה אתר נקברה ליד אביה. אמה, רחל מרכוס, שרכשה את החלקה עבור עצמה, ויתרה עליה למען בתה. בשירו „קץ האב" חזה אלתרמן את מותו ותיאר את פגישתו עם בתו. האם חזה גם את קץ הבת?

„אל פניך אפול בתי / לא יוכל, לא יוכל לך מוות! / את שוכבת, תמונת ביעותי, / ופניך אומרים צלמוות. / עורי עורי, חזקי, בתי / אמרי לי כי שקר מוות!". כתב המשורר **נתן אלתרמן בשירו** סיום.•

ביום החמישי האחרון, בשעה שבע ורבע בבוקר, יכול המוות לבתו היחידה של המשורר, תרצה אתר. גופתה צנחה ממרומי הקומה השישית של דירתה שבכיכר היל בתל־אביב, אל מישטח הפח שבמיגרש ה־חנייה.

היה זה קץ טראגי לבת שחיתה כל חייה בצילו של אביה, אותו העריצה עד שיגעון. תרצה אתר ריחפה בעולם כמו נוצה, עד שנחתה בקיברה הסמוך לקבר אביה. במותה הגשימה את חלומה האחד והיחידי להיות קרובה לנתן אלתרמן, שהיה כל־כך בלתי־אפשרי ובלתי־מושג לה בחייו. שם, על הגיבעה שבקריית־שאול, לצד אביה וי־דידו־מתחרו אברהם שלונסקי, לצד המשורר אלכסנדר פן, מצאה תרצה את מנוחתה. אמה השחקנית רחל מרכוס, שלא העלתה אף בחלומותיה הנוראים ביותר כי בתה תדביק איתה בדרך אל הקבר הנערץ על שתיהן, ויתרה למענה על חלקת־הקבר שלה, כמה חודשים קודם־לכן אמרה לה תרצה: „אמא, אני כל־כך קטנה. אני רוצה להיות קבורה בינך לבין אבא, והרי גופי לא תופס הרבה מקום."

בערב שלפני מותה נפצעה תרצה בת־אונת־דרכים. היא יצאה עם בנה בן השש, נתן, הקרוי על שם סבו, לסידורים ומכונית פגעה בה. הנהג הדורסן נמלט מהמקום. תרצה שהיתה חלשה ומישקלה היה רק 38 קילוגרם, גררה את עצמה בקושי לביתה. בעלה, בנימין סולר, לקח אותה לתחנת מגן דויד אדום ושם הוזרקה לה זריקת אנטי־טטנוס. כששבה הביתה התקשתה להירדם. היא טילפנה אל רופאה האישי, שאלה אם היא רשאית לקחת גלולת־שינה למרות הזריקה. הרופא אישר. תרצה בלעה את הגלולה והלכה לישון. בבוקר קמה

ריחפה אל קיברה

מוקדם כדרכה. ילדיה ובעלה היו בחדרי־המגורים. הבעל הלך להכין קפה. הוא קרא לתרצה, אולם לא נענה. כשנכנס לחדר היה החלון פתוח. גופתה של תרצה היתה מוטלת על מישטח הפח במיגרש החנייה למטה. אותה שעה עסקו פועלים בבניין הסמוך בהתקנת ברזלים לקומה הראשונה של בית ההולך ונשלם שם. הם שמעו את החבטה העזה, הביטו ואחד מהם צעק: „אשה שוכבת על הפח!” לשמע החבטה יצאו גם השכנים. מייד הוזמנו אמבולנס ורופא, אולם בנימין סלור ירד בינתיים למיגרש החנייה, הרים את אשתו בזרועותיו, הכניסה למכונית הוולוו שלה ולקחה לבית־החולים. שם נקבע מותה.

אהבה ★ בצד אהבה

דומה שכל חייה הובילו את תרצה אתר לסופה הטראגי, כאילו לא נותר לה אלא למלא אחר צו אביה ולבוא אחריו. מוטיב המת־החי המופיע בחלון ורודף את אהובי נפשו מופיע פעמים רבות בשיריו של אלתרמן. בשירו הבכי כתב:

בלילה זה שמעתי את בכייך בכר. / רעות וחנוקות בכית. / בלילה זה עמדתי בחלון הקר, / להיות איתך מבעד לזכוכית. / באין לי עד ראיתי עלבונך מה רב, / וזרועותייך כמה שחפו. / על כן צלי סמר ממך במארב / ועצמותייך אלייך רחפו. / ואת בכית כי רע. כי רע ומר, בתי. / ואת בכית ועניך וחידלונך. / אלי נשאת עינים בלי ראית אותי / את השקוף וצח בחלונך.

אביה היה כל עולמה. היא העריצה אותו הערצה עיוורת. תרצה לא גדלה בבית רגיל. נתן אלתרמן היה בוהמיין אמיתי, שנהג לבלות זמן רב מחוץ לבית, והיה שותה לשוכרה עד לשעות הקטנות של הלילה. ה־

האם השחקנית רחל מרכוס, שכבתה תרצה העריצה את בעלה המנוח, נתן אלתרמן, עד שיגעון. האם, ה־מתגוררת בדירה סמוכה לדירתה של בתה הקצתה בדירה חדר מיוחד כחדר זיכרון והתייחדות עם בעלה. תלמידי תיכון נוהגים לפקוד את החדר ולעיין בכתביו של נתן אלתרמן. היא עמדה לפתוח את החדר באופן רישמי בשבועות הקרובים.

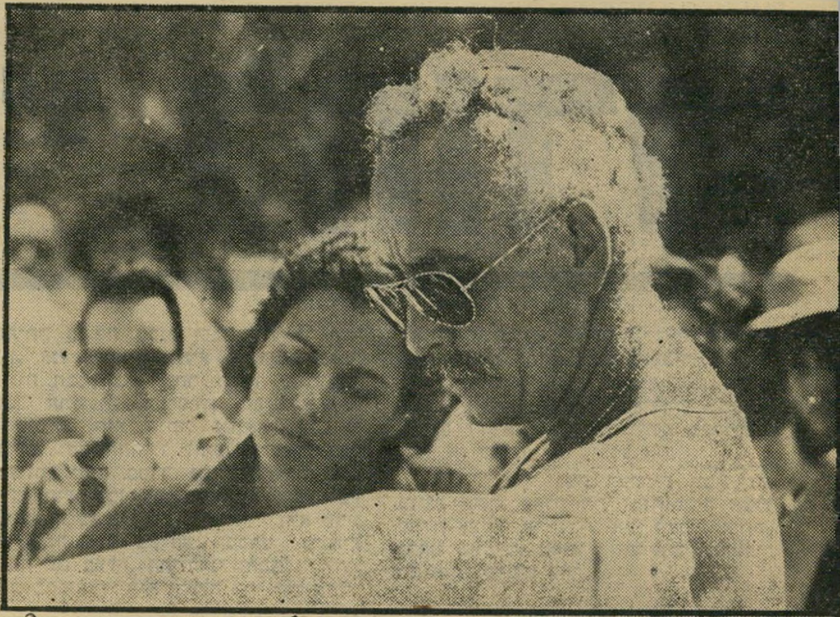

הבעל בנימין סלור, בעל חברה לשמירה, שלו נישאה תרצה אחרי שהתגרשה מהבמאי עודד קוטלר. תרצה אהבה את בעלה, שלא השתייך לחוגי האמנים וסיפרה כי הוא מהווה עבורה מישענת. היא ילדה לו שני ילדים: בן ובת.

ירידות שירדו הוא ואברהם שלונסקי זה על זה היו מפורסמות לשימצה. תרצה הקטנה נהגה לשבת ליד אביה שעות ארוכות בקפה כסית לחכות שיסיים את בילוייו כדי לקחת אותו הביתה.

לא אחת נשאה אותו כילדה כשהוא נשען עליה שיכור כלוט. היא מעולם לא ביקרה אותו, גם כשמצאה אותו בבתים זרים שיכור ותוקפני. לא אמרה מילה אחת בגנותו. אלתרמן, מצידו, השיב לה אהבה, נהג להתגאות בה בפני ידידיו ולטייל איתה ברחובות העיר. אך אמר אחד מידידיו הטובים: „אלתרמן אהב את תרצה מאד, אבל מעל לכל וקודם לכל אהב את עצמו.”

כבר בילדותה גילתה תרצה נטייה בולטת הן לכישרון של אביה והן לזה של אמה. בספר הילדים שכתבה אחרי מלחמת יום־הכיפורים, מילחמה זה דבר בוכה, **פירסמה שיר שאותו כתבה בתקופת מילחמת העצמאות בהיותה ילדה בת שבע.**

עם הנץ השחר נתעוררה ציפור מבוהלת / מסתכלת לכל צד ופתאום שואלת: / אמא, אמא'לה שלי, מתי יבוא היום / הכל יהיה בשקט ויבוא השלום? / אז עונה לה האם בקול רך: / צדקת בתי, גם צדקת, עוד יבוא היום הזה, עוד יבוא אדום החזה. / אז תירגע הציפור ותקרא לכולם בקול דרור: / אחיות! עוד יבוא השלום הוא יגיע הלום... / עוד יבוא השלום החם, אבל כאן סיפורנו תם. /

„כולם השתגעו ★ אחריה”

היה לה גם כישרון למישחק, והיא השתתפה בהצגות הדרמאתיות של בית סיפרה. כשהיתה בת 17 הגשימה את חלומה הלכה למעשה, והתקבלה לתיאטרון הקאמרי. המחזה הראשון שבו השתתפה היה רומיאו ויוליה, בתפקיד של ניצבת.

נזכר ידידה הטוב, הבמאי צדוק צרפתי, שהיה איתה בתיאטרון הקאמרי: „היא היתה נורא יפה. היו לה עיניים כחולות ושיער שחור. לרבים מאתנו היתה סמל החתיכה, ויחד עם זאת היתה ידועה כבחורה רצינית הכותבת שירים וקוראת המון. לא היה שחקן בתיאטרון הקאמרי שלא השתגע אחריה.”

תרצה אתר נהגה אז להסתרק באופן מוזר ויוצא־דופן. היה לה עור־פנים חיוור והיא הדגישה את חיוורונה בעזרת איפור־עיניים כבד. את שערה צבעה מדי פעם אדום, מה שהוסיף מישנה דרמאתית. היא היתה מעודכנת מאד בכל הנוגע לצווי האופנה, נחשבה כאחת הנערות הלבושות היטב בתל־אביב. גם על הבמה נהגה להתאפר באופן מוגזם. הוסיפה פודרה לבנה כדי להגביר את חיוורונה וציירה את עיניה בצורה אלכסונית. אף שחקנית־תיאטרון לא התאפרה כמו תרצה אתר. היא נראתה כאילו היא גדולה מהחיים.

„כל מה שעשתה היה בניגוד גמור ל־מציאות. הגברים בתיאטרון היו מאוהבים בה, היא היתה מוקפת מחזרים. בניגוד לשנים האחרונות היתה אז תושבת קבועה של כסית ומעורה היטב במסיבות ובחיי־החברה של הבוהמה. במחזה מריוס שבו השתתפה גילמה דמותה של נערה הוואית. כל מי שראה את המחזה, לא ישכח לעולם את תרצה אתר. כל תפקידה הסתכם בשהייה בת דקה אחת על הבמה. היא לא הוציאה הגה מפיה ומכרה תפוחים, כשהיא מפזמת לעצמה בשקט. אלא שתרצה גנבה את ההצגה מכל מי שהיה באותו רגע על הבמה. היא מילאה את הבמה כולה כשהיא לבושה בסארי, שערה פזור ופרח אכסוטי נעוץ בו. היא נראתה יפהפייה מהממת.”

היא אהבה לשיר, באותה תקופה הועלה המחזה ירמה מאת לורקה והיא נהגה לשיר את כל השירים מתוך המחזה. את לורקה העריצה. נשאה בארנקה תמונה שלו בצד תמונתו של אביה.

כשהתגייסה לצבא, התקבלה ללהקת גייסות שיריון שם בלטה ביופיה ובקולה הערב. תרצה אהבה את הלהקה. שם, סוף־סוף, ניתנה לה ההזדמנות לשיר.

אחרי הצבא חזרה לתיאטרון הקאמרי, שם הכירה את עודד קוטלר. הם היו הזוג היפה והאידיאלי של התיאטרון. רחל מרכוס, שהכירה את עודד במיסגרת התיאט־

(המשך בעמוד 34)

הסוף גופתה של תרצה אתר מובלת על־ידי בנו של בעלה מנישואיו **הראשונים** (משמאל) ועל־ידי קרוב־מישפחה, את האלונקה נשאו גם הילל נאמן ויוסף כרמון, ידידיה של תרצה עוד מן התקופה שבה שיחקו כולם בתיאטרון **הקאמרי**. תרצה היתה אם נפלאה לילדיה, היתה קשורה מאד גם לילדיו של בעלה מנישואיו הקודמים.

הקבלן קחטן (ימין) נטש את אשתו (שמאל) כדי לגור עם אהובתו הנשואה (למטה) ואשתו הגישה את תביעת המזונות הגדולה ביותר שהוגשה אי־פעם במדינה

„בעלי מקיים יחסי אישות עם נשים אחרות, וכיום הוא גר עם אחת, בלהה כהן ברחובות, ויש להם ילד משותף שמתגורר איתם... בעלי פסק כימעט לחלוטין לשלם לנו מזונות, ומזה חודשיים שהוא נותן לנו פרוטות בלבד עבור מזונותינו."

לכאורה היתה זו עוד תביעת מזונות אחת מני אלפים המוגשות מדי חודש ל־

40000 ל"י לחודש

בית־המישפט־המחוזי. אלא שהצצה חטופה בסכום התביעה גילתה שלא כך הוא. כי התובעת — ויטה קחטן — אשת הקבלן עזרא קחטן, אחד משני האחים בעלי חברת הבנייה הגדולה אחים קחטן, תובעת מבעלה סכום חודשי של 40.000 לירות כדמי מזונות, וזאת נוסף על תביעות אחרות המסתכמות במאות אלפי ל"י.

התביעה, שהיא הגדולה ביותר מסוגה שהגיעה אי־פעם לבית־מישפט ישראלי, הוגשה באמצעות עורך־הדין התל־אביבי אורי רון, והיא מתבססת על נכסיו הרבים של הבעל שמפורטים אף הם בכתב התביעה, ועל רמת החיים שבה הורגלה התובעת בתקופת נישואיה, לטענתה.

ויטה קחטן אף מפרטת בתביעתה את סך־כל ההוצאות החודשיות שעליהן מבוסס סכום התביעה: „כלכלת בית — 11,000 ל"י; החזקת רכב — 4,000 ל"י; טלפון (שיחות לחו"ל אל ההורים) — 1,500 ל"י; אחזקת דירה — 2,000 ל"י; מטפלת — 2,500 ל"י; עוזרת — 1,500 ל"י; מספרה וקוסמטיקה — 1,000 ל"י; ביגוד — 3,000 ל"י; צעצועים ולימודים — 3,000 ל"י; דמי כיס — 4000 ל"י; נסיעות לחו"ל עם הילדים — 8,000 ל"י."

חתונה בלאס־וגאס

ויטה קחטן היפהפייה אינה סבורה כלל שהסכום, הנשמע לרבים אגדי — מוגזם. האשה המטופחת, בהירת־השיער ודקת־הגיזרה, הנראית כנערה בת עשרים פלוס, למרות שעברה זה־מכבר את שנת השלושים של חייה והיא אם לשלושה ילדים, עלתה לישראל מפולין בשנת 1965. היא נולדה בגטו באחת מערי גליציה, בעיצומה של מילחמת־העולם השנייה. מישפחתה, ששרדה בחיים נותרה בפולין, חיתה באחת מערי השדה שם כשהאב מפרנס את מישפחתו מעבודתו כמנהל־חשבונות. ויטה סיימה את בית־הספר התיכון והחלה לומדת גיאוגרפיה באוניברסיטה כאשר עלה אחיה הבכור, שהוא רופא־פסיכיאטר במיקצועו, לישראל. שנתיים לאחר־מכן החליטה המישפחה כולה להצטרף אליו. ויטה למדה בארץ בקורס ליבורנטים וכעבור שנתיים החלה לעבוד במיקצוע זה בבית־החולים בילינסון, שם גם הכירה בתקופת מילחמת ששת־הימים את עזרא קחטן.

השניים יצאו יחד תקופת־מה, עד שנודע לויטה כי עזרא נשוי ואב לילדה בת שנה וחצי. היא ארזה את חפציה ונסעה לארצות־הברית, שם התיישבה בלוס־אנג'לס ומצאה עבודה כאסיסטנטית במירפאה פרטית של רופא בפרבר־היוקרה בוורלי־הילס. „הפציינטים היו כולם מעשירי בל־אייר ושחקני הוליווד," מספרת ויטה. „עזרא בא לבקר אצלי בארצות־הברית ארבע פעמים משך השנתיים ששהיתי שם. „בינתיים הוא הספיק להתגרש מאשתו הראשונה, ובביקור הרביעי שלו נישאנו בנישואין אזרחיים בלאס־וגאס. שלושה חודשים אחרי נישואינו שבנו ארצה. עזרא החל אז להקים יחד עם אחיו את חברת הבנייה שלהם. עד אז הוא עבד כשכיר, פעם כפקיד־בנק ואחר־כך כאחראי על סניף הדואר בסדום.

„זמן קצר אחרי הנישואין, ב־1970, נולד הבן הבכור שלנו. העסקים של עזרא התפתחו יפה, הוא פתח כמה חברות חדשות שהגדולה בהן היתה דיור ופיתוח. עזרתי לו מעט במישרד, אך בעיקר התמסרתי לגידול הילד. כעבור שנתיים נולדה הבת. גרנו אז בתל־אביב, ברחוב דיזנגוף. מצבנו הכלכלי היה איתן, העסקים פרחו ושיגשגו וחיי המישפחה התנהלו על הצד הטוב ביותר."

„בערך לפני שנתיים נודע לי שלבעלי יש קשרים אינטימיים עם בלהה כהן, שהיתה פקידה בבנק שבו היה לו חשבון. אני משערת שהיא התאהבה בחשבונות הבנק שלו יותר מאשר בו עצמו, שכן התנועות הכספיות בחשבונו היו מרשימות. היא היתה נשואה ואם לשניים, והם התחילו להיפגש. בעלי רצה שהרומן יהיה בסדר גם כלפי בית וגם כלפי חוץ, לכן טרח להפגיש ביני לבין המאהבת, כביכול באופן מיקרי. הוא הציג לי אותה פעם כשיצאנו מסרט, כשהיא היתה עם בעלה. התיידדנו והתחלנו להיפגש בקביעות: היא ובעלה אתי ועם עזרא.

רומן עם פקידת הבנק

„היא היתה אז בהריון, ובעלה היה משוכנע שזה ממנו. גם אני לא חשדתי במאומה עד שנולד הילד והיה כבר בן כמה חודשים. אז גיליתי שבין בלהה לבין בעלי מתנהל רומן סמוי. בתחילה הגיעו אלי שמועות וקלטתי פה ושם קיטעי שיחות ביניהם. אחר־כך גבר החשד, ואכן גיליתי שיש להם דירה שכורה בחולון, שם נהגו לבלות את שעות הפסקת־הצהריים של בלהה.

„ישבתי עם בעלי, ואמרתי לו שאני יודעת הכל וצריך לסדר את העניינים, כי אני לא מוכנה שזה יימשך ככה. הוא הודה שעשה טעות, אבל ביקש שאעזור לו לתקן את הטעות ולצאת מהסבך. ,אם את אוהבת אותי ורוצה את טובת הבית והילדים — את חייבת לעזור לי,' אמר. התחלנו לבקר אצל יועצים לענייני מישפחה, בהתחלה אצל הד"ר רודי, ואחר־כך אצל ד"ר גולומב."

„בינתיים עזבה בלהה את בעלה, השאירה לו את שני ילדיהם המשותפים ולקחה איתה את הבן המשותף שלה ושל עזרא. המעניין בכל הפרשה הוא שבעלה לא נקט שום פעולה מישפטית בנושא, לא הייתי מוכנה לחלק בית וילדים עם אשה נוספת. עזרא ניסה להסביר לי שזה לא נורא, כשהוא מנגן על זה שאני אשת־העולם הגדול, שחייתי בהוליווד ושאני צריכה להיות פתוחה לרעיונות מתקדמים. אבל זה כמובן לא שיכנע אותי.

„היו לו עוד כמה רעיונות מסוג זה, כגון: שהוא יחלק את זמנו לילה אצלי ולילה אצלה, או שבוע אתי ושבוע איתה. נראה היה שהתאווה לשתי נשים העבירה אותו לעולם אחר.

שתי נשים במיטה אחת

„זו היתה תקופה קשה עבורי. כל חיי עם עזרא חשבתי שבינינו הכל בסדר וששום דבר לא יכול לקרות. גם לא היו סימנים שמשהו עומד להתרחש. הכל התנהל על מי־מנוחות, ולפתע זה בא. קיבלתי שוק, אבל הוא הצליח לשכנע אותי שעשה שטות ושאני, כאשתו, חייבת לעזור לו.

„בשלב מסויים של הטיפולים אצל הד"ר רודי חל שיפור ביחסים בינינו ואני נכנסתי להריון. קיוויתי שההריון והלידה יקרבו אותנו ויחזירו את ההרמוניה למישפחה, ואז, לפתע, אירע קרע נוסף. זה היה בקיץ שעבר, עזרא שלח אותי עם הילדים לארצות־הברית לבקר אצל הורי שחיים כיום בלוס־אנג'לס. כשחזרתי, התברר לי שהוא ניצל את ההזדמנות ועבר לגור עם המאהבת שלו בדירה שכורה בגיבעתיים. עד אז הוא הצהיר כל הזמן שלא יעזוב אותנו, והנה חזרתי ומצאתי בית ריק והתברר לי שזו היתה תוכנית מחושבת היטב.

„בשביל הילדים זה היה משבר קשה. פתאום אין אבא, לא ביום ולא בלילה. אני לא יודעת עד כמה הם הבינו את זה למרות שהיתה לו אפשרות טובה. אני לא יודעת מה היו מניעיו לשתוק, אבל יש לי כמה השערות בקשר לכך."

„באותה תקופה החל עזרא לנסות לשכנע אותי שלטובת כולנו רצוי שבלהה תעבור לגור איתנו ונחיה לנו ככה כשלישייה — שתי נשים עם גבר אחד. מובן שלא הסכמתי! הייתי מוכנה לכל ניסיון שעשוי להביא שלום־בית, אבל

המצב, אבל ברור שידעו שמשהו לא בסדר. בכל פעם שהוא בא לביקור — ביקשו שיישאר. פעם אחת הבן אפילו נעל את הדלת והסתיר את המפתח — ,כדי שאבא יישאר ולא יברח׳. עזרא המשיך לפרנס אותנו ומבחינה כלכלית, לפחות, היה מצבנו איתן. היה לי הריון קשה, וגם השאלות של הילדים לא הירפו ממני. ה־חברים שלנו לא ידעו על זה, ואני הת־ביישתי לספר וחייתי עם זה לבד. המיש־פחה של עזרא התייחסה אלי בהבנה. הם עודדו אותי והיו לי כמו הורים. תמיד אמרו לי שכשייוולד הילד השלישי — הכל יבוא על מקומו בשלום. אבל זה לא קרה. בחודש מארס השנה ילדתי את הבן הקטן שלנו וקראתי לו על שם אביו של עזרא, שאותו אני אוהבת מאד. היתה לי לידה קשה, עברתי ניתוח קיסרי. עשינו ברית צנועה. אבל הוא לא עזב את בלהה ולא חזר הביתה.

הסנדלר הולך יחף

לפני ארבעה חודשים החלטתי שזהו זה. מצד אחד התחילו להפעיל עלי כל מיני לחצים להתגרש ממנו ולתת לו את שני הילדים, ומצד שני, הוא לא פירנס אותנו ולא מילא את הבטחותיו הכספיות.

אומרים שהסנדלר הולך יחף, אז ככה, גם לקבלן אין בית. בכל שנה בנינו לנו בית חדש, ועד שהושלמה הבנייה כבר רצינו משהו יותר טוב. כך קרה שבעצם נדדנו כל הזמן בין דירה שכורה אחת לשנייה. לבסוף החלטנו שזה לא עתיד ושצריך, לפחות בשביל הילדים, שיהיה לנו בית קבוע. קנינו קוטג׳ בן שלוש קו־מות בבת־ים. ביחד עיצבנו אותו, בחרנו ריהוט, טפטים, וילונות ושאר אביזרים, ובאחרונה, כשהושלמה הבנייה, נכנסתי לגור שם. אבל עזרא לא עמד בהבטחות, לא שיחרר את הרהיטים, לא שילם לבעלי המיקצוע שאצלם הזמנו את חפצי הבית וככה נשארתי בתוך ארמון מפואר שכולו קירות.

„יש לנו דירת פאר בת שישה חדרים, ללא ריהוט. אני ישנה על מיזרון על הריצפה. החדרים שוממים. לילדים הובטח שיתחילו ללמוד נגינה ועזרא היה אמור לקנות להם גיטארה ופסנתר. ושוב, ההבטחות לא קויימו והילדים סובלים. לפ־ני כמה חודשים הוא גם תקף אותי על רקע זה שלא נתתי לו לקחת את הילדים. זה היה הקש ששבר את גב הגמל, והח־לטתי לנקוט הליכים מישפטיים כדי לממש את זכויותי.״

ואכן, בשלב ראשון פנתה ויטה לשי־רותיו של מישרד־חקירות פרטי. תוך זמן קצר אסף עבורה החוקר חומר רב ביחס לטיב עסקיו של בעלה, יחסיו עם נשים אחרות והיקף נכסיו. היא פנתה אל עור־ך־הדין רון, וזה הפך את העובדות ל־כתב־התביעה הגדול ביותר שהוגש אי־פעם בארץ בענייני אישות.

בתביעה מפרט הפרקליט את מערכת יחסיו של הקבלן עם בלהה כהן. לי־אחר־מכן הוא עובר לפירוט נכסיו של קחטן: „הנתבע הינו שותף ובעל־מניות במיספר חברות, וביניהן חברות בנייה גדולות ומבוססות. לנתבע כספים במקו־מות שונים בארץ ואף כספים וחברות ב־חו״ל וכן נכסים, בניינים, חשבונות בבנ־קים, כספות וניירות־ערך — שלו ושל ה־חברות שהוא בעל־מניות בהן.״ בהמשך בא פירוט של כתריסר חשבונות בבנקים שו־נים, כולם על שם קחטן, פירוט הדירות שבבעלותו וצי המכוניות שלו, הכולל מכונית מרצדס, מכונית אולדסמוביל, מכו־נית פיאט 124 וארבעה טנדרים. התובע־עים (ויטה וילדיה) דורשים 250,000 לי־רות עבור ריהוט, 20,000 לירות עבור גי־טרה, 40,000 לירות עבור פסנתר וכיסוי חובותיהם השונים בגין העבר בסך 30,000 לירות נוספות.

עזרא קחטן היה מוכן לשלם לוויטה 15,000 לירות דמי־מזונות לחודש, בתו־ספת הפקדה של 100,000 לירות בבנק ורי־שום מחצית מהקוטג׳ על שמה. אך זאת, בתנאי שתסכים לגירושין ותוותר על שניים מילדיהם לטובתו. היא דחתה את ההצעה ואת התנאים. „אני לא מעוניינת להת־גרש,״ היא מדגישה, „אני רק רוצה ש־יקיים את התחייבויותיו כלפינו, בהתאם לרמת החיים שלה הורגלנו. התביעה אינה מוגזמת, כי זה היה התקציב החודשי ה־רגיל שלנו. אין לי מאומה נגדו, אני לא רוצה להרע לו ואינני שומרת לו טינה על מה שעשה. הד״ר רודי הסביר לי שאצלו זה תסביך, וגם אם יעזוב אותי ויתחתן עם המאהבת שלו, הוא יהיה זקוק לאשה נוספת בצד.

„אני מאמינה שאולי עוד יבוא יום והוא יחזור אלי. אני ריאלית לגמרי,״ היא מו־סיפה, כדי למנוע אי־הבנות „היחסים שלנו עברו מזמן את שלב האהבה, אבל אנחנו קשורים — אם בגלל הילדים ואם מכוח ההרגל. לי אין חבר, אין מאהבים ואין לי כל כוונה להינשא לאחר. עזרא מנודה ממישפחתו. הם אינם מוכנים לקבלו עם הפילגש שלו, ומבחינה הילכתית הוא לא יוכל לשאת אותה לאשה לעולם, כי היא אסורה על בעלה ולבועלה על־פי הדין. לכן, אני עדיין מקווה.״

הבעל סירב להגיב

הקבלן עזרא קחטן הסכים להפגש עם כתב העולם הזה כדי להבהיר את עמדתו. לשם כך אף נקבע מקום פגישה. אלא שביום הפגישה הוא התחרט ושלח הודעת ביטול.

„מתוך דאגה לטובתם של הילדים וכדי לא לגרום להם תסביכים אני בטוח שמוטב שלא יתפרסם שום דבר בקשר לענינים האישיים שלי ושל אשתי. אני גם חושב שלציבור אין ענין ביחסים שביני ובין אשתי שהרי לא אני ולא אשתי איננו דמויות חשובות,״ כתב הקבלן. הוא רק שכח שאת פרשת יחסיו עם אשתו יודעים ילדיו הרבה לפני הפירסום בעיתון מההת־רחשויות עצמן, ואם יהיו להם תסביכים הרי אלה עלולים להגרם מעצם המאורעות ולא מהפירסום בעיתונות.

אך קחטן חשב אחרת. במקביל למיכתב החל מפעיל מערכת מסועפת של נציגים, משפטיים ואחרים, שיפעלו למנוע את ה־פירסום. נציג ממשרד עורכי־הדין בסוק, המייצג את קחטן, התקשר ודרש למנוע את הפירסום. בפיו היו נימוקים מישפטיים. נציג אחר, ממקורביו של הקבלן, ביקש לא לפגוע בעסקיו של קחטן שמקים כעת פרוייקט בנייה גדול באשדוד. „מאז שנודע על התביעה חלה ירידה תלולה בעסקים,״ סיפר אותו קרוב שביקש לשמור על עילום שמו, „עזרא הוא איש בעל לב זהב שהס־תבך שלא לצורך בפרשיית האהבים הזו. הוא אינו רוצה להתחמק ממילוי חובתו לאישתו ולילדים,״ המשיך, „הוא ישלם לה אבל לא סכום כזה. ויטה היא אשה נהדרת אבל הפרקליט שלה, שהגיש את התביעה בשמה הכניס אותה לבוץ. אם היא תקבל עשירית ממה שדרשה — שתהיה מרוצה.״

פרקליט אחר שמייצג את קחטן, עורך־הדין ישראל צליוק מחיפה, טען שהתביעה חסרת שחר וקנטרנית. לדבריו מקבלת ויטה קחטן מידי חודש סכום המספיק לה די והותר למחייתה.

לעומתם סבורים ויטה ופרקליטה שאין כל הגזמה בתביעה. „בית־המשפט יירתע אמנם מגודל הסכום, אבל לאחר שישמעו טענותינו ולאחר שנביא את ההוכחות שאנו שומרים באמתחתנו יפלו הספיקות,״ אמר עורך־הדין אורי רון.

גם ויטה וגם החוקרים הפרטיים ששכרה, סבורים שבהתאם לרמת החיים לה הורגלה בתקופת נישואיה לעזרא, ובהתחשב ברכוש העצום שלו, הרי שהסכום הוא בהחלט הוגן.

עופר קוך

בית המריבה הווילה המפוארת שרכש הקבלן עזרא קחטן בבת־ים עבור אשתו וילדיו, והותיר אותה ללא ריהוט ואביזרי מגורים בסיסיים. האשה ויטה קחטן, דורשת שהווילה הרשומה כיום על־שם **האחים קחטן,** תירשם על שמה ועל שם ילדיה. זאת בנוסף לסכום המזונות החודשי בסך 40,000 לירות.

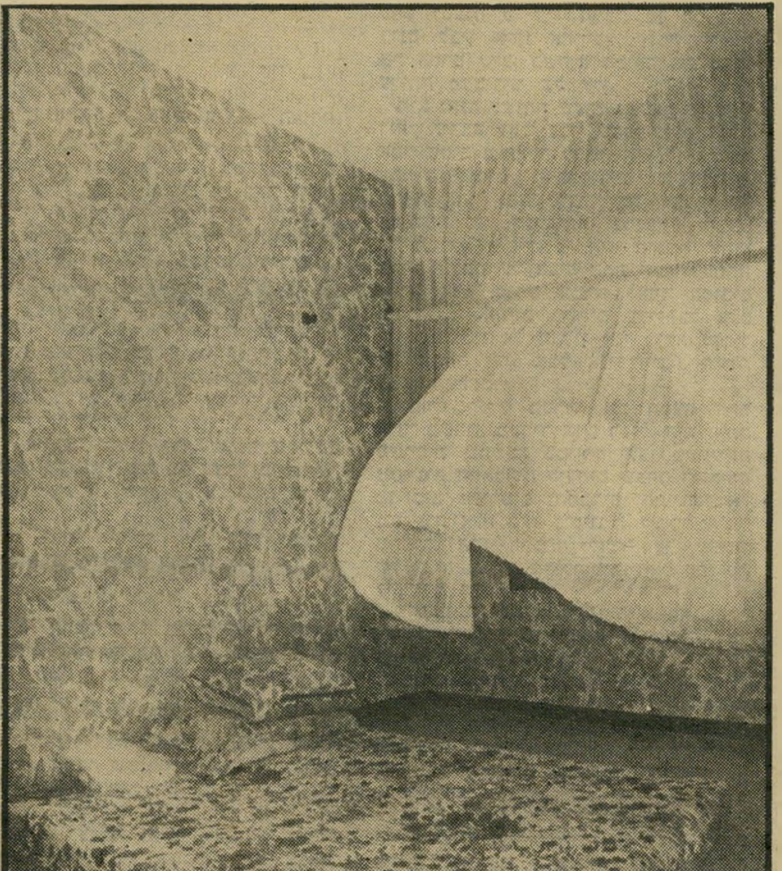

מיטה על הריצפה כך נראה חדר השינה של ויטה קחטן בווילה המפוארת שבבת־ים. אחרי שנטש אותה בעלה, הקבלן עזרא קחטן, לא נותר לה כסף לשחרר את הריהוט שהזמינו יחד. נוסף על דמי המזונות תובעת ויטה 250,000 לירות עבור הריהוט ובינתיים היא נאלצת לישון על הריצפה.

קץ הבת

(המשך מעמוד 31)

רון ונתן אלתרמן, קיבלו את הצעיר ש־נחשב אז כתיקוות התיאטרון העברי בזרועות פתוחות. תרצה ועודד נישאו זמן קצר אחרי שהכירו. הם רכשו דירת־גג ברחוב גורדון בתל־אביב ומייד אחרי החתונה נסעו לניו־יורק ללמוד שם תיאטרון. בניו־יורק חלתה תרצה ועברה משבר נפשי קשה. אביה, נתן אלתרמן, טס להחזירה הביתה ואז כתב למענה את שיר משמר:

שמרי נפשך, כוחך שמרי, שמרי נפשך / שמרי חייך, בינתך, שמרי חייך. / מקיר נופל, מגג נדלק, מצל חשך / מאבן קלע, מסכין, מציפורניים. / שמרי נפשך מן הטורף, מן החותך / מן הסמוך כמו עפר וכמו שמיים, / מן הדומם, מן המחכה והמושך / והממית כמי באר ואש כיריים. / נפשך שמרי ובינתך, שיער ראשך, / עורך שמרי, שמרי נפשך, שמרי חייך.

אותו משבר שתקף את תרצה וגרם גם לגירושיה מעודד קוטלר לא הניח לה חודשים ארוכים. היא ניסתה לחזור לתיאטרון, תירגמה את העלמה יוליה לסטרינדברג עבור הבימה והשתתפה בהצגה לצידו של מישה אשרוב. אולם היתה זו שירת הברבור של תרצה כשחקנית. היא החליטה לוותר על המישחק ולהתמסר לכתיבה.

תרצה תירגמה את אחרי הנפילה ל־ארתור מילר, מחזה שעסק בדמותה ובמותה הטראגי של מרילין מונרו, כשבתפקיד הראשי משחקת ידידתה הטובה, גילה אלמגור. היא תירגמה גם את מות הסוכן, מי מפחד מווירג׳יניה וולף, ביבר הזכוכית ומחזות רבים נוספים.

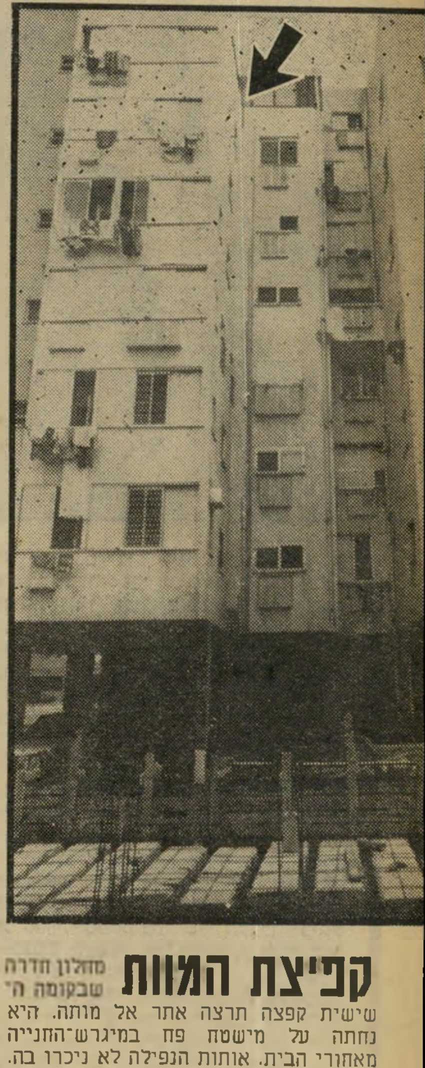

קפיצת המוות

מלון חדרה שבקומה ה׳

שישית קפצה תרצה אתר אל מותה. היא נחתה על מישטח פח במיגרש־החנייה מאחורי הבית. אותות הנפילה לא ניכרו בה.

לבעלה השני, בנימין סלור, נישאה לפני 11 שנים. סלור, המכונה „בנץ״, היה שונה מכל הגברים שהיו לתרצה אתר בחייה. הוא היה יוצא קיבוץ, גרוש ואב לשניים שניסה למצוא את מקומו בעיר. בחור פשוט שעבד עבודת־כפיים. תרצה נהגה לומר עליו שהוא „מישענת שאפשר להישען עליה.״

בנץ לא היה בוהמי, אמן או יוצר, ובשנים הראשונות לנישואיהם דומה היה כי תרצה מצאה את עצמה וכי היא מאושרת.

כשנשאלה פעם על־ידי ידידה איך אמן כמוה, בעל רגישות גבוהה כל־כך, מסתדר עם אדם כמו בנץ שאין לו ולא כלום עם האמנות, תשיבה: „אני לא צריכה לחיות עם אדם יוצר. אני צריכה אדם שיבין אותי, שיגן עלי. אבי היה יוצר, אך אמי אף פעם לא יכלה לסמוך עליו.״

במשך 11 שנות נישואיהם נולדו לבנץ ולתרצה שני ילדים: יעל בת ה־10 ונתן בן השש. תרצה אהבה את ילדיה עד טירוף. היא הקדישה להם שעות ארוכות. כשהיתה יושבת בדירת אמה, הסמוכה ל־דירתה, היתה קופצת מדי חמש דקות לדירתה שלה לראות אם הילדים בסדר. היא נהגה לשוחח עם הילדים ארוכות, דיברה אליהם כמו אל מבוגרים. סיפרה כי הם נושאים עימם משהו מהרוח האלתרמנית, נהגה לצטט אותם כפי שציטטה את אביה. הילדים הכירו את סבם המנוח יותר מכל ילד המכיר סב חי. תרצה נהגה לצטט את סבם באוזניהם, לספר להם עליו, לקרוא להם משיריו.

✶ הילדים חשובים מכל

כשנפטר אביה עברה משבר נוסף, שממנו לא התאוששה. נהגה לפקוד את קבר האב לעיתים תכופות. כשהחליטה רחל מרכוס להקצות אחד משלושת חדרי דירתה כחדר התייחדות ועיון עם זכרו של אלתרמן, עודדה אותה הבת. היא הרגישה עצמה כממונה על עיזבונו של אביה, נהגה לאשר או לפסול שימוש בשיריו. היא דיברה עליו כל השנים לאחר מותו כאילו הוא עדיין חי, הזכירה אותו בכל שיחה. כאביה, לא מצאה כל פסול בכתיבת פיזמונים בצד שירה רצינית.

היא נהגה לספר כיצד השמיצו את אביה על שכתב שירים לזמרות כמו יפה ירקוני ושושנה דמארי. היא עצמה היתה פיזמונאית מצליחה. שירה אהבתיה, שזכה בפרס ראשון בפסטיבל הזמר, פירסם את שלמה ארצי. רקפת בבצוע רוחמה רז זכה במקום הראשון בפסטיבל הזמר האחרון, ואילו שירה אני אוהב את נעמי בביצוע חדווה ודויד זכה בפסטיבל טוקיו במקום הראשון והתקליט נמכר באלפי עותקים.

היא היתה מיודדת במיוחד עם הזמרת חווה אלברשטיין, וכתבה לה שירים רבים עבור תוכנית־היחיד שלה ועבור תקליטה האחרון. אחד השירים נקרא הלילה הוא שירים ויש בו רמז מעט על העתיד לבוא:

חכו נא עוד רגע, חכו נא בשקט / חכו בזהירות, המסך יורד... / ...חכו עוד שניה זאת ולא יותר. / ...חכו נא עוד רגע, היא כבר מסיימת / רק רגע וסוף — האורות כבים...

למרות ידידותה העמוקה עם חוה ולמרות חלקה הגדול בתוכנית לא באה לראות את המופע. בשנים האחרונות השתנתה מאד מבחינה אישית. הצעירה שהיתה חיה חברתית, מעורה היטב במסיבות של הבוהמה הסתגרה בביתה ולא ראתה עוד איש. היא לא הלכה לתיאטרון, לא צפתה בסרטים והכניסה את עצמה למיסגרות נוקשות מאד של שעות ואורח־חיים.

היתה שוכבת לישון ב־9 בערב, קמה ב־6 בבוקר, מעירה את הילדים ושולחת אותם לבית־הספר. אחר־כך, מדי יום ביומו, היתה יושבת ליד שולחן־הכתיבה וכותבת, כשהיא כופה על עצמה מישמעת־עבודה באופן מקצועי ביותר. הילדים היו חוזרים בצהריים והיא היתה מגישה להם ארוחה, נחה, מקדישה להם זמן ומכינה ארוחת־ערב, והולכת לישון.

ידידיה התקשו להסכין עם אורח־חייה החדש של תרצה, הם לא הבינו מה קורה לצעירה החברותית. בנץ, לעומת זאת, לא ניתק את קשריו עם העולם. הוא ניראה תמיד במסיבות, לבדו. כשהיה נשאל איפה תרצה, היה משיב: „הלכה לישון.״

היא הפכה יצור מופנם סגור וברחה מאנשים. למרות ששיריה הושרו מעל במות הפסטיבלים, מעולם לא היתה שם כדי לקבל את הפרסים ולקצור את התשואות. היא יצרה לעצמה מסגרת נוקשה ופחדה לחרוג ממנה. תמיד הסבירה את עצמה, טענה שהיא חייבת לשכב לישון מוקדם כי עליה לקום מוקדם בבוקר בגלל הילדים. כשמישהו היה מצלצל ב־8.45 היתה מפסיקה את השיחה ב־8.55, טוענת כי היא חייבת ללכת לישון ואסור לה להתעייף.

אנשים חדלו לבוא אל ביתה. אך מעט ידידים פקדו אותה מדי פעם. בענייני עבודה תמיד באו אליה, אך במרבית המיקרים היתה משאירה את עבודתה בתיבת־הדואר שלה, כדי להימנע מיצירת קשר עם מזמין העבודה. היא נחשבה כמיקצוענית וכסוס עבודה, והיה ידוע כי מצבה הנפשי אינו משנה — כשהיו מזמינים אצל תרצה שיר, הוא היה מוכן תמיד בזמן.

היא העסיקה את עצמה בלי הרף, היתה קפדנית ונקיית בצורה חולנית. הכניסה את עצמה ללחץ, היתה יצור דפרסיבי אך מודעת לבעיותיה הנפשיות. את הקשר שלה עם העולם החיצון קיימה בעזרת שיחות טלפון. היא היתה משוחחת בטלפון שעות ארוכות. היתה לה קבוצה קטנה של חברים שאיתם שמרה על קשר.

בשנה האחרונה הורע מצבה של תרצה. מישקלה נע בין 38—35 ק״ג והיא היתה מקיאה כל מה שאכלה. אמה השחקנית טיפלה בה כבתינוקת, היתה מאכילה אותה בכפית, והתלוננה תמיד כי תרצה אינה אוכלת. כל קילוגרם שהעלתה תרצה במישקלה היה עבור רחל ניצחון גדול. תרצה היתה חלשה, היתה נופלת, נפצעת ונפגעת. היה לה בדירה חדר משלה, היא נהגה להסתגר בו שעות ארוכות ובשעות שהיתה יוצאת מהסתגרותה היתה מבלה עם הילדים.

בארבעה החודשים האחרונים חל שיפור מה במצבה. מישקלה עלה, והיא גילתה עניין רב יותר במתרחש מחוץ לכותלי ביתה. היא התקשרה אל צדוק צרפתי, סיפרה לו כי החלימה וכי היא מרגישה טוב וברצונה לעבוד, והוא שלח אליה זמרים שלהם כתבה פיזמונים. היא תירגמה עבור תיאטרון הבימה את המחזה ארבע נשים, עבדה כעוזרת־במאי עם ה־במאית האנגליה של ההצגה. תיאטרון הבימה, שעבורו עמדה לתרגם מחזות נוספים, שקל אפשרות להעסיקה כעוזרת־במאי קבועה בתיאטרון.

✶ קשר עם העולם בטלפון

בעלה, בנץ, נעדר מהבית למשך חודש לצורך הפלגה ביאכטה. בתקופה הזו התגעגעה אליו מאד, טיפלה בילדיו הבוגרים שביקרו אצלה מדי יום. אמה רחל, עבדה על מחזה יחיד שלה ותרצה עזרה לה בבחירת החומר. כששב בנץ מ־ההפלגה השתפר מצבה עוד יותר. היא אפילו עשתה דבר שלא עשתה זה שנים: הלכה לראות את סירטו של וודי אלן הרומן שלי עם אנני, חזרה מוקסמת מה־סרט וטענה כי יש הרבה מן המשותף בינה לבין אלן. אחר־כך הלכה לראות את הסרט שוב, כשהיא מביעה את התפעלותה מעבודתו של אלן.

היא נהגה לשוחח שעות בטלפון עם ידידיה, ותירצה זאת בכך שהפסיכולוג שלה אמר שטוב בשבילה לדבר. היא לא נמנתה עם הטיפוסים הדפרסיביים השתקניים. תרצה אתר נהגה לדבר על עצמה, על בעיותיה, על רגישותה. במיוחד דיברה על המוות. סיפרה כי היא חולמת שהיא מתה, חולמת על אביה המת שבא לקחתה אליו. לפני חודש אמרה לאחד הטובים בידידיה: „החיים גדולים עלי. כל פעם שאני ניגשת אל החלון אני רוצה לגמור עם החיים ודי, אבל אני חייבת לחיות בגלל הילדים.״

המוות תמיד הטריד את תרצה אתר יותר משהוא מטריד אדם רגיל. היא היתה משוררת ונחשבה כמוזרה. לכן כשעשתה ניסיונות התאבדות קודמים שבהם השאירה מכתבים מפורטים והסברים, התייחסו אל ניסיונות אלה כאל ניסיונות לעורר תשומת־לב. היא הרבתה לדבר על מעשיו של אביה בעולם שכולו טוב. האם החליטה להצטרף אליו שם?

מישפחתה טוענת כי היא לא התאבדה. גירסת המישפחה אומרת כי גופה, שהיה מטושטש מזריקת האנטי־טטנוס לא שלט בעצמו. היא התעוררה, לפי גירסת המישפחה, לקולו של קומפרסור שהרעים, יצאה אל החלון וביקשה מהפועלים להפסיק את הרעש. אלא שגופה הקל כנוצה ומוחה המסומם לא עמדו לה, והיא צנחה מהחלון.

הטרגדיה של תרצה אתר היתה עובדת היותה בתו של אביה. היא נשאה את צוואתו בראשה ללא־הרף. לפני זמן־מה קראה בקול את אחד משיריו, פרצה בבכי מר ואמרה: „למה הוא כתב שיר כזה? למה הוא מפחיד אותי?״ היה זה „שיר של אותות״, שבו כתב נתן אלתרמן:

הלילה ציפור צעק מרה, כמו באו נפשו לקחת. / הלילה פרחה מידך המרה, — הליל קריעת מת שמלתך נקרעה, / ותשבי בלב רע לאחות הקריעה — והנה עטפה דם המחט. ... / בתי, אם כלבים בוכים בעיר / הלא אות כי מלאך עובר בעיר / בתי אם מלאך עובר בעיר / הלא אות כי מספד יהיה בעיר / ...

... את כוסנו תשתי ותמצי / זה חלקנו לשאת באותות / יחידה לי! / חזקי חזקי ואמצי! / לא שמחה מתדפקה בדלתות.

שרית ישי

כוכבנית ושמה שנית

(המשך מעמוד 29)

קניינית אופנה באחת מחנויות אוכספורד סטריט. בינתיים עבר הזמן, ושנית הגיעה לגיל שבו חייבת כל ישראלית לשרת בצבא. איך יצאה הכוכבנית העתידה פטורה משירות צבאי? היא אינה מפרטת. מתחמקת בכל מיני תירוצים ומזכירה, בין השאר, את אביה ירא־השמיים.

היא עשתה חיים משוגעים. בזמן ש־בנות גילה קרעו את המה־שמו בטירונות קפצה היא מבילוי משגע בריוויירה הצרפתית לחופשה קצרה ברימיני שבאיטליה. והיא מספרת: „התרוצצתי כמו תרנגולת. אירופה הרשימה אותי. בכל פעם שמישהו הזמין אותי לריוויירה, רצתי. היה לי רומן עם פלייבוי איטלקי, שלקח אותי לקאפרי לחופשה משגעת. בכל פעם שנסעתי לאיזה מקום, החלטתי שאני רוצה לגור בו. השארתי דירות בכל חור. הדרכון שלי מלא חותמות של יציאות וכניסות. נסעתי לחופשה בפאריס, ונשארתי שם שישה חודשים. למדתי צרפתית ב־אליאנס פראנסה ובסורבון. ישבתי בגדה השמאלית עד שתפסתי את הפרינציפ: הציירים שם דיברו על ציור במקום לצייר, הסופרים דיברו על כתיבה במקום לכתוב, והמשוררים דיברו על שירה במקום לכתוב שירים. אז חזרתי ללונדון.״

מתי, אם כך, הספיקה ללמוד שנתיים באקדמיה המלכותית, כפי שכתוב במפורש בכרטיס־הביקור שלה? רק לה פיתרונים.

כשחזרה ללונדון, כך היא מספרת, התקבלה ללהקת תיאטרון הטאואר באיסלינגטון, שם השתתפה בשתי הצגות: הנערה על הוויא פלמנייה ובייבי דול.

אז החליטה שנית שעשתה כבר די ושהגיע הזמן לנסוע ארצה, בעיקר מפני שהיתה אז חברתו הקבועה של בעל־קאזינו יהודי עשיר וכל־יכול, והיתה לה גם מכונית ספורט מדגם אמ־ג׳י־בי והיא החליטה להביא אותה לישראל, ולהוציא לכולם את העיניים.

אלא שכאן, שוד ושבר, תפסה אותה מילחמת יום־הכיפורים ודפקה לה את כל התוכניות. היא באה לבלות בארץ עם מכונית מפוארת — ומצאה את עצמה תקועה עם המילחמה. כתרופה נגד האכזבה הגדולה נסעה לבית־חולים בעפולה, ועבדה שם בהתנדבות עד יעבור זעם.

ואכן, לא חלפו ימים ספורים מתום המילחמה והכוכבנית מצאה עצמה שוב בלונדון, שם נקלעה לבעייה אישית. היא מספרת: „החבר שלי רצה להתחתן, ואני לא רציתי. באתי ממילחמה, משהו לגמרי אחר, והיתה לי איזו התנגדות לחבר שלי. הוא היה יהודי, והרגיז אותי שהוא יושב בלונדון ועושה כסף בזמן שאחיו בארץ נלחמים ונהרגים.״ זה שהיא נקלעה למילחמה לגמרי במיקרה ושהיא עצמה בחרה בחו״ל וניסתה לעשות שם כסף לא פעל במיקרה הזה לטובת החבר שלה, כי אצל שנית הרגש האפיל על ההיגיון. אחרי הכל, היא הרי עברה את המילחמה.

✶ לצידו של שון קונרי

כדי שלא לצער אותה החליט החבר להעניק לה מסע מסביב לעולם, הוא הציע לה לנסוע לחופש ולחשוב. שנית: „הוא נתן לי טיול מסביב לכל העולם על הקווין אליזבת. נסעתי למיאמי־ביץ׳, לסנט תומס, סנט לואיס, בארבאדוס, ברצלונה, והייתי צריכה להגיע לניו־יורק ומשם לקליפורניה ולחזור אל החבר שלי בלונדון. אבל תאונייה שיגעה אותי. זה היה מקום סגור וכולם היו בני מאה, כי רק מי שמגיע לגיל הזה יכול להרשות לעצמו את המותרות של חופשה על הקווין אליזבת. היה משעמם נורא להיות לבד על האוניה הזאת. בבארבאדוס עזבתי. שיניתי כרטיס, וטסתי לניו־יורק.״

שם הסתבר לשנית סופית כי היא לא תתחתן עם החבר שלה. היא שכרה דירה במנהאטן, וראה הפלא ופלא! בעוד אלפי שחקנים תושבי העיר ניו־יורק ממתינים חודשים ושנים עד שהם מצליחים למצוא עבודה, הצליחה הישראלית השאפתנית כימעט מייד — על־פי עדותה — לקבל תפקיד בהצגה שהעלה מועדון־התיאטרון של מנהאטן.

כשהיא נשאלת כיצד קיבלה מקום עבודה, שהרי בניו־יורק צריך לא רק רישיון עבודה אלא גם להשתייך לאיגוד השחקנים, וכדי להשתייך לאיגוד השחקנים צריך לעבור עשרה מדורי גיהנום,

(המשך בעמוד 36)

שידור

טלוויזיה

האיש בעל הגב הרחב

חלומו של כל אדם הוא שעם פרישתו מתפקידו יתברר כי אין לו מחליף. חלום זה מתגשם עתה אצל מנהל חטיבת החדשות בטלוויזיה, **דן שילון**.

שילון שולט למעשה בכל הסיקור הפוליטי של הטלוויזיה, נושא רגיש ביותר החשוף ללחצים מכל הסוגים. רגישות זו עולה עתה, מאחר שצפויים לחצים פוליטיים חזקים הרבה יותר מצד ממשלת הליכוד, שיילכו ויחריפו בהדרגה.

שילון גילה בתפקיד זה כישורים בלתי־רגילים. למרות שאינו אדם פוליטי, גילה כושר נדיר לעמוד מול לחצים פוליטיים מכל הסוגים. הוא לא נבהל מגדולי המדינה, נתן גיבוי מלא לעובדים שהסתבכו עם גורם פוליטי זה או אחר. הסתבר כי שילון גדל־הממדים מסוגל לספק לעובדיו גב חזק.

מכיוון ששילון הוא בעל אישיות אלימה, והוא מסוגל לשפשף את פני עובדיו בעפר ולדרוך עליהם לפני שהוא מחזיר אותם למקומם, עלול היה להיות בלתי־פופולארי אצלם, לולא אותה תכונה שהכל הכירו בחשיבותה.

ומחליף אין. עכשיו נמאס התפקיד על שילון, והוא רוצה לפרוש ממנו. יעדו: תפקיד כתב־הטלוויזיה בניו־יורק, במקומו של יורם רונן.

הצרה היא שלא נראה באופק שום מחליף המסוגל לספק למחלקה גב רחב דומה.

● **חיים יבין**, המועמד הראשון לתפקיד, אינו מסוגל — לדעת אנשי הטלוויזיה — לספק גב דומה. יבין הוא מגיש־חדשות בחסד, ובארצות־הברית היה בוודאי מקבל שכר שנתי בסדר־גודל של שש ספרות, בדולארים. אולם אין הוא אדם פוליטי, ולדעת חבריו יעשה טעות גדולה אם יפרוש מן התפקיד שבו אין לו מתחרה, כדי לקבל תפקיד אחר שבו הוא עלול להיכשל.

● **יעקב אחימאיר**, המועמד הטיבעי השני, סובל מבעיות אחרות. יחסיו עם מנחם בגין הם דו־משמעיים מאד. יעקב הוא בנו של אבא אחימאיר, מנהיג האגף האקטיביסטי הקיצוני של תנועת ז׳בוטינסקי, שגם בגין היה מקורב אליו. משום כך ציפה בגין כי אחימאיר־הבן ישרת אותו נאמנה, ונדהם כאשר צפייה זו לא נתמלאה. לאחימאיר יש גם בעיות ביחסיו עם עובדים אחרים, בשל אופיו המופנם והמוסגר.

● גם בין השמות האחרים שהועלו אין מועמד אידיאלי. **שימעון טסלר** נחשב כבעל מצבי־רוח מתחלפים. **גידעון לב־ארי**, ששמו הוזכר, נחשב כאיש מן החוץ שלא יתקבל על־ידי הוותיקים.

הדבר היחידי הברור, בינתיים, הוא שפרישתו של שילון מחלישה עוד יותר את מעמדו של מנהל־הטלוויזיה, **ארנון צוקרמן**, שהיה בעל־בריתו, ומחזקת את מעמדו של יריבו, מנכ״ל הטלוויזיה **יצחק ליבני**.

על הגל

מצלמה נסתרת לישראל

אחרי שהחליטו בטלוויזיה הישראלית לשכוח מהרעיון של תוכניות מצלמה נסתרת (קאנדיד קאמרה) בגלל „שהקהל הישראלי לא אוהב שצוחקים ממנו,” רכשה הטלוויזיה להקרנה סידרת תכניות אמריקאית מצויינת ומשעשעת ביותר. התוכנית תהיה בת חצי שעה ותשודר אחת לשבועיים, החל בחודש נובמבר הקרוב. אחרי שהקהל הישראלי ילמד שלא לפחד מהמצלמה הנסתרת, ייתכן שתהיה פתיחות גדולה יותר לצלם גם בישראל תוכנית דומה, המאיימת להיות אחת הפופולריות ביותר של הטלוויזיה.

גלי־צה״ל יעניקו תארים

„תו הזהב” — זהו שם המופע הגדול שיופק על־ידי גלי־צה״ל לסיכום שנת הפיזמונאות העברית. המופע ייערך בהיכל־התרבות בתל־אביב, במתכונת טכסי הענקת פרסים המקובלים בחו״ל, והוא ייערך לראשונה בהיקף שכזה.

במופע ישמעו הפזמונים שזכו להגיע למקום הראשון במיצעד, על־ידי הזמרים המקוריים, ובליווי תזמורת גדולה.

כזמרי השנה נבחרו **אילנית** ו**צביקה פיק**.

תיבת פנדורה מאת שוש אביגל

נו – ו...?

מה מפחיד יותר: מצלמות הטלוויזיה או אמא אילנה מוועד־ההורים של בית־הספר תל־נורדוי? הבחירה באמת קשה, אך נראה שצירופם של השניים מהווה כוח־מחץ אדיר. הוא הצליח לנפץ את תדמית הביטחון־העצמי הרדיופוני ביותר בארץ — זאת של גידעון לב־ארי.

לב־ארי, מזיע ומתאמץ מול מצלמות עלי־כותרת (6/9), היה חיזיון מעורר־רחמים. ממש היפוכו הגמור של הבאס העמוק והשלו והמוכר שלו ברדיו. גידעון לב־ארי יצר סיגנון ברדיו. ראיונותיו, הערוכים בדרך־כלל בצורה נבונה ואינטליגנטית, מבוססים על העיקרון של מינימום התערבות המראיין ומכסימום מונולוגים של המרואיין. תפקיד המראיין הפך בידיו לתפקיד של מנחה, כמעט מוסווה, כשהתערבויותיו הקצרות וקולו המיוחד משמשים מעין ליווי־רקע או נעימת־ביניים. אומנם, סיגנון זה גם יצר לו קלישאות משלו, חלקן מגוחכות, („מי אתה — אדוני ראש

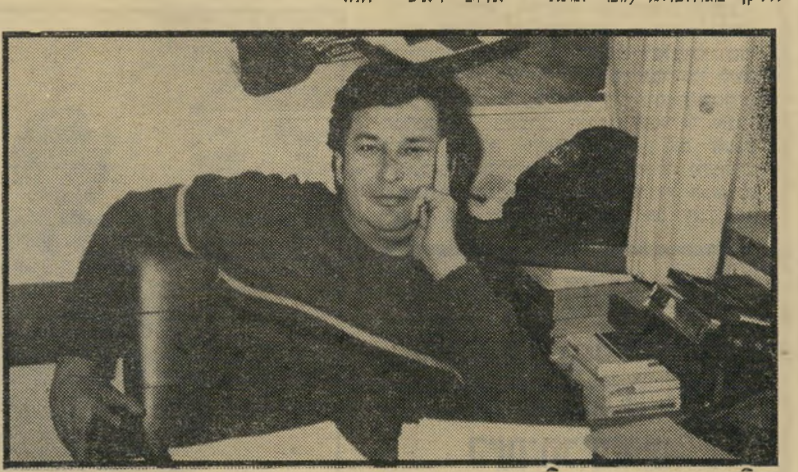

מנחה לב־ארי
הבאס לא נראה

העיר?”) אך בדרך־כלל הקלישאות משמשות כמין קישוט וכשראש־העיר יודע לספר מי הוא — זה עובר, למרות שיטחיותה של השאלה.

בטלוויזיה פג הקסם. הנוסחה לא עבדה, משום שבן־ארי לא טרח לתרגמה ללשון אחרת. המרואיין הראשון שלו בהחלט לא היה בנוי לשיטת ההנחייה הסמוייה. הוא היה זקוק ליד מכוונת שתוליך אותו עקב בצד אגודל בין אבני־הנגף של ראיון בלתי־אפשרי. במקום זאת ניצבו זה מול זה מראיין שהעדיף להסתתר מאחורי המרואיין שלו ומרואיין שהעדיף כנראה לשתוק. אם קיווה גידעון לב־ארי שישועתו תבוא לו מגדליהו שטירמר — הרי ציפתה לו אכזבה מרה. שטירמר אומנם הקיף את העולם בספינת־מיפרש קטנה, אבל נראה שמרוב בדידות למד לשתוק הרבה (וגם הודה בכך) והניסיון הזה לא הוסיף להופעה הטלוויזיונית החיוורת שלו. הוא כנראה מאד נלהב לתחביבו הימי, אך נראה שמידת ההתלהבות והדבקות של אנשים לעניין זה או אחר עדיין אינה ערובה לכך שיצליחו לעניין בו גם אנשים אחרים.

אמא מפחידה. לב־ארי שט על־פני הראיון הימי הזה בטון של רדיו ובמילים של רדיו. הוא הניח לאורחו השתקן לדבר ארוכות ולשתוק ארוכות, ומפעם לפעם דירבן אותו ב — „כן... כן...” וב — „נו — ו...?” כשהוא שוכח שכאן אינו צריך להפגין נוכחות קולית תדירה כל־כך. לא ישכחו אותו — רואים אותו. גרוע מזה: מרוב התרגשות איבד לב־ארי את חוט הראיון והחל לחזור על אותן השאלות. שוב ושוב חזר וצייר את התמונה הפיוטית של „אתה קם בבוקר, בלב־ים, מסתכל על השמיים ו — ...?” וציפה שבשתיקה רוויית־המשמעות שבסוף שאלתו יקרה הנס: או שהוא עצמו ייזכר בשאלה כלשהי, או שהמרואיין ימציא משהו. אבל לא קרה שום דבר.

אולי היתה זו אשמתם של העורכים שהביאו לאולפן אישיות שהופעתה חיוורת כל־כך ועוד העמידוה בראש התוכנית, אך תפקידו של המנחה הוא לעורר את הנרדמים וזאת לא עשה — למרות שהשתדל. רוח־החיים חדרה לבסוף, ואפילו בסערה, אך לא בזכותו של המנחה ושלא בטובתו. אמא אילנה וילנר מבית־ספר תל־נורדוי הציגה עימות, שני לאותו היום, עם ראש עיריית תל־אביב מר שלמה להט. בבוקר נפגשו השניים בשערי בית־הספר, כאשר ראש העיר הופיע „עם מישטרה” (שוטר אחד) למנוע לימודים בכיתה ז׳ ולתבוע הפעלת הרפורמה והחוק. בערב נפגשו שוב באולפן הטלוויזיה, וכולם ראו מי כאן חזק יותר: המין החלש הביס ללא קושי גם את המנחה וגם את היריב. אפילו הבמאי התבלבל.

כשהופיעו דמויותיהם של גברת וילנר ושל ראש העיר על המסך החלו תמונות של קלוז־אפ לקפוץ בזו אחר זו בחיתוכים עצבניים: הופ — אמא אילנה, הופ — ראש העיר, והופ — שוב אמא אילנה וזהו, כי אחרי־כן כבר קשה היה לראות או לשמוע דבר אחר מלבדה. אמא אילנה השתלטה על התוכנית, והמנחה איבד שליטה. באופן עיקבי ונימרץ הגנה הגברת על זכותה להתבטא, ומשהניחה לבסוף למר להט המאופק לפצות את פיו נשמו כולם לרווחה.

גידעון לב־ארי לא התערב בהתרחשות החיה והגרעשת הזאת — לפי מיטב הסיגנון שעליו הוא אמון. אבל בהעדר הנחייה ממשית התקבלה תמונת־מצב מגוחכת ושיטחית. כך, למשל, לא היה ברור כלל מדוע וכיצד לקחה קבוצת הורים את החוק לידיה, ומה בדיוק יש להם נגד הרפורמה; מה המייוחד בבית־הספר תל־נורדוי ומה רע בגימנסיה הרצליה ובכלל, איזו מין אינטגרציה היא זאת בין רחוב סירקין שבצפון תל־אביב לבין רחוב ז׳בוטינסקי שבצפון תל־אביב? הוויכוח הסתיים בהצהרות קוטביות. ראש העיר אמר: „לא יהיו לימודים!”. אמא אילנה, שהיתה מוכרחה לומר את המילה האחרונה, הודיעה ש„יהיו גם יהיו” והמנחה חתם בבאס מבוייש: „נראה”...

את לונדון! לאחר ההנחייה המאכזבת הזאת התחילו כולם להתגעגע לירון לונדון ולחשוש מאכספרימנטים נוספים. ככה זה, קהל בוגדני, יום שינאה — יום אהבה, העיקר שיהיה גיוון. אבל אי־אפשר לדרוש גיוון סתם־כך. לא בכל מחיר. וכששב ירון לונדון למישלט הכותרת שלו ביום ה׳ בערב, נעשתה ההשוואה מאליה. מה שעושה את ירון לונדון בטלוויזיה — איננו הביטחון העצמי שלו. להיפך. נישקו הסודי הוא אותה הבעה של תימהון ילדותי, כשל מישהו המגלה דברים לראשונה. בחסות המראה הנערי הנבוך הזה הוא יכול להרשות לעצמו לשלוף מן השרוול חיצים קטנים מורעלים ולשגר אותם בחיוך של ילד־טוב אל שר המישטרה לשעבר שלמה הילל. כזה היה, למשל, הסקופ שלו בקשר למידת הרחמים ליהושוע בן־ציון (שהיה השופט הצבאי הראשון שדן מחבל לעונש מוות — את חיג׳אזי).

ירון לונדון אומנם לא נ ר א ה בטוח בעצמו, אך הוא נשמע כזה. אצל גדעון לב־ארי זה היה בדיוק ההיפך. פראדוכס רדיו־טלוויזיוני מוזר, שממנו אפשר רק להסיק כי הבעייה של עלי־כותרת בכל־זאת איננה יותר־מדי־ירון־לונדון, אלא פשוט יותר־מדי־עלי־כותרת. ירון לונדון יכול, מצידי, להמשיך להחזיק ביתידות במישלט שלו. שרק לא יוותר על הגיטאריסט עם הקאסקט והשיניים הבולטות.

תדמית חדשה לילד השובב

יש גם הפתעות טובות לפעמים. במוקד האחרון (8/9) אירחו אהוד יערי ויעקב אחימאיר את שר הביטחון, עזר וייצמן. וייצמן, הפעם בחולצה אזרחית, בלי כופתות אפילו, דיבר ביזנס ושב להיראות ולהישמע כאיש־צבא מיקצועי העוסק בנושאים שהוא בקי בהם. חסל סדר מערכת בחירות ויחסי ציבור. עכשיו עובדים.

היה זה הראיון הראשון שנתן השר בענייני מישרדו מאז נבחר לתפקידו. המראיינים היו מסוקרנים מאד, גם הצופים. במיוחד אותם שהכירו את הוותק של עזר כילד שובב וציפו לתוכנית בידור מרתקת עם שפע של עקיצות פוליטיות ומכות מתחת לחגורה.

אלא שעזר הפתיע את כולם. הוא היה רציני מתמיד, אפילו מתוח קצת, דיבר רק לעניין ולא נגרר לשום פרובוקציות. נראה שהוא מבקש לבנות לעצמו תדמית חדשה לחלוטין, והוא עושה זאת בהצלחה. לא עוד מתעסק בפוליטיקה לשמה אלא בענייני צבא, עד כי לרגעים נשמע יותר כרמטכ״ל מאשר כשר־ביטחון.

רמיזות דקות. אהוד יערי גילה פעילות נמרצת וניכר בו שהתכונן היטב לפגישה. באמתחתו היה מלאי של שאלות ספציפיות. אך עזר לא התחמק מהן, וכאשר התחמק — הסביר מדוע ודווקא נשמע משכנע. כך למשל, סירב לדון בנושא הרמטכ״ל הבא, בטענה שאין זה נושא לדיון ציבורי. מן השאלה המביכה על סמים בצה״ל עבר לנושא העקרוני יותר של חשיבות המישמעת בצבא. כל ניסוחיו היו זהירים מאד, שקולים מאד ופשוטים.

השר הבטיח להמשיך לתקן את מחדלי המלחמה האחרונה, ולא טרח להשמיץ את מי שלא סיים לתקנם עד כה. הוא ביקש וגם הצליח להיראות כאיש המקדיש את מיטב זמנו למישרד שלו ולענייניו, לא עושה רוח, לא מתפזר וגם הודה שהיה מעדיף כי כל שר יתרכז רק בענייניו שלו. אם שמע וייצמן אי־פעם על המתרחש במישרד־החקלאות — הרי לא מצא לנכון לרמוז על כך רמיזות עבות מדי.

יעקוב אחימאיר ניסה בעדינות לערער את שלוותו של השר ולתת דברים בפיו: „האומנם, כיושבים בממשלה לא מסתבר כי יש דברים שקל יותר לומר אותם מאשר לבצע אותם?” התקבל הרושם שאחימאיר ממש מאשים את שר־הביטחון בכך שאין די התנחלויות ובכך סייע למרואיין לבסס לעצמו את התדמית המאופקת והמתונה שלו. כשנשאלה השאלה הבלתי־נמנעת בדבר אפשרות הפעלת הצבא נגד גוש־אמונים ניסה השר להתחמק מתשובה, אך אהוד יערי הנמרץ לחץ עליו וחזר על השאלה שוב ושוב בנוסחים משתנים. לבסוף נעתר המרואיין, וענה בקיצור: „אם ממשלת ישראל תחליט, ויוטל עלי לבצע — אבצע.” דברים שאינם משתמעים להרבה פנים.

בסיום שאלו את עזר אם תהיה מילחמה בשנה הבאה וכולם ציפו שיעשה שרירים, כשם שעשו לא פעם שרי־ביטחון ורמטכ״לים שקדמו לו, כשנשאלו אותה השאלה. אבל עזר לא השוויץ, לא גלש לעתידנות ולא השתמש בשאלה כדי לשגר שדרי־איום למדינות השכנות.

אפרוריות חיובית. משהו קרה לו. לא ברור כיצד ומתי. אולי בגלל ההיעדרות הארוכה ממסך הטלוויזיה, ואולי גם זה היה מתוכנן. אדם שרכש לו ניסיון מאלף שכזה ביחסי־ציבור במערכת הבחירות האחרונה — ודאי מודע לחלוטין להשפעת היעדרותו מעין הציבור כמו גם להשפעת השיבה אל המסך, בתוכנית־יחיד, לאחר היעדרות ממושכת ובפרוס השנה החדשה. תדמית חדשה מתוכננת, או תדמית חדשה בכורח־הנסיבות — התוצאה זהה.

חשיבותו של הראיון הזה עם שר־הביטחון היתה בעצם היותו אפרורי וחסר־ברק. וטוב שכזה היה. זה מעורר תיקוות חיוביות לשנה שאולי לא תהיה רעה אחרי ככלות הכל, למרות תחזיות הפסימיסטים. שנה טובה.

גשר אחד יותר מדי?

(המשך מעמוד 26)

שנית, הצבא הגרמני הוא אשר היה — ולו בעקיפין — המכשיר שבכוחו כבש היטלר את אירופה ויכול היה לנהל את מעשי־הרצח ההמוניים. הדבר יוצר רתיעה פסיכולוגית, מפני לימוד מיקצועי ואובייקטיבי של הצבא והלחימה בצד הגרמני: וכוודאי רתיעה ממתן שבחים ומהצגתו כדוגמה, ואפילו רק מיקצועית. הרי דבר מחליא הוא, הזכות בשבחים כאלה את לחימת הגרמנים בארנהיים — אשר עיקר כוחם הורכב משתי דיביזיות־פאנצר של ה„וואפן־ס"ס."

אבל אין מנוס מן הדבר, כי בשעה שנזקקים לעשיית מילחמה ולימודה, גם לנו אי־אפשר ואסור להתעלם מאלה, שהיו רבי־האמנים שבמיקצוע.

„איש המיטריה"

את הלך מיבצע „גן־השוק" נתאר כאן רק בקצרה, כי הסרט גשר אחד

האיש עם המיטריה
היה ונברא ונשאר בחיים

רחוק מדי מקנה התרשמות סבירה מעיקר מהלכיו וגם מאופיו, מן הצד האנגלו־אמריקאי.

המיבצע נפתח בדיוק כמתוכנן. השגיאה המיקצועית הישירה החמורה ביותר של המתכננים נחשפה מייד: במקום להסתכן מעט יותר ולהנחית ממש ליד גשר ארנהיים חטיבה מוטסת שלמה — רצוי ניישאת־דאונים, לא מוצנחת — הפריזו בראונינג ואורקהארט (מפקדי הגיס והאוגדה) בזהירותם, בכוונתם הטובה לצמצם את אבידות הנחיתה ובהעדפתם אזורי־נחיתה נוחים יותר אך מרוחקים מן היעד, תחת קרובים ופחות־נוחים.

מפקד חטיבת הדאונים הציע לנחות על מבואות הגשר גופו וכונה „רוצח".

בעניין זה פעל הפיקוד הבריטי בניגוד מוחלט ללקחים ממיבצעים קודמים, בעיקר הנורמנדיה (בסרט היום הארוך ביותר משוחזרת באופן מדוייק ומשכנע לכידת גשר על־ידי יחידת דאונים, שנחתה — ועוד בלילה — במרחק כמה עשרות מטרים ממנו). הטנקים של הגארדס חברו במועד המתוכנן אל הדיביזיה המוטסת הדרומית (ה־101), אבל בגיזרת הדיביזיה הבאה (ה־82) חלו שיבושים; ביגלל פיצוץ אחד הגשרים הקטנים ומפני התנגדות גרמנית עיקשת על גשר נימיכן הגדול, והתקפות־נגד גרמניות מקומיות (של „ארמיית הצנחנים" הגרמנית, בפיקוד גנרל שטודנט, אבי הכוחות המוצנחים הגרמניים ומצביאם במיבצעיהם המוצלחים, בכיבוש בלגיה והולנד ובכרתים). במקום הגשר המפוצץ נבנה גשר ביילי. ואת גשר נימיכן כבש גאבין, לאחר שצנחניו חצו את הנהר בסירות איטיות, חשופים לגמרי באור־יום, ותקפו אותו מעברו השני, שעה שהטנקים של „המישמר האירי" דהרו על הכביש ושטפו את הגשר, על אף שהמובילים נפגעו. אבל נגרם עיכוב של כמעט יומיים.

הדיביזיה ה־1 הבריטית התרכזה לאחר נחיתתה והחלה לנוע אל גשר ארנהיים. אבל המרחק בין אזורי־הנחיתה ובין היעד היה בעוכריה, משנתקלה בהתנגדות.

אל הגשר הסתנן והגיע גדוד בודד ושם לחם נגד כוחות גרמניים עדיפים בהרבה — בעיקר משום שהיו ברשותם טנקים והבריטים חסרו אמצעי נ"ט וארטילריה — עד שנשחק.

(אגב, הקצין נושא־המטריה המופיע בסרט, כמ"פ בגדוד זה, היה ונברא ואין הוא חלק מן „הכשורה האנטי־מילחמתית" שצריכה, אליבא דמבקר זה ואחר, להטרידנו בסרט. טעמו של אותו קצין היה, שתמיד נשכחת ממנו הסיסמה, אבל המטריה תשכנע שהוא בריטי. בסרט, דומה שמת מפצעיו. אבל הוא נפל בשבי ונשאר בחיים).

גאבין האמריקאי רואה בלחימת אותו גדוד בריטי שיא שאין למעלה ממנו — ומסיבה טובה: אילמלא רותק השיריון הגרמני ועוכב כמה ימים בגשר ארנהיים, היה ממשיך ויורד דרומה אל נימיכן, שם היה נופל על גייסותיו החשופים של גאבין.

ההצלחה הסופית היתה כמטחווי־יד. אבל החטיבה המוצנחת הפולנית שנועדה לתגבר את אורקהארט (מפקדה היה מורה באקדמיה הצבאית בפולין) הונחתה מאוחר מדי ובריחוק רב מדי מן הגשר. כך, למרות מיקומם מדרום לריין, ובין ארנהיים ונימיכן, לא יכלו הפולנים להגיע, מול ההתנגדות הגרמנית, אל קצהו הדרומי של גשר ארנהיים, שנשאר בידי הגרמנים. (הבריטים נחתו מצפון לנהר. את הגשר לא תפסו, אלא רק חסמו את פיתחו הצפוני).

כאשר כבר נכנסה ארנהיים לטווח החיפוי של הארטילריה הבריטית, אשר נעה עם הטנקים של הגארדס מנימיכן, כבר היה המצב כלאחר־ייאוש. לא ניתן היה לחבור ולתגבר כנדרש את הכיס הקטן והמצטמק של שארית הדיביזיה המוצנחת ה־1.

המוטסים הבריטיים יכלו להמשיך ולהילחם זמן כה ממושך — תישעה ימים — גם נגד טנקים, רק מפני שנמצאו בתוך השטח הבנוי של העיר. כדי להתגבר עליהם, היו הגרמנים חייבים להרוס, בזה אחר זה, את המבנים שבהם התמקמו הבריטים. לבסוף, ב־24 בספטמבר, חצו אורקהארט ושרידי אנשיו את הריין דרומה, ונסוגו לכיוון נימיכן. גשר ארנהיים נשאר בשלמותו בידי הגרמנים.

כל יעדי־הביניים הושגו — ורק האחרון נשמט. למירע המזל, חייב מיבצע זה הצלחה של מאה אחוז. הצלחה בת תשעים אחוז — כפי שהגדירה מונטגומרי — אשר בדרך כלל די בה והותר לקבוע מיבצע צבאי כהצלחה גדולה, כי פעם הזאת לא הספיקה.

המפקד ניתלה

הדביזיה המוטסת הבריטית הראשונה איבדה בקרב זה 1300 הרוגים, כ־6500 שבויים ורק 2200 חיילים חזרו לקווים הבריטיים. עד סוף המילחמה הדלה הדיביזיה להתקיים כעוצבה.

התמיהה הגדולה היא, כמובן, למה לא הגיבו הגרמנים בפיצוץ מיידי וטוטאלי של הגשרים (שהיו מוכנים כולם לפיצוץ) ובהרס קטעים מן הכביש הצר. הרי כמה פיצוצים כאלה היו חורצים תיכף, בצורה חותכת, את גורל המיבצע כולו להיכשל. התשובה תימצא בניהול הקרב על־ידי המפקד הגרמני הגבוה שבמקום, פלד־מרשל מודל (היטלריסט בלהב, שניתלה כפושע־מילחמה). גם בתוך המהומה וערפל אי־הוודאות, שאצל מפקדים שאימונם לקוי, הבנתם פחותה ובטחונם־העצמי ירוד יותר, היו מולידים החלטה אוטומטית לפוצץ, ביצע מודל „הערכת־מצב" שקולה ונוכח לדעת שנחוצים לו גשרים שלמים, כדי להניע דרכם כוחות להתקפת־נגד וכן לשם קיום הקשר הרוחבי, עם הכוחות והשטחים הגרמניים שבמערב הולנד ובאיזור אנטוורפן. שאלה חשובה היא, אם אמנם המתכננים הבריטיים אכן שקלו והעריכו שהתגובה הגרמנית בעניין פיצוץ הגשרים תהיה כפי שנפלה בפועל. אם אכן כך

אש הנ"מ בחבל הרור עלתה לאין שיעור על האש שנתקלנו בה ביום־הכיפורים

העריכו הבריטים מראש, אין כל יסוד לקביעה שמונטגומרי ניסה לשלוח ידו אל „גשר אחד רחוק מדי". גם לאחר ולמרות שהפתיעו הריכוזים הגרמניים ליד ארנהיים, עדיין נשקפו לתוכנית, בעובדה, סיכויי־הצלחה טובים. בנסיבות כפי שהיו, היה ביכולת מפקדי „גן־השוק" לממש סיכויים אלה, אילו השכילו למצות היטב אפילו רק אותם גורמים־משפיעים שהיו נתונים בשליטתם.

הטענה של „גשר אחד יותר מדי"; ויותר מכך, האשמת מונטגומרי בנטילת סיכונים מופרזים בכלל — שהושמעה, למרות שהדעה הרגילה היא, שבכל מיבצעיו דווקא הגזים בהליכה־על־בטוח — יכולות להיחשב רציניות, רק על בסיס ההנחה, שמצביא זה לא לקח בחשבון את אפשרות פיצוץ הגשרים וההריסת הדרך בידי הגרמנים.

אבל אין בידי כעת נתונים ברורים ומספיקים בעניין זה. בפועל, הבעיה לא התעוררה. יתכן כי בעלי־החבר, ובתוכם מונטגומרי עצמו, וכן הפרשנים, לא נתנו, מסיבה זו, את דעתם לשאלה.

והיהודים הושמדו

לסיכום המיבצע נאמר, שכישלונו גרם לדחייה בת חמישה חודשים לפחות בהבקעה לתוך גרמניה ובהריסתה — כאשר 11 חודש חלפו מן הנחיתה עד הכנעת הרייך השלישי. המיתקפה הרצופה של בנות־הברית, ששיחררה את צרפת ובלגיה, נבלמה.

בשמונת החודשים שעוד נותרו למילחמה נגרמו לצבאות בריטניה וארצות־הברית כשלושה־רבעים מאבידותיהם במערכה באירופה — ובמחנות־ההשמדה נקטלו עוד כמה מיליוני קרבנות (ביניהם 800,000 יהודי הונגריה, אשר השמדתם החלה אז). גשר אחד, בעיר הולנדית.

את לקחיהם של „גן־השוק" ומבצעים מוטסים אחרים, כהדגמות לרעיון „האיגוף האנכי העמוק" והמימושו, ננתח במאמר הבא.

כוכבנית ושמה שנית

(המשך מעמוד 34)

היא מבטלת את הדברים במחי־יד ואומרת: „קודם כל לוקחים עורך דין. משלמים לו 1,000 דולאר והוא דואג לניירות. אבל אני לא שילמתי לעורך־דין שלי. הוא רק הזיק לי. ואת הניירות סידרתי לבד. חוץ מזה, מותר לעשות הצגה ראשונה בלי איגוד בתנאי שהתיאטרון מוכיח שהוא לא יכול להסתדר בלי השחקן. היתה לי חברה, שחקנית אמריקאית. לקחתי את המיספר שלה באיגוד ואת שמה וכך ניגשתי לבחינות של כל מיני הצגות. ברגע שהתקבלתי להצגה הראשונה אמרתי שאני לא חברה באיגוד. התיאטרון דרש אותי. שילמתי לאיגוד 525 דולאר, וכעת אני חברה בו. שנתיים עבדתי במועדון התיאטרון של מנהאטן, ובד בבד למדתי אצל המורה הידועה יוטה האגן בסטודיו שלה, H.B. חוץ מזה עבדתי בתיאטרון לה מאמא עם אנדרי סארבין, ושיחקתי במקהלה של ההצגה אגממנון שהיתה שלאגר."

איך בדיוק הצליחה שנית הטמפרמנטית להשתבץ בהצגות בתפקידי ניצב וחצי־ניצב, היא אינה מפרטת. לדבריה רצה מבחינה לבחינה, והצליחה כל הזמן. אפילו לסרטים הצליחה לחדור, ולא סתם לסרטים. לסירטו של שון קונרי "The Next Man", שם גילמה דמותה של חברתו של מחבל ערבי. איך הגיעה לשם? היא מספרת: „קודם כל צריך שיהיה סוכן, וזה נורא קשה. יש מאות סוכנים. צריך להזמין אותם שיראו הצגות. אם הם לא רואים אותך בארבע הצגות לפחות, הם לא מעוניינים בך. זה מגעיל וזו תחרות איומה. כל הזמן טירטרתי לסוכנים שיבואו אלי. צריך להביא אותם, להתחנף אליהם, לחזור אחריהם.

„לי זה הלך די בקלות. הסלטיין, הסוכן, ראה אותי בהצגה של מריו פראטי ששם שיחקתי בתפקיד ראשי, והחליט לקחת אותי. מאז התחלתי לעבוד בסרטים. הייתי מועמדת ביחד עם מארת קלר לתפקיד הראשי ביום אל"ף הארור. שתינו היינו המועמדות היחידות לתפקיד הזה. שלושה שבועות הטריפו אותי. חמש פעמים אמרו לי כן וביטלו. מארת קלר לא נראית כמו ערביה, אבל היא עשתה את איש המראתון עם דאסטין הופמן ושינו את התסריט בשבילה. כשאמרו לי שהיא קיבלה את התפקיד לא אכלתי חודש. הרסו לי את החיים! אבל עברתי את זה. תיכף אחרי זה עשיתי סרט טלוויזיה בשם מיבחן, על 15 בחורות שהולכות להיבחן להצגה.

אחר כך עשיתי את ה־The Next Man עם שון קונרי, שם שיחקתי חברה של מחבל ערבי. הסיפור הוא על ראש־ממשלת סעודיה שבא ליונייטד־ניישן בניו־יורק כדי לדבר על שלום. החבר שלי רוצה לרצוח אותו, ובסוף גם מצליח. הסרט לא הצליח באמריקה מבחינה קופתית. גם את התפקיד שלי חתכו. היו לי שלוש סצינות. השאירו אחת. שון קונרי הוא בן־אדם מקסים, הוא ביקש ממני ללמד אותו לבטא מילים בערבית. כל הזמן שתינו יחד ויסקי על הסט. קיבלתי חדר בוואלדורף אסטוריה ובילית נהדר. נכון שמהתפקיד נשאר לי רק רגע, אבל לפי דעתי זהו הרגע הכי יפה בסרט."

אלא שלא אחת כשנית תוותר. היא קשרה קישרי־ידידות עם שון קונרי, שהבטיח לה כי בעתיד ישבץ אותה באחד הסרטים שלו ובתפקיד בולט יותר. גם האהבה האסורה שלה, רוברט דה־נירו, הבטיח לעזור לה בקידום הקאריירה. בינתיים היא נדלקה על העניין הישראלי, ויחד עם צעיר בשם מנשה רגב הקימה את צוותא ניו־יורק, אולם בן 400 מקומות שבו יוכלו הישראלים הניו־יורקים להיזכר באבא־אמא ובמולדת, ולחזות במחזות ישראליים שבשלב זה יועלו בשפה העיברית אך כל הסיכויים שלהבא ישוחקו באנגלית.

זוהי, לדבריה, הסיבה שלשמה באה ארצה. היא באה לחפש מחזות ישראליים — ומצאה את עצמה משחקת במחזה אנגלי.

בינתיים היא כאן, ואם למישהו יש הצעה בשבילה לשחק בסרט ישראלי, היא תשמח לקבל. כי נכון אומנם שכאן הכל קטן ולבאנטיני, אבל היא מוכנה להעניק מעט מן התענוג של חברתה.

אלא שלא לזמן רב חלילה. ניו־יורק מחכה לה, והיא בפירוש מתכוונת לעבוד גם בעיר הגדולה בעולם, שם יוכל הפוטנציאל העצום שלה למצוא את הגשמתו המלאה.

שרית ישי

שי חינם לנרשמים בחגים
לוח קיר עם משחקי הרכבה

שנה טובה
וכה לח"י

כפליים

אנו כבר בשנת תשל"ח ובנק "טפחות" ממשיך להעניק עד 5,760 לירות (לעומת 3,600 ל"י בבנקים אחרים), בתוכנית החסכון הפופולרית מכולן - "טפחות ח"י כפליים".

2,000 הלירות הנוספות שאתה מקבל בהרשמך ל"טפחות ח"י כפליים" ממחישות לך את שיטת העבודה המיוחדת של בנק טפחות: רווחי הבנק מועברים לציבור החוסכים שלנו - שהם הנכס האמיתי של הבנק.

תן לבנק "טפחות" להשקיע בך - חסוך ב"טפחות ח"י כפליים"!

פנה עוד היום לסניפי "טפחות" לקבלת פרטים נוספים.

ההרשמה ל"טפחות ח"י כפליים" אפשרית גם בדואר: שלח את התלוש המצ"ב לקבלת פרטים וטפסי הרשמה בלא כל התחייבות מצידך.

לכבוד טפחות:
בנק משכנתאות לישראל בע"מ
ת.ד. 18060 ירושלים
נא לשלוח אלי ספרי הרשמה וחומר הסברה לתכנית:
טפחות ח"י כפליים
שם
כתובת

טפחות
בנק משכנתאות לישראל בע"מ

ציפעץ
רהיטים להרכבה עצמית

הקניה הטובה ביותר 1977

1.000 מטר
תצוגה
מרהיבה

1977

* שולחן אורן להרכבה עצמית 1.20x0.60 + 4 כסאות אורן — 1.150.— ל״י
* מזנון לצביעה עצמית 2.4x1.9 — 2,731.— ל״י
* מזנון בצבע לבן להרכבה — 4.150.— ל״י
* מזנון פורניר אקסקלוסיבי 3.20x1.90, כולל יח׳ סטריו וספריה — 4.579.— ל״י
* כורסא להרכבה מעץ אורן + ריפוד קורדרוי — 990.— ל״י
* ארון קיר 4 דלתות להרכבה ולצביעה + קנטים פורניר (ולא פלסטיק מתקלף) — 2.780.— ל״י

המחירים אינם כוללים מ.ע.מ. ♦ חניה ומיזוג אוויר במקום.
סניפים: באר־שבע — ראשון־לציון

ת״א הרצל 125
פנת הפטיש 4
טל. 821795
ציפעץ

מ.ד. הפקות-דני פלץ מציגים:

יהורם גאון 77

בתכנית יחיד חדשה
בלווית תזמורת ולהקה קולית
בניצוחו של **דני גוטפריד**
עיבודים מוזיקליים: **יצחק גרציאני**

לתושבי תל־אביב
„בית הסתדרות המורים", מוצ״ש 17.9 ב־9.00
„בית החייל", יום ב׳, 19.9 ב־9.00
„בית החייל", מוצ״ש, 24.9 ב־9.00
נהורה
„בית העם", יום ה׳ 15.9 ב־9.00
חיפה
„שביט", יום ו׳ 16.9 ב־9.30
כרטיסים ב„קופת חיפה", בכרמל „גרבר", לחיילים בקצין העיר.
חולון
„רינה", יום ו׳ 23.9 ב־9.30.

משרד ההפקה: דיזנגוף 66 ת״א טל. 289835-297193

ממרומי השמים... מחזה בלתי יאומן על אנשים ומלחמה!

דירק בוגרד
ג׳יימס קאן
מייקל קיין
שון קונרי
אדוארד פוקס
אליוט גולד
ג׳ין הקמן
אנתוני הופקינס
הארדי קרוגר
לורנס אוליבייה
ריאן אוניל
רוברט רדפורד
מקסימיליאן של
ליב אולמן

גשר אחד רחוק מדי
'A BRIDGE TOO FAR'

מפיק: ג׳ו לוין
במאי: ריצ׳רד אטנבורו
United Artists
A Transamerica Company

בכורה ארצית ● בעת ובעונה אחת

תל־אביב	ירושלים	אשקלון
„חן"	„הבירה"	„אסתר"
4.00 ,6.30 ,9.30	3.45 ,6.30 ,9.30	7.00 ,9.30

פרסום דן

„פ י - 2"
מגב הפלא לניקוי חלונות

„פי־2" הגיע אלינו ישר מאירופה והוצג בחופעת בכורה בתערוכת „אדם ומעונו" ביריד המזרח. ההצלחה העצומה הפתיעה אפילו אותנו: המוצר נחטף ממש כמו „לחמניות טריות", ושימעו עבר מפה לאוזן. מבקרים רבים חיפשו את הביתן בו הוצג „פי־2" כדי לחזות בהדגמה — ולקנות כמובן...

תוך ימים ספורים אזל המלאי והדרישה העצומה לא הותירה לנו ברירה אלא לקבל הזמנות בכתב עד לחידוש המלאי. למעשה, כשמתבוננים במוצר, ממש מתבקשת השאלה: איך לא חשבו על פטנט פשוט וגאוני כל כך לפני שנים? „פי־2" מגב הפלא לניקוי חלונות — מורכב משני חלקים מקבילים שכל אחד מהם כולל משטח מגנטי, ספוגית ומגב. את מנקה את החלון בצד אחד — והצד השני מתנקה מעצמו! מעשה קסמים? כלל וכלל לא! זהו „פי־2" — מגב הפלא לניקוי חלונות. המגנט מצמיד את שני החלקים זה לזה משני צידי החלון ומנקה את שני הצדדים בעת ובעונה אחת. את מתארת לעצמך איזה חסכון גדול מביא עימו „פי־2"? כל עבודת הניקוי מתבצעת במחצית הזמן, כיוון שהצד השני של החלון מתנקה מעצמו. בנוסף לכך, שיטת המגנט מאפשרת ניקוי מושלם ויסודי, כולל הברקה וייבוש. אם יש לך חלונות הזזה — את יכולה לנשום לרווחה: סוף־סוף תוכלי לנקות את החלון בלי להוציאו ממקומו!

מעתה לא תהיה כל בעיה לנקות חלונות ראווה שצידם הפנימי חסום ע״י תצוגת מוצרים: עם „פי־2" אין צורך אפילו להזיז את המוצרים ממקומם! בקיצור, „פי־2" מגיע לכל חלון — הוא מגיע גם לך!

אם הוא עדיין לא נמצא בביתך, כדאי לך להשיגו בהקדם. אחרי הכל, התענוג אינו יקר בכלל: —.150 ל״י בסך הכל!

תוכלי להשיגו ב„כל־בו שלום", מחלקת „עשה זאת בעצמך"; „טמבור", אבן גבירול 88, ת״א, או באמצעות הדואר — שלחי —.160 ל״י (כולל —.10 ל״י דמי אריזה ומשלוח) לת.ד. 30138, תל־אביב — והמכשיר יישלח לביתך. למעוניינים יישלח פרוספקט.

תן טרמפ לחייל

גיטרות ✶ אקורדיונים
כלי־נשיפה ✶ אורגנים
מיתרים ✶ תופים

השאלה ♦ מכירה ♦ תיקונים

גינזבורג מוסיקה
אלנבי 48 (ליד רח׳ גאולה) ת״א.
טל: 03-57773
נוסד ב־1940

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

פירסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 227118
חניה חופשית

המנוי
קיבלת חשבון,
אנא, פרע אותו
בהקדם.
מחלקת המנויים

תן טרמפ לחייל

רובקס
המתנה לחגים

יריות נורו בדרום הפרוע לעבר חבר מושב שנחשד כי חשף

את מעללי חברי המושב ומסר אותם לפירסום ב העולם הזה

כפר הרי"ף הוא כפר הריב

שתי יריות החרידו את שלוות הלילה בכפר הרי"ף לפני חודש. היה זה ביום שבו התפרסמה הכתבה (העולם הזה 2085) על המתרחש בכפר. היריות פגעו בחזית מכוניתו של חבר המושב אהרון קרפ וניפצו את זגוגיות פנסיה. בצרכניית הכפר מהלכת השמועה כי היריות נורו לעבר אהרון קרפ כיוון שנחשד, בטעות כמובן, בכך שהוא היה האיש שמסר לכתב העולם הזה את המידע על המתרחש בכפר.

בכפר הרי"ף שורר בילבול מוחלט. רק עתה מתחילים החברים להבין כי על חשבונם ומאחרי גבם נעשו עיסקות ענק מפוקפקות. גם אלה שזכו לקבל מאנשי הוועד, שבראשו נוח ליברמן, כספים שלא תמיד הבינו את מקורם, מתחילים כעת לבדוק את חשבונותיהם עם ועד הכפר ועם הסוכנות היהודית וחברת הספקה שאחד מפקידיה, יוסף שוורץ היה פעיל בהחכרת קרקעות בלתי־חוקית בכפר.

שמות מקבלי הכספים, שלא היו זכאים להם, ושלא ידעו בעצם מדוע זכו לקבל את הכספים מליברמן, הם רק דוגמה לחוסר־ההתמצאות של חברי המושב בתעלוליו הכספיים של נוח ליברמן.

„פיתרון מתאים" לקבלן

האדם העומד מאחרי המתרחש בכפר הרי"ף הוא האיש החזק של הכפר מזה 15 שנים, נוח ליברמן. ליברמן הוא בנו של שימעון ליברמן, מבקר הכנסת שהודח מתפקידו על־ידי יו"ר הכנסת הקודם, ישראל ישעיהו. במשך חלקן הגדול של 15 השנים האחרונות כיהן נוח ליברמן בתפקידים המרכזיים בוועד הכפר, וכן כסגן יו"ר המועצה האזורית יואב שאליה שייך הכפר.

נוח ליברמן, בעזרת קשריו הטובים ולא במעט בזכות תמימותם המדהימה של חברי המושב, דאג יפה לעצמו. איש בכפר אינו יודע בדיוק את תהליכי מסירת העבודות שבוצעו בכפר, עבודות שהסתכמו במיליונים כגון סלילת כביש־הגישה, שיפוץ הצרכניה והקמת אולם ספורט. כאשר שמע ליברמן על מהות החקירה שמנהל העולם הזה סירב להתייחס לנושאים אלה. ולכן אין לדעת את גירסתו על מהות קשריו עם מבצעי עבודות אלה ועם חוכרי האדמות בכפר הרי"ף.

במועצה האזורית יואב היו לנוח ליברמן קשרים טובים, ללא ספק. הוא הפך לקבלן גדול המבצע עבודות בנייה וקונסטרוקציות בכל חלקי הדרום הפרוע בהיקף עצום. חלק ניכר מעבודותיו מתבצע במסגריה שלו, הנמצאת בצומת מסמיה והשייכת למועצה האזורית יואב. מסתבר כי כסגן יו"ר המועצה האזורית קיבל ליברמן לידיו את השטח השייך למועצה לפני כארבע שנים, „עד שימצא פתרון מתאים למסגריה על־ידי בנייה" כפי שטען מזכיר המועצה, יצחק דגון.

הפרט המעניין הוא שליברמן משלם למועצה את הסכום המגוחך של כ־700 לירות לחודש עבור השטח והמיבנים של המועצה. אלא שבכך לא די. כאשר הגיע לכפר הרי"ף זרם חשמל תעשייתי לרווחת התושבים, דאג ליברמן להעביר את אחד משלושת הכבלים אל המסגריה שלו, ששימשה את עסקיו הפרטיים. בנוסף עובד במסגריה טרקטור שתמורת רכישתו קיבל ליברמן כספים מהסוכנות, המאמינה עד היום כי הטרקטור עובד במקום שיועד לו — בשדות הפלחה של ליברמן.

כאשר החל מתגלה חלק מהעיסקות התמוהות בכפר, התחילו חברים מריצים תלונות למישרד החקלאות, ומחו בעיקר על החכרת הקרקעות לפקיד חברת הספקה יוסף שוורץ, שהוא ידידו הטוב של ליברמן ושותפו של רחמים לוי, אף הוא ידיד של ליברמן.

בתגובה לתלונות נגקטו כמה צעדי־זהירות. בפעולה מהירה ריכז ליברמן קרקע בלתי־מעובדת מ־35 משפחות בכפר, כולל זכויות המים של המשקים. לצורך עיבוד הקרקע הוקם מיפעל משותף שבראשו הועמד ידידו של ליברמן, אותו רחמים לוי, הזוכה במשכורת מכובדת ואף באחוזים שמנים מן הרווחים. לוי טוען שזכה בתפקיד על סמך הצעתו הזולה, אך הוא ושאר חברי המושב אינם זוכרים הזמנה להצעות מתחרות לתפקיד זה.

חצי מיליון לגיסה

נוח ליברמן דאג לא רק לידידיו. הוא דאג גם לבני־מישפחתו. כפי שהתגלה בפרשה שהחלה בשנת 1970. באותה שנה הגישו כמה צעירים מבני המושב, חלקם חיילים, בקשה להקצות להם יחידות מישקיות קיימות ובלתי־מאויישות. הבקשות נענו, ומשקים קיימים הוקצו לצעירים.

אחד מאותם חיילים צעירים היה דויד שמידר, שבקשתו אושרה. אולם ההזדמנות לקבל משק קרצה גם לאנשים שהיו מקורבים לנוח ליברמן יותר מדויד שמידר, למשל גיסתו של ליברמן חנה ויצר ובעלה, נחמן עברון. בעוד דויד שמידר עושה את שירותו הצבאי, נעשתה עיסקה מפולפלת על חשבון המשק שאושר לו.

אותה חנה ויצר, שהיא על־פי החוק יורשת של בעל משק מלא במושב בתוקף היותה הבת הצעירה במישפחה, לא הסתפקה רק במשק־העזר שקיבלה, כלומר משק הכולל רק בית ומיבנים. בסוף שנת 1972 ביקשו חנה ובעלה להחליף את משק העזר שלהם במשק מלא הנהנה מכל הטבות כמו אדמות, הקצבת מים, אשראי והלוואות סוכנות. אנשי הכפר מעריכים את ההבדל בין ערכו של משק עזר לבין ערכו של משק מלא בכחצי־מיליון לירות.

בקשתה של חנה ויצר, גיסתו של ליברמן, אושרה בזריזות והעיסקה הוצאה לפועל על חשבונו של דויד שמידר. בקשתו של זה, שאושרה שנתיים קודם־לכן, נדחקה לקרן־זווית. הגיסה קיבלה מתנה בצורת זכויות המשק המלא של דויד שמידר. רק כשהשתחרר החייל משירותו, נודע לו — במיקרה — כי אדמתו וזכויותיו נלקחו ממנו לטובת גיסתו של נוח ליברמן. על האווירה השוררת עתה בכפר תעיד העובדה שדויד שמידר, שהנו ללא ספק אחד הנפגעים העיקריים מתעלוליו של ליברמן, סירב — מתוך חשש — לשוחח על הפרשה

למרבה הפלא, למרות שקיבלו את המשק המלא אין חנה ויצר ובעלה עוסקים בחקלאות כלל. האחראי על האיזור מטעם הסוכנות, אליהו אלקלעי, עומד לשלוח לכפר הרי"ף את מבקר הסוכנות כדי לבדוק, בין השאר, אם קיבלו חנה ויצר ובעלה גם כספי ביסוס — עשרות אלפי לירות שמקבלים חקלאים המוכיחים שביצעו פרוייקט חקלאי מסויים, או שמישקם „עומד על הרגליים" מבחינה כלכלית.

לטענת חלק מאנשי המושב שפישפשו בסיפרי הוועד, חולקו מאות אלפי לירות של כספי ביסוס כאלה ללא כל קריטריון הגיוני, כאשר במיקרים רבים קיבלו אותם כאלה שאינם עוסקים בחקלאות והם מקורביו של ליברמן בעוד אחרים, העוסקים בחקלאות, קיבלו סכומים נמוכים בהרבה. רק חקירה יסודית של מבקר הסוכנות תחשוף מה נעשה למעשה בכספי הסוכנות ע"י נוח ליברמן וידידיו, חברי הוועד שימעון צימרמן ואבא גרוצקי.

שותפות כפולה ומכופלת

חוזה שנערך לפני שנה וחצי בין כפר הרי"ף לבין רחמים לוי, ושהיה מוסתר היטב עד היום, שופך אור על היקף העיסקות של החכרת הקרקעות בכפר ועל טיב ההסדרים בין השותפים. לפי החוזה שילם לוי לכפר סכומים קבועים עבור כל דונם שחכר מן הכפר. באופן תמוה מתחייב רחמים לשלם לכפר רק 20 אחוזים מהרווח שייכנס ממכירת התוצרת, בעוד שחלק ניכר של ההוצאות מוטל על כתף הכפר.

החוזה היה אולי תמים למדי, אילמלא עובדה אחת. מי שקבע את גובה ההכנסות של רחמים לוי לא היה אלא חברת הספקה, שדרכה התחייב לוי לשווק את תוצרתו. ואילו שותפו של רחמים לוי לעיסקות החכרת הקרקעות לא היה אלא הפקיד האחראי על האיזור מטעם חברת הספקה, יוסף שוורץ. ולא בילבד שהסכומים ששילם רחמים לוי לכפר הרי"ף עבור החכרת הקרקעות היו מגוחכים, אלא ששותפו היה האיש אשר על־פי דיווחיו נקבעו הרווחים, וכל זאת בידיעתו ובשיתוף־פעולה מצד נוח ליברמן וועד הכפר.

דבר ההתקשרויות המוזרות דלף לאוזניים הלא־נכונות, והחלו להישאל שאלות טורדניות על השימוש החורג בקרקעות הנעשה בכפר. בתמימות רבה נוסח על־ידי ועד הכפר מיכתב למישרד־החקלאות, ליועץ המישפטי של המישרד ולמינהל־מקרקעי־ישראל, בו מבקשים אנשי הכפר לברר מהו בדיוק „שימוש חורג בקרקעות." במיכתב טענו אנשי הוועד כי אין שום גורם חוץ שהחכיר אדמות בכפר הרי"ף.

אחרי שנוסח המיכתב נזכר, כנראה, ליברמן כי יוסף שוורץ הוא, למרות הכל גורם חוץ שהחכיר אדמות בכפר הרי"ף. המיכתב לא נשלח לתעודתו. בכתב־ידו ציין ליברמן בשולי המיכתב: „לא נשלח, כי לא היה צריך."

בכך לא נסגרה מערכת הקשרים והחיפוי ההדדי בין השותפים והמקורבים

(המשך בעמוד 42)

ראש־ועד ליברמן
— האיש החזק

חייל משוחרר שמידר
— נישל את הזכאי

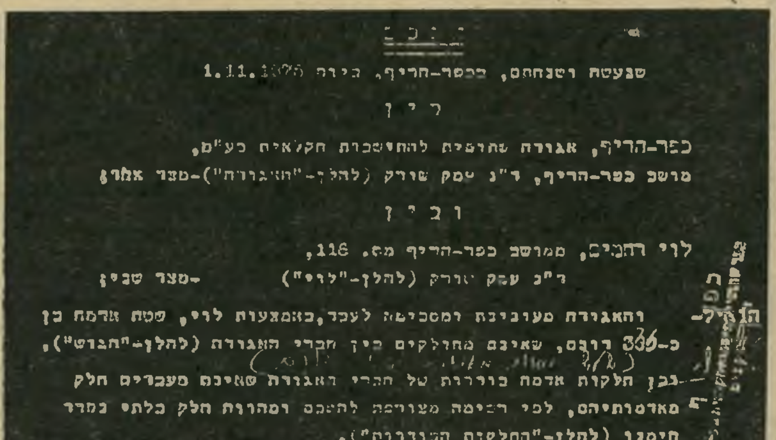

שנעשה ונחתם, בכפר־הריף, ביום 1.11.1975

ב י ן

כפר־הריף, אגודה שתופית להתיישבות חקלאית בע"מ,
מושב כפר־הריף, ד"נ עמק שורק (להלן־"האגודה")-מצד אחד;

ו ב י ן

לוי רחמים, ממושב כפר־הריף מס. 116,
ד"נ עמק שורק (להלן־"לוי") -מצד שני;

הואיל- והאגודה מעוניינת ומסכימה לעבד, באמצעות לוי, שטח אדמה בן כ-336 דונם, שאינם מחולקים בין חברי האגודה (להלן־"החבורש"),
-בגן חלקות אדמה בוררות של חברי האגודה שאינם מעבדים חלק מאדמותיהם, לפי רשימה מצורפת להסכם ומהוות חלק בלתי נפרד הימנו (להלן־"החלקות הבודדות").
והואיל- ולוי מעוניין ומסכים לעבד בקבלנות מטעם האגודה את החבורש ואת החלקות הבודדות, בתנאים המפורטים בהסכם זה להלן:

הסכם העיבוד בין ועד הכפר לבין רחמים לוי, שלפיו עיבד לוי את אדמות הכפר בתנאי מתנה. החוזה מדגיש כי השיווק יהיה רק דרך חברת **הספקה**, שרק באחרונה הסתבר כי הפקיד הבכיר בה, יוסף שוורץ, הוא שותפו של רחמים לוי לעיסקות של החכרת קרקעות.

קולנוע

סרטים

הבלש מזדקן ומתרענן

מעקב של חצות אינו שם מוצלח ביותר לסרט. הוא מזכיר יותר מדי מעקבים שנערכו לסירוגין בחושך, באפלה, בלילה, בערפל וכיוצא בזה. אבל אל יניח לו איש להטעות אותו. הסרט שנושא את השם הוא סרט מוצלח ביותר, ואפילו יותר: זוהי הפתעה נעימה, מעין נווה־מידבר אנושי בתוך סיגנון הסרט הבלשי שהפך כבר מזמן לשיגרה שאינה מסוגלת להפתיע עוד.

בימים הישנים והטובים, כאשר היה סיגנון זה בפריחתו, לפני 30 שנים ויותר, הוא הוליד כמה יצירות־מופת שכוחן יפה עד היום כמו הנץ ממאלטה או התרדמה הארוכה. האמפרי בוגארט זכה בהם בכמה מתפקידיו הטובים ביותר, שהעניקו לו את התדמית הנצחית שלו: האיש העצמאי, הבודד, האביר האחרון של הצדק, הנשמע אך־ורק לחוש המוסר הטבוע בו והמנחה את כל צעדיו. בדרך מייוחדת־במינה היתה בדמות זו הבעה של אמונה בערכים האנושיים של האדם המסוגלים לעמוד בפני כל הפיתויים, האיומים וההפחדות הצצים בדרכו.

בלשים יש גם היום בשפע; אוטומטים עם קרחת ועם מעיל־גשם, או עם כובעי־בוקרים, החוזרים מדי שבוע על אותן התנועות ועל אותן הבדיחות. הטלוויזיה חיה מהם והם בני־מישפחה בכל בית. אולם אחרי שרואים אותם פעם אחת, אין להם עוד מה להציע. ואולי משום המכניות שלהם התעוררה, בשנים האחרונות, הנוסטאלגיה לסרט הבלשי האמיתי.

שיטה אחרת. הניסיונות היו שונים ומשונים. היו ששיחזרו את תקופת שנות ה־40, משום שנידמה להם כי רק באווירה כזאת יכול הסיפור לקבל את ממדיו הנכונים כמו בשלום לך יקירתי, והיו שניסו להעניק לו נופך מודרני ולהעביר את גיבור הימים ההם לאווירה של הימים הללו, למשל בשלום לנצח. היו שהפכו את הימים ההם למשל שכוונתו — תקופתנו כמו צ׳יינהטאון, והיו שניסו לחקות את מרכיבי הסיגנון דאז בתוך העולם של היום, כמו מעקב באפלה.

מעקב של חצות נוקט שיטה אחרת, הוא פשוט ממשיך את המסורת הישנה, ומנסה לראות מה קורה לגיבוריה אשר הזדקנו יחד עם הקולנוע בשלושים שנה.

גיבור הסרט, איירה ולס, הוא בלש פרטי. אבל להבדיל מן הדמות הסטנדארטית של הבלש הפרטי, כבר עבר מזמן את גיל ה־60, כרסו תפחה, שערותיו האפירו, כיב־קיבה מכרסם בביטנו והעייפות בעצמותיו. מולו, מארגו, אשה שאינה צעירה בדיוק, אינה יפה בדיוק, קצת שחקנית, קצת בוהמית, קצת מסוממת ומאד בודדה. הסרט מתחיל כאשר שותפו של ולס נופח את נשמתו בין זרועותיו של הבלש המזדקן, אחרי שנורה למוות על ידי אלמוני, נמשך בהופעתה של מארגו הדורשת מן הבלש שימצא לה את החתול שגנבו ממנה. והסוף, כמו בכל סיפור־מתח ראוי לשמו, משלב את כל המרכיבים הנפרדים לכאורה לתוך אותה מסכת־מתח.

שיתוף־פעולה. „אני מוכרח להודות שהדבר החשוב לי ביותר, בסרט, הוא עיצוב הדמויות. בעיני זה אפילו יותר חשוב מן הסיפור.” רוברט בנטון, במאי מעקב של חצות, שהכריז דברים אלה, מצביע בכך אולי על המעלה הגדולה ביותר של סירטו. שני גיבוריו הראשיים מהווים את אחד הצמדים המרתקים ביותר שהציע הקולנוע בשנים האחרונות, שתי דמויות שלמות ואמיתיות כל־כך עד שכל מעשיהן הופכים מעניינים בזכות עצמם, וכל מה שקורה להם בסרט מותח משום שהוא קורה לאנשים שהצופה יכול לא רק להאמין בקיומם, אלא גם איכפת לו מאד גורלם.

רוברט בנטון, תסריטאי שרכש לו מוניטין כשותף לכתיבת סרטים מפורסמים כמו בוני וקלייד ואיש נבל היה, וביים לפני חמש שנים סרט בשם חבר מרעים שזכה בביקורות נלהבות ביותר, מודה שהאיפיון בסירטו החדש, חב לא מעט לשני השחקנים הראשיים שעיצבו את הדמויות של איירה וולס ומארגו: ארט קארני ולילי טומלין.

„את קארני ראיתי על הבמה ובסרט שזיכה אותו בפרס אוסקר (הארי וטונטו). הוא שחקן מבריק לדעתי, והייתי משוכנע כי הוא אידיאלי לתפקיד, בעיקר משום שלא גילם לפני־כן, דמות דומה. יתרונה הגדול של לילי טומלין היא בכך שמלבד היותה שחקנית, בדרנית וזמרת, היא גם כותבת בעצמה. כך שהיחסים עימה היו יותר מאשר יחסים בין במאי לשחקן, זה היה כמעט כמו קשר בין שני תסריטאים”.

ומסכם בנטון: „בסופו של דבר, הדמות המתקבלת על הבד היא תוצאה של שיתוף־פעולה בין התסריטאי, הבמאי והשחקן. אף אחד מהם אינו יכול לבנות דמות עד הסוף, כל אחד מהם זקוק לאחרים. אחד היתרונות הגדולים של החזרות, בעיני, לא היה בליטוש המישחק אלא בליטוש הכתיבה, משפטים, סצנות ששונו או בוטלו משום שנוצרה בהם הרגשת זיוף.”

קארני, טומלין ודייוויס
שלישייה מיקצועית מאד

שחקנית לילי טומלין ב„מעקב”
ירדה לעומק נישמתה

לא גבוה, לא שרירי ולא יפה!

פוזן מארטי פלדמן
הילדים נהנים מן האטרקציה

„בן ג׳סט” הוא אחד הרומנים המפורסמים ביותר שנכתבו על ליגיון־הזרים, מלא מעשי גבורה, רומנטיקה והקרבה עצמית. הוא הלהיב את הקולנוע עד־כדי־כך שהוליווד לא יכלה להתאפק ועיבדה בעבר את הסיפור לסרט שלוש פעמים.

בפעם הראשונה היה זה כשהקולנוע היה עדיין ראינוע, ב־1926, והשחקן הראשי היה האליל הבריטי של הוליווד, רונלד קולמן. הפעם השנייה, המפורסמת ביותר, היתה 13 שנים לאחר־מכן, והאביר העשוי ללא חת היה האיש שסימל את הגבורה ההוליוודית באותה התקופה, גארי קופר.

לפני כתריסר שנים חזרה עיר־הסרטים אל התהילה של ליגיון־הזרים, הפעם כקרש־קפיצה של כוכב חדש אל ההצלחה, קרש־קפיצה לא־יוצלח משום שאותו כוכב, גאי סטוקוול, לא חרג מאז מתחום התפקידים המישניים. אבל אפילו במיקרה הזה, צריך היה להודות בתכונה אחת שהתברך בה מעל ומעבר לכל ספק: האיש היה גבוה, יפה ושרירי.

והנה יוצאת לאור הגירסה הרביעית של בו ג׳סט. שמו המלא של הסרט הפעם הוא הגירסה האחרונה של בו ג׳סט. ייתכן מאד שאכן, אחריו, לא יעיזו עוד לגעת בסיפור הזה. כי האיש העומד הפעם במרכז מעלליי הנצח של לגיון־הזרים לא גבוה, לא שרירי ולא יפה. ליתר דיוק, הוא פוזל, כחוש, ואפו מתחרה עם מיגדל אייפל. למי שעדיין לא ניחש, האיש הוא מארטי פלדמן, מי שמכונה בדרך־כלל „השלישי באחים ברוקס” (שני הראשונים הם מל ברוקס וג׳ין ויילדר). הוא היה המשרת הגיבן של פרנקנשטיין בפרנקנשטיין הצעיר, השותף לשתיקה הרועמת, בסרט אילם, וסמל המשרת המטורלל בעלילות אחיו הצעיר של שרלוק הולמס.

ולא זו בלבד שהוא מופיע בתפקיד הראשי בגירסה האחרונה של בו ג׳סט, הוא גם כתב וביים את הסרט שבו הוא מגלם את אחיו התאום של מייקל יורק. איזה סוג של תאומים זה? תאומים נוסח ברוקס־פלדמן. אן־מרגרט צורפה לצוות ההסרטה, כאם החורגת של הגיבור (נו באמת, איזה גיבור יהודי לא מזכיר לפחות פעם אחת את אמא שלו?). פיטר יוסטינוב הוא סמל בריטי בעל רגל אחת וג׳יימס ארל ג׳ונס (שהופיע בהתיקווה הלבנה הגדולה) הוא שייך ערבי המתלונן כל העת ש„המידבר מאובק מדי”.

פלדמן מחדש את בון ג׳סט
מוכן לזלזל מפיק

„יש לי רק שני ראשים”

פלדמן, שלפני תהילת האחים ברוקס היה בדרן פופולארי ביותר באנגליה, שם הופיע בסידרות טלוויזיה ועל הבימות הקלות, הוא כיום בן 43, נשוי זה 18 שנים לאותה אשה, וצימחוני. „איני מוכן לזלזל שום דבר שהיו בו חיים ממשיים”, הוא מכריז, ומוסיף מייד: „אבל אני מוכן בהחלט לזלזל מפיק.”

הצלחותיו הקולנועיות האחרונות (כולל קבלת־הפנים החמה שבה התקבל סירטו החדש) דווקא יוצרות, כרגע, יחסים טובים בינו לבין המפיקים. „יש לי חוזה לחמישה סרטים,” הוא מסביר, „שיחזיק מעמד עד שהסרט הראשון ייכשל.”

לפלדמן אין שום השכלה פורמאלית למישחק או לכתיבה, את נעוריו בילה בפאריס, כשהוא מזדנב אחר חיילים אמריקאים שלמדו בסורבון, עד שגורש משם בגלל שוטטות ומישפחתו המודאגת שלחה אותו לפנימיה. ליתר דיוק — לכתריסר פנימיות, שאותן החליף במהירות מירבית. בתקופה מסויימת החליט שהוא עתיד להיות משורר, ניסה להתקרב לחוג ידידיו של דילן תומאס וכדבריו, כתב פואמות שהיו „מיברקים ששלחתי לעצמי.”

את הדחיפה הראשונה להומור קיבל כשראה את ה„גון שו”, מופע קומי מטורף לחלוטין שהבולט במשתתפיו היה פיטר סלרס הצעיר. הוא התחיל לכתוב בדיחות עבור קומיקאים אחרים (עד היום הוא טוען שהוא בראש וראשונה כותב, ורק אחר־כך שחקן או במאי) ומאוחר יותר, בתמיכתו של דויד פרוסט, זכה להופיע בעצמו בטלוויזיה.

הגירסה האחרונה של בו ג׳סט היא ההזדמנות הראשונה שניתנת לו לחבוש שלושה כובעים במקביל: של במאי, תסריטאי ושחקן. „וזה די קשה,” הוא טוען, „משום שיש לי רק שני ראשים.”

פלדמן עם אן מרגרט
אח, איזו אמא!

תמונה שלמה. אין ספק שבכך מעיד בנטון על השפעתו העקיפה, אולם הברורה מאד, של האיש שהפיק את הסרט, הלא הוא הבמאי רוברט אלטמן. אלטמן הוא איש המפורסם בצורה החופשית שבה הוא מקיים את סרטיו, ובדרור שהוא מעניק לשחקניו לשנות את הדיאלוגים, לעיתים לכתוב אותם מחדש, או לשנות אפילו הת־נהגות יסודית כדי שהכל יתלבש בצורה המושלמת ביותר על דמותו של השחקן, והתמונה שהצופה יקבל תהיה שלמה.

אלטמן, המפעיל מזה כמה שנים חברת־הפקה משלו, קיבל את התסריט שאותו כתב וליטש בנטון במשך תקופה ארוכה, מן הסוכן המשותף שלהם. התסריט מצא־חן בעיניו, והוא היה זה שהציע את לילי טומלין, כוכבת במה וטלוויזיה שזכתה ב־סירטו נאשוויל, בתפקיד הקולנועי הרא־שון שלה, וזכתה מייד בעיקבותיו בסידרה של פרסי ביקורת.

„במקור היתה מארגו צריכה להיות צעי־רה יותר ומנבלת את פיה הרבה יותר,” מציין בנטון. אולם הוא אינו מצטער אף לרגע על שבחר בלילי. „זה מוזר, אבל נדמה לי שבסך הכל, היא ירדה יותר ממני לעומק נשמתה של מארגו,” אמר.

הסרט כולו מצולם ברחובות לוס־אנג׳לס, עיר שנראית כאן מוזרה, שונה מן התמונה הנוצצת שמציגים מרבית הסרטים ההוליוו־

פעולה ב„מעקב של חצות”
בוגארט פלוס 30 שנה

דיים, עיר שבאמת חיים בה ושאינה משמ־שת רק כתיפאורה נצחית לקולנוע. הדמו־יות שבהן נתקלים השניים הן אנשים ה־סובלים מחולשות וסטיות ותשוקות אנוש־יות. אין כאן סופר־גבלים ואין כאן מזימות שטניות. יש כאן רק אנשים בשר ודם ש־מנסים לפרוץ את חומת הבדידות שלהם, אנשים המקימים סביבם חזית של מילים נוצצות, כדי להסתיר את תיסכוליהם.

אפילו צורתו החזותית של הסרט הולמת את הגישה הזאת. „אל תיקח צלם בעל סיגנון מוגדר,” הציע אלטמן לבנטון, ש־עבד בסירטו הראשון עם גורדון ויליס (מי שצילם את הסנדק והמעקב וכל אנשי ה־נשיא). ובנטון לקח צלם בשם צ׳ק רושר, שעשה לפני־כן רק שני סירטי־עלילה ארו־כים. וכדי לשקף היטב את האוויר ספוג־הפיח של לוס אנג׳לס ואת התחושה הכל־לית שחייבת לשרור לכל אורך הסיפור, הוא דרש ממנו צבעים שאינם ברורים עד הסוף, מעין תערובות הנוטות לאדום או לחום אבל תמיד בתערובת של עוד כמה צבעים.

ההוליווד לומדת. כשיצא הסרט לשוק, בארצות־הברית, הוא התקבל במידה מסויי־מת של הפתעה. עקרונית, כך סבורים כלכלניה של הוליווד ואנשי הסטאטיסטיקה שם, לא ייתכן שמישהו מעוניין לראות מה קורה לבלש מזדקן ולידידתו ההיפית־למחצה. חוץ מזה, ארט קארני הוא אולי שחקן מחונן (פרט לאוסקר, קיבל פרסים רבים על הופעותיו בתיאטרון ובטלוויי־זיה) אבל אינו כוכב־קולנוע. ולילי טומלין היא מצחיקה, תוססת, כל מה שרוצים, אבל חסר לה הזוהר הקלאסי.

אולם הקהל, והביקורת, סברו אחרת. השבועון טיים הקדיש ללילי טומלין כתבת־שער, כבוד השמור רק למתי־מעט שהם באמת בפיסגה, וקשר את הופעת־היחיד שלה על הבמה (שבה החלה מייד אחרי סיום הצילומים) עם מישחקה המרשים ב־סרט. הביקורות הסכימו כולן שמדובר ב־אחת ההצלחות של השנה (אפילו עיתוני המיסחר במקצוע, אלה העוסקים בתחזית ההכנסות, הודו שיש לסרט פוטנציאל). והרווחים בקופה, גם אם לא שברו שיאים, הצדיקו את ההשקעה. ובפסטיבל הסרטים האחרון בברלין קיבלה לילי טומלין פרס על מישחקה. זאת, למרות שהסרט לא זכה בשופרות הגדולים שבהם נעזרת הוליווד לסרטים שבהם היא מאמינה, ולמרות ה־פסימיות של המומחים למיניהם.

אבל מאחר שהוליווד היא עיר שאינה חיה על עקרונות ולומדת מן הניסיון, כל הסיכויים שאחרי מעקב של חצות אפשר יהיה לראות את ארט קארני לובש שוב את מדי הבלש הפרטי, ולצפות שלילי טומלין תהפוך למישקל הכובד העיקרי בסידרה של הפקות חדשות. כדיברי הסיסמה ה־מפורסמת של עולם השעשועים: „אם אינך יכול להם — הצטרף אליהם.”

שחקן ארט קארני בדמות איירה ולס
כיב־קיבה מכרסם

בואינג במצולות

נמל־תעופה 77׳ (אלנבי, תל־אביב, ארצות־הברית) — אחרי שהבואינג הנחבל באוויר והניצל ברגע האחרון הצליח כבר לסחוט מיליונים במריטת עצבים על הקרקע ובאוויר, הגיע הזמן שינסח את כוחו גם במצו־לות הים. לכן החליטו מפיקי הסרט — שהופך לאט אך לבטח לסידרה — שבפרק הנוכחי צריך הבואינג, הפעם מודל 747, להתחפש לצוללת.

חוץ מזה הכל כבר מוכר, עקרונית, מן הפרקים הקוד־של נמל־תעופה. קבוצת אנשים סגורה בתוך הבואינג וצריכה להשתלט על הפאניקה שעלולה לפרוץ (במיקרה זה, אחרי נחיתת־אונס בלב־ים) וקבוצת אנשים אחרת, בחוץ, העושה מאמצים נואשים להציל את המטוס הנפגע.

מה שמשתנה הוא הליהוק, והפעם יש כמה הברקות משעשעות מאד. ג׳ק למון הוא הגבר התורן המטיס את המטוס בביטחון ובמומחיות משעשעים בהחלט (בעיקר אם זוכרים את תפקידיו הקומיים הרבים בעבר). ג׳יימס סטיו־ארט חוזר אחרי פרישה ארוכה כדי לגלם את בעל המטוס שבדרך אליו מתרחשת התאונה, אוליביה דה־האווילנד וג׳ו־זף קוטן מציגים את הדור הישן של הכוכבים האורחים בטיסה, ברנדה ואקארו ודארן מק־גאווין מייצגים את דור הביניים ולי גראנט חוזרת בפעם המי־יודע־כמה על תפקיד הכלבה השתויה שבאה על עונשה, כפי שאומנם מגיע לה. השריד האחרון מן הצוות של הסרט הראשון הוא ג׳ורג׳ קנדי, שגילם בשלושת הגילגולים את המומחה למטוסי בואינג המשיא עצות לצוות ההצלה. הפעם תפקידו זעיר, אולי משום שהממונים על ההצלה הם אנשי חיל־הים האמ־ריקאי, ואלה אינם זקוקים ליועצים־אזרחים.

כל זה צפוי, ידוע מראש, ואין הרבה הפתעות. אבל העיקר בסרטים כאלה הוא מישחקי התיפאורה, הפעלולים הקולנועיים ומידת ההזדהות עם הכוכבים הרבים שמו־פיעים על המסך, שאיש אינו מתייחס אליהם כאל דמויות אלא כאל כוכבים בתחפושת. השיטה פעלה היטב בהזדמ־נויות קודמות, ואין ספק שהיא תפעל גם הפעם. כי הרי כבר מדברים על נמל־תעופה 79׳.

מריטת עצבים על הקרקע, באוויר ובמים

נוער משתטה

חתיכים וחתיכות (אסתר, תל־אביב, ארצות־הברית) — תע־רובת משונה ביותר של מרד הנעורים ואמריקן גראפיטי, אשר מנסה להגיש לקהל הצו־פים מעין דיוקן של הנוער האמריקני תחדש תוך הדגשת השיטחי והאווילי שבו.

שני הגיבורים הראשיים הם תלמידי גימנסיה, שחקנים בקבוצת־הכדורגל האמריקאי של בית־סיפרם (פרוש הדבר שהם חבר׳המנם), והסרט מספר כל מה שקורה להם במשך כמה חודשים. זה כולל חיזורים והזדווגויות עם נערות מקומיות, דהירה במכוניות ישנות, החלפת מהלומות עם תלמידי בית־ספר מתחרה בעיירה שכנה, ואפילו עימות קטן עם מורה־להתעמלות המתעלל באחד משני הגיבורים.

הבעייה החמורה ביותר של הסרט היא הזילזול המוח־לט שבכתיבתו, כאשר האפיזודות מודבקות זו לזו בגסות, והדמויות משעממות וחסרות־עומק ושאולות ברוב המיק־רים ממקורות אחרים, ואפילו בלש מומחה לא יכול היה למצוא כאן מיבנה דרמאתי. הבמוי מזכיר תערובת של סרט־פירסומת עם סירטי „מסיבות החוף” המגוחכים מלפ־ני כתריסר שנים.

למען ההגינות צריך בכל זאת לציין שתי עובדות: האחת, הסרט זכה בהצלחה מיסחרית נכבדת בארצות־הב־רית, ומכאן ניתן אולי להבין שיש בו משהו שנסתר מעיני הביקורת; שנית, אחד משני השחקנים הראשיים הוא רוברט קאראדין, אחיהם הצעיר של דויד (מנועד לתהילה) ושל קית (מנאשוויל), אשר בטיפול נכון עשוי להוכיח את עצמו ככישרוני לא פחות מן האחים המבוגרים יותר.

מיזמוזים בגימנסיה נוסח אמריקה

כפר הרי"ף

(המשך מעמוד 39)

לעיסקות. ליברמן דאג להקלות נוספות לידידו רחמים לוי. בזמן חתימת החוזה ידעו חקלאי האיזור כי שנת 76—75' היא שנת בצורת, והכפר התחייב לספק ללוי מים לשדות, אשר מחירם ישולם מתוך ההכנסות.

אחרי שלוי החל מעבד את שדותיו התרחשה בכפר תופעה מופלאה. לפי החשבונות התגלה פחת עצום של מים, שהסתכם בסכום של מאה אלף לירות. כיוון שהעומס הכספי חולק באופן יחסי בין כל חברי המושב, התעוררו טענות של חלק מהחברים, שעמדו בתוקף על כך שלא ייתכן כי צרכו כמות מים גדולה כל־כך, וכי האשמה היא בוודאי בשדות הכותנה של רחמים לוי.

בבדיקה קצרה שערכו בשדות הכותנה של לוי אומנם התברר ששני שעוני־המים לא פעלו כלל, ואילו אחד מהם עבד בכיוון ההפוך. בכפר החלו לעוף האשמות הדדיות והכחשות נמרצות. והפרשה הסתיימה בכך שאנשי חברת מימי הדרום כיסו את השעונים הפרובלמטיים בקופסות־מתכת נעולות. אולם פרשת גניבת המים היתה הקש ששבר את גב הגמל.

החבר התמנה ✱ כבודק

כאשר התגלתה פרשת גניבת המים ונחשף מעט מעלילותיהם של נוח ליברמן, רחמים לוי ויוסף שוורץ בעיסקי החכרת הקרקעות, החליטו חלק מחברי הכפר לפעול. הם שלחו מיכתבי תלונה לשר־החקלאות לשעבר אהרון אוזן, ואף הוזמנו אליו לפגישה לפני כחצי שנה.

באותה פגישה השתתף, לחשש של המתלוננים, גם צבי מרגלית, שהוא האחראי מטעם מישרד־החקלאות על איזור כפר הרי"ף. למרבה הפלא, תחת שיקשיב לתלונותיהם של המתלוננים ביקר אותם מרגלית בחריפות וגילה בקיאות מופלגת בעיסקות מפוקפקות, כביכול, שלהם עצמם. הוא טען, כפי שהגיב אף בשיחה, כי „מי שמצביע על אחרים צריך לזכור ששלוש אצבעות מצביעות עליו."

בסיכום השיחה, אחרי שלא איפשר למתלוננים להשמיע את דבריהם, התמנה צבי מרגלית לבדוק את המתרחש בכפר הרי"ף. למרות שהתלונות של חברי המושב נגעו לכל מה שנחשף בשתי כתבות אלה, עשה מרגלית ניסיון מוצלח למדי לחפות על ליברמן וחבורתו, או שכישרו כחוקר בתחום ענייניו דל ביותר. בסיום מסקנותיו הודיע לשר אוזן: „מכל האמור בוודאי תבין שמדובר בקומץ של ממורמרים הקיימים בכל מושב." למתלוננים עצמם, בניגוד להבטחתו, לא טרח מרגלית כלל לספק את מסקנות בדיקתו המוזרה.

מעגל ✱ מוצק

פרט קטן שהשר אוזן והמושבניקים לא ידעו במשך זמן רב, והיכול להסביר את הבדיקה המוזרה של פקיד מישרד־החקלאות, הוא העובדה שצבי מרגלית הוא ידידו הטוב של נוח ליברמן וחבר משק ניר־בנים, שבו חבר גם אהרון ארצי, מי ששתתף עם רחמים לוי בעיסקי החכרת הקרקעות של כפר הרי"ף. בכך סגר מרגלית מעגל מוצק של בעלי תפקידים, שלא איפשרו למתרחש בכפר הרי"ף להתגלות במשך זמן רב לראשי מישרד־החקלאות והסוכנות היהודית. שיתוף־הפעולה, במעשה או במחדל, בין יו"ר ועד הכפר נוח ליברמן, פקיד חברת הספקה יוסף שוורץ ומועדפים למיניהם בכפר הרי"ף, ויחסו המוזר לפרשה של האחראי על האיזור מטעם מישרד־החקלאות — כל אלה איפשרו את ביצוע העסקות המפוקפקות שרבות כמותן מתרחשות בדרום הפרוע.

מכל מקום, אם צמרת האיחוד החקלאי שאליו משתייך המושב, הסוכנות היהודית ומישרד־החקלאות לא ייכנסו לעובי הקורה ויחקרו את ההיבטים הפליליים במעשי המעורבים בפרשה, הרי היריות שנורו בכפר בשבוע האחרון לא יהיו כנראה היריות האחרונות.

לצעירים בגיל וברוח!

שלושה ימים עליזים ו„זרוקים" בטיול אילת - שארם!

מחיר סמלי — 389.— ל"י, כולל מ.ע.מ.

מועדי יציאה: ערב סוכות 26.9.77 ; 30.9.77

הדרכה מעולה ● אוטובוסים נוחים ● בטיחות מירבית

מסלול הטיול:

יום ראשון — ת"א — באר־שבע — משאבי שדה — ביר עסלוג' — כביש חדש לשדה בוקר — עין־עבדת — מצפה רימון — ערבה — קטורה — יוטבתה — עמודי שלמה — אילת — ביקור במצפה התת ימי — לינה בחוף. — הווי ובילוי סביב מדורה.

יום שני — אילת — אי האלמוגים — פיורד — נואייבה — דהב — ראס נצרני — ראס מוחמד — שארם — רחצה בים — לינה בחוף. — רחצה לילית, שירים וצ'יזבאטים סביב המדורה.

יום שלישי — שארם — מעבר שהירה — אילת — יוטבתה — ערבה — עין יהב — חצבה — סדום — ים המלח — עין גדי — קליה — מעלה אדומים — ירושלים — תל־אביב.

יש להצטייד בשמיכות או בשקי שינה.

ליוצאים ב־30.9 — ביום השני, הלינה בנואייבה והצטרפות לוודסטוק

הרשמה: רון נסיעות וטיולים,

תל־אביב, רח' הירקון 107, טלפונים: 223852, 227182.

הופיע! הגליון החדש של

חדשות המשטרה

116 עמודים של „חומר מדליק" ובלעדי!

● יגאל לביב מדווח מחו"ל: פשע ישראלי חובק עולם

● מאחורי־הקלעים של פרשת השוטרים־הפורצים! „מכה" מתחת לחגורה

עבריני רמלה-לוד: מאזן האימה

סיכום „פסטיבל הפשע המאורגן"

רצח אלי אזולאי: גופה במזוודה

נשים בעולם הפשע

וכל המדורים הקבועים בהשתתפות: אריה אבנרי ● יגאל לביב ● צבי לידסקי ● חיים משגב ● ועוד ועוד

לא לגברים! לא לגברים! לא לגברים! לא לגברים! לא

בישולים

„מוס סושרד" מטרף

את המוס הזה יש להכין משמנת מתוקה טריה לחלוטין, ללא טיפת טעם „חמוץ". לוקחים שקית אחת שמנת מתוקה (200 סי־סי). רצוי לערבל במערבל־יד שכן כך מובטחת בקרה טובה יותר, בשל הכמות הקטנה.

שמים לפני ההקצפה, בתוך השמנת, שלוש כפיות יפות של אבקת קקאו סושרד (קקאו מעורב בסוכר דקיק, טעם גן־עדן. להשיג בסופר־סלים).

שתי כפיות סוכר, קצת פחות מחצי כפית זעירה מתוקה נס קפה, וגרד לימון כדי רבע כפית.

מקציפים הכל יחד, עד שהחומר מסמיך מאד אך עדיין לא הפך חמאה. מוציאים לצלוחיות, ושופכים למעלה בזהירות כף אחת ליקר „סבריה". הליקר „שובר" את המתיקות, ומוסיף ממד נפלא.

לא להשמיט אף מרכיב ממרכיבי המוס. המצאות נא לעשות רק אחרי הפעם הראשונה.

קינוח מטרף בתכלית הטירוף.

מיסעדה

הביסטרו המשתולל

מרגע שהגענו לאילת, קיבלנו את עונ־שנו במלואו על שרצינו להימלט מכל העולם. אדם יהודי מישראל אל לו לפתח תשוקות לא־סבירות בדבר בדידות מזהרת, ג'יין וטרזן וכל השאר. הערכת מצב בלתי־אחראית קבעה שבימים שורפים אלו — אילת תהיה לבטח המקום היחידי בכל המדינה אשר פיזור האוכלוסין בה דליל באופן מרנין. צררנו חוט וחצי לכיסוי, וגם כובע אחד משותף — במיקרה שבכל זאת נפגוש מישהו מוסר, וירדנו לאילת להתפזר במרחבים. באילת חיכתה סבר כל המדינה עם רשימה שמית ביד, בודקת ומציצה ללא־הרף מי עדיין לא הגיע.

הקרנבל השתולל לנו מול העיניים. אוהלים, צידניות, כיסאות מתקפלים, מיז־וודות סגורות בלחץ על שאריות מתנפ־נפות, גיגיות וחצי תכולת דירה ממוצעת — אלה היוו את הפריטים האלמנטריים ביותר אשר בלעדיהם, אין כל אפשרות כידוע, לנפוש כמו ציפור בטבע.

לא אויתי להשלים עם המציאות הלו־הטת. בחנתי אותה במשך שש נאגלות רצופות ושל התעלפות מתוך הכרה מלאה. כיוון שבכל פעם התעוררתי לאותו עולם — וגם העסק של שפיכת מים על ראשי מתוך צינור מצחין החל להימאס עלי באמת ובתמים, קיבלתי את הדין, בתנאי שנלך לביסטרו של רם קופר.

ראשית, יש שם מזגנים. שנית, יש אוכל טוב. שלישית, לרם יש ושק בלתי־נגמר של מחמאות שאותן הוא מפזר כמו גרעינים לכל רוח, ובעוד שאשה מטופחת יכולה לוותר על אי־אלו מחמאות מהמיכסה היומית — אינני סבורה שאשה חולפת מים יכולה להרשות לעצמה לעשות זאת.

קיבלנו תפריט שצפן הפתעה. המיסעדה, שכיכבה פעם בראש מיצעד היוקר, פשוט לא העלתה את המחירים מזה זמן רב. אם להתחשב בעובדה שרמת האוכל לא ירדה, הרי שפלא תקציבי מתרחש שם.

מנה ראשונה הזמנו סלט חסה. קיבלנו יצירה מפוארת, העולה 9 ל"י בלבד. הסלט היה מוצף מכל צדדיו ברוטב שיגעוני, ומתובל בכל הדברים הנפלאים שאהבה נפשי בתוך סלט ירוק. ואל ייקל הדבר בעיניכם. סלט ירוק ראוי לשמו הוא אמנות עם כללים משלה. בין המנות מגיע רם, נוטף אדיבות מחוף אל חוף, ומברר אם הכל בסדר. זה האחרון, טיפוס אמיתי. צרפתי בכל רמ"ח איבריו.

המקום ספון עץ (אלא מה) ומכוסה מהמסד עד הטפחות באריזות ויסקי וליי־קרים אבסוטיות, כרזות פירסומת סכסיות, קיטעי עיתונות, וכל הנושאים המעניינים הקשורים בבטן האדם, מרכז היקום.

לעולם אינני כותבת על מיסעדה אחרי ביקור אחד בלבד, כך שאני מסוגלת להתרשם מקשת רחבה יותר של מאכלים. כל המנות הבאות נוסו באחריות, והן טעימות לחלוטין: דג פרידה מטוגן שלם, תפוחי־אדמה צלויים, מוסקה, קוסקוס, מרק־עוף צח (לא מאבקה), סטייק מפולפל. סרטנים ברוטב, פיטריות מוקרמות. התפ־ריט כולל כמובן יותר, אך אלה המנות שהרשימו אותי. בכוונה עברתי בטיסה על פני המנות העיקריות, בכדי שאוכל להתע־כב יותר על ציפור נפשי — המנות האחרונות. לרם יש קינוח מטורף לחלוטין. „מוס סוקשרד" הוא קורא לו. הצמדתי את עטי לרקתו — ותבעתי את המתכון. מהירות כניעתו עוררה את חשדותי — אשר התאמתו עד אחד, כאשר הגעתי הביתה וניסיתי לשחזר.

חוץ משני מרכיבים הוא שכח שלושה, והמישקל שלו שבו הוא שוקל את החומרים גם הוא לא כל כך איי־איי־איי. אבל סוף טוב הכל טוב, והעסק באמת טעים. זוג יכול לצאת בנזק של כ־160 ל"י, אחרי השתוללות גמורה.

אשר למתכון — נא להציץ למעלה.

בריאות

עיכול תקין

אחת הפירסומות הכי מצחיקות בארה"ב מורה על אדם המתרוצץ כשרוי במצוקה בולטת, פונה אנה ואנה ללא מנוח. לפתע, בהשראת רגע נדירה, נדלק לו פנס בראש — והוא אץ־רץ בשימחה ובולע פילולה. כעבור רגע הוא נעלם — נשמע שאין מוכר וחביב של ניאגרה וביוב, והמידענו מופיע כמו מרי פופינס, מאושר ומבסוט עד הגג. הצליח לו.

דא עקא, שפאר היצירה הקדום לא־כל־כך מצליח להרבה אנשים. עשרות מיליוני דולרים מוצאים מדי שנה על גלולות ותכשירים להסדרת העיכול. חלק נכבד מהתרופות גורם נזק איום, בהותן הרגל כימי וביוצרן תלות. הדרך החיובית ביותר לטפל בבעייה זו היא לתקן את השיבר הראשי, במקום את הברז שמימין תרבו. התשובה לבעיה טמונה במזון שאוכלים.

תעשיית המזון המודרנית טורחת להר־חיק, לעדן ולנפות את הסובין — חלקי התאית — מן המזונות, וכאן קבור הסלב. שכן בדיוק המרכיב הזה המצוי בתוך המזונות, הוא המונע את העצירות. נזק העצירות אינו רק בהוותו אי־נוחיות ותחו־שות „כבדות" בלבד. מסתבר כי באין הורקת פסולת סדירה, מהירה וקבועה מהגוף, מספיקים החידקים המצויים במעי הגס „לעבד" ולעכל חזרה לגוף את החו־מרים שהטבע דאג להרחיק. כמו־כן הם הופכים חומצות־עיכול של המרה לחומר הידוע כגורם רב־עוצמה של סרטן.

המעי הגס אצל אנשים הניזונים מתפ־ריט עשיר בתאית, נשלט על־ידי חיידקים מסוג אחר אשר אינם תוקפים ואינם מפרקים את חומצות המרה, ואלה נמצאות ללא שינוי חימי בתוך ההפרשה.

לחובבי־הביולוגים, האוהבים לדעת בדיוק „איך זה פועל", הרי התהליך: כאשר החיידקים במעי הגס פועלים על התאית, אחת מתוצאות־הלוואי שהם יוצרים היא קבוצה של „חומצות שומנות" — שהן בדרך־כלל חומצות אורגניות. חומרים אלה — הידועים בשמות כמו חומצה אצטית, חומצת חמאה וחומצת גליצריל — הם חומרים משלשלים טיבעיים. כאשר התזונה עשירה בתאית, מובטח כי הם יגרמו הפרשה מהירה. התאית גם מגדילה את נפח הפסולת וממריצה בכך את הפעולה השרירית של המעי. כל גרם של תאית מסוגל להגדיל את נפח הפסולת פי־עשרים, בסופגנו כמויות ניכרות של מים ובפנותו בכך את המעי הדק מתכולתו הנוזלית.

ניתן להשיג את מזון הפלא גם בארץ. בסופר־סלים נמצא למכירה ליד הקורנפלק־סים למיניהם תאית נקיה, בשם All Brance. כף אחת ליום בתוך שמנת, לבן, סלט או מאפה יתוללו נפלאות, בצורה טיבעית ובריאה. התאית נטולת־קלוריות לחלוטין, ואין להתחשב מהמדבקה בשפה העיברית המורה על תכולת סוכר וכו', שכן זו היתה מיירעדת למוצר אחר לגמרי.

אופנה

ארנקים שקופים

טירוף לוהט החל את דרכו מבין דפי הווג הפאריסאי, גדל לממדי מגיפה ונחת בשעה טובה גם אצלנו. לטירוף הנ"ל קוראים ארנקים שקופים, והוא מתמזג באופן יוצא מן הכלל עם הנעליים השקו־פות בסימפוניה אופנתית צלולה.

כל אחד יתפעל מהעזת השופע, לצאת בימינו אלה מול החיים האכזריים עם הרצל בודד אחד. לחילופין אפשר לדחוס בפנים כל מיני ניירות — ואף לא ארנקון אחד. הקאוואלר הג'נטלמני יבין כבר מתחילת הערב שכל מזונותייך — עליו.

הסנוביות יכולות להכניס פנימה את כל הקעקלאך המקועקעים בסימלי פולחן צמ־רת, אשר בארנק הקונבנציונלי — כואב הלב — אין איש רואה.

גלולות אספירין קטנות יתנו בהצלחה אפקט של גלולות נגד הריון. אחרי הכל, הזמנה יותר מפורשת ללא שום קשר לשאלות מוסר יתירו את בעלת הדבר בנחיתות טאקטית בתוך המישחק של ביקוש והיצע, ועל זה אני לא ממליצה. למה דווקא גלולות אספירין, ולא מקוריות? — מסיבה פשוטה. תחזיות סטאטיסטיות מורות על מירב סיכויים להיקלע לכאב ראש יותר מאשר להרפתקה סוערת. כש־הכל הולך למישרין, בלהט האקשן, בין כה וכה נשכחים עניינים פרוזאיים כגון בליעת הגלולה. לעומת זאת, כאשר תוקף את המוח כאב־ראש רציני — מוטב שיהיה אז משהו שימושי תחת ידך.

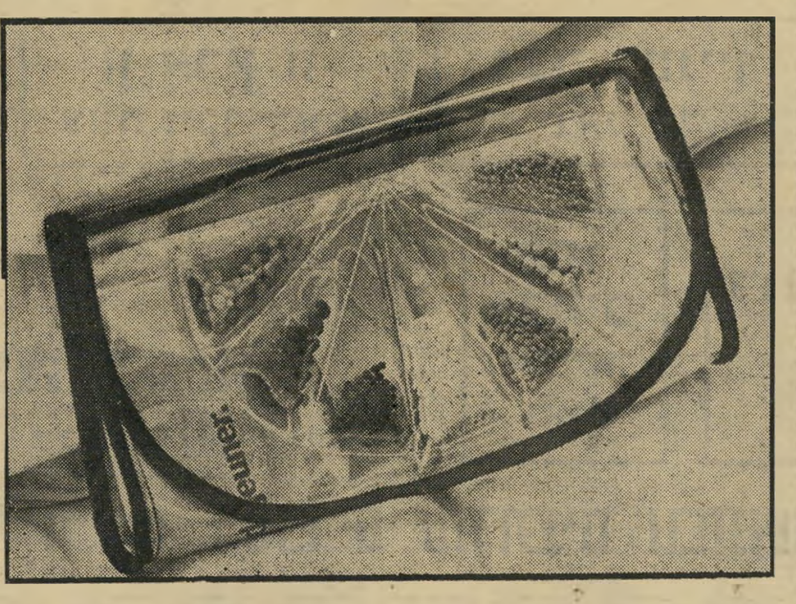

קיטניות לשעת-חירום

מכיוון שארנקים שקופים כבר יש, נותר עתה רק להצדיק את קיומם, וזה סיפור.

ראשית יפתרו ארנקים אלה בעיית ביט־חון. אני בניחה שמעתה לא יוכל אף שמוק חסטן לעכב אותך ושניות יקרות בכניסה לקולנוע כיוון שלא גמר לעשות ספירת מלאי יסודית של כמות הסמפקסים בארנק. ביעור מקרוב מול העיניים — ומקבלים פטור.

שנית, יפתרו באופן פרמננטי בעיית סדר. לחוגגות בבלגאן פרוע המשתולל בבטן הארנק — הבלגאן עדיין ישתולל, אבל ניתן יהיה לפחות לאתר היכן בדיוק משתולל כל מרכיב ממרכיביו.

שלישית, ניתן יהיה לשדר כל מיני שידורים לאומה. ביטחון עצמי פראי יופגן, למשל, על־ידי נשיאת שטר של מאה ל"י.

על חזית הארנק תפורות קיטניות ציב־עוניות, היכולות לשמש בהצלחה בולטת מזון לשעת חרום — ומה עוד ניתן לדרוש מארנק בודד אחד?

עיצוב: ליזה בוקר.

מסורת

עוגת־דבש אלוהית

העוגה דלהלן היא יצירת־פאר עדינה, שמירושמה עובר במישפחתנו מדור לדור. סבתי ממש התפעלה כשהבאתי לה את אופן ההכנה על פתק. „כל הכבוד," אמרה לי, „תביאי לי עוד."

סוד ההכנה הוא ב„קיפול" עדין של כל מרכיבי העיסה. העוגה תופחת מאד, ורצוי להכינה בתבנית מיוחדת של סיר פלא (למכירה בכלי־בו שלום תבניות עוגה גבו־הות, מצופות חומר נגד הידבקות), אך כמובן אין זה הכרחי. המירקם המתקבל הוא כשל עוגת „לקח" עדינה מאד ושעיומה להפליא.

ככל שהתנור חם יותר, ומשך האפיה ממושך יותר, העוגה מתקשה יותר. לכן, כדי לקבל עוגה רכה וטובה, בודקים על־ידי נעיצת סכין. ברגע שהסכין יוצאת נקיה מוציאים את העוגה, ולא מכניסים אותה במקרר למען השם! אופים בחום בינוני נמוך, ואחרי חצי שעה מתחילים לבדוק בפירקי־זמן של כל עשר דקות אם כבר מוכן. באופן עקרוני, משך האפיה הוא שלושת־רבעי השעה, אך כל תנור הוא אינדיווידואלי. צבע העוגה צריך להיות חבש־זהוב.

הסיפור, בלי הרבה סיחבולים, תומצת לשני שלבים פשוטים.

אל"ף: בקערה בינונית מערבבים היטב 6 חלמונים + 6 כפות שמן + 6 כפות דבש + חצי כפית ציפורן טחונה + כפית אחת קינמון טחון + כפית אחת סודה לשתייה + כוס אחת קמח רגיל.

בי"ת: במיקסר מקציפים 6 חלבונים + 5 כפות סוכר. „מקפלים" לתוך הקערה, כאשר הקצף מוכן, את התערובת משלב אל"ף, לאט, בזהירות ובעדינות, ומוסיפים בהדרגה עוד כוס אחת קמח רגיל.

אפשר להוסיף לשלב הסופי גם 50 גרם אגוזים קצוצים. אלף קלוריות יותר, אלף קלוריות פחות, ממילא זאת שואה דיאטתית.

לכסות בניילון, ולהחביא בתנור. אם שני ילדים קטנים, העוגה תצליח להישמר כך במחבוא עד בוא האורחים — או למרות שהם באים.

קריאה נעימה בכריכה קלה

בשדות פלשת
אורי אבנרי

ספטמבר השחור
תומאס האריס

הפילגש
הרולד רובינס

הפירט
הרולד רובינס

סטילטו
הרולד רובינס

בטסי
הרולד רובינס

ספסרי הממון
ארתור היילי

הנשר נחת
ג׳׳ היגינס

אני קלאודיוס
רוברט גרייבס

קלאודיוס האל
רוברט גרייבס

לא שם זין
דן בן אמוץ

זו ארץ זו
צוות ניקוי ראש

גבר לעניין
יגאל לב

פחד גבהים
אריקה ג׳ונס

רגע לפנות בוקר
עמוס אטינגר

„גד״
חברה להפצה בע״מ
רח׳ צ׳לנוב 13, תל־אביב, טל. 823701, 820129

להשיג בכל חנויות הספרים והדוכנים ובחנויות השק״ם

מורלה
הטפטים המעוצבים כיצירת אומנות

רובקס
שנה טובה עם

רמקולי KEF
קובעים יותר מכל מרכיב אחר, את איכות המערכת.
מפרטים טכניים: „מלוס״, ארלוזורוב 15 ת״א. טל. 221751—03

מוסיקה למסיבות
בבתים ואולמות
כולל תקליטים, תאורה
ומערכות סטריאו. „קנווד״
אבן־גבירול 15, ת״א,
טל: 473672, 476179

אימהות ללא נישואין?
רציני, משכיל, 55
נשוי ללא ילדים מחפש מועמדת.
המטרה: ילד משותף.
ת.ד. 33301, ת״א.

רובקס
המתנה השימושית ביותר

מורלה
הטפטים המעוצבים כיצירת אומנות

היי יפה וחלקה ללא כאב
שתי שיטות מהפכניות
במכון הותיק — עור חלק

השמדת שורש
השערה
לצמיתות
בשיטה
אלקטרונית
מהחדישות בעולם
מומלץ ע״י רופאים.

לפנים וכל חלקי הגוף
שיטת חשמלית (גלים קצרים)
MIKRODIN
שיטה אלקטרונית ללא כאב וסימן
DEPILATRON

רק ב-. **עור חלק** המכון הותיק והמהימן
המשלב שתי שיטות מהפכניות ויעילות
להרחקת שערות לצמיתות
צוות מעולה, דיפלומות בין־לאומיות
ייעוץ חינם

ת״א — ארלוזורוב 18 טל: 220745
ראשל״צ — ביאליק 2 קומה א׳

נמר של נייר

המכנה המשותף התיאטרוני להרצל, קאפקא ופרויד ✱ שיר במחלקה האורולוגית ✱ אסיר בדיסנילנד ✱ האם זה מן הנימוס לשיר נוכח גוויית המת?

תיאטרון

זה מסובב

טרי סאותרן הוא סופר, מחזאי ותסריטאי אמריקאי נודע בארצו. סאותרן אינו מפורסם מחוץ לארצות־הברית כסופר ו־מחזאי, אלא כתסריטאי. המוניטין שלו עדיין לא הגיע לישראל בצורה גלויה, אלא מבעד הדלת האחורית.

את המוניטין שלו כסופר רכש סאותרן בסיפרו קנדי (שאותו חיבר בשיתוף עם הסופר מייסון הופנברג). קנדי, שהוא סיפור גילגולי קנדיד של וולטר, בדמות לוליטה בת המחצית השניה של המאה ה־20 (בגירסה הקולנועית של קנדי כיכבו השחקנים מרלון ברנדו, ג'יימס קובורן ואחרים). סאותרן חיבר גם את התסריטים לסרטים כמו דוקטור סטריינג'לאב (ו/או כיצד למדתי לחדול לפחד ולאהוב את הפצצה (האטומית)'). הנוצרי הקסום שהוא פארודיה של ישוע בן המאה ה־20, המרתיח קדרת צואה ענקית מעל לשיקאגו (בכיכובו של רינגו סטאר מהחיפושיות).

מלבד עיסוקיו בפרוזה ובתסריטאות חיבר טרי סאותרן עשרות מחזות קצרים, בני מערכה אחת, המוצגים זה שנים רבות ברחבי ארצות־הברית ובריטניה. מחזותיו של סאותרן מעולם לא הועלו בישראל, מאחר שהם נמנים עם התיאטרון החוץ־מימסדי האמריקאי. יחד עם זאת, דומה שסיגנון התיאטרון של סאותרן השפיע לפחות על מחזה אחד בדראמה הישראלית, וזאת מבלי שהדרמטורגים המקומיים, מומחי־התיאטרון וכמה מעורכי כתבי־העת הסיפרותיים שמו ליבם לכך.

במחצית שנות ה־60' פירסם סאותרן את מחזהו דירה להשכיר, שבו הוא מעלה על קרשי הבמה פסוודו־קאפקא ופסוודו־פרויד. עלילת המחזה מתנהלת בדירתה של הגברת קאפקא המשכירה חדר בדירתה לד"ר זיגמונד פרויד. דייר נוסף בדירה הוא בנה, סופר צעיר ואלמוני, פרנץ

קאפקא + פרויד
=הרצל + קאפקא

קאפקא העובד למחייתו כמישפטן. פרויד עוקב אחר מערכת־היחסים המעוותים בין קאפקא לאימו הרודנית. קאפקא מתמודד עם זיגמונד פרויד והשקפותיו המהפכניות בפסיכולוגיה. וכך נוצרת על קרשי־הבמה התמודדות תוקפנית ואלימה בין מושבת־העונשין לקאפקא, לבין פשר החלומות של פרויד.

אם העימות על הבמה בין קאפקא ל־פרויד אומר משהו לצופה ולשוחר התיאטרון העיברי המקורי, הרי מסתבר לו מייד כי מישהו „סובב" אותו. צרכן התיאטרון העיברי עלול לחוש עצמו מרומה מן העובדה שיש מחזאים ישראלים החושבים ש־אפשר לתת לקהל־הצופים המקומי סוכריות מתוצרת־חוץ ולהתהדר בהן כתוצרת־הארץ. נשאלת השאלה מה אומרת הנוסחה התיאטרונית: הרצל + קאפקא = קאפקא + פרויד?

החווייה הישראלית

שמורת־טבע

פעם היתה ארץ־ישראל יפה. מהחולות צמחה עיר בשם תל־אביב, שילדיה באו מתוך הים — תל־אביב שהונצחה בסיפורים ובציורים של נחום גוטמן, תל־אביב שקדמה לעיר השקועה בעידן הערפיח.

מאז ראשית שנות ה־20 מבלה אהרונצ'יק המציל (אהרון בר־אל) את עיתותיו בחוף־ימה של תל־אביב, תוך הצלת למע־

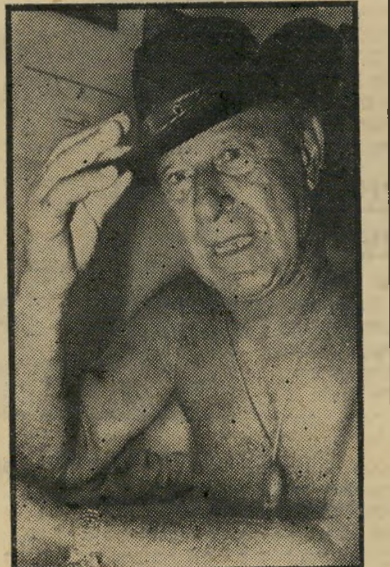

אהרונצ'יק בר־אל
„אלונים מתים זקופים"

לה מ־7000 אנשים מטביעה וממוות. בוחן את חטוטרת העיר שצמחה ליד חוף הים שלו.

בהגיעו לשנת־חייו ה־70 החל אהרונצ'יק מחבר שירים, שאותם קיבץ ופירסם החודש בספר* המשמש כמראה לדור שנכחד מחופי ורחובות עירו. על הסיבה שהביאה אותו לחבר שירים הוא כותב: **„כאשר אדם פורש לגימלאות / והוא נעשה עצוב, ללא סיפוק / וזה סימן ראשון ואות / שהוא זקוק ל'הובי' — לעיסוק..."** שיריו של אהרונצ'יק נאיביים, ומתעלים בכנותם ובפשטותם על שירת־התיחכום המקובלת. הוא כותב על ים, סירות, אופק, גופות שרועים בחול **„וריח סכס ודם צעיר / מעל ליופי המושלם... הו, אלו־הים, תן לי כוחות / וקצת תבונה וכושר. / אני ממש שיכור כמו לוט, / מתשוקתי לאושר..."**

באחד משיריו, „נשות הצמרת", מספר אהרונצ'יק באירוניה על „נשות צמרת החברה" הבוחרות ועד שמטרתו „להחזיר למוטב כל בחורה שהידרדרה לרחוב" והוא מפגישן עם שלוש פרוצות האומרות „נודה לכן כמובן, / אם תעזורנה לנו בזה, שלא תתנה חינם". בשיר אחר הוא מתאר איך „באורולוגית של 'אסף הרופא' ישבו חולים, / בנחת, במתינות ביניהם משיחים. / השיחה נסבה: מהו הטוב שבחיים, / שיאפשר לאנשים להיות מאושרים..." ולקראת סיום השיר, מוסיף אהרונצ'יק: „ידידי, אמר חולה אחד, שלתורו המתין: / תדעו, הכי טוב שבעולם — היכולת להשתין." ובשירו „הטובעת" הוא מתאר נערה יפה טובעת, שהמציל מצילה בהנשמה מפה לפה עד ש„הוא הסתכל בה ארוכות," / כולו מוקסם, איזה פנים, עיניים! / אז פקחה את עיניה התכולות / ובקול רוטט אמרה לו: 'בלי ידיים!'."

לפני כשנה נפטר מהתקף־לב בנו של אהרונצ'יק המציל, הצייר ומבקר־האמנות יואב בר־אל, והאב מספידו במילים: „אל דאגה, בני, לא אבכה, / הרי הבטחנו זה לזה, / גם כשהלב שותת דם / נתנהג כבני אדם. / אך אספר לך בסוד / שזה קשה, קשה מאד, / לחשוב ששוב לא ניפגש, / זה כמו להישרף חיים באש. / אהבתי לדבר אתך / והקרנת הומור וחוכמה / ולהיפרד ממך ב'כף' / עם טפיחה על הכתף. // היה לך טעם מעולה / לכל דבר נשגב, יפה, / ציור, פיסול ומנגינה, עד שעתך האחרונה. // גם הפרידה האחרונה / היתה הולמת וגאה, / כמו שנהגת בחיים, / כי אלונים מתים זקופים..."

* אהרון בר־אל (אהרונצ'יק) „שירי אהבה לים — שירי אהבה לחיים", הוצאת אל"ף, 36 עמודים.

לועזית

פופ־פרוזה

פטר הנדקא, הסופר והמחזאי האוסטרי שביקר באחרונה בארץ לרגל הצגת מחזהו קאספר והמתגורר מזה שנים בפאריס, פירסם את סיפרו רגע של תחושת אמת* בתרגום לאנגלית. גם בספר זה תוקף הנדקא את ערכי ומשמעויות הלשון, אלא שהפעם הוא מחליף את נוף ילדותו האוסטרו־גרמני בגופה של פאריס בשנות ה־70', שהפכה עיר קרתנית שבה הופכת שירת האתמול לכרזות־הפירסומת של ההווה.

הנפש־הפועלת בסיפרו של הנדקא, גרגור קאושינג, חולף על־פני גשר מיראבו בפאריס ונזכר בשורותיו של גיום אפולינר: „תחת גשר מיראבו תזרום הסיינה / ואהבותי / השומה עלי כי אזכרנה / אך כתום הייסורים השמחות תבאנה // הלילה הולך השעה מזמרת / חולפים הימים נפשי נשארת...**." הנפש־הפועלת רואה פוסטר ובו בתי־מגורים „המראה מגשר מיראבו, פאריס היא שיר." מהרקע של שיר זה, וסיפור „המטאמורפוזיס" של פרנץ קאפקא, והבחילה של ז'אן פול סארטר — יוצר פטר הנדקא המעמת גיבור המנוכר לחברה, וחש בפאריס כ„אסיר של דיסניילנד", הנראה כנפש־פועלת שבה מעורבות נפשות מיצירות של פיודור דוסטוייבסקי, קאפקא, קאובוי של חצות וטאנגו אחרון בפאריס.

פטר הנדקא יוצר בסיפרו מארג של פופ־סיפרותי, שבמהלכו הוא הופך את גיבורו המעורב מקאפקא (גרגור סאמסא) וסארטר (רוקונטין מהבחילה) לאזרח אוסטרי נשוי ואב לילד, העובד בשגרירות ארצו בפאריס ואשר במהלך קבלת־פנים

פטר הנדקא
נגד מטבעות לשון

שעורכת שגרירותו לסופר אוסטרי אורח, הוא מסיר מעליו את בגדיו ומורח את פניו ברוטב בשר. הנפש־הפועלת, גרגור קאושינג, סובל מהזיות של אלימות תוך שהוא מגלה כי אין לחיים משמעות כל־שהי, ועל־כן הוא עובר מטאמורפוזה־רוחנית שבמהלכה הוא קובע: ביכולתך לשבור את רוחך באותה קלות שבה אתה יכול לשבור לעצמך רגל.

בספר קיים אלמנט קשוח של פארודיה על סיפרות ועל ייעודיה. גיבורו של הנדקא קובע: „אני לא רוצה להיות נפש־פועלת בסיפור", „זה אינו הפרצוף שלי", „מילים אינן מביעות דבר".

כמו בספריו האחרים של פטר הנדקא, ובספרים נוספים של סופרים גרמניים בני־דורו, דומה שהוא מצליח להציג את מילחמתה העיקרית של הסיפרות בכניעת האנושות למטבעות־לשון ריקניות, שלא נועדו לקדם את האדם אלא לשעבדו. ספר זה ממחיש בפעם נוספת את פיגורה התהומי של הסיפרות־העיברית העכשווית, ואת אי־אונה להתמודד עם הדריסה הלשונית המשתלטת על כל חלקה טובה בחברה הסובבת את הסיפרות העיברית.

* A Moment of True Feeling, by Peter Handke, Farrer, Straus & Giroux, 144 pp.

** בתרגומה של לאה גולדברג.

תרגום

צ'ואנג־טסה

„אילו ידעה העז שהיא עז, היו רגליה מסתבכות זו בזו. אילו ידע הדג שהוא דג, היה שוקע למעמקי הנהר כגוש עופרת. העז, הדג, ההר והנהר יודעים עצמם בידיעה שאינה יודעת. רק האדם מנסה ל'דעת' בידיעה היודעת. על כן אין האדם מצליח לחיות אדם כשם שהעז היא עז, הדג הוא דג, ההר הוא הר, והנהר — נהר."

כך כתב המלומד הסיני צ'ואנג־טסה (?369—?286 לפני הספירה). המלומדים

יודעים לספר שהוא הושפע מתורתו ה־מיסטית של לאו־טסה ודיבר כנגד תורתו החברתית של קונפוציוס.

כיום, 2263 שנה אחרי מותו, ראתה אור מהדורה עיברית של מיבחר כתביו* בתירגום מעולה, בלוויית הערות ופרש־נות. מעט מאד ידוע על חייו של צ׳ואנג־טסה, והמעט שידוע נידלה למעשה מתוך כתביו. התירגום הוא מעולה, ונעשה מה־סינית העתיקה תוך היעזרות בנוסח ה־תירגום היפאני של כיתבי צ׳ואנג־טסה. הוא בולט ליד תירגומים מצועצעים ש־נעשו בשנים האחרונות (לרוב מאנגלית) ובולטים בדלותם וסתימותם הלשונית.

* „קולות האדמה", מאת צ׳ואנג טסה, תירגם מסינית עם הערות ופירושים יואל הופמן, הוצאת „עכשיו/מסדה", 111 עמ׳.

צ׳ואנג־טסה
האם ליקקת את טחוריו

מיבחר זה בולט באיכותו ובעיצובו ה־גראפי.

מתוך כותרות הסיפורים ניתן להסיק מעט לגבי ערכו של קובץ זה, ולגירוי הקורא לעיין בו: „אין לי צורך בממל־כה"; „מדוע איתך שותל אותי בארץ לא כלום?"; „להחביא את העולם בתוך העולם"; „האם זה מן הנימוס לשיר נוכח גוויית המת?" ו„להעמיס הר על גבו של יתוש" ועוד. בסוף דברי ההק־דמה מציין המתרגם, הד"ר יואל הופמן מאוניברסיטת חיפה: „אני מקווה שספר זה לא יעציב ליבו של איש וישמח ליבם של רבים."

סיפור נוסף מסיפורי הקובץ, שבכוחו להמחיש את ערכם של הסיפורים גם ב־ימים אלה, הוא בכותרת „האם ליקקת לו את טחוריו?":

„במדינת סונג היה איש בשם טסאו־שנג. יצא האיש בשליחות מלך סונג למדינת צ׳ין. בדרכו לשם היו איתו מיס־פר מרכבות. אבל מפני שנשא חן בעיני מלך צ׳ין, העניק לו זה עוד מאה מרכ־בות. כשחזר האיש לסונג הלך לראות את צ׳ואנג־טסה ואמר:

׳לגור כפרכר עוני בסימטה דלת, לרעוב ללחם, לשזור סנדלי־קש בצוואר מצומק וכפנים צהובות — לזאת אין אני מוכשר. לזכות בהערתו של השליט כשל עשרת אלפי המרכבות, ולחזור מלווה במאה מר־כבות — לזאת אני מוכשר׳.

צ׳אונג־טסה אמר: ׳כשמלך צ׳ין נופל למישכב הוא מזמן את רופאיו. זה אשר פותח את מורסתו וסותם את המוגלה, זוכה במרכבה אחת. זה אשר מלקק את טחוריו זוכה בחמש מרכבות. ככל שמקום הטיפול נמוך יותר, מיספר המרכבות ש־זוכים בהן רב יותר. האם ליקקת לו את טחוריו? מה עשית שזכית במרכבות רבות כל־כך? לך לדרכך!"

האם הסופרים מפגרים אחר הרחוב הישראלי. וחרשים בגלל צלילי

„שופרו של המשיח" ✱ האם „המהפך הפוליטי" עתיד להביא

„למהפך תרבותי"? ✱ האם „המורשת הערבית" בארץ הזאת

היא גם מורשת של תושביה היהודיים?

הממוראנדום הישראלי

א׳: „הרחוב שאג — מי לא יירא!"

מעשיו של שיכור נבחנים לאחר ההתפכחות, מעשיהם של סופרים נבחנים בבחינת יצירותיהם ומאמריהם כעבור זמן־מה, ואילו שיכרון של סופרים נבחן על־ידי ההיס־טוריה. מילחמת ששת־הימים הביאה שיכרון כימעט מוחלט על חיי הסיפרות העיברית, ועל יצירותיהם של מרבית הסופרים העיבריים. הילולת־הניצחון של 1967 הביאה לספיגה כרעל של יצירות ומאמרים רבים והשחי־תה אישי־תרבות רבים. כיום, עם סיום התהליך החברתי שהחל לפני 10 שנים במילחמת ששת־הימים ונסתיים במפלת המערך, מן הראוי לערוך תיזכורת של אירוע תרבותי מסויים שיש בכוחו לתרום להגדרת תפקידי התרבות והסיפרות במחצית השנייה של 1977.

במוסף „תרבות וסיפרות" של הארץ מה־8 בספטמבר 1967, לפני עשר שנים בדיוק, פירסם הסופר יצחק אורפז רשימה תחת הכותרת הרחוב שאג — מי לא יירא! שאותה פתח במילים: „ושוב ,פיגרו׳ הסופרים אחר הרחוב. אך נדמו התותחים, וכבר השתרע הרחוב ברוב נחת, רגליו משכשכות במימי התעלה וראשו בפיסגת החרמון, משמן ומחליק את דרכי העיכול בעזרת מליצות משיחיות. אבל הסופרים, כמו מינארבה אלת החוכמה הפורשת את כנפי הינשוף לעוף רק פרדת היום — חיכו מוכי קסם, מפלבלים בעיניהם, יראים ומשתאים, כדי לראות מה יאמרו אאחרים. אנשי המעשה. זה היה בהתחלה..."

אלא ששתיקתם של אנשי־הרוח לא האריכה ימים. במקום להתייצב על הבמה, לישאת דברים, להוקיע ולהוכיח, לפרט את הסכנות האורבות על סיפה של החברה, העדיפו הסופרים להיטמע בקול שאגות הניצחון ההיסטריות של ההמון. ביטאון אגודת הסופרים מאזניים והאגודה בוועידתה, פתחו בחינגה לאומנית־פאשיסטית בהנחייתו של חיים הזז, והעבירו סופרים רבים על דעתם.

יצחק אורפז התבסס ברשימתו על מאמר של חיים גורי, בכותרת „בגשר אלנבי" (למרחב 1.9.67) הנראה, מסווה של 10 שנים ארוכות וטראגיות, כפארודיה פרי־עטו של שר־ההיסטוריה. וכותב אורפז על גורי: „באמת רשימה מתוקה מאד. יש בה המון מצפון והמון אהבה. היא מספרת איך אנחנו עוזרים לפליטים הערבים המיסכנים ואיך אנחנו משקים את הצמאים ומסיעים אותם במכוניות שלנו ואיך אנחנו מדברים איתם יפה, ואפילו פורסים להם מלחמנו, וכל אלה מבלי שנתבקשנו לכך; והרשעים שממיזרח־לירדן מתעללים בהם, מצמיאים אותם וגוזלים את דינריהם... אולי נתכוון גורי לכתוב פארודיה? אך לא — מסקנתו רצינית בהחלט: ,גשר אלנבי. גבולה המיזרחי של ארץ ישראל׳ והלאה ,אנו נידונים לחיות עימהם׳ וכולי..." *

בסארקזם ממשיך אורפז ומותח ביקורת על ערכי החברה־הישראלית של 1967: „בגיל ארבע־חמש שמענו על הכותל הגזול ועל הסוסה הגנובה של השומר אברהם שפירא. בגיל שש־שבע העלו אותנו לצוק מצדה והסבירו לנו שהערבי הוא יצור נחות. בגיל שמונה־תשע למדנו על רצח עמי כנען בשם ה׳ אלוהינו, ובכל שאר השנים למדנו — לפחות דה־פקטו — את ההיקש הבא בקירוב: אין שלום כי אם בביטחון. אין ביטחון כי אם במילחמה;

יצחק אורפז

מעקב

ובכן — אין שלום כי אם במילחמה. צה"ל הוא הערך העליון. תחי תעשיית הניצחון! יחי הכיבוש! יחי הברזל!..."

ובניסיון להזכיר לסופרים ולאנשי־הרוח עולם־ערכים כלשהו, מציין יצחק אורפז ברשימתו: „שיעבוד רצונם החופשי האישי והלאומי של 800 אלף ערבים, הוא מעשה המשעבד קודם־כל את עצמנו, את רוחנו ואת מצפוננו..." חבליגלוג מריר על מגמת ההתנחלות שהחלה לפני 10 שנים הוא מוסיף: „הנגב והגליל ריקים ופתוחים — רק שיבואו. אבל כמה זה נחשב בעידן בו פעמי־משיח נישמעים ברחובותינו!..."

למרות מחול השטנים והשעירים שניהלו מרבית הסופרים ואנשי־הרוח בזכות ההתנחלות וירושת־הארץ, יוצא אורפז כלפי מרבית עמיתיו הסופרים, וקובע: „אנו מחזיקים בגדה כקלף במשא־ומתן לשלום. אנו אנוסים להחזיק בה. אנוסים ולא ,נידונים׳ — ביטוי שעולה ממנו ריח של יעוד..." ובהערה־מפענחת בעלת רקע בלשני, מדגיש אורפז „אפייני גילגולו של שימוש במושג. עמוס עוז משתמש בביטוי זה („אנו נידונים לשלום" — „דבר") כדי לציין את הכורח הלא־נעים והארעי שבמצב זה; ואילו חיים גורי מצמיד לו גזירת־גורל („אנו נידונים לחיות עימהם") ברוח האימרה הפארטרית: ,אנחנו נידונים לחרות׳..."

את רשימתו־תוכחתו המופנית לאנשי־הרוח בישראל ולסופרים מסיים יצחק אורפז בקביעה המפכחת: „אינני מכיר כיום תפקיד נאצל יותר לאיש־הרוח, שנשאר צלול, מלגשת לאדם ברחוב ולסופר ב,תנועה למען ארץ ישראל השלימה׳ ולהזכיר לו: — אתה שיכור!"

ב׳: „אינסטינקט בריא" ובתי־קברות צבאיים

דבריו של יצחק אורפז לא נורו בחלל הריק. גלריה שלמה של אנשי־רוח, נושאי־כליהם ושאר זרזירי־עט נחלצו למיגננה רבתי נוכח קביעותיו המוצהרות של אורפז, ובעיקר נגד מיתקפתו על סולם־הערכים שהביא, לדבריו, להתמוטטות הרוח בישראל.

חיל־החלוץ במיתקפת־הנגד היתה השדרית־משוררת רחל חלפי, ברשימתה „תותים וקובים" בהארץ מיום 15.9.67, שלא חסרו בה סממני עלבון אישי כלפי אורפז: „עולמו הפנימי והמסוכסך של יצחק אורפז אומר דרשני. אין זאת כי ניצבים אנו בפני ,מיקרה׳ נוסף של שינאה עצמית שאינה יודעת מה תעשה עם עצמה..." במילים אחרות: עוד ,יהודי גלותי׳ ו,פחדן׳ שאינו משתייך ל,גזע־האדונים׳ היהודי החדש.

אחרי קטילתו, מיונו והגדרתו של אורפז יוצאת רחל חלפי ומתייחסת ל„אינסטינקט הבריא" שקיים ברעיון החזקת השטחים, ומעלה כי „אפילו יסכים מישהו לכך, שהדורשים את החזקת השטחים הם ,שיכורים׳ או ,מטו־רפים׳, כשם שמכנה אותם מר אורפז, עדיין אמען: טובים בעיני שיכרות וטירוף אלה, שיש בהם אינסטינקט בריא של קיום עצמי, מעיוות־נפש במחלצות של איסט־ניסיות שביסודם שלילה־עצמית..." כמה מצער ללמוד כעבור 10 שנים, כי מאבק מאסיבי במחלות השיכרות והטירוף שרחל חלפי ראתה בהם ב־1967 „אינסטינקט בריא" היו מקטינים את כמות הדונאמים שבה התרחבו בתי־הקברות הצבאיים בשמו של אותו אינסטינקט בריא שבשיבחו טוענת רחל חלפי. מיותר גם להתייחס לאופן שבו בעזרת רחל חלפי במטבעות־לשון כ„דמם של הנופלים עוד טרם יבש..." וכו׳.

גברת נוספת שראשה הסתחרר כנמיה מריח הדם של שדות־הקטל של 1967 היתה הסופרת שושנה שרירא, שקבעה בהארץ מיום 29.9.67 כי: „סיגנונו הנוכרי של י. אורפז בהתרעותיו נראה לי אף הוא כמלאי זר. הטיעון נוכרי, לא משלנו. סיגנון מגרה בנוסח של תעשיית־ניצחון... גילה לנו את אמיתה, שחילינו לא יצאו לכבוש טריטוריות אינני מאמינה שיש עוד ישראלי שיקרא לשומרון, ליהודה ולרמה בשם טריטוריות..." ועוד כהנה וכהנה גבב ומלל.

---

* אבסורד רב קיים בשיר־ההלל של גורי „בגשר אלנבי", מאחר שהוא היה מן הבודדים שידעו כי ב„גשר דאמיה" (אדם) היו מייד אחרי מילחמת 67׳ התחלות של טבח שיטתי בערבים שנמלטו במילחמה וניסו לשוב ארצה שלא כחוק. כעבור שנים נודע שהיה זה גורי שפנה לרמטכ"ל דאז יצחק רבין, וביקש לחדול ממעשים אלה. ואכן, רבין נעתר לפנייתו הפרטית של המשורר.

לוחמת נוספת, המתנבאת בסיגנון אחר, היתה העי־תונאית־מחברת שולמית הר־אבן, ברשימתה „סופר סתם, מהו אומר” שאותה פירסמה בעל המשמר מיום 22.9.67, שם היא תימרנה את מעמדו בחברה של „איש הרוח” לקרן זווית, בטענה: „האמנם יש לראות את הסופר כמבין ופוסק בענייני מספר והומאניות יותר מאדם רגיל...” תוך שהיא קובעת: „הלהט הריגשי־נבואי־הפתיטי מסגר בשלושים שנה לפחות. התקופה עברה מזמן על אותו חלק של סופרים; זהו מין אולימפוס כמלני בעלמא, חסר משקל בחיי יום־יום, ולא כל שכן בהכרעות, שאינו צריך להדאיג אותנו כלל. יתנבאו המתנבאים — ויותן למכירי הבעיות (המדינאים והטכ־נוקרטים של השילטון — ד.ע.) לנסות ולפתרן...” בהמשך שלילתה את עצם זכות־הדיבור של הסופרים ואנשי־הרוח, תולה שולמית הר־אבן בכרוז של 110 אנשי־רוח צרפתיים שיצאו נגד האו.א.אס., שלדעתה לא היה לכרוז חלק בעזיבת הצרפתים את אלג׳יר בראשית שנות ה־60׳. ובמודע מתעלמת הר־אבן, מקביעתו של דה־גול (המדי־נאי, הטכנוקרט) שקבע על יוזמו של הכרוז הנ״ל שהטיף לעריקה מהצבא הצרפתי, הוגה־הדיעות והסופר ז׳אן פול סארטר: **„גם סארטר הוא צרפת!”**

קריאת דברים אלה פרי־עטה של שולמית הר־אבן, מעלה גיחוך על שפתיים כאשר, שנתיים מאוחר יותר, הסתבר שהיא שכחה את „אי־מעורבותם” הנדרשת של הסופרים במדינה, ואת מסירת פתרון הבעיות ל„מכירי הבעיות”, וניצלה את מעמדה כסופרת בדו־שיח השנתי בין אינטלקטואלים ישראלים לאנגלו־סכסים, והטיחה בהוגה והמבקר הבריטי ג׳ורג׳ שטיינר מילים בוטות באמנתו בערכיות „היהודי הקוסמופוליטי” וזילזולו בארציות שהוא מוצא בחיים האינטלקטואלים בארץ והרדידות הנלווית אליהם. מדרכה של שולמית הר־אבן ניתן להסיק שאסור לאיש־הרוח לדבר בשם „המצפון” ועליו לדבר אך ורק בשם המדיניות המוצהרת של מישרד־החוץ הישראלי.

בסיום רשימתה לא יכלה שולמית הר־אבן שלא למלא לשונה בבקשה ובנבואה, התנבאה בזכות „העושים” העדיפה על זכות־הדיבור של הסופרים וטענה: „גם הוא לא יקרב את הפיתרון הנחוץ לנו עכשיו. מחר. בעוד שנה. בעוד עשר שנים. יקרבוהו העושים — אם יעשו בישר, ובדאגה לזולת, נחלה קשה ומרה של חסרי־אילוזיות.” דומה כי „העושים” בעלי ה„נחלה הקשה של חסרי־אילוזיות” נראים, כעבור 10 שנים, כבעלי מניות בכורה חבות סבתי־הקברות הצבאיים שנוספו מאז. למחול זה של הארפיות צמאות־דמים הצטרפו גם בן־עמי פיינגולד שכינה את נגיחתו ביצחק אורפז „הגדה המערבית והמנטאליות הישראלית”, והמשורר נתן אל־תרמן ברשימתו „העיקרון והאבסורד” (מעריב, 15.9.67) ששימשו כתניא מסייע לגברות המסובדות הללו.

ז׳אן־פול סארטר

„גם סארטר הוא צרפת”

ההיסטוריה חוזרת על עצמה, וההיסטוריה של הסיפ־רות והתרבות חוזרת על עצמה עשרת מונים. כיום, עשר שנים מאוחר יותר, דומה שיש לראות במאמרו של יצחק אורפז אבן־בוחן לדיעות והשקפות דומות שהושמעו מפי סופרים כעמוס עוז, עמוס קינן ואחרים, והזהירו מפני המצפה לחברה הישראלית בעתיד הנראה לעינם של סופרים כפי שראה אורפז לפני 10 שנים. שבה ונשאלת השאלה: האם ממלא הסופר ואיש־הרוח את התפקיד המיועד לו בחברה הישראלית, או שהוא משמש אך־ורק מישחה למירוק שופרו של משיח.

ונשאלת שאלה עקרונית נוספת: האם כישלון של גנראלים ומדינאים הוא כישלון של גנראלים ומדינאים — או שהוא כישלונה של תרבות שבה מתפקדים אלה כמאפיינים של אותה תרבות.

מבט לאחור, להישגי היצירה והשפעתה על החברה של סופרי דור הפלמ״ח וסופרי דור־המדינה מאז 1948 ועד היום — מילבד בכמה מיקרים בודדים ונדירים — ממחיש כי הסיפרות והתרבות איבדו את חלקם ייעודם וכוחם והפכו, די במודע, שמן בגלגלי ההשמדה העצמית של החברה הישראלית.

כישלון זה של סיפרות ותרבות ממחיש שהגיעה עת רוויזיה כללית בסולם הערכים החברתי, התרבותי וה־אידיאולוגי שהושרש בשירות האידיאות שהביאו את החברה הישראלית עד הלום וגררו את התרבות יחד איתם. דומה שהגיעה עת לבחון מחדש את ההיסטוריה התרבותית של ארץ־ישראל, כולל ההיסטוריה והתרבות של תושביה הערבים, להעריך מחדש את אפשרויות יצירתה של תרבות משוחררת שתשקף את העובדה ש„ארץ־ישראל השלמה” היא ארצם של שני עמים. לאור כישלונה המוחלטת של תרבותו של עם אחד בארצם של שני עמים, כישלון התמודדותה של תרבות זו במציאות, בחומרים מתוך המציאות הביא לידי אוזלה תר־בותית.

המתשה לאוזלה התרבותית הזאת הובלטה בעושר השנים שחלפו מאז נכתבה רשימתו של יצחק אורפז ומטח התגובות הקטלניות כלפיה. אם הסיפרות והתרבות לא יצרו בסיס להתחדשות, אלא ימשיכו להיות שמן בגלגלי ההשמדה העצמית של החברה הישראלית, הרי כל העיסוק בתרבות לשווא הוא. וכן גם החיים בארץ הזאת.

בחטף

פיחות־זוחל בסיפרות העיברית באוכספורד ★ פרס סיפרותי המוענק בחלקו על־ידי קוראים ★ מילחמת־משוררים מקומית הופכת מאמר בגנות השירה העיברית בניו־יורק ★ האם אפרים קישון הוא חביבם של הנאצים־לשעבר? ★ הקרב על „חירבת חיזעה”

במשך שנים אחדות הוענקה מדי שנה בשנה מילגת־יצירה, לשהות בת שנה לסופר ישראלי בעיר האוניברסיטות הבריטית אוכספורד. סכום המילגה מימן את שהותו של הסופר במקום ואת הוצאות מחייתו. בין הסופרים שנהנו ממילגה זו: **אהרון אפלפלד, עמוס עוז, אברהם ב. יהושע** ו**דליה רביקוביץ**. עד לפני קרוב לשנתיים נחשבה מילגה זו משאת־נפשו של כל סופר ישראלי, אלא שמזה שנתיים חל פיחות דראסטי בערכה של מילגת־אוכספורד, שצומצמה לכדי מתן מגורים בדירה צנועה בפרברי אוכספורד, ללא כיסוי הוצאות המחייה. אך הפיחות המאסיבי בערכה של המילגה לא מנע בעד עסקן־התרבות **ט(שרני) כרמי** לשהות שנה באוכספורד על חשבונו, ולהתהדר בכיבוד זה. את מקומו של כרמי במקום ממלא מזה זמן־מה המחבר **אהרון מגד**, הממן את שהותו על חשבון פועלי ישראל מרשימות שהוא מפרסם בעיתונם דבר, ומייצגם השותף של סופרי ישראל בכינוסי הפא״ן קלאב העולמי ● כאשר פנה מחבר ההצגות **יוסף מונדי** (זה מסתובב) אל אחד ממבקריו ושאלו בחרדה לגורלו של התיאטרון העיברי ולתפקידו־שלו כמחזאי בימים אלה, השיב לו המבקר: „אתה עלול ליהפך מחוסר־עבודה — הרי לעולם לא תוכל להתמודד עם הדראמה היומיומית רותי המקובלות בפרסים־הסיפרותיים האחרים בארץ, תפרסם מערכת פרוזה את שמות שאותה מציג ראש־הממשלה על מסכי הטל־וויזיה” ● שלושה עובדי־מדינה הוצאו ל־הורג באוגנדה אחרי שהעלו מחזה הקרוי מישרדים ריקים. הם הואשמו בהעלבתו של **אידי אמין דאדא** על כך שרמזו במחזה כי אין לאוגנדה מנהיג הנהנה מתמיכת העם ● ירחון הסיפרות פרוזה הכריז על תחרות סיפרותית לכתיבת הסיפור הקצר (עד 2000 מילים בסיפור) לסופרים צעירים עד גיל 30. בניגוד לנורמות השיפוט־הסיפ־השופטים ברבים. חידוש נוסף בתקנון הפרס קובע שקוראי הירחון ימלאו שאלו־נים, ובהם יעניקו ניקוד לסיפורים שישתתפו בתחרות. ניקוד הקוראים יקבע 40% בקביעת הפרס, וחבר־השופטים את שאר 60 האחוזים ● בניגוד לפא״ן קלאב הישראלי, שהוא אירגון „ממונה מטעם” וחסר השפעה כלשהי על חיי הסיפרות הישראלית (ראה ידיעה על אהרון מגד), הפא״ן קלאב הגרמני שונה לחלוטין. צירופו של הסופר־אידיאולוג־כלכלן הטרוצקיסטי **ארנסט מנדל** לאירגון הגרמני הביא לפרישת כ־50 חברים ממנו כמחאה על צירופו. קבוצה נוספת של הוגים וסופרים, ובראשם **ארנסט בלוך** (שנפטר ביי־נתיים), **ז׳אן אמרי** ו**גולו מאן** פרשה מהפא״ן קלאב הגרמני במחאה על־כך שהאירגון לא התייצב לצידו של ארנסט מנדל ● לגורלם של המוסיקאים הישראלים המצליחים בעולם הרחב ואינם רצויים בישראל, הצטרף המנצח הצעיר **עומרי חדר**, שזכה בביקורות נרגשות על ניצוחו על התיזמורת הסימפונית המלכותית הבריטית בלונדון. אחרי הצלחתו פנה עומרי הדר בכתב אל מנהלי התיזמורת בישראל, לבדוק את האפשרות שינצח בארץ, נוסף על עבודותיו בחוץ־לארץ. על המיכתבים ששיגר המנצח הצעיר הדר לא קיבל אפילו תשובה אחת. פרט פיקנטי בקאריירה של הדר הוא הניצוח על היצירה „1812” לצ׳ייקובסקי באלברט־הול, ניצוח שהביקורת הבריטית הילל־לה. כזכור בוצעה יצירה זו הקיץ בפסטיבל הישראלי, בניצוחו של המנצח־המיובא **זובין מהטה** ● עורכי אחת מ־הוצאות־הספרים, נאלצו לשנות ברגע האחרון עטיפה שהוכנה לספר־לילדים מאת סופר־ילדים פתח־תיקוואי. הסיבה: הסופר תבע ששמו יופיע על העטיפה באותיות גדולות יותר משם הספר ● בראיון שהעניק **רם לוי** על סירטו חירבת חיזעה, המבוסס על סיפורו של **ס(מילנסקי) יזהר**, הוא גילה כי לפני כמה שבועות פנתה ראש־הממשלה בדימוס, **גולדה מאיר**, אל יושב־ראש רשות־השידור **ולטר איתן** וביקשה ממנו למנוע בכל מחיר את הקרנת הסרט, בטענה: „שלא ידמו אותנו לאירגוני מחבלים.” על מישור טיעוניה של גולדה מאיר עלה גם כתב ידיעות אחרונות **אורי פורת**, שטען כי חירבת חיזעה מייצג צביעות של יפי־נפש ואוהבי־ערבים, ועל כן: „בואו נעמיד לרשותם את הטלוויזיה שלנו, ונתמוך בתעמולתם (של הערבים) בכספיהם של משלמי האגרה... אני בעד זה שהם יציגו גם מחזה יפה על דיר־יאסין, ואפשר גם על קיביה וכפר־קאסם... מי יודע, אולי בדרך זו סוף־סוף תהיה לנו שפה משותפת עם אש״ף, כאשר מנסחי האמנה הפלסטינית יגלו שאנחנו עושים כל מאמץ כדי לעזור להם לשחרר את פלסטין...” ● כאשר נתבקשה מבקרת צעירה ששם מישפחתה כשמו של חבר־כנסת הקשור בעולם הסיפרות לכתוב ביקורת על ספר שיריו הראשון של משורר צעיר, השיבה: „אני דואגת לקאריירה שלי — ואיני מוכנה לבזבז אותה על משורר צעיר ואפילו יהיו שיריו טובים שבטובים.”

אהרון מגד

סיפרות עיברית אוכספורדית

גולדה מאיר

שלא ידמו אותנו לאירגוני מחבלים

מאת דן עומר

נס או אחיזת-עיניים?

הורים לילדים נפגעי מוח מכרו את כל רכושם כדי לממן טיפול לילדיהם ב„שיטת פלאים" שנטעה בליבותיהם תיקווה חדשה

„היתי מוכן למכור הכל! לשלם כל סכום שבעולם," מספר אריה קינר ממושב מיכמורת, „רק כדי לראות את ילדתי בת השש מתהפכת או זוחלת." בתו של הקברניט אריה קינר ילדה הסובלת משיתוק מוחי מאז לידתה, והיה למעשה כצמח בתוך מיטתה. דבריו של אריה קינר מעידים על הרגשתם של רבים מההורים לילדים נפגעי מוח. חלק מההורים עלול למצוא את עצמו קורבן של שערוריית אחיזת־עיניים רפואית מתוחכמת.

אריה קינר שילם כבר עשרות אלפי לירות כדי לנסות לרפא את בתו ולשפר את מצבה. בין השאר פנו בני הזוג קינר, כמו מאות הורים אחרים לילדים נפגעי מוחין אחרים, לחבורת רופאים אמריקאיים שהציעה טיפול מיוחד־במינו לילדים מסוג זה. הטיפול לא נשא שום פירות.

המרפאים האמריקאים, חברי קבוצת דומן־דלקאטו (שמות שני מומחים לטיפול בנפגעי־מוח, גלן דומן וקרל דלקאטו, שהם אבות השיטה) שייכים ל„מכון למימוש הפוטנציאל האנושי" וידועים יותר בכינויים „קבוצת פילדלפיה" — שם שוכן המרכז הרפואי שלהם — הציעו להורי הילדים המפגרים תיקווה חדשה, בצורת טיפול שאותו הציגו כחדשני. תמורת התיקווה והטיפול גובים המרפאים סכומי־כסף עצומים. הטיפול החדשני עמד בתחילתו במרכזה של התלהבות בינלאומית שסחפה גם את קהילת הורי הילדים נפגעי־המוח הישראלית. אך כעת הוא עומד במרכזה של מערכת חשדות בינלאומית.

זוהי בעייה הנוגעת לאוכלוסיה של כמעט רבע מיליון איש בישראל, בם חיים כ־75 אלף מפגרים. אם נוסיף אליהם את בני מישפחותיהם, רופאיהם ומטפליהם מסתבר שציבור גדול מודע לבעייה זו.

פיסיותראפיה לתיקון המוח

מדי שלושה חודשים, בדייקנות של שעון, מגיע לישראל צוות רפואי מרשים של „קבוצת פילדלפיה." הצוות מתמקם באחד מבתי־המלון המהודרים באיזור המרכז, במערכת חדרים שחלקם משמש כחדרי טיפול ובדיקה.

באותו זמן מתרחש מחזה מוזר בכל מרכזי הטיפול לילדים מפגרים ברחבי הארץ. מאות הורים עטים על הרופאים ודורשים בתוקף את התיקים הרפואיים של ילדיהם, מתייצבים בבית־המלון בתיקווה לקבל את הטיפול החדשני כשהם מלאי תיקוות.

נביאי „המכון למימוש הפוטנציאל האנושי" טוענים כי פיגור שיכלי אינו מחלה, אלא סימפטום הנובע מפגיעה מוחית.

הטיפול בשיטת דומן־דלקאטו כולל סידרה ארוכה של טיפולים פיסיותראפיים שבהם מנסים להפעיל את כל חלקי גופו וחושיו של הילד הפגוע. מומחי השיטה טוענים כי אפשר לתקן פגמים מוחיים על־ידי הפעלה אינטנסיבית של האיברים והחושים הקשורים לחלק המוח הפגוע. בנוסף הם טוענים כי ההפעלה האינטנסיבית של האיברים בפיסיותראפיה, נוסף על הטיפולים המקובלים, עשויה ליצור במוח הפגוע מרכזים חדשים שיפקחו על הפונקציה הגופנית שהיתה בעייתית אצל הילד המפגר שבמוחו קיים נזק אורגני.

שר־הבריאות אליעזר שוסטק, קיבל את מסקנות ועדת המומחים שבדקה את שיטת הטיפול והמליצה לא לתמוך בה

חלק ניכר מההורים איננו יודע כלל, כי מלבד רופא אחד ויחידי כל אנשי הצוות הרפואי המרשים המקבל את פניהם מורכב מפיסיותראפיסטים מן השורה. לעומת זאת מצטיינים שליחי „המכון למימוש הפוטנציאל האנושי" בפיתוח מערכת יחסי־ציבור מצויינת, כשהם מעניקים יחס אנושי וחמים להורים המודאגים — על־פי מיטב המסורת האמריקאית שבה הלקוח חשוב יותר מן האמת.

נוכלים ושרלטאנים רבים כבר הגיעו לישראל במרוצת השנים האחרונות, כשהם מציעים תרופות־פלא לילדים מפגרים. אחדים עשו זאת בעזרת זריקות מפוקפקות, אחרים התיימרו לרפא בעזרת קרניים קוסמיות מיסתוריות. מרבית ההורים לילדים כאלה מוכנים לנסות כל דרך כדי לקדם את ילדיהם ולצמצם את דרגת הפיגור, ורבים מהם נתפסו ברשת הנוכלים ומצאו את עצמם מרומים ואת כיסיהם מרוקנים. חלק ניכר מההורים נתפס גם לשיטת פילדלפיה, ללא בדיקתה וללא התחשבות במחיר הכבד.

אנשי פילדלפיה גובים מכל זוג הורים סך של 6000 לירות לכל ביקור הנמשך שעות אחדות (ארבע פעמים בשנה) כשבמחיר כלול — בנדיבות רבה — גם קובץ הוראות להמשך הטיפול עד לביקור הבא. במיקרים רבים ממליצים המטפלים גם על טיפול יסודי יותר, במכון שבארצות־הברית, כשהם מחייבים גם את ההורים לבוא לטיפול המוזר — שעוד ידובר בו — וגם כאן הם גובים אלפי דולרים עבור האישפוז והטיפול.

מישפחה הנוטלת על עצמה לנסוע לטיפול בפילדלפיה, מוציאה סכום הנע בין 100 אלף לירות לבין רבע מיליון לירות. עשרות מישפחות כבר נסעו לפילדלפיה אחרי שמכרו את רכושן בארץ, וחזרו במפח נפש לאחר שלא הושגה כל התקדמות במצב הילד.

אולם אנשי פילדלפיה מנופפים לפני אפם של ההורים החרדים בתיאוריה המנומקת שלהם, אשר לב מלא תיקווה יכול להיתפס לה בנקל. איזה אב או אם לא ינסו, ולו גם במחיר כה כבד, להשקיע מאמץ וכסף לצורך טיפול פיסיותראפי מרוכז האמור לבנות מחדש את חלקי מוחו הפגועים של ילדם המפגר?

פריטה על ריגשי האשמה

„ההנחות שמאחרי התיאוריה של דומן־דלקאטו לא הוכחו מעולם במדע הרפואי," טוען הפרופסור ברנרד כהן, מנהל המכון להתפתחות הילד שבבית־החולים על שם שיבא. „ומי שמתפתה להם, עשוי למצוא את עצמו בפני שוקת שבורה." מי שבוודאי לא עמד בפני שוקת שבורה הם אנשי פילדלפיה, אשר בעזרתם האדיבה של מיספר מתווכים ישרא־

לים כבר גרפו בארץ מיליוני לירות.

לעזרתם של אנשי קבוצת פילדלפיה באה הגברת טובה אדיב מקיבוץ גן־שמואל, שהיא אם לילדה מפגרת. גם אמי הורוויץ, פסיכולוגית הממונה על נושא הילדים המפגרים בתנועה הקיבוצית, נר־תמה למלאכת אימוץ שיטת פלדלפיה לטי־פול בילדי קיבוץ מפגרים, ומאוחר יותר אף הרחיבו את מעגל המטופלים, תוך שיכנוע הורים למפגרים מחוץ לקיבוצים להצטרף לטיפול היקר.

הפוליטרזקים של השיטה נופפו בספר המפורסם מוד, המספר על התקדמותו של ילד מפגר שעבר טיפול בפילדלפיה. טובה אדיב הפכה הכתבת הגדולה של המוסד בישראל. כאשר במסע הפירסום לו היא מציגה את בתה כמיקרה מוצלח של הטי־פול בשיטה זו. רופא מומחה שטיפל ביל־דתה טוען כי הילדה לא היתה מפגרת בדרגה חמורה כפי שחששה האם המוד־אגת, וכי את התקדמותה לא היה כל מקום לייחס לשיטת פילדלפיה.

טובה אדיב דחפה להקמתה של אגודה בשם „התיקווה", המסונפת לאקי"ם, שהיא המרכזת את פעילות אנשי פילדלפיה ב־ארץ. אולם בעוד שאנשים פרטיים נאלצו לשלם מכיסם את הסכום המינימלי של 24,000 לירות לשנה, עמדו חברי התנועה הקיבוצית בפני בעייה כספית. הבעייה נפתרה שכן שר־הבריאות הקודם, ויקטור שם־טוב, לא שכח את כור־מחצבתו ה־קיבוצי.

בדרך כלשהי, שאותם מכנים הרופאים „שערורייתית," הקציב שם־טוב לתנועה הקיבוצית סכום של 50 אלף דולרים מדי שנה, כסובסידיה לטיפול בשיטת פילדל־פיה. „בעוד אנחנו נאבקים בציפורניים על השגת תקן לחצי פיסיותראפיסט או למרפא בעיסוק," טוען הפרופסור כהן, „קיבלו הקיבוצים את הכסף בקלות. ה־נקודה החמורה בכל העניין היא שהשר לא טרח כלל, כמקובל, לפנות לחוות דעתו של איגוד רופאי הילדים בישראל, שב־וודאי היה לו מה להגיד על השיטה ועל חברי הקבוצה המפוקפקת הזו."

התעמקות קצרה במהות הטיפול שמצי־עים דומן־דלקאטו מסבירה מדוע כה מת־אימה השיטה לקיבוצים, שאינם סובלים מהגבלות כספיות או ממיגבלות של כוח־אדם. אנשי פילדלפיה מכתיבים מישטר נוקשה של תירגולים פיסיותראפיים ליל־דים המפגרים. תרגילים הנערכים במשך שש עד שמונה שעות ליום ודורשים טיפול רצוף ומתיש של לפחות ארבעה אנשים מבוגרים המשתתפים בתירגול הילד.

אנשי פילדלפיה מקפידים מאד על ה־דיוק בטיפול, וכאשר בני־מישפחה מבי־עים השתוממות על אי־ההתקדמות של ה־ילד המפגר חוקרים אותם המטפלים בשי־טתיות אם הקפידו על ביצוע של מאה אחוז, ותולים את חוסר ההצלחה באי־מילוי־מדוייק של ההוראות והתרגילים ה־מפרכים.

„אני מבין שקיבוצים יכולים לגייס כוח־אדם ומשאבים כדי להתמיד בטיפול המ־פוקפק הזה," אומר הד"ר פנחס לרמן, מנהל המירפאה הנוירופדיאטרית ומכון א־א־ג בבית־החולים ביילינסון, „אבל בני מישפחה עירונית חייבים לגייס את כל המישפחה, החברים והשכנים, כך שהילד המפגר עומד במרכז חיי המישפחה גם אם אין לו הסיכוי הקלוש ביותר להחלים.

„ההתרכזות בילד המפגר גורמת למת־חים במישפחה, ובמקרים רבים שאני יודע עליהם המישפחה נהרסת הן מהבחינה ה־חברתית של היחסים בין ההורים והילדים האחרים, והן מהבחינה הכספית."

לדיברי רופאים ופסיכולוגים, אחת ה־בעיות הקשות ביותר של הורים לילדים נפגעי־מוח היא ריגשי האשמה. „במיק־רים רבים," מספר הפרופסור כהן, „מפת־חים ההורים ריגשי אשמה על שהביאו לעולם יצור מפגר, והם מוכנים לעשות הכל כדי לפצות את הילד ולהרגיע את מצפונם. זו הסיבה שהורים כאלה נוחים להיתפס לסוגסטיות שונות ולהיאחז בכל קש של תיקווה, אמיתית או מדומה.

„זוהי בעייה פסיכולוגית עדינה ביותר. ויש לי הרגשה שאנשי פילדלפיה פורטים על נימים אלה בפיקחות רבה תוך כדי נטיעת תיקוות־שווא בלב ההורים. אם אומרים לאם, שאם היא מוכנה להקדיש זמן ואמצעים היא תוכל לקדם את מצבו של בנה המפגר, ברור שהיא תעשה הכל כדי לפרוק את נטל ריגשות האשמה מעצ־מה, גם אם רופאים מומחים אמרו לה בפסקנות כי הילד חסר־סיכוי וכל הת־קדמות שישיג לא תעמוד ביחס מתאים לנזק הנגרם למישפחה עקב הטיפול המ־שעבד הזה."

בסיפרו הטיפול בילדים נפגעי מוח סורט הד"ר גלן דומן גם על גימה זו. בין השאר הוא טוען: „אני בטוח שיש בעולם הורים שאינם אוהבים את ילדיהם ביותר. אני משער שהורים אלה אינם טורחים לבוא עם ילדיהם עד ל„מוסדות". פילדלפיה, ככלות הכל, רחוקה מאד מכל המקומות בעולם שהם רחוקים מפילדל־פיה. עד כמה היא רחוקה — הדבר תלוי בחשיבות שאנשים מייחסים לבעיות."

ואיזה הורה לילד פגוע־מוח רוצה להת־ייסר במחשבה שהוא אינו אוהב את בנו עד כדי לעשות הכל על־מנת להביאו למו־סד בפילדלפיה, או לפחות אל נציגי המו־סד הבאים לארץ?

בדיקה בשלוש דקות

על גבי סיפרו של אחד מאבות השיטה, גלן דומן, הטיפול בילדים נפגעי מוח, מופיעה ההקדמה היומרנית הבאה: „בספר מהפכני זה מפריך גלן דומן את הדעה המקובלת כי לילדים נפ־געי־מוח אין מרפא. המחבר וציוותו, שה־קימו את המכונים לפיתוח הפוטנציאל האנושי בפילדלפיה, הוכיחו בעליל כיצד אפשר לרפא ילדים נפגעי מוח בשיטה המתבססת בראש־ובראשונה על ההורים.

„אותם הורים, שבדרך־כלל התעלמו, בזו ולא האמינו לאלה שניסו לנטוע תיק־ווה בליבם, הם הם שבעזרת טיפול שביצ־עו בבית, הפכו ילדים משותקים לילדים מהלכים, עיוורים לקוראים, אילמים למדב־רים, בעלי I.Q 70 לבעלי I.Q. 140".

על מה שמתרחש בין כותלי אותו מוסד בפילדלפיה מספרים בני זוג שהיו שם עם בתם פגועת המוח:

„הננו הורים לבת כבת שנתיים. בגיל שמונה חודשים הסתבר לנו כי בתנו נול־דה עם פגם במוח הגורם לה לספאסטיות של הצד הימני של גופה ולעיכוב בהת־פתחותה המוטורית. כאשר נודע הדבר, הוסבר לנו על־ידי הרופאים שטיפלו בה כי אין ריפוי לפגם זה, וכי הדבר היחיד שניתן לעשות הוא טיפול פיסיותראפי.

„התחלנו בטיפול כזה, אולם בד בבד התעניינו בדרכים שונות, שמא ניתן בכל־זאת לעזור לבתנו. בשלב זה פגשנו במש־פחת אדיב מקיבוץ גן־שמואל. ואז שמענו לראשונה על המכונים לפיתוח הפוטנציאל האנושי אשר בפילדלפיה. מישפחה זאת שיכנעה אותנו כי בידי רופאי מוסד זה לעזור לבתנו, ולרפא אותה בדרכים מיו־חדות שאינן מוכרות בארץ. מובן שמייד התארגנו לנסיעה לארה"ב, למרות אמצ־עינו הכלכליים הדלים. התכתבנו עם המו־סד הנ"ל מיספר חודשים. הסברנו במיכתב את מצבה של בתנו, ונענינו כי אכן הם מוכנים לקבלה ל'הערכה', איבחון והצעת טיפול.

„בחודש ינואר 1975 נסענו לארצות־הברית. לפי דרישת הרופאים שם חייבים שני בני־הזוג להיות נוכחים במקום. יש לציין כי אותם הרופאים של המוסד הנ"ל הם בעלי מוסד דומה נוסף באיזור אחר של פילדלפיה. אותו הטיפול והאיבחון הם עושים במוסד הראשון ביומיים, ובמוסד השני במיספר ימים (כחמישה). כאשר הגענו למוסד (לקחנו את הקורס של יומיים) קיבלנו תוכנית הפעילות ליום הראשון ושם צויין כי עלינו להיכנס אל כארבעה רופאים אשר יבדקו את הילדה מזוויות שונות. כמו כן צויינה השעה שבה עלינו להיכנס אל הרופא.

„ובכן, הראשון היה פסיכולוג. הוא שם את הילדה על השטיח והסתכל בה כ־שתיים־שלוש דקות. אחר־כך שם לפניה שתי תמונות ואמר לה: ,זה כלב, זה חתול' ואחר־כך ביקש שתזהה איפה הכלב ואיפה החתול. השמיע מספר רעשים לר־אות תגובתה, וזה הכל. הוא ציין כי היא נראית לו סקרנית, וייתכן שהיא פקחית אך כל עוד אינה מדברת אין לדעת (היל־דה היתה בת 15 חדשים ודיברה כ־10—8 מילים). הבדיקה, שהיתה אמורה להימשך כשעה, נמשכה כ־5 דקות.

„,הרופא' השני שאליו נכנסנו שוב הש־כיב אותה על השטיח ושאל מיספר שא־לות. ושוב, הבדיקה שהיתה אמורה להי־משך כשעה נמשכה כ־4—3 דקות.

„הרופא השלישי, שהוא כפי הנראה הרופא הראשי שם, בדק אותה בדיקה פיסית שיטחית שכל רופא ילדים בארץ עשה אותה לפניו: שמיעה, עיניים ורפלכ־סים בברכיים. ושוב הסתיימה הבדיקה תוך דקות מיספר.

„כל הבדיקות הללו לא שיכנעו אותנו כי אכן, על סמך ההסתכלות השיטחית הזאת ניתן לקבוע לה טיפול. אגב, הבאנו איתנו מיכתב מתורגם לאנגלית מביילינ־סון שבו מפורט מצבה של בתנו על סמך בדיקות שנעשו לה בבית החולים זמן קצר לפני נסיעתנו. כמו כן הבאנו איתנו העתקי צילומי־רנטגן של בדיקות שנעשו לה בביילינסון. כשהסתיימו הבדיקות הוח־זרה לנו המעטפה (הסתבר כי אפילו לא נפתחה. איש לא טרח לקרוא את המידע ולעיין בצילומים שעמלנו להשיג).

לילה של תעמולה

„לאחר הבדיקות שציינו (שלוש במקום ארבע)", ממשיכים ההורים, „היתה הפסקה עד הערב. בערב, בשעה 7.00, היינו צריכים לבוא להרצאה של אחד הרופאים שם ללא הילדה. חשבנו לעצמנו; הנה, עכשיו יבוא החלק החשוב. עכשיו יפקחו לנו את העיניים לראות דברים חדשים, יאמרו לנו מהי תרופת הפלא...

„ההרצאה נמשכה עד השעה 6.00 בבוקר. יש לציין את כושר הדיבור של המרצה, אשר לא פסק להרצות פרט להפ־סקות הקצרות שנועדו לשתיית קפה. אני, בהיותי מורה לאנגלית ומבינה היטב את השפה, החזקתי עצמי ערה כל הלילה. חיכיתי למילות הקסם. ההרצאה נפתחה בהיסטוריה של המוסד. יש לציין שמאוחר יותר אנשים איבדו את כושר הריכוז שלהם, את המחשבה העצמאית, את הכו־שר להביע דיעה, למחות, להתנגד. הדבר דמה לי כשטיפת־מוח, שכן אין כל סיבה אחרת לדחוס ביממה אחת את כל החומר הזה. מה גם שלמחרת, הפעילות היתה חצי יום בילבד.

„רוב ההרצאה כללה דיברי תעמולה ו־שבח למוסד ולרופאיו. סיפורים על מק־רים שונים שטופלו על־ידם ועל הצלחו־תיהם. כישלונות לא הוזכרו כלל! כמו כן הובעו מיספר דיעות חדשות אשר נראו לי ונראות לי כעת — אחרי שנוכחתי כי בתי מתקדמת יפה מאד בשיטות הקונ־בנציונליות — כאוסף שטויות. כגון: אין להשמיע לילד פגוע־מוח מוסיקה, משום שזה יעכב את לימוד הדיבור (בתי אוהבת מוסיקה, בעלת שמיעה יוצאת מן הכלל. אנו משמיעים לה תקליטים ושירים לרוב, והיא שרה יפה וכבר מדברת בהתאם לגילה). או: אין לתת לילד פגוע־מוח שתיה מעל לכמות מסויימת, או שאין לתת לילדים פגועי־מוח ממתקים בכלל.

„במשך כל זמן ההרצאה והבדיקות הת־רשמתי כי לפני עומד צוות נוכלים המ־טילים שררה על הורים אומללים ומנצלים את מצבם ואת חוסר־האונים שלהם, את הייאוש שבו שקעו אחרי שנואשו מלרפא את ילדם שמוחו נפגע.

„בכל ההרצאה הנ"ל לא שמעתי שום דבר שיעזור לי בעתיד להבין יותר טוב את בתי ואת מצבה, ושום דבר שיעזור לי לסייע לה בעתיד. למחרת היינו אמו־רים לקבל תוכנית טיפולים בבתנו. עימנו היו הורים של ילדים במצבים שונים. היה עימנו ילד מישראל, שהיה בדרגה של 'צמח': שכב מחוסר הכרה, לא הגיב לשום דבר, לא נע ולא זע. הוא היה אחרי ניתוח שביצע בו ד"ר שפיץ (יותר מאוחר נודע לנו כי ילד זה נפטר כחודש אחרי הניתוח), רופא העובד במקביל למו־סד. רופאי המוסד מספקים לו עבודה על־ידי ששולחים אליו ילדים הנבדקים אצ־לם. גם לנו המליצו להביא את בתנו לב־דיקה אצלו, ואמרו כי ייתכן שיצטרכו לנתח משהו. היה ברור לנו כי זהו שקר, שכן על־פי הבדיקות שנעשו בארץ היה ברור שאין מה לנתח, כאשר קבוצת תאים במוח מתה.

„אינני רוצה להוציא דיבה, אולם נדמה לי כי היות שאותו ד"ר שפיץ מקבל תש־לום נפרד, לא פעם נשלחים אליו ילדים גם אם ברור שדבר לא יעזור.

נוכלים ומאחזי־עיניים

„וכבן, למחרת ההרצאה באנו על־מנת לקבל הוראות טיפול. קודם כל עלינו להשכיב את הילד על השולחן ולהניע ידיו ורגליו על השולחן כתנועות זחילה. תרגול זה ניתן הן לילד שהוא בדרגת 'צמח', הן לילד משותק־מוחין ב־מצב קשה ולבתי, שהיא מוגבלת רק ביד וברגל מצד אחד. כלומר, כולם, ולא משנה ממה הם סובלים, חייבים לבצע אותם תר־גילים. (אגב, בתי היום זוחלת גם על הגחון וגם הולכת על ארבע, בעיקבות הטיפול הפיסיותראפי הנמרץ שהיא מקב־לת בבית ובאסף הרופא, בדרך הרגילה).

„אחר־כך קיבלנו רשימת 'תרגילים', כ־16 במיספר. תרגילים אלה לא היו תרגילי פיסיותראפיה, אלא כל מיני גרויים שהיינו צריכים להפעיל על הילדה וזה היה אמור לרפא את מוחה ולהפעיל את ידה. על סמך הבדיקות השיטחיות, ללא עיון בב־דיקות שנעשו בבית־החולים בארץ, נקבע לנו שאם נעשה את התרגילים הנ"ל כך וכך פעמים (לפי הרשום) במשך שש־שמונה (!) שעות ביום, הילדה תתקדם. ואם היא לא מתקדמת, זה לא בגלל שה־שיטה לקויה אלא מפני שלא עובדים איתה די טוב.

היינו אמורים להקדיש כשש שעות ביום

(המשך בעמוד 50)

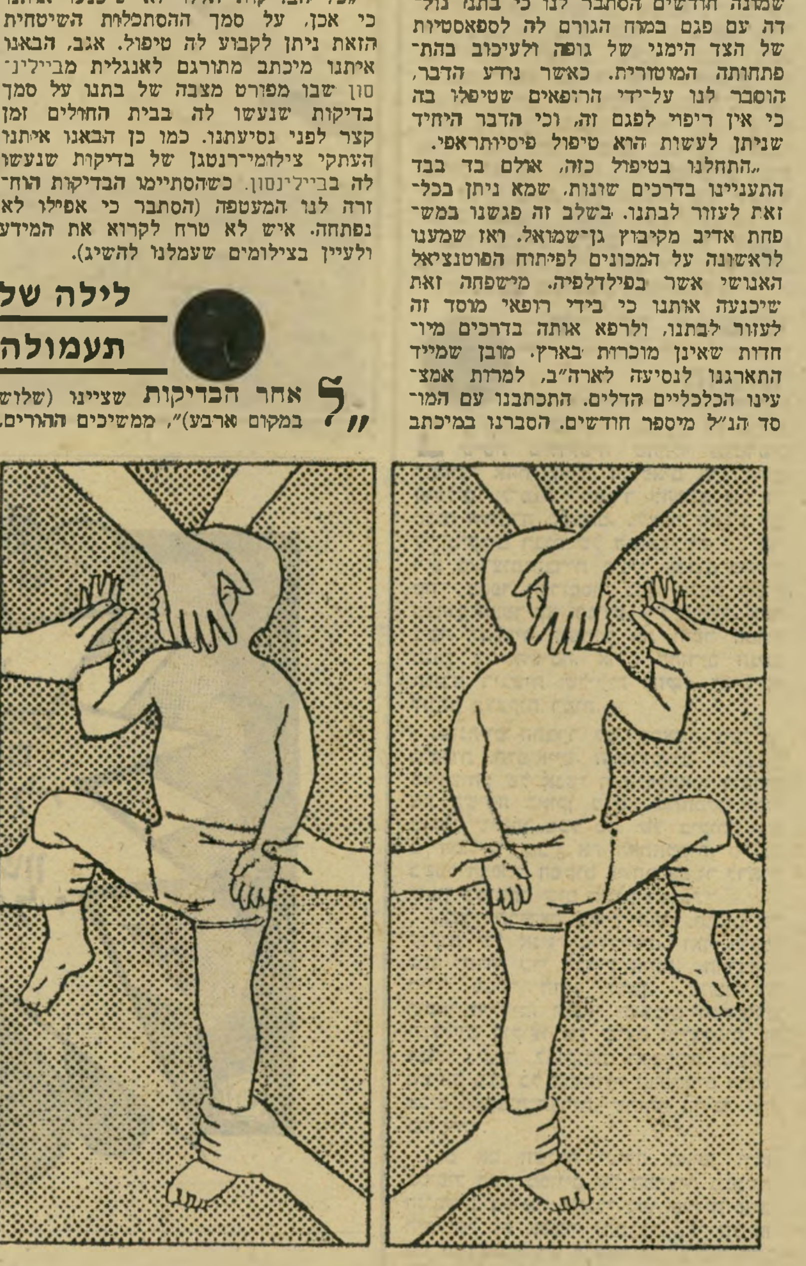

הטיפול המשעבד

הצעה לטיפול בילד בעל פגיעה מגחית קשה, על פי שיטת דומן־דלקאטו. שלושה אנשים צריכים להניע את אברי הילד ארבע פעמים ביום, בכל פעם במשך חמש דקות, שיבעה ימים בשבוע, כשמשך הטיפול הוא בין שישה לעשרים חודש. לגבי ילדים אחרים מוצעות שיטות המחייבות טיפול צמוד במשך 12 שעות רצופות ליום. מאחר שמרבית ההורים אינם מסוגלים לעמוד ב„רצף הטיפולים" המפרך, נוטים מטפלי שיטת דולמן־דלקאטו להאשים אותם בכישלון הטיפול ובהיעדר תוצאות חיוביות אצל הילד נפגע המוח.

365
ימים חופשיים
בשנה

טמפון או־בה, הטמפון הקטן הנוח והבטוח ביותר
בעולם נותן לך הרגשה משוחררת וחפשית,
365 ימים בשנה.
תוכלי ללבוש מכנסונים קצרים והדוקים,
חצאית מיני, או ביקיני. תוכלי לרקוד, לטייל,
לטבול באמבט ולרחוץ בים בבטחון מלא.
טמפון o.b. קטן משפתון ולכן קל ונוח
לשאתו בארנק.

טמפוני o.b. בעלי כושר ספיגה ענק —
הטוב בעולם; להשיג ב־3 גדלים;
נורמל: למרבית הנשים
אקסטרה: לנשים עם דימום רב.
והחידוש העולמי האחרון!
טמפוני מיני לנערות, לבתולות
ולנשים עם דימום מועט.

חדש!
אריזה חסכונית של 40 טמפונים

פרסום מלניק

השבוע
הגרלת הפיס
סך הפרסים
4.8 מיליון ל״י
פרס ראשון
750.000 ל״י
מפעל הפיס

ארומור
צפוי דלתות וקירות

רובקס
המתנה שבאופנה

נס או אחיזת־עיניים?

(המשך מעמוד 49)

לטיפול. והרי דוגמות של ׳תרגילים׳: 1. אכילת חמאת בוטנים, כדי שהילדה תפעיל את הלשון להוצאת הגרגרים ובכך תפתח את כושר הדיבור. (בתי כבר מדברת בלי חמאת בוטנים). 2. איסוף מטבעות וחפצים קטנים מהרצפה, כדי לפתח אחיזה. לשים את הדברים משני הצדדים. 3. השמעת רעשים חזקים. 4. להראות שתי תמונות, וללמד להבחין בין שתיהן. (דבר שממילא עשינו ואנו עושים). 5. להדליק פנס קטן ולכוונו לכיוונים שונים. ועוד תרגילים כיוצא באלה. הפיסיותראפיה היחידה היתה הברשת הגוף במברשת, והזחילה.

„עם קבלת דף ההוראות הנ״ל הסתיים היום השני והאחרון. התשלום עבור היומיים האלה היה 200 דולר.

„לסיכום: דעתי על הרופאים של המוסד ועל דרך עבודתם היא כי הם עוסקים באחיזת־עיניים. הם מבטיחים הבטחות שאין ביכולתם למלא. הם הורסים חיי מישפחות, אשר במלאן אחר ההוראות ובכך שהן עובדות 10—6 שעות ביום עם הילד, הם מזניחים את שאר ילדי המישפחה, את הבית ואחד את השני... לשווא!

„הצלחות רבות שהם זוקפים לזכותם הן הצלחות מדומות. כמו, למשל, בתי שזוחלת כעת בלא שעבדתי בשיטה שלהם ואשר אין ספק כי גם תלך בעוד מספר חודשים. אילו עבדתי בשיטתם, היו זוקפים זאת לזכותם ולא לזכות הטבע.

„דיעות שליליות ביותר רווחות גם בין רופאים מומחים בארצות־הברית על המוסד הנ״ל. ד״ר סויניארד, רופא בעל שם עולמי מאוניברסיטת ניו־יורק, הגדיר את ד״ר שפיץ כמטורף, כאדם שמבצע ניסיונות בגופם של ילדים אלה בחפשו יוקרה לעצמו. כמו כן שמענו דיעות של אדם בשם אלן בלאו המנהל בית ספר גדול בניו־יורק לילדים נפגעי מוח בשם אדאמס. הוא הגדיר את הרופאים של המוסד כצוות של נוכלים ומאחזי־עיניים, וזאת על סמך ניסיונו. בעבר נהג לשלוח מילדי בית־סיפרו למוסד זה. אך לרובם־ככולם לא עזר הדבר כלל ובמיקרים רבים אף הזיק. כיום, אין נוהגים עוד לשלוח ילדים ממוסדו למוסד שבפילדלפיה.

„אני בהחלט מקווה שהצלחתי לשכנע כי אין טעם להוציא אלפי לירות על־מנת להיפגש עם ה׳רופאים׳ מפילדלפיה.״

הדו״ח הקטלני הוסתר

בעיקבות פירורי המידע על אודות שיטת פילדלפיה שהחלו מצטרפים לתמונה אחת, החלו הרופאים הישראלים פועלים על־מנת להסביר להורים את הסכנה העומדת בפניהם. „לאחר שנודע לנו על מיקרים רבים של התאבדויות של הורים בארצות־הברית ביגלל אכזבה מהשיטה,״ מספר הפרופסור כהן, „הגיע לארץ המחנך האמריקאי הנודע קרל הייווד, אשר ניסה להסביר להורים את חוסר המהימנות של השיטה. אולם ההורים הגיבו תגובה ריגשית שלילית חזקה, והישיבה לוותה בצעקות רמות.

„בינתיים התברר לנו שכאשר ניסו המוסדות הרפואיים האמריקאים לפשפש במעשיהם של אנשי דומן־דלקאטו ולבדוק את השיטה באופן מדעי, התחמקו הללו באופן שיטתי מכל סוג של ביקורת כזו עליהם. אני מבין את ההתחמקות, כי גם בשכל הרפואי הפשוט ביותר אפשר לראות שאין בשיטתם שום היגיון רפואי.״

„אנשי הרפואה בארץ החלו תוהים על קנקנם של אנשי פילדלפיה, ואף הוקמו כמה ועדות כדי לבדוק אותה. „התוצאות היו,״ מספר הד״ר לרמן, „שהסתדרות רופאי הילדים, רופאי העצבים והרופאים הכלליים הוקיעו את שיטת פילדלפיה. זה המשך ישיר לביקורת הקטלנית שספגה השיטה מצד כל המוסדות הרפואיים המוסמכים בארצות־הברית, שהיתה חריפה הרבה יותר.

„גם אם השיטה יעילה באופן חלקי בטיפול בסוג מסויים של הפרעות גופניות, הנובעות מפיגור שיכלי כמו קישיון איברים, על זה אפשר להתגבר בלי השיטה הזו הגורמת להרס מישפחות. הציבור חייב לדעת כי גוף רפואי המתיימר לטפל בכל סוגי הבעיות במידה שווה של הצלחה — כולל בטיפול בילדים אוטיסטים ובילדים הסובלים מניוון שיכלי ומהצטברות מים בראש, מחלות שלמרבה הצער הרפואה המודרנית עדיין איננה יכולה להתמודד עימן, גוף כזה חשוד בעיני. ההיסטוריה הרפואית מראה שאלה שהציעו פתרונות זהים לכל סוגי הבעיות היו בדרך כלל נוכלים ושרלטאנים רודפי־בצע.״

ד״ר לרמן פנה אל כל הגופים הקשורים לשיטת פילדלפיה והעמידם על חומרת הבעייה, ביניהם מישרד הבריאות ואקי״ם. בין השאר פנה לרמן גם לשר־הבריאות החדש אליעזר שוסטק וזה האחרון, אחרי שבחן את המימצאים, הורה להפסיק את הקצבת המטבע הזר לתנועה הקיבוצית.

בינתיים ספגו טובה אדיב ואמי הורוויץ סטירת־לחי מדעית. התנועה הקיבוצית הזמינה אצל הנוירולוג ד״ר ישראל הראל, אף הוא מומחה לפגמים מוחיים ופיגור, מחקר מעקב על התפתחותם של ילדים המטופלים בשיטת פילדלפיה.

תוצאות המחקר לא הפתיעו את הרופאים. ד״ר הראל מצא כי רק ילד אחד מתוך העשרות שבדק לאורך זמן אכן גילה שיפור משמעותי. מימצא חמור אחר, מעניין לא פחות, היה העובדה כי הרוב המכריע של ההורים דיווח על „התקדמות״ של הילד — בעוד הילד נשאר למעשה בדרגת הפיגור שבה היה לפני שהוחל בטיפול בו בשיטת דומן־דלקאטו.

המימצא האחרון יכול להראות עד כמה היו יעילים אנשי פילדלפיה בנטיעת תיקוות בליבם של ההורים, ובכושר הסוגסטיבי שבו נחנו האורחים גורפי הממון. טובה אריב ואמי הורוויץ נמנעו מלהגיב על מימצאים אלה ועל השאלות על שיטת פילדלפיה. אמי הורוויץ רק הביעה את פליאתה על הפירסום שניתן לדו״ח של ד״ר הראל, בטענה: „הדו״ח הרי היה פנימי ולא לפירסום.״

כל קש של תיקווה

למרות שפע האזהרות והפיקפוקים, קשה להניח כי הורים לילדים נפגעי־מוח יחמיצו הזדמנות כלשהי לשפר את מצב ילדיהם. „זר לא יבין זאת,״ טוענים בני הזוג קינר שילדתם סובלת משיתוק־מוחי מלידה. „אנחנו היינו מנסים כל אפשרות וכל שיטה כדי להציל את ילדתנו, למרות שרופאה אמר שאין לה תיקווה ושיש להכניס אותה למוסד.

„עזבנו את הטיפול של פילדלפיה אחרי שהסתבר לנו כי ברמת הפגיעה של הבת היינו מזדקנים עד שהטיפול היה אמור לשאת פרי. בנוסף, כדי לממן נסיעה לפילדלפיה, היינו זקוקים לסכום של 200 אלף לירות, דבר שהיה מחייב אותנו למכור את כל רכושנו. מכיוון שחיי המישפחה שלנו כבר נפגעו מספיק בגלל הטיפול החלטנו לעזוב אותו.״

אריה קינר מלא תרעומת על רמת הטיפול במפגרים בישראל. „אין בארץ שום מוסד רפואי המסוגל להעניק טיפול יסודי לילדים מפגרים,״ הוא אומר, „והרופאים מרימים ידיים כאשר מגיע אליהם מיקרה קשה כמו הבת שלנו. התנגדות הרופאים לשיטת דלקאטו היא עיוורת לגמרי. אנחנו, כהורים, בניגוד לרופאים, לא מאמינים שאין סיכוי — במאה העשרים — לרפא ילדים נפגעי־מוח, וזו הסיבה שאנו נאחזים בכל קש של תיקווה. וזה בדיוק מה שהציעו לנו אנשי דומן־דלקאטו.

„הצרה היחידה עם הקבוצה הזו,״ ממשיך אריה קינר ומאשר את דברי פרופסור כהן וד״ר לרמן, „הוא שהם מקבלים את כל המיקרים — בלי לעשות הבחנה בין קשים וקלים. ראינו שילדים עם בעיות קלות מתפתחים, ואילו הבת שלנו לא התפתחה כלל.

„הטענות של הרופאים לגבי הסכומים שגובים אנשי פילדלפיה נראות לי תמוהות. כל הרופאים שהיינו אצלם בארץ גבו כסף טוב כדי להגיד לנו שלילדה אין שום סיכוי. מדוע איכפת להם שאנשי פילדלפיה גובים סכום — שלי הוא נראה סביר — כדי לנסות לעזור לילדים? לי נראה שיש כאן מומנט של תחרות בין הרופאים הישראלים לרופאים של פילדלפיה. אני לא חושב שאנשי פילדלפיה הם נוכלים.

„רק מי שעומד בפני הבעייה של ילד מפגר,״ מסכם אריה קינר, „מבין עד כמה עז הרצון של ההורים לעזור לילדם. כל הרופאים בארץ טענו שאין לבת שלי שום סיכוי ושצריך להכניס אותה למוסד. אנשי פילדלפיה לפחות נותנים להורים תיקווה חדשה. אנו, ההורים, רוצים להרגיע את מצפוננו ולעשות כל מה שניתן בשביל הילדים שלנו.״

אני נהנה כפליים עם smile

סיגריות

smile פחות ניקוטין-יותר טעם!

ב ש ח ו ף

מלכת המים 77'

טקס בחירת מלכת המים 1977 "ערך ביום שלישי

20.9.77 ב„היכל־התרבות" בתל־אביב ב־8.30 בערב

בחסות מנכ"ל דירות גינדי - אברהם גינדי

בתוכנית האמנותית:

לוליטה פונזה ★ מני פאר

להקת „תנועטרון" בהדרכת דורית שימרון בקטעים מתוכניתה החדשה

אמן אורח

יהורם גאון

בשירים מתוך תוכניתו החדשה „גאון 77"

תצוגת הדגמים החדשים של בגדי ים וחוף של „גוטקס"

תצוגת דגמי 1978 של סנדלים וקבקבים תוצרת „גלי"

תצוגת ענק מפוארת של הדגמים החדשים תוצרת חברת „אנה בלי"

הגרלות ענק של מערכות תכשירי טיפול בשיער של חברת „וולה"

הגרלות של מערכות בגדי־ים של חברת „גוטקס"

הגרלת כרטיסי־טיסה תל־אביב-אילת וחזרה במטוסי „ארקיע"

מלכת המים 1977 תיזכה במיבחר פרסים מתנת החברות:

25,000 ל"י הנחה לרכישת דירה בבנייני **אברהם גינדי** ✶ טיול ת"א—אתונה—רודוס וחזרה במטוסי חברת „**אולימפיק**" ✶ שעורי נהיגה עד הוצאת הרשיון, מתנת „**מרכז ללימודי נהיגה**" ✶ מערכת בגדי־ים וחוף של „**גוטקס**" ✶ שמלת פאר, מתנת חברת „**אנה בלי**" ✶ אירוח מלא חינם במשך שבוע במלון „**בלווי־פאלאס**" בברן שבשווייץ ✶ כרטיס-טיסה הלוך ושוב לאילת, מתנת „**ארקיע**" ✶ תכשירי טיפול בשיער של „**וולה**" ✶ תפאורת במה ופרחים למשתתפות: **פרחי כץ**

הדרכת המועמדות בהליכה וביטחון במה: **אולפן לאה פלטשר** ✶ הכנת הכתרים: **רחל גרא**

מכירת כרטיסים מוקדמת: הפצה ראשית „הדרן", אבן גבירול 90 ת"א, טל. 248844, „רוקוקו", „לאן", „קסטל" וביתר המשרדים בעיר. בערב המופע בקופת „היכל התרבות". הנחות לוועדי עובדים, מוסדות, אירגונים וחיילים.

הפקה: תיאטרון פסגות בשיתוף מירי זכרוני — רפי זכרוני

גם את חשבת שזה יהיה קשה?

להשתמש בטמפון, הכוונה.
חשבת שזה יהיה מסובך לשים אותו בתנוחה הנכונה?
אולי גם את חשבת שאין דרך פשוטה וטובה באמת?
אם כך הרי שלא ניסית עדיין את טמפוני טמפקס. כל טמפון של טמפקס נתון במיכל החדרה פשוט ונוח והודות לו הטמפון תמיד מוצא את דרכו אל המקום הנכון.

ולידיעתך - טמפוני טמפקס מתרחבים גם לאורכם כך שאינך חשה בהם כלל.
מיכל ההחדרה אינו מייקר את הטמפון. טמפוני טמפקס אינם יקרים יותר מן האחרים - למרות היותם פשוטים ונוחים יותר לשימוש.

טמפוני טמפקס עם מיכל ההחדרה - כדי שלא יהיה קשה גם במצבים רגישים.

לכבוד
אינווסט אימפקס בע"מ (יבואני טמפקס)
ת.ד. 6080 תל־אביב.
נא לשלוח לי חומר הסברה על השימוש בטמפוני טמפקס.
שם ____________________
כתובת ____________________

רחל מרחלת על כל העולם

דוגמנית בבוץ

אתם בוודאי זוכרים את הדוגמנית **דורין**, האמריקאית החיננית שעליה סיפרתי לכם לפני כמה שבועות ניסים ונפלאות וכמה ששטוב לה בארץ, כמה היא מאושרת, כמה הרבה הצעות עבודה יש לה. והעיקר, איזה בעל משגע מצאה לה בארץ, מצליח אמיתי ויפה שיגעון. נו טוב, ואז בקיצור, עכשיו לא הכל כל־כך יפה ומקסים.

פגשתי את דורין בשבוע האופנה, שם היא דיגמנה בשביל משכית, ותאמינו לי, הבחורה ממש מיואשת. מה קרה? „לא חס וחלילה שאין לי מספיק עבודה,” היא אומרת. „לא, זה לא זה.” להיפך, עבודה יש עד מעבר לראש, והיא גם אומרת שזה מה שעוד מחזיק אותה פה. מפני שלדגמן היא אוהבת מאד, וזה לפחות גורם משכנע

דורין
רק באמריקה

שלא לחבר על המשכורת השמנה שדוגמנית מקבלת. אבל זה לא הכל, ופה ממש בחמצות היא מסבירה שבארץ קשה להשיג דירה, והכל כל־כך יקר שאפשר לעבוד אפילו עשר שנים ורק לחסוך ובכל זאת לא להגיע לכלום, ואז בשביל מה בכלל להתאמץ?

לבית היא יודעת שבארץ היא לא תגיע בקלות, ולעבור כל שנה מדירה שכורה אחת לשנייה זה לא בשבילה. ובכלל, כמה שהכל כל־כך יותר קל באמריקה, שם האפשרויות הרי בלתי־מוגבלות ואפשר לחיות כמו מלך מאה שנה עם כלום מאמץ. ועם משכורת כמו שיש לה אפשר בכלל לחיות כמו שני מלכים ועוד יישאר גם משהו לנסיך.

אז בשביל מה להיות ציונית ופטריוטית? זה טוב אולי בשביל העולים מרוסיה, ששם לא היה להם יותר טוב מאשר פה. אבל לדורין, שהיא בתו של סנדלר מניו־יורק זה ממש בלתי אפשרי.

אז מה יהיה, נפסיד דוגמנית־צמרת רק בגלל כמה בעיות קטנות כמו דירה, אוטו ועוד כמה דיברי מותרות הכרחיים למיניהם? אם למישהו יש איזה רעיון בשבילה, היא פתוחה להצעות. רק תגידו.

במזל בנות

רונית רוזנשטיין (עם האחות הקטנה)
במסורת אמהות

אל מועדון הנשים של משפחת רוזנשטיין הצטרפה לא מכבר גברת צעירה, **מיקה** שמה.

מיקה היא בתה של **רונית אדלר** ונכדה לסבתה הזוהרת **מלכה רוזנשטיין**, הנשואה לעורך־הדין **אמנון רוזנשטיין**.

מלכהל'ה ואמנון הם, כידוע, הורים לארבע בנות, שהקטנה בהן כיום היא בת ארבע. הם גרים בתל־אביב ולרשותם גם וילה לתפארת בקיסריה, המשמשת אותם בימות הנופש.

רונית, האם הצעירה, התפרסמה כשהיתה אחת המשתתפות הראשונות במועדון הצניחה החופשית בעין־שמר. משם היא צנחה היישר לזרועותיו של **חנן גולדבלט** שהיה שחקן תיאטרון וחבר בשלישיית התאומים.

כמו הרבה זוגות צעירים נסעו גם שניים אלה לחפש את מזלם בניו־יורק. שם לקח להם שנתיים להבין שזה לא זה ורונית ארזה את חפציה, וחזרה הביתה לבד. כאן היא פגשה את בעלה הנוכחי, **ראובן אדלר**, הגרפיקאי. אחרי רומן ממושך, נישאו השניים.

רונית החלה לפתח קאריירה עצמאית, ופתחה חנות לביגדי ילדים ברמת־השרון. השקעה כדאית לכל הדיעות, למישפחה שמגדלת בינתיים בנות מקיר אל קיר.

אהבה על הגיבעה

צר לי לבשר לכן, בנות ירושלים העליזות, אך **מנשה רז** חמק מידיכן. לא עוד אמבושים על פתח חנות הספרים המשגשגת שלו, לא עוד עלייה לרגל בתיקווה לראות את פניו. ציידת זריזה מכן לכדה אותו.

ענת ודלס ומנשה חיים יחד כבר חצי שנה בשכונת גיבעת מרדכי, והאידיליה חוגגת בביתם. אז מה בוער להם להתחתן?

ובכן, יש לוחשים שמנשה הצעיר עומד להפוך אבא בעתיד הלא־רחוק — וזה יהיה בפעם השנייה, כי מהראשונה יש לו כבר בת. אחרים מספרים כי לאוזני מנשה, גונבה שמועה שהוא עתיד לקבל מינוי מטעם הטלוויזיה בחו״ל.

הבחור, הידוע כג'נטלמן, ממהר אם כן לשאת את נערתו, לבל יאמר חלילה שמינויים מפתים גורמים נישואים חפוזים.

מנשה רז
מכוח המינוי

התחלה ברגל ימין

באיזה כיף ושיגעון אני מספרת לכם על שמחות, ולא סתם שמחות אלא על ספציפיות, כמו חתונה למשל, או לידה בשעה טובה. אני פשוט מרגישה שאני לא לבד בעולם, יש עוד אנשים שעושים אותן השגיאות. אבל אולי לא, מי יודע, לאלוהים ולזמן פיתרונים.

בקיצור החדשה המשמחת השבוע היא חתונה, ולא סתם חתונה אלא של שני צעירים נחמדים שהזוזים נמצאים בכיסם והם לא צריכים לדאוג לעבור מדירה שכורה אחת לשנייה כל שנה. לא לא, שני אלה נכנסים מייד, ובלי בעיות, לדירה משלהם, קנויה בכסף טוב, ועוד נוסף לכל מרוהטת קומפלט. שיגעון של דבר.

ואם הם התחילו ככה, אז תנחשו לאן הצעירים הנ״ל יוצאים לבלות את ירח־הדבש שלהם? לא כמוני או כמוכם באילת או בנהריה. הם על סטייל, נוסעים יישר לארה״ב. למה לא? אם כבר אז כבר. למה לא לראות עולם לפני שיתחילו את חיי היום־יום השיגרתיים? ובשיגרתיים אני לא מתכוונת חס וחלילה לעבודה, אלא ללימודים באוניברסיטה.

כן, **רון בר־ניר**, בנו של העיתונאי **יזהר בר־ניר**, נשא בשעה טובה ומוצלחת את **שלי שחר**, שהיתה דיילת בארקיע ואחרי זה דיילת־שלום באל־על. השניים נישאו במקום משגע, ומי שלא מכיר כדאי שיגש לראות את המצודה בחוצות היוצר בירושלים, מקום שמתקיימים בו כל הירידים, ממש מול מיגדל־דוד. איזה יופי ושל נוף פסטוראלי! ובכן, מובן שבחתונה היו כל המי־ומי החשובים ועוד כל מיני. היה למשל ראש עיריית רמת־גן הד״ר **ישראל פלד**, והיה ממלא מקום ראש־עיריית תל־אביב **יגאל גריפל**, וגם מנהל בית־החולים תל־השומר הדוקטור **מרדכי שני**, וכמובן מנכ״ל קוקה־קולה **משה ורטהיים**, ובעל פירסום דחף **אליעזר ז'ורבין**, ועוד חשובים בהמוניהם.

הזוג הצעיר ימשיך בלימודיו, כמובן, כי רון לומד שנה רביעית מישפטים ושלי לומדת סיפרות ולשון עיברית, וחינוך.

אז מה נותר לאחל לזוג הזה, שהתחיל כל־כך טוב, אם לא שימשיך באותו האופן?

על כלבנית אינטלקטואלית

אם שאלתם את עצמכם לאן נעלמה **הילה ארליך**, הכלבנית הג'ינג'ית העליזה ושתיי הלילה בתל־אביב לא היו חיים בילעדיה, הרי החדשות.

הכלבנית הגיזעית, שהיתה שוכנת קבע

הילה ארליך
מביצוע להוראה

במועדון ובכל מקומות מיפגש הצמרת, החליטה לשנות תדמית ומיסגרת.

חנות הכלבים שלה תעבור לידיים אחרות, ואילו את חיי הלילה היא המירה באווירה אינטלקטואלית לשם שינוי.

הילה ובעלה, **מומו**, הגיעו למסקנה שהם פשוט חייבים להתבגר כבר ושמספיק עם כל השטויות של ההיי־סוסאייטי. בינתיים הם מבסוטים ומאושרים במיסגרת החדשה, ולא רודפים אחר הרפתקות.

הם גם לא נוסעים לחו״ל כשאר האדם, אלא טסים בשבוע הבא לרודוס, במטוס הפרטי של **משה אוריאלי** שהוא הבוס של מומו. מה יעשו ברודוס אני לא יודעת, אבל הם בטח לא יישבו בסיפריה העירונית לפתח את האינטלקט.

בינתיים היא לא שוקטת על שמריה. היא מתכוננת לפוצץ את כל חנויות הכלבים בארץ, עם רעיון מקורי דווקא. ומספרית־כלבים היא עומדת להפוך למורה לספרי־כלבים.

קצת קשה לי להאמין שאדם מסוגל להפוך את עורו בן־לילה, ונדמה לי, שזה יהיה רק שיגעון חולף. אבל אף אחד מאיתנו לא מחוסן מפני הפתעות.

אלימות על שרגא

האלימות פושטת ברחוב דיזנגוף. נשמע אבסורדי, אבל עובדה. זה בדיוק מה שקרה ביום השישי האחרון, באמצע קפה פינתי. הלכו שם מכות, ורציניות בהחלט, אבל הפעם לא גברים על נשים, כי נשים על גברים. ואם לדייק קצת יותר, אז על גבר אחד, חתיך וכישרוני, שחקן הבימה **שרגא הרפז**.

והשתיים שנלחמו על שרגא מילחמת־חורמה היו **אמירה פולן**, שחקנית העירום של התיאטרון הקאמרי, ועוד בחורה הידועה רק בשמה **יפית**, שלא משחקת בתיאטרון אבל משחקת בשוטרים וגנבים, זה בטוח.

אמירה, שישבה בקפה עם חבורה שלמה של אנשים, לא תפסה מה נחת עליה פיתאום בצהרי היום, אבל אצל יפית הכל היה מאורגן ומתוכנן, היא חיכתה לה שם מאז הבוקר. אשרי הבחור ששווה שיילכו עליו מכות, אבל מי יודע מה הוא עושה להן?

לא משנה מה — העיקר שבסוף הוא תמיד חוזר הביתה, ולכן אשתו החיננית אם שלושת בנותיו, **עידית** לא דואגת ולא מרביצה מכות. היא פשוט יושבת בבית ומחכה, והוא תמיד חוזר כמו מגנט.

גם אחרי ששרגא נתפס לפני שבועיים בדירתה של חברתו, אמירה, בעישון סמים ונעצר, גם אז — ברגע שהשתחרר מייד מצא עצמו בבית, לצד הרעיה.

שרגא יהיה בקרוב פופולרי מאד. הוא מככב בסרט הטלוויזיה חירבת חיזעה. ואם מישהי מתכננת מכות נוספות בקרוב, על הבחור המוצלח הזה, נא להודיע לי. חבל שאפסיד את האקשן.

אלימור זילברמן, תלמידת תיכון מת״א, זכת

השופטים מימין לשמאל: התכשיטנית רחל גרא, יו״ר התאחדות בתי־המלון בטבריה ישראל קוגל, יוסף אייזן, בעל חוף־האילנות, משה אוחנה, נציג **החוף השקט**, שבו התקיימה התחרות, אפריק סימון, הזמר ממוזמביק, מירי זכרוני, מארגנת המופע שאספה את הנקודות מהשופטים, ודני בראון, נציג חברת **וולה**.

נשיקה מאמא מקבלת אלימור זילברמן בת ה־17 שנבחרה כנסיכת הכי־נרת. האם, קלרה, שהיא בעלת חנות לרהיטי גן ברמת־גן, היא ידידתה הטובה ביותר של בתה, נסעה איתה לכל התחרויות, עודדה אותה, איפרה, סירקה וניחמה אותה, כאשר באחת התחרויות לא זכתה אלימור בתואר כלשהו.

אחת אחת וביש רואה הן הופיעו בסך, המועמדות הסופיות בתחרות מלכת המים. והפעם — בתחרות השלישית על תואר נסיכת הכינרת שהתקיימה על המירפסת המפוארת של החוף השקט בטבריה, היו הנערות מלוטשות יותר, מקסימות ובוטחות בעצמן.

המנחה הדינאמי מני פאר היה גם הוא במיטבו, זרק בדיחות על ימין ועל שמאל והשכיב את הקהל הטברייני החם והלבבי על הארץ. גם הכינרת תרמה משלה להצ־לחת הערב. רוח קרירה נשבה מכיוונה והנעימה על האורחים את השהייה במקום.

נשף בחירת נסיכת הכינרת החל בחצי שעה של איחור אך זה היה צפוי, שכן הקהל הטברייני שהוא מהגיזעיים שיש בארץ זו הקטנטונת, ידוע כלא־ממהר. לטבריינים יש זמן, ואיחור בן מחצית השעה הוא עניין של מה־בכך לכל טברייני המכבד את עצמו.

אך משהחל הערב, הוא החל בשוונג אדיר. קודם־לכן הגיעו הבנות בעזרת אוטובוס אגד ממוזג אוויר ונהגו הסימפאטי למלון גינתון, שם ציפו להן חדרים נאים למנוחה ומסובן הספר ג׳ימי, שלמד כבר מה מתאים למי ומי אוהבת מה. אחרי המנוחה הוזמנו הבנות לארוחת־ערב על טהרת העוף והפולקעס שהזכירה לרובן את המיטבח של אמא, ומשם הוסעו על־ידי האמרגן הדייקן לופו לחוף השקט. כרגיל חזרה קצרה, ומילים אחרונות לסיכום ומנו־הה לקראת הזינוק הגדול.

אחרי שמני פאר קרא לפני הנוכחים את רשימת התחרות המשתתפות בתחרות והבטיח שהבנות תהיינה גבוהות יותר בעזרת סנדלי גלי, חתיכות יותר בזכות

אלימור זילברמן בת ה־17 מוכ־תרת כנסיכת הכינרת ע״י סגן ראש עיריית טבריה, מאיר אדרעי.

נאווה חלימי מוכתרת בתואר סג־נית ראשונה לנסיכת הכי־נרת על־ידי משה גליק, נציג חברת הבנייה של אברהם גינדי מראשון־לציון.

שלוש המאושרות אלימור זילברמן, נסיכת הכינרת, הסגנית הרא־שונה נאווה חלימי (משמאל) והסגנית השנייה אילנה ורדי על דוכן המנצחות. מימין: אילנה, הסגנית השנייה, מוכתרת על־ידי אלכס רבינו, נציג חברת **אולימפיק**. משמאל: המנחה־המצחיקן מני פאר מראיין את נאווה חלימי.

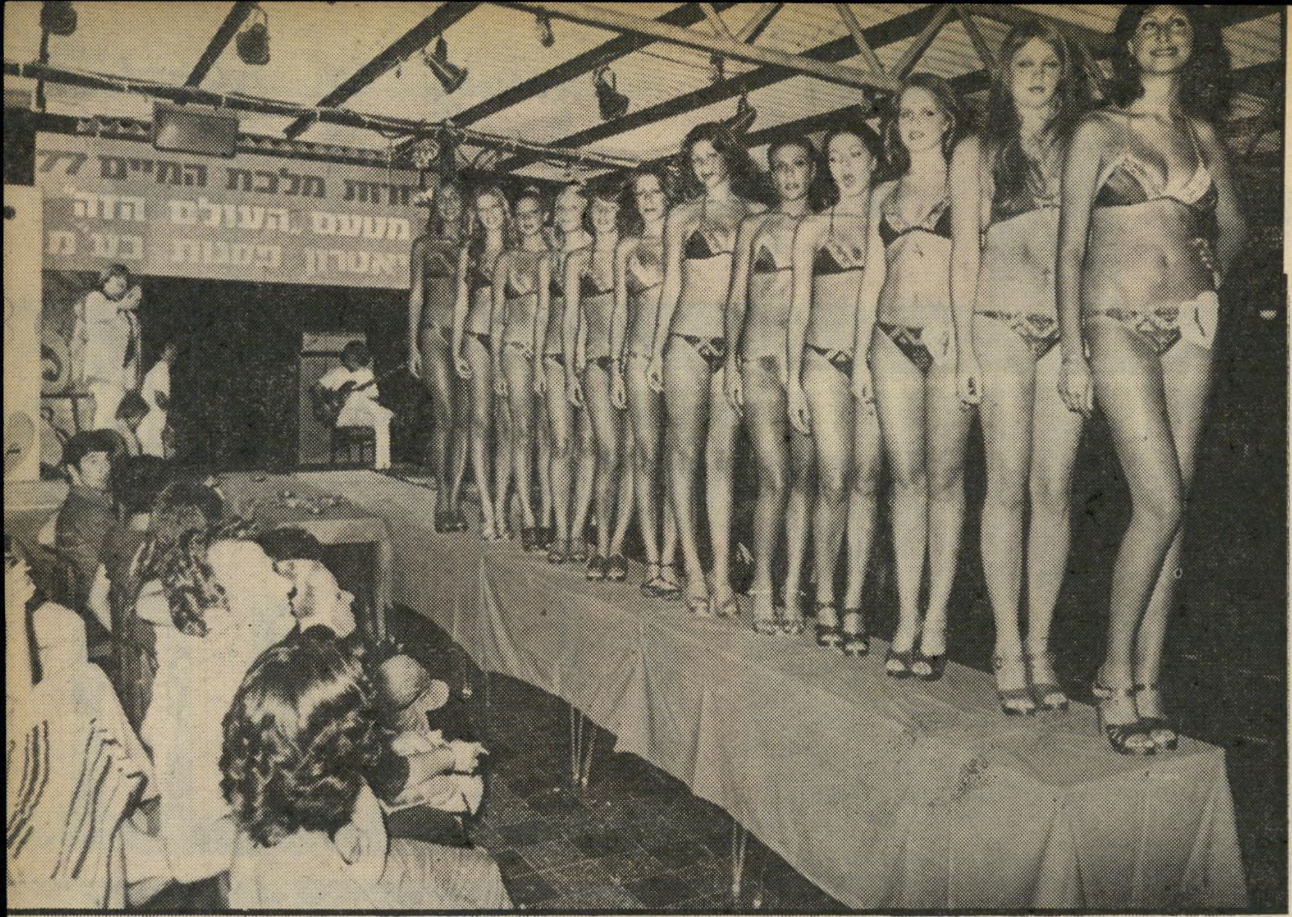

בבגדי־ים בדגם בדואי של **גוטקס** בגווני סגול ושחור ניצב מיסדר היפהפיות אל מול פני הקהל הטברייני, שדרש לראותן שוב ושוב. הנערות השתפרו מתחרות לתחרות, ובזו, השלישית במיספר, שהתקיימה בטבריה, גילו פתיחות שהדהימה את המארגנים. בנשף שיתקיים בתל־אביב תצגנה המועמדות את דיגמי האופנה המפוארים של חברת **אנה בלי.**

תואר „נסיכת הכינרת"

הביקינים ובגדי־החוף של גוטקס ויפות יותר בזכות תכשירי השיער של וולה, הוא סיפר כי הזוכה המאושרת בתואר מלכת המים תזכה לטוס ליוון בכרטיס שתעניק לה חברת אולימפיק. ואם לא די בזה תתארח המלכה המאושרת במשך שבוע תמים במלון המפואר בוולי פאלאס שבשווייץ. ואם גם זה לא יספיק, היא תזכה בשיעורי נהיגה עד לקבלת הרישיון מידיו של המורה אמנון רחביה, בעל מרכז לימודי נהיגה בתל־אביב.

אחר־כך הציג מני את השופטים, ואז בעצם החל הערב. המועמדות עלו אחת אחת על הבמה והוצגו כשהן לבושות ביקיני.

גם כאן היו הפתעות. רחלי חיימיאן, שלא בלטה בתחרויות הקודמות, הוכיחה כי ניחונה בכישרון חיקוי לא־מבוטל. את כל הדיאלוג המבדח שלה עם מני ניהלה כשהיא מדברת במיבטא פרסי. היתה זו תוספת בידור חינם לקהל הנלהב. גם גרציאלה קפלון גילתה כי שרית ברוך הקטנה אינה הזמרת היחידה בשטח. גרציאלה, בת ארגנטינה שעלתה לפני ארבע שנים לישראל פצחה בזמר, כשהיא שרה את השיר הספרדי „באסה מא מונצ'ו" בקול סופרן מעניין.

אולם את מחיאות־הכפיים הסוערות ביותר גרפה אלימור זילברמן, תלמידת התיכון היפהפיה, שסיפרה בקולה העדין והשקט כי אחד מתחביביה העיקריים הוא לנסוע בשבת לטבריה לסקי־מיים בכינרת. עוד סיפרה אלימור כי היא מתעניינת באסתטיקה ומתכוונת ללמוד את המקצוע באוניברסיטת ניו־יורק. מני פאר החמיא לה, ואמר: „כשאני רואה אותך, אני נותן לך כמו כלום דוקטוראט באסתטיקה."

גברת הכינרת

הזמר אפריק סימון, שהפך הגימיק של תחרויות מלכת המים, שר במייוחד לכבוד הנסיכה אלימור זילברמן את להיטו **ראמייה.**

הפופולרית דליה אשר נבחרה בטבריה כנערה הפופולרית. דליה, הגבוהה במתחרות, מקבלת שי מנציג **וולה** דני בראון.

בשמלות חוף של **גוטקס** פוסעות המועמדות הסופיות בתחרות מלכת המים על המסלול שבמירפסת החוף השקט בטבריה, כשעל הבימה עומד האמרגן אלי לופו **מתיאטרון פסגות** ומביט בהן בהערצה. הבנות כבשו את לב הקהל הטברייני שהריע להן ממושכות וסירב להניח להן לרדת מהבמה.

נאווה חלימי בעלת המראה האכסוטי מ־הולון קראה אחד משיריה, ואילו זהבה ורדי זכתה במחיאות־כפיים סוערות כאשר סיפרה לקהל כי אביה הוא טברייני „עסלי" וכי כל מישפחתה הטבריינית נוכחת במקום.

הרגע הגדול

אחרי שהוצגו המועמדות כולן ביחד וכל אחת לחוד, התקיימה הפסקה. השופטים יצאו להתייעצות, הבנות למנוחה קצרה והקהל עט על המיזנונים. אחרי ההפסקה החלה התוכנית האמנותית. רוחמה רז החליפה את הגיטאריסט והביאה איתה את אחד הגיטאריסטים מעלי כותרת, אבי טולדנו שר בלוויית הגיטארה כשהקהל אינו מניח לו לרדת מהבמה. אבי, שהזיע נחלי מים זכה במחווה מצד אפריק סימון, שידע את נפש עמיתו. זה טיפס על הבימה ומחה את זיעתו של אבי במימחטת־נייר. אחר כך עשה אבי מחווה דומה לזמרת לוליטה פרנזה, שבעזרת ישבנה הסכסי הצליחה גם הפעם להטריף את הקהל.

אחרי התוכנית האמנותית הגיע הרגע הגדול. מני הזמין לבימה את התסשיטנית רחל גרא ואת דני בראון נציג חברת התמרוקים וולה להכתיר את הנערה הפו־פולארית. בתואר זכתה דליה אשר, פקידת בנק, שהיא הגבוהה שבמועמדות.

מייד לאחר־מכן עלה לבימה אלכס רבינו, נציג חברת אולימפיק בישראל, והכתיר את הסגנית השנייה אילנה ורדי הסכסית, שהוריה ישבו בקהל. אמה של אילנה הוכיחה כי התפוח אינו נופל רחוק מהעץ. היא פיזרה את שיערה האסוף וגילתה צמה שהגיעה עד לרצפה. אמר לה מני פאר: „אילו היית מתחרה, היית ללא ספק זוכה בתואר מלכת־המים בעצמך."

להכתרת הסגנית הראשונה הוזמן לבמה משה גליק נציג חברת הבנייה אברהם גינדי. נאווה חלימי עדינת המראה, בתו של השוטר מחולון, זכתה בתואר. נאווה, הכותבת שירים, זכתה בעבר גם בתואר מלכת היופי של חולון.

אמא של נסיכה

ואז, כרגיל בנשפי בחירת מלכת־המים עד עכשיו הוזמן לבימה אפריק סימון, שהפך הסמל המיסחרי של התחרות. אפריק, שבא לתחרות הראשונה באשקלון בשביל החווייה, התאהב בבנות והחליט להעניק מתנה משלו לזוכה בכל תחרות: שירו הפופולארי ראמייה. גם הפעם הצליח אפריק לגנוב את ההצגה באמצעות שירו ותעלוליו המישעשעים.

מייד אחר־כך הגיע הרגע הגדול. מאיר אדרעי, סגן ראש עיריית טבריה, הוזמן להכתיר את נסיכת הכינרת. הקהל המתוח ישב וכסס ציפורניים, ובתוכו נראתה אשה אלגנטית אחת יושבת מתוחה כקפיץ. היתה זו קלרה זילברמן, אמה האוהבת של אלימור זילברמן שזכתה בתואר נסיכת הכינרת. הקהל קם על רגליו, מרוצה בעליל מבחירת השופטים ואלימור הנרגשת ישזכתה כבר בתואר סגנית שנייה לנסיכת הים־התיכון, עלתה על דוכן המנצחים וקיבלה יחד עם שאר המועמדות זרי פרחים ענקי ושי של חברת וולה.

הנשף תם, הבנות העייפות חזרו הביתה. נותרו להן שבועיים בלבד עד לנשף הגדול מכולם, נשף בחירת מלכת־המים שיתקיים ב־20 בספטמבר בהיכל התרבות בתל־אביב.

ג' תשרי תשל"ח, 15.9.77 שנה 42 המחיר: 9.00 ל"י (כולל מ.ע.מ.) מספר 2089

העולם הזה

אסון במישפחת נתן אלתרמן ז"ל

המוות הטראגי של תירצה אתר